Tandrete

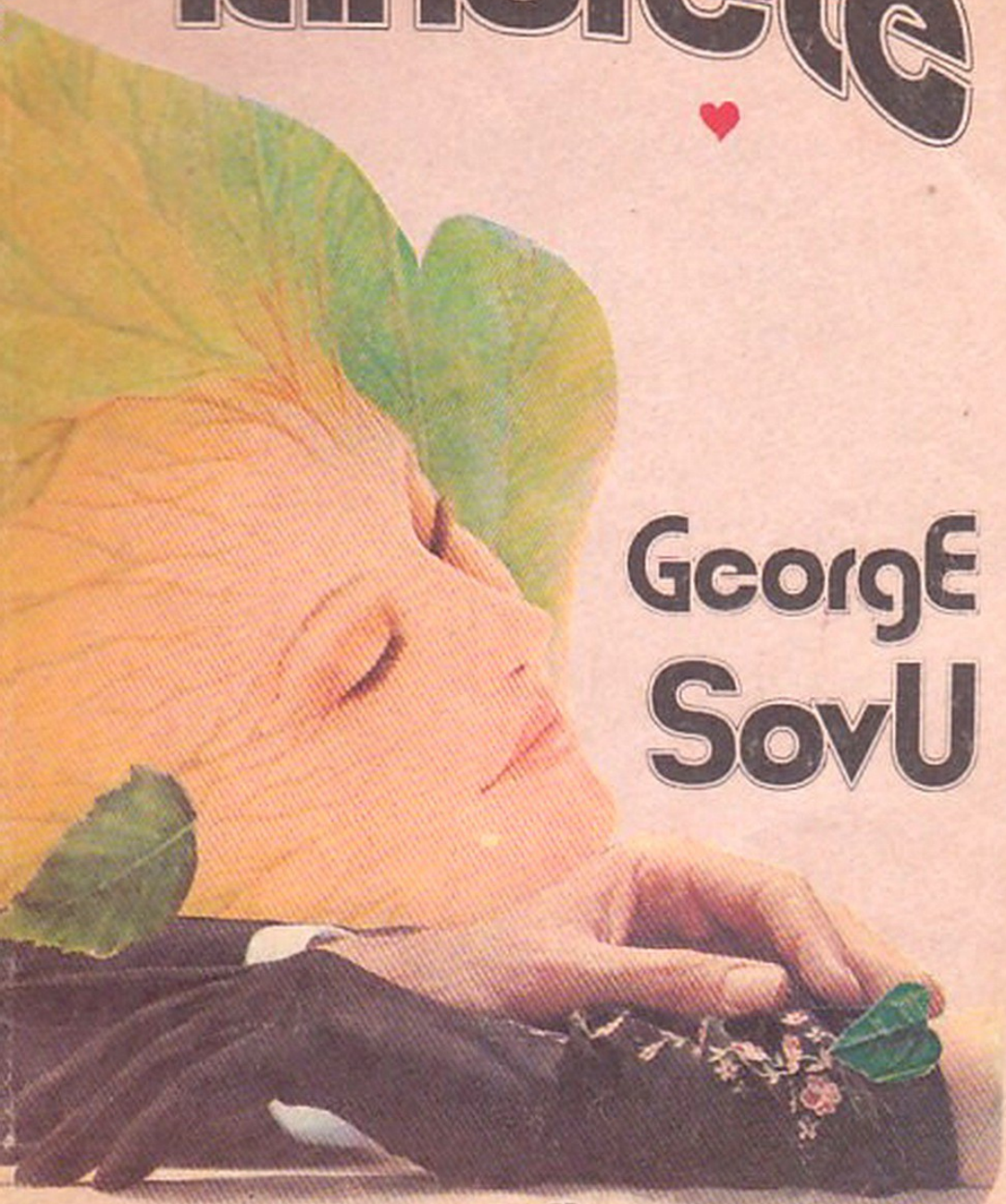

George Sovu

biblioteca bleu

GEORGE ŞOVU

TANDREŢE

Soţiei mele

CAPITOLUL I

1.

Coloanele verzi ale pomilor ornamentali din jurul acelui amfiteatru de iarbă stropită cu flori ardeau în lumina roşietică, dar blândă a soarelui apărut din spatele unei cetăţi de munţi. Banca, aşezată undeva la mijloc, în marginea unei alei ce întrerupea, cu o singură silabă, tensiunea de frumuseţe atotstăpânitoare aici, era înconjurată de aureola unui loc potrivit pentru meditaţie, ori pentru rugă, dintr-un templu.

Cu capul sprijinit pe pieptul lui Vlad, care-i ocrotea umerii cu un gest tandru al braţului stâng, Andreea parcă nici nu respira. Avea ochii închişi. De câteva minute bune înainta prin apele roz-portocalii de sub pleoape, alunecând, uşoară, printre gânduri…

… Deodată, o suflare neagră şi puternică o opreşte, izbindu-i fruntea, ameţind-o. Braţele i se zbat în neorânduială, corpul suplu a îmbrăcat, în câteva secunde, o cămaşă de oţel pe care cineva parcă o strânge tot mai mult în juru-i, încercând să-i sugrume răsuflarea şi aşa obosită… Coboară în adânc, ca un scafandru fără nicio legătură cu lumea de la suprafaţă şi fără nicio rezervă de oxigen… până ce întâlneşte o mână viguroasă ce-o cuprinde pe după mijloc…

— Respiră!… Respiră!… În sfârşit, respiră!… Îşi spuse Vlad, simţind o bucurie fără margini… Doamne – continuă gândul lui – şi ce frumoasă e!… Ar fi fost mare păcat să se înece!

Se aşează în genunchi, în apropierea capului şi, cu un gest de o infinită delicateţe, îi dădu părul ud de pe frunte-

ntr-o parte. Degetele lui s-au prelins apoi pe lângă obrajii ca de copil, rotunjiţi acum într-un miez de marmură peste care-au trecut raze de lună.

Iată însă că pe gura aproape nefiresc de mică, dar cu buze frumos conturate şi pline, a început să înflorească un zâmbet, în timp ce evantaiele ochilor se retrag treptat, descoperind două calde lumini de smarald.

— Cine eşti? se aud rostite cele trei silabe, ca un ecou al sufletului.

— Mă cheamă Vlad! răspunde băiatul, zâmbind acelor lumini.

— Vlad! repetă fata, într-o şoaptă ce reverberează însă pe neaşteptate, cuprinzând fiinţa celui strigat. Gestul de a-şi sălta în acelaşi timp capul de pe nisipul ud îi face rău. Şi-l sprijină la loc, închizând ochii.

— Mă doare puţin capul! se aude iarăşi glasul fetei.

— Am eu un leac! răspunde Vlad; e ca un descântec! Îl ştiu de la mama!…

Şi, repede, se aşează pe nisip, îi ia cu grijă capul şl i-l potriveşte pe braţul stâng, sprijinit de picior, iar cu mâna dreaptă începe să-i maseze uşor fruntea, tâmplele, stăruind cu degetele peste locurile delicate din jurul ochilor…

— Eu sunt Andreea!… Iţi mulţumesc! şopteşte, din nou, fata şi, odată cu vorbele, două şiruri de lacrimi încep să se rostogolească peste obraji…

Sosise la mare doar de trei zile. Dar, în fiecare dimineaţă, când se scula şi ieşea pe balconul camerei, în întâmpinarea soarelui ce se înălţa, mândru, din undele verzi şi tremurătoare ale mării, o vedea undeva, nu prea departe de hotel, într-un loc retras, pe plaja pustie, cu picioarele adunate în faţă şi cu mâinile prinse cerc în jurul lor, cu capul uşor plecat pe spate, primind, inundată de cine ştie ce gânduri, botezul luminii. Marea răsufla până în

apropierea ei, se întindea să-i mângâie picioarele mici şi delicate, şoptindu-i, desigur, câte şi mai câte…

Fata vorbea, bineînţeles, cu marea şi Vlad, de-acolo de sus, de pe balconul unde-i plăcea să facă, în primele ore, plajă, tolănit într-un şezlong, ar fi vrut să-i audă gândurile, să i le asculte…

„Cine-o fi?” s-a întrebat, din prima clipă în care-o zărise…

După câteva ore dispărea şi nu mai putea fi văzută nicăieri. Parc-o înghiţea zarea cea albastră, fără de sfârşit. Până către seară, când apărea, din nou, în acelaşi loc – un colţ de plajă, lângă un perete de stânci, în urechile cărora marea îşi revărsase tot zbuciumul din cântecul ei de veşnicie, ori peste obrazul cărora semănase generaţii de mângâieri.

Se dezbrăca de o rochiţă albă şi uşoară ca spuma de pe frunţile valurilor murmurânde, rămânând într-un costum lucios şi moale, de culoarea luminilor de sub pleoape. Se întindea apoi pe un cearşaf, cu faţa spre astrul ce-i trimitea mângâieri domoale, tot mai îndepărtate, din drumul lui spre cealaltă zare. Pentru ca, după câteva zeci de minute, să se arunce în valuri şi să înoate, zburând peste răsuflarea acestora până la hotarul geamandurilor şi chiar dincolo de el şi înapoi, către ţărmul la care lăsase un noian de gânduri…

În după-amiaza aceea se apropiase de ea fără să-l simtă. Îşi luase inima-n dinţi, ar fi vrut să-i vorbească. Dar tocmai atunci ea s-a ridicat – nu-l văzuse – şi s-a îndreptat către mare. Vlad s-a oprit, cu respiraţia întretăiată… Avea în faţă o statuie vie, coborâtă de undeva de pe vreun soclu, dintre multele pe care Marea îşi expunea minunile ei – o clipă sau o veşnicie – pentru ochii celor sortiţi trecerii fără de urme…

Era sculptată cu grijă şi fineţe, într-o armonie de linii şi de forme desăvârşită. Păşea alene, lăsând pe nisipul ud

urmele unor paşi de copil.

Cufundându-se în valuri, fără sfială, a început să înoate voiniceşte, înaintând, înaintând prin pânza aceea albastru-verzuie, învărgată cu brâie albe, neliniştite, ademenitoare…

Vlad s-a apropiat de ţărm, şi-a dezbrăcat în grabă costumul alb, uşor, aşezându-l în apropierea cearşafului fetei şi s-a aruncat şi el în valuri. Trecea, în mare grabă, când pe deasupra, când prin inima lor, urmărind cu atenţie ceea ce mai rămăsese din năluca aceea care-l atrăgea cu o forţă irezistibilă.

La un moment dat, i s-a părut că asistă la o încăierare; locul se afla cu puţin dincolo de geamandură; apa se înnegrise şi clocotea parcă; fata se zbătea, cu toate forţele ei, într-un vârtej ce ameninţa, clipă de clipă, s-o soarbă-n adânc.

Vlad şi-a înteţit zvâcnirile braţelor şi-ale trupului, cuprins de-o alarmă ce-i stăpânea acum întreaga fiinţă… O mână, ca un ultim strigăt şi încăierarea s-a liniştit!…

2.

… A aflat cine este şi de ce venise singură la mare. Era profesoară de chimie, în al treilea an de învăţământ, la un renumit liceu bucureştean. În toamnă ar fi trebuit să se căsătorească… El era medic, specializat în chirurgie, mai mare cu vreo şapte ani. Îl cunoscuse în anii ei de studenţie. Plecase însă într-o excursie în occident, cu vreo trei luni în urmă, şi… uitase drumul de întoarcere… O chema şi pe ea, prin scrisori repetate…

— Nu pot să-mi iert faptul că nu mi-am dat seama, din acest punct de vedere, ce fel de om este! spuse Andreea cu glas scăzut, îndurerat. De nimic altceva nu-mi pare rău.

— Poate că ar trebui să te bucuri! îndrăzni Vlad să arunce la mijloc un gând, care exprima, de fapt, starea, din clipele acelea, a fiinţei lui.

Fata încetini pasul, întorcând spre el luminile verzi, ca speranţele mereu tinere şi proaspete, care-l învăluiră cu raze calde, strecurate pe sub umbrele genelor lungi, răsfrânte parcă într-un permanent zâmbet.

Vlad aproape că se fâstâci, vorbele lui – şoaptă a inimii – îl surprinseseră chiar pe cel ce le rostise…

— Adică… mă gândeam… reluă băiatul, bâlbâindu-se, că dacă tot nu era ceea ce ţi-ai fi dorit… precum lasă să se înţeleagă acest gest…

Trecuseră două zile de când se cunoşteau. Se plimbau pe faleza, prin aceleaşi locuri, mai puţin aglomerate, din partea dreaptă a hotelului în care descoperiseră că locuiau amândoi. Noaptea, caldă, plăcută, îi ocrotea, învăluindu-i cu pânze moi urzite cu raze de lună. Marea îşi încreţea uşor obrazul de argint neliniştit, oftând trudită, când ajungea să atingă ţărmul cu degetele ei tremurătoare…

Mâna Andreei, fină, cu degetele lungi, subţiri, desenate cu aceeaşi măiestrie care guvernase parcă orânduirea întregii ei fiinţe, se apropie uşor, dar decis de cea a lui Vlad. Sufletul băiatului tresări.

— Dar tu? Tu cine eşti? întrebă Andreea.

— Ţi-am mai spus: mă numesc Vlad Cosmescu!

— Şi?!…

— Am douăzeci şi opt de ani, sunt judecător, în Bucureşti, necăsătorit! răspunse Vlad, de parcă s-ar fi aflat la o anchetă.

— Eşti judecător?! Se auzi glasul oarecum mirat al fetei.

— Da, judecător!

— Trebuie să fie foarte interesant! Ştii, dacă nu mă făceam profesoară, judecător aş fi vrut să fiu.

— Munca este asemănătoare! răspunse Vlad oarecum profesional. Moneda are însă, după cum se ştie, două

feţe… Tot astfel şi omul! Şi dacă voi, dascălii, aveţi parte – în general vorbind – de cea normală, firească, Ia noi omul – începând de la cel de câţiva ani, care abia-şi dibuie poteca, până la cei ce abia-şi mai zăresc drumul – soseşte cu celălalt chip, încordat în suferinţă, trecut prin zgura vieţii, uneori plin de răni cu greu ori aproape nevindecabile… Aşadar, iată că avem un teritoriu comun… de acţiune, adăugă Vlad cu declarată emfază, un ideal ce nu poate fi întrecut de nimic altceva: *Omul!*…

Râseră amândoi, ca să spulbere atmosfera ca de şedinţă a celor câteva clipe în care Vlad vorbise, aţintind-o de aproape, cu ochi pătrunzători… Adevărul rostit însă plutea egal în fiinţele lor şi el avea chip de ideal ce merită să fie slujit cu viaţă, cu toată viaţa ta – a celui ce l-ai ales!…

S-au aşezat pe o bancă în faţa mării. Braţul stâng al lui Vlad i-a înconjurat tandru umerii.

— Mă doare puţin capul! spuse Andreea, în şoaptă, sprijinindu-şi fruntea pe pieptul băiatului. Oare de ce?

— Poate din cauza zbuciumului de-acum două zile! răspunse Vlad. Dar nu-i nimic: am eu un leac! E ca un descântec… Îl ştiu de la mama…

— Cum e mama ta?

— E o femeie simplă, dar… Ai s-o cunoşti!…

CAPITOLUL II

1.

— Andreea, Andreea! striga un băieţel de vreo zece ani, blond, cu ochi albaştri, cu un chip plăcut, care alerga pe* aleea din mijlocul acelui amfiteatru de iarbă stropită cu flori.

— Ce e, Bogdane? Ce s-a întâmplat? spuse femeia, ridicându-şi capul de pe umărul soţului ei.

Soarele se înălţase preţ de câteva suliţi deasupra munţilor. Ocrotea, mai departe, cu blândeţe, acel templu de linişte şi de meditaţie…

— Vă cheamă mamaie la masă! spuse băieţelul, gâfâind. A coborât cu Mădălina, sunt în restaurant! Haideţi odată! Nu v-aţi mai săturat privind soarele? In fiecare dimineaţă vă sculaţi cu noaptea-n cap şi veniţi aici, pe bancă, aşteptând să răsară… Eu nu m-aş scula…

— Ştiu, ştiu! spuse profesoara, ciufulindu-i părul aspru, puţin ondulat şi des ca peria. Dar dacă, la ora asta, apa din bazin ar fi caldă, te-ai lipsi şi de mâncare, aşa-i? numai ca să faci câteva „traversări” în plus.

— Bineînţeles! Dacă m-aţi lăsa voi – tu şi cu mamaie – că Vlad e de partea mea, mai adăugă băieţelul, făcându-i cu ochiul judecătorului, eu aş înota şi noaptea!

— Nu mă îndoiesc! răspunse Andreea, ridicându-se de pe bancă şi prinzându-l de mână pe Bogdan.

— Dar de unde-ai tras tu concluzia că eu sunt de partea ta? întrebă Vlad, pornind agale în urma lor.

— Doar n-o să spui că noi, bărbaţii, nu suntem uniţi! răspunse Bogdan firesc, întorcând capul şi zâmbindu-i. Avem şi noi solidaritatea noastră.

— Aşa e, Bogdane, ai dreptate! Dar cu înotatul

noaptea…

— Bravo! interveni Andreea râzând: „aveţi şi voi solidaritatea voastră”. Frumoasă solidaritate!…

Băiatul o luă la fugă, forţând-o şi pe Andreea să-l urmeze. Dar, curând, profesoara îşi domoli paşii, revenind la ritmul de mai înainte…

2.

… Privind în urma lor, Vlad văzu crucea albă de marmură, de pe care îi zâmbea un chip de femeie tânără… Andreea, îmbrăcată în negru, înaintează cu Bogdan de mână, printre morminte. Se apropie de cavoul gălbui-strălucitor din marginea unei alei. Îmbrăţişează crucea ca pe-o fiinţă scumpă, sărutând îndelung chipul acela de pe piatră… Lacrimi fierbinţi îi ţâşnesc din ochi…

Vlad îi ascultă sufletul tânguindu-se: „Doamne, Doamne, şi ce dragă îmi era! Cum a putut să moară?! Cum a putut? … De ce?!…”

În seara aceea de martie, sosise târziu acasă. Avusese mai multe procese şi toate grele. Era acum preşedinte de tribunal, coordona munca mai multor judecători, avocaţi… Rănile acelea de pe reversul medaliei sângeraseră adânc în ziua respectivă: un tânăr de 16 ani, într-o ceartă, scosese briceagul şi înjunghiase pe acela ce-i dăduse viaţă; un altul batjocorise o fetiţă, un copil, apoi o spânzurase…; câţiva adolescenţi se plimbaseră cu o maşină furată şi eşuaseră într-un accident, rănind grav mai mulţi copii; unul dintre aceştia, o fată de zece ani, copil al unui medic, îşi pierduse un picior, care, în urma accidentului, îi fusese amputat…

Nu dăduse încă niciun verdict! Cum să procedeze? se

întreba, frământându-se… Nenorocirile provocate de rătăciri de-o clipă, cu siguranţă, de superficialitate, de impulsuri nestrunite la timp… nu mai puteau fi cu nimic schimbate! Şi-atunci?!…

Dar cu dreptatea cum rămâne? Dar cu legea?! Cu exemplul… care, eventual, ar putea să dea altora de gândit, ferindu-i de-o clipă oarbă, cu urmări nefaste?…

Telefonul a sunat prelung, ca o alarmă.

— Veniţi repede! Moare Elena!…

Era mama Andreei. Vocea, sugrumată de plâns, de la telefon n-a putut să mai dea niciun amănunt, nicio explicaţie.

A alergat, cu maşina, la liceu, unde Andreea avea ore la cursurile serale. A luat-o, pretextând altceva. In drum către spital, a trebuit să-i spună.

Când a intrat în sala de operaţie – o primise doar pe ea, pentru câteva clipe – Andreea a constatat că Elena era pe jumătate pierdută. Şi, totuşi, aceasta i-a spus:

„Aşteptaţi-mă! O să se termine repede!… Te iubesc, surioară!” a mai apucat să adauge, înainte de-a o aşeza pe masa cu oglinzile boltite deasupra şi înconjurată de lumini… ca un adevărat catafalc…

Au fost ultimele ei cuvinte.

Au aşteptat-o într-adevăr, cu toţii: Andreea, Vlad, mama Andreei, Eliza, sora geamănă a Elenei, soţul celei ce se afla pe masa de operaţie, Bogdan, băieţelul lor, Mădălina, fetiţa Elizei, mai mare cu câţiva ani decât Bogdan, ca şi bunicul lor, cel ce-i crescuse de când fiecare sosise acasă de la maternitate.

Dar, după operaţie, care ar fi trebuit să îndepărteze izvorul unei infecţii declanşate ca din senin – acum, din nefericire, generalizate – ochii Elenei au rămas închişi pentru totdeauna!…

Niciodată durerea, ca şi fericirea, de altfel, nu încape-n cuvinte! Vlad trecuse prin multe vămi de suferinţă:

pierduse o soră, când aceasta era copil, apoi alta, mai tânără decât Elena, care lăsase în urma ei două fetiţe, apoi dispăruse tatăl, în floarea vârstei şi, după mai mulţi ani, mama îl părăsise pentru totdeauna.

Trăia acum o disperată durere a celui mai apropiat om de pe lume!… Cu ce-ar fi putut s-o ajute pe Andreea? Sau pe sora ei? Ori pe mama lor?!… Vorbele, gesturile, faptele, oricât de frumoase, de generoase – nu sunt în stare să zăgăzuiască un asemenea izvor.

… Nu se putea desprinde de lângă sicriu! Ea, care are o tărie sufletească mai abitir decât orice bărbat. Vlad însuşi se descoperea adesea scâncind pe dinăuntru în situaţii în care Andreea ar fi strâns doar din dinţi şi-ar fi privit înainte… A trebuit s-o ia cu forţa din mijlocul acelui spectacol sfâşietor…

„Doamne, Doamne, şi ce dragă îmi era!” Cuvintele îi răsună şi acum în suflet, acolo unde se decantează imaginile cele mai vii dintr-un întreg flux de viaţă…

3.

Fusese prima dintre cei patru fraţi; după ea urma un băiat, apoi cele două surori gemene.

— Să ştii – i-a spus odată lui Vlad – că mi-aş fi dorit să fiu singură la părinţi. Nu e frumos ceea ce auzi din partea mea, sună a egoism, fireşte, dar… asta e! Am fost prea săraci şi prea am dus-o greu! Am suferit cumplit din cauza sărăciei şi nu atât pentru lipsurile din cortegiul ei nesfârşit, pentru ceea ce mi-aş fi dorit şi n-am putut să am, ci pentru umilinţa pe care-o simţeam fiind săracă. Am socotit sărăcia drept cea mai cumplită umilinţă primită de la viaţă. Nici măcar nu eram invidioasă pe cei ce aveau… Nu! Mă simţeam jignită, îngenuncheată pentru că noi – eu

şi-ai mei – nu aveam, deşi, după munca noastră, după pricepere şi hărnicie, s-ar fi cuvenit! Şi-atunci mi-a trecut prin cap că, dacă aş fi fost singură, viaţa nu ne-ar fi încorsetat atât de dur…

Să-ţi povestesc ce mi s-a întâmplat într-o iarnă…

Împlinisem zece ani şi eram în clasa a IV-a. De ziua mea, mama, pe care-o ştii cât este de frumoasă, mi-a dăruit un medalion. Îl purtase până atunci, tot timpul, la gât. Îl avea de la bunica. Avea forma unei inimi micuţe în mijlocul căreia am descoperit chipul frumos al mamei, o fotografie înfăţişând-o în anul în care mă născuse. Am fost foarte impresionată. Să nu râzi de mine, îl simţeam ca pe ceva sfânt, menit să mă apere de orice rău, de necazuri. Era ca şi cum aş fi fost tot timpul sub ocrotirea mamei şi, când te afli astfel, nimic rău nu ţi se poate întâmpla. Aşa gândeam… şi-mi spuneam. De aceea eram fericită. Nu ştiam cum să-i mulţumesc, s-o răsplătesc cumva…

Era la începutul lunii februarie. Împreună cu mama, cu fratele meu mai mic cu un an ca mine, cu cele două surori gemene, care, pe-atunci, n-aveau decât trei ani, şi cu bunica (tata ne părăsise de curând, se despărţise de mama – o să-ţi povestesc altă dată cum s-a întâmplat) stăteam într-o căsuţă cu două camere undeva, într-o margine a oraşului. Intr-una din încăperi dormeam, într-un singur pat, noi, cei patru copii, în cealaltă, care era şi bucătărie, dormeau mama şi bunica.

Se terminaseră lemnele de foc, iar gerul era mai straşnic decât oricând. Ninsese, din nou, de câteva zile, şi-acum zăpada era îngheţată. Nu puteai s-o strângi în mină, s-o faci bulgăre. Când alergam prin curte sau mergeam pe stradă, scârţâia sub picioare, de parcă ai fi ascultat un concert de ţipete!…

În casă era frig, fetele cele mici plângeau, iar mama se îmbolnăvise. Avea febră mare, o durea capul îngrozitor, nu

se putea ridica din pat. Bunica era bătrână şi neputincioasă. Tuturor, ne trebuia, în primul rând, căldură. Dar de unde lemne?!... Fratele meu, care n-a fost niciodată prea harnic la carte, nici nu mai căuta în ghiozdan. Se înfofolea cu nişte zdrenţe de haine şi se juca cu nişte prieteni de-ai lui pe-afară. Se mai ducea pe la ei, se încălzea pe unde putea. Eu suflam în mâini şi scriam temele. Mă plimbam prin cameră, bătând din picioare ca să mă încălzesc, şi citeam. Nu voiam să lipsesc de la şcoală şi nici să mă duc cu lecţiile nepregătite.

Dar... dacă mai continuam aşa câteva zile, ne îmbolnăveam, sigur, cu toţii.

— De unde au vecinii noştri lemne, Mihai?! l-am întrebat într-o după-amiază pe fratele meu, care tocmai se întorsese de la un prieten, în casa căruia spunea că s-a încălzit puţin.

— N-au nici ei lemne! a răspuns băiatul.

— Atunci cu ce fac focul, cu ce se încălzesc?

— Cu seminţe, cu seminţe de floarea-soarelui!

— Şi de unde iau seminţele?

— De la moara lui Asan!

— Deci tot pe bani! zisei descurajată.

— Mai pe bani, mai...

În câteva minute eram în stradă. Târam după mine o sanie mare, rătăcită pe la noi prin curte de câţiva ani, nu ştiu de cine. O scosese dintr-un şopron fratele meu, dar nu se putea juca cu ea fiindcă era prea mare. Găsisem şi doi saci peticiţi pe care-i pusesem în sanie. Aveam şi două bucăţi de sârmă cu care, eventual, să-i leg la gură.

— Ştii unde e moara? m-a întrebat, în stradă, Mihai.

— O găsim noi, întrebăm şi-o găsim, răspunsei cu o încrâncenare în mine.

Am ajuns după vreo trei sferturi de oră. Nu era prea aproape de casa noastră moara lui Asan!

Am ajuns gâfâind. Sania era grea chiar goală, drumul lung, iar eu – o mână de om. Nu aveam mai mult de 25 de kg. Respiram greu, aproape înecându-mă. Era ger cumplit! Ni se lipeau nările, se astupau. Înghiţeam aerul rece pe gură. Mâinile şi picioarele îmi îngheţaseră bocnă. Aproape că nu mai puteam vorbi. Mihai nu mai scotea de mult niciun cuvânt. Era vânăt la faţă şi dârdâia.

Acum e-acum, mi-am zis în gând, văzând grupul aceia de clădiri din cărămidă roşie, căruia oamenii îi spuneau „Moara lui Asan”.

Ne-am apropiat de porţile mari de fier, lingă care se afla ghereta paznicului. Se înnopta! De la porţi, intr-o parte şi în alta, pornea gardul de zid. Era înalt, nu se putea sări peste el. In niciun caz n-am fi putut arunca noi peste el un sac plin cu seminţe. Atunci?

— Ce facem, Mihai, pe unde intrăm? zisei mai mult ca să pot gândi parcă mai clar, decât aşteptând vreun răspuns salvator.

Băiatul a înălţat neputincios din umeri.

— Stai aici, ai grijă de sanie, îi spusei hotărâtă, de parcă aş fi găsit soluţia… Nu găsisem nicio soluţie, în afară de aceea a omului cinstit: să mă rog de portar, cine ştie, poate are şi el copii, i s-o face milă de mine… mă gândeam, în timp ce intram pe uşa gheretei.

— Dumneata eşti portarul? întrebai, după ce l-am salutat pe omul îmbrăcat în şubă, cu mâinile întinse deasupra unui godin în care duduiau flăcări îmbietoare. M-am mirat şi eu când mi-am auzit glasul. Era atât de hotărât, de parcă ai fi crezut că sunt cel puţin fiica proprietarului.

Omul s-a uitat mirat la mine, fără să-şi schimbe în vreun fel poziţia în care se afla, m-a măsurat de două-trei ori, de sus în jos şi de jos în sus, răspunzând, apoi:

— Ce doreşti, fetiţo? Sine eşti şi pe cine cauţi?

— Am o rudă, un unchi care lucrează aici, spusei la repezeală şi, bineînţeles, altceva decât mă gândisem

înainte. Mi-a spus că aveţi o mulţime de seminţe cu care n-aveţi ce face, pe care… le aruncaţi… şi că, dacă vreau, pot să vin şi eu să iau un sac-doi – că dacă tot le aruncaţi…

Cred că, din vânătă cum eram, când am intrat în gheretă, mă făcusem roşie precum flăcările din sobă… Am simţit că mă cuprinde o căldură în tot corpul, am dus mâna la gât şi mi-am slăbit basmaua cu care mă înfăşurasem.

Omul din faţa mea a izbucnit în râs: ha-ha-ha! Ha-ha-ha! îl auzeam şi-l vedeam icnind, în timp ce se scutura şuba de pe el. Dacă aş fi fost mai mare, i-aş fi tras o palmă peste figura lui lătăreaţă, peste gura aceea lăbărţată, acoperită de o mustaţă pleoştită, printre firele căreia se vedeau dinţii îngălbeniţi de tutun.

— Seminţe pe care să le aruncăm? spuse el, scuturându-se, din nou de râs. Ai înnebunit, fetiţo? Seminţele se vând pe bani! Vrei seminţe, plăteşti!

— Şi dacă n-am cu ce să plătesc? răspunsei, aţintindu-l cu două priviri rugătoare. Mă cuprinsese ciuda, fiindcă îmi venea să plâng. N-avem bani, mama e bolnavă, surorile mele sunt mici şi-aproape că au îngheţat, fratele la fel, bunica e bătrână, iar tata ne-a părăsit. Astăzi la prânz am ars ultima bucăţică de lemn pe care o mai aveam… din gardul din spatele casei… Eram în stare să nu mă mai opresc!

Ridicai ochii din podea şi-l privii din nou pe omul din faţa mea. Acum se uita el în pământ. Se uita încruntat şi nu zicea nimic! Oasele feţei îi jucau nervos pe sub pielea încreţită şi acoperită de părul nebărbierit.

— N-am ce să-ţi fac, fetiţo! răspunse îmbufnat, după aproape o jumătate de minut. Nu se poate fără bani!

— E noapte, nu vă vede nimeni şi nici nu sărăceşte nimeni dacă iau şi eu un sac de seminţe, spusei, din nou hotărâtă! Vă rog! adăugai, în vreme ce puterile nu mă mai ascultau: începusem să plâng.

— Nu se poate, nu! Cum o să-ţi dau aşa, pe degeaba?

Dacă n-ai bani, de ce n-ai adus ceva din casă, ceva… adăugă el, privindu-mă cercetător…

„Ticălosule! mă gândeam. Nu se poate fără plată! Eşti şi tu un prăpădit, care faci pe grozavul, însă! Eşti slujbaş aici, ai ajuns să te roage lumea şi inima ta strâmbă nu te lasă să dai de pomană, de parcă ai da din averea ta, nepricopsitule!” îmi venea să-i strig cu glas tare tot ce vuia ca talazul în mine.

Gând am găsit soluţia salvatoare, cred că m-am îngălbenit de încordare, de emoţie. Am desfăcut în grabă basmaua de pe cap şi de la gât, mi-am descheiat paltonaşul şi-am scos din sân medalionul, pe care doar cu câteva zile în urmă îl primisem de la mama. L-am desprins cu mâini tremur înde şi i l-am întins.

Mi l-a luat din mină, l-a întors pe-o parte şi pe alta, l-a deschis mârâind de bucurie.

— Cine e? m-a întrebat, privind fotografia.

— Mama mea! i-am răspuns, ştergându-mi lacrimile. E cel mai de preţ lucru din casa noastră. Ia-i şi pricopseşte-te! adăugai. Dar o să-mi dai seminţe până la primăvară, să ştii!… am mai spus încrâncenată.

… Ţineam larg deschisă gura sacului, în timp ce Mihai împingea înăuntru, cu amândouă mâinile, coji de seminţe de floarea-soarelui, dintr-o grămadă imensă aflată in curtea morii. Era bucuros nevoie mare fiindcă, aşa cum îi spusesem, „portarul s-a îndurat de noi şi ne-a lăsat să luăm fără bani!” Se grăbea să umple sacii de teamă ca omul cel *binevoitor* să nu se răzgândească…

— Săptămâna aceasta sunt de serviciu în fiecare după-amiază, mi-a spus portarul la ieşire. Să vii tot aşa, pe înserate!

— Andreea, eşti grozavă, cum ai reuşit? izbucni Mihai. Venim şi mâine deci, şi poimâine, toată săptămâna! Ce bucuroasă o să fie mama! mai spuse el, îmbrăţişându-mă dintr-o pornire pe care nu i-o cunoscusem niciodată până

atunci.

— Hai, nu te mai prosti, răspunsei eu, apucă mai repede de lanţ şi trage de sanie… să nu-i găsim îngheţaţi de tot pe-ai noştri… Şi iarăşi îmi venea să plâng!

Mama şi bunica s-au lăsat convinse de argumentele mele: „Am găsit, dragă, un om cumsecade, un om cu suflet, căruia i s-a făcut milă de mine, asta e!” repetam Li orice întrebare de-a lor.

— Mergem şi mâine, şi poimâine, toată săptămâna! adăuga Mihai. Zău, mamă, l-am auzit cu urechile mele când i-a spus Andreei, întărea el.

Împrumutasem de la un vecin mai pricopsit un aparat special de ars coji de seminţe: un fel de pâlnie cu un cot la mijloc şi cu o revărsare, ca un jgheab, din care cojile se rostogoleau treptat pe vatra sobei, alimentând jocul binefăcător al flăcărilor.

În urma unor doctorii, pe care tot nenea Neculai, vecinul nostru, care lucra la „Malaxa”, ni le dăduse, mama se simţea mai bine, iar surioarele mele ieşiseră de sub păturile în care fuseseră înfofolite şi zburdau acum pe lângă sobă. Bunica, fericită, pregătea ceva de mâncare.

De la o vreme, n-am mai scos nicio vorbă. Stăteam cu o carte pe genunchi şi priveam limbile flăcărilor din sobă. Căldura îmi făcea bine. Uitasem de medalion. Dar, la un moment dat, mi s-a părut că văd mistuindu-se in flăcări ochii albaştri ai mamei. „Fotografia! îmi spusei, trebuia să iau măcar fotografia!”…

Am început să tremur; în casă era din ce în ce mai cald, iar eu tremuram. Noroc că lampa noastră cu gaz nu lumina prea bine, aşa încât nimeni nu m-a observat şi nu m-a băgat în seamă.

„Mâine am să i-o cer, am să iau fotografia înapoi”, îmi spusei şi gândul acesta m-a mai liniştit puţin. După câtva timp, fără să pot mânca ceva (deşi bunica mă rugase atâta), m-am băgat în pat şi-am adormit imediat.

A doua zi i-am cerut portarului fotografia mamei. Mi-a răspuns că n-o are, fiindcă lăsase medalionul cu fotografie cu tot acasă. L-am rugat să nu uite să mi-o aducă în ziua următoare. Răspunsul lui nu l-am înţeles prea bine atunci. În orice caz, m-a făcut uraşi să plâng. Mi-a spus că „fără fotografie, medalionul meu nu face mare scofală!” şi că de aceea, „dacă-l păstrează, îl păstrează cu totul!”

În fiecare zi tremuram de emoţie să nu observe cineva lipsa medalionului. Nu mă dezbrăcăm niciodată în faţa mamei sau a bunicii. Ţineam mai tot timpul un fular la gât, profitând de faptul că nu ne înduram să facem prea cald în casă, economisind cojile de seminţe. Măsura a fost înţeleaptă, pentru că, în săptămâna următoare, portarul a fost de serviciu dimineaţa şi, la lumina zilei, era greu să iei seminţe fără un bon care constituia dovada că le-ai plătit. Bonurile erau verificate de altcineva. Aşa că…

Ne-am încălzit şi noi cu ce rămăsese din… economii, iar când cunoştinţa noastră a apărut iarăşi după-amiaza în gheretă, au reapărut şi sacii plini cu coji de seminţe lingă vatra în jurul căreia se strângeau patru copii părăsiţi de tatăl lor şi două femei sărace.

În ciuda faptului că, spre mirarea permanentă a mamei, a bunicii şi mai ales a lui Mihai, care mă însoţea de fiecare dată, sacii cu coji de seminţe se umpleau mereu şi „pe gratis”, alimentând flăcările de pe vatra noastră, eu eram din ce în ce mai tristă. Faptul a fost observat şi de portar care, într-o seară, după ce am scos sania cu sacii în stradă, m-a chemat puţin în ghereta în care stătea de pază. Deşi înţelegeam foarte bine că fără ajutorul lui am fi fost de mult îngheţaţi, nu puteam totuşi să-l iert pentru că îmi luase medalionul. La drept vorbind, atunci când i l-am oferit, în adâncul sufletului meu speram să nu mi-l primească, să-l impresionez şi să nu-l primească.

„Cum îţi închipui, fetiţo, că aş putea fi atât de ham să-ţi iau medalionul cu chipul mamei tale? Bănuiesc că trebuie

să fie o amintire scumpă şi că trebuie să-l păstrezi ca pe un lucru sfânt…”, aşa mă gândeam eu că o să-mi zică atunci şi, după ce-l va primi, mi-l va da înapoi.

Flăcările din soba de tuci ardeau ca şi în seara aceea. Omul din faţa mea a scos medalionul din buzunar, l-a deschis, a mai privit o dată fotografia, l-a închis la loc şi mi l-a întins.

— Pune-l la gât, fetiţo, a zis el cu o voce care creştea parcă direct din flăcările acelea bune, am şi eu copii ca tine, cu toţii suntem amărâţi!

Am oprit mâna aceea într-ale mele, şi-am sărutat-o! Când am ieşit pe uşa gheretei, mi s-a părut că afară răsărise soarele, că e primăvară şi că de peste tot mă mângâie petale de flori. Ningea! Trăgeam de sanie şi-mi venea să sar într-un picior. La un moment dat, chiar am făcut câţiva paşi ca la şotron. Mihai nu ştia ce să zică. Mă privea uimit şi întreba ca de pe o placă stricată: „Andreea, ce e cu tine? Andreea…?”

4.

„Cât trebuie să fi suferit într-adevăr biata Andreea!” se gândea Vlad atunci, când auzise această poveste, ca şi acum… Nu cunoscuse om cu un mai acut simţ al demnităţii, al mândriei întemeiate pe ceea ce eşti şi poţi să faci tu… După cum nu-şi închipuise ca cineva să aibă puterea de a face atâtea pentru alţii. Şi asta nu ca profesoară – aici era viaţa ei, deci lucrurile nici n-ar fi putut fi concepute altfel – ci ca om, în relaţiile cu alţi oameni, apropiaţi sau nu…

Într-o seară – nu trecuse prea mult timp de la moartea Elenei – a primit un strigăt disperat prin telefon: „Andreea, moare sora mea mai mică! E în comă! N-are decât

douăzeci şi patru de ani!”

Cea care îşi striga durerea era o simplă cunoştinţă din anii copilăriei… A lăsat totul baltă – munca în bucătărie, treburile pentru a doua zi – şi-a alergat la spital. Femeia era într-adevăr în comă şi, din păcate, aproape nimeni n-o băga în seamă. Un diagnostic pus de cineva în pripă îi pecetluise viaţa, adică moartea…

A alertat întregul spital. A venit, în miez de noapte, directoarea de-acasă. A adunat» alături de ea, tot aşa aduşi din plapumă, un sobor de doctori. Au consultat cu cea mai mare grijă bolnava şi, până dimineaţa, au scos-o din comă.

„Tu i-ai salvat viaţa!” i-a spus atunci prietena din copilărie. Îţi rămânem recunoscătoare până…

„Să nu mai vorbim de moarte! i-a răspuns Andreea. Eu n-am făcut altceva decât să-i pun pe medici la lucru. Ei au salvat-o! Lor să le mulţumiţi, aşadar!” Spunând aceste cuvinte însă, n-a putut să nu se gândească la biata Elena: ea s-a pierdut pentru că strigătul acela sosise prea târziu… „Dacă aş fi ştiut măcar cu o zi mai înainte!” se căina Andreea… „Dacă aş fi ştiut!…”

Şi cu multe rude de-ale lui Vlad procedase la fel: pe-o soră, mai mică, o ajutase să i se facă o operaţie foarte grea şi-o îngrijise tot timpul, până a văzut-o din nou pe picioare; pe-o nepoată, studentă, o ocrotise în tot timpul maternităţii, iar pe-un frate-al lui Vlad îl veghease vreo zece zile, la spital, intr-un moment disperat când viaţa i se aflase în cumpănă. Nemaiţinând în seamă pe numeroşii nepoţi şi nepoate, tot din partea lui Vlad, care trecuseră prin casa lor, care fuseseră găzduiţi cu săptămânile, cu lunile, cu anii, ajutaţi să intre pe la şcoli, în facultăţi, să le termine, să-şi primească posturile…

Cum poţi să fii aşa? u a întrebat-o, odată, Vlad. „… Nu vezi că la noi nu se gândeşte nimeni? Că, la nevoie, trebuie să ne descurcăm numai singuri?! u…

„N-ai dreptate! i-a răspuns, atunci, Andreea: se gândesc şi la noi două suflete, două fiinţe: mama mea şi mama ta! In ceea ce priveşte «descurcatul», e şi firesc să nu aşteptăm de la nimeni nimic!”

„Şi de ce, mă rog?!”… adăugase judecătorul, mai mult aşa, în glumă.

„Fiindcă noi putem mai mult decât toţi ai noştri, dragul meu! Şi asta o ştii foarte bine! Pentru noi, ajutorul este şi mă tem că va trebui să fie – mâine, ca şi totdeauna – numai înlăuntrul nostru! Nici de la fata noastră nu trebuie să aşteptăm neapărat ceva!”…

Asemenea gânduri, afirmaţii, în care femeia aceasta – fragilă în aparenţă, delicată peste măsură – credea cu toată fiinţa ei, îl surprindeau uneori pe judecător… Şi viaţa lui fusese o permanentă îndârjire, o zbuciumată luptă pentru a învinge nenumărate obstacole…

5.

Copil fiind, era un fricos, se temea şi de umbra lui, dar n-ar fi mărturisit acest lucru nimănui, nici să-l tai! Mai ales de întuneric se temea. Când se lăsa noaptea, de pe oriunde s-ar fi aflat – la joacă sau cu vitele la păscut (cu caii trebuia să mai stea, uneori, şi noaptea să-i pască), ori trimis după vreo treabă, prin vecini, el făcea ce făcea şi se trăgea în curtea casei. Îl strigau ceilalţi fraţi, mai mici decât el, surorile, copiii vecinilor sa mai alerge pe la poartă, să mai dea o raită prin zăvoiul aflat la câteva sute de metri de casa lor, dar degeaba: Vlad nu se mişca din ogradă. Prefera s-o ajute pe mama sa la tot felul de treburi ce se-nghesuiau să fie terminate, toate parcă, în ceasul acela de dinainte de culcare. Vorbele bune pe care le primea drept răsplată din partea părinţilor îl nemulţumeau însă din ce în

ce mai tare. Socotea că nu i se cuveneau pe drept, căci, dac-ar fi fost după pofta inimii lui, mamă, mamă!… pe unde-ar fi alergat şi el, alături de ceilalţi…

Cu deosebire era îngrozit când trebuia să străbată întreaga grădină din spatele casei şi-apoi, în continuare, livada cu pomi, după care urma câmpul deschis pe care creştea numai fânul şi otava, toamna, să urce dealul de la „Fântâna Emiliei”, cum se numea şi să ajungă în cealaltă parte de sat, peste calea ferată, unde se afla prăvălia lui Ghinescu de la care trebuia să cumpere te miri ce, fel de fel: ba chibrituri, ba untdelemn sau gaz, ba macaroane, ori sare de lămâie, sticlă de lampă, piper, scorţişoară… orice avea nenea Ionel, stăpânul prăvăliei. Şi, ca un făcut, mamă-sa îşi aducea aminte că-i trebuie ba una, ba alta, mai ales pe înserate, după asfinţitul soarelui… Atunci sosea şi ea, săraca, de la treburi, din câmp, unde robotea toată ziua.

Bineînţeles, că totdeauna îl alegea pe Vlad să facă drumul până la prăvălie şi motivul alegerii era clar: el se întorcea cel mai repede!… De unde să ştie mama, ori ceilalţi ai casei pentru ce se întorcea bietul Vlad atât de repede!…

De refuzat nu putea să refuze: era doar cel mai mare dintre cei trei băieţi ai familiei Cosmescu (pe fete nu le trimeteau seara de-acasă, chiar dacă erau mai mari); ca să ia cu el pe vreunul, din cei doi, mai mici, nici vorbă! Asta ar fi însemnat să se dea de gol, căci cu oricine-ar fi fost, în afară de tatăl său, Vlad ar fi trăit aceleaşi spaime (nici cu mamă-sa nu avea curaj să meargă noaptea undeva).

Şi-atunci, neavând încotro, „îşi lua picioarele la spinare” şi alerga cât îl ţineau puterile – şi la ducere, şi la întoarcere, căci orice fel de mogâldeaţă, orice tufă, orice pom se luau, neapărat, după el, iar situaţia nu cunoştea niciodată altă alternativă decât: *care pe care!…* (Mai târziu, de câte ori a avut prilejul să se gândească la anii

aceia, Vlad îşi spunea, cu o undă de autoironie în glas: „fuga mea de-atunci a fost bună la ceva – era ca un permanent antrenament, ajutându-mă ca în anii facultăţii să ajung campion universitar la o sută şi la trei mii de metri!…)

Şi „alergările” au continuat la fel până într-o seară (Vlad avea pe-atunci vreo zece ani, era cam cum este acum Bogdan, băiatul Elenei), când, fiind prea târziu, mama, îngrijorându-se, a pornit-o înaintea lui, prin grădină, întunericul era subţire, aproape străveziu, fiindcă-l împingea tot mai spre pământ ori către alte zări lumina lunii, ce răsărise deja…

L-a văzut de departe, de la câteva sute de metri. Alerga în disperare, întorcând, din când în când, capul în urmă, ori privind când într-o parte, când în alta. I-a fost teamă să-l strige, să nu-l sperie şi mai tare. Cu inima strânsă de necaz (i se făcuse milă de bietul copil), s-a ascuns după o tufă, să n-o vadă. A trecut pe lângă ea ca o nălucă, gâfâind însă precum locomotivele bătrâne, când urcau dealul, înainte de a se opri la halta din centrul satului.

„Poate să se îmbolnăvească! s-a gândit… spaima asta cine ştie la ce poate să ducă; ori să se rupă ceva în el, de-atâta fugă!”…

A venit repede acasă, în urma lui. L-a găsit roşu, ca jarul, la faţă, ferindu-şi ochii, în care, cu siguranţă, s-ar fi putut vedea cum se îmbulzeau roiuri de spaime…

în timpul mesei, le-a povestit tuturor, aşa, ca din întâmplare, ceva despre copilăria ei. Tâlcul vorbelor care spuneau, între altele, despre felul în care a trebuit ea, cea mai mare dintre nouă copii, rămasă, la 16 ani, fără amândoi părinţii, într-o singură săptămână (muriseră de tifos, în timpul războiului) să-şi înfrângă câte şi mai câte spaime, între care şi teama de întuneric, să învingă nebănuite greutăţi – spre a supravieţui – a fost bine receptat de Vlad… I s-a făcut o ruşine teribilă. De necaz, i-

au venit lacrimi în ochi, dar n-a vrut să se ridice de la masă, ca să nu-l observe ceilalţi. O singură dată şi-a săltat privirea către mama sa, care-l cerceta cu atenţie, încrâncenarea din sufletul băiatului s-a înseninat sub lumina caldă din zâmbetul acelei femei simple, care n-avusese parte de minunile ce le săvârşeşte în viaţa fiecărui om şcoala – de-aceea nu învăţase decât să se iscălească –, dar care intuia, cum rar se întâmplă, mişcările, oricât de tainice, ale sufletului omenesc.

O hotărâre s-a născut atunci în fiinţa lui Vlad, una nouă, alături de aceea ce-i încălzea inima de aproape patru ani, mai exact din primele zile ale începerii şcolii primare… Răspunsese ceva, la o întrebare a învăţătorului său, dar răspunsul fusese atât de clar, de categoric, rostit cu un aer de solemnitate parcă, încât dascălul îi spusese încântat:

„Ai răspuns ca un judecător! Parcă ai fi rostit o sentinţă!” (Nu ştia pe atunci nici ce este un judecător şi cu atât mai mult ce înseamnă „a rosti o sentinţă”. Dar şi-a jurat că judecător are să se facă!)

În seara cu pricina, Vlad a mai adăugat vrerilor sufletului său încă un jurământ: să scape de frică şi mai ales de spaimele întunericului.

Zâmbeşte, desigur, de câte ori se gândeşte la cât efort de voinţă l-a costat împlinirea acelui jurământ, dar faptul a constituit pentru el o revelaţie: „Va să zică, se poate! u şi-a spus cu mirare şi cu nemaipomenită satisfacţie.

„Începutul a fost însă cu: „Trebuie să se poată!…” „Chiar dacă mor, chiar dacă mi se întâmplă orice, n-o să mai fug noaptea de frică!”… „Şi cu asta ce-am făcut?” continuau să i se încordeze gândurile. „N-o să mai fug. Bine! Dar asta nu însemnează că am eliminat şi frica! Şi, totuşi, dac-o să fiu în stare să-mi domin tremurul inimii şi să n-o mai tulesc la sănătoasa aşa – una-două, însemnează că frica va fi la înghesuială, la tot mai mare înghesuială, până când…”

Şi-a fost în stare!…

„Chiar dacă zâmbeşti – îi spunea, cândva, Andreei – să ştii că pentru mine exerciţiul acela a însemnat un moment de cotitură în viaţă. Atunci am descoperit că pot face orice… cu mine!

„Îi fi descoperit tu atunci, dragul meu, ceea ce spui – şi eu te cred – dar, se vede treaba că, pe parcurs, ai mai uitat înţelepciunea rezultată din propriile-ţi concluzii de viaţă! Altfel nu te-ai mai scânci de oricâte ori… Şi n-ai mai aştepta ca altcineva…”

„Ei, a răspuns Vlad, într-o asemenea împrejurare mă mai alint şi eu, Andreea, că, din păcate, până la douăzeci şi opt de ani n-am prea avut parte de aşa ceva.

După ce am intrat «pe mina ta», mi-am găsit şi eu culcuşul cald şi-atunci…”

„Cu ceea ce ai spus la urmă, ce-i drept, nu greşeşti! Dar, ai grijă că întotdeauna ce-i mult…”

„Ca de obicei, «grija» e în mâinile tale… păstrezi tu echilibrul! Să nu ni se facă rău de prea mult bine!…”

„Eu ca eu, dar viaţa sigur îl păstrează! Iată, de pildă…” Şi Andreea, atunci, ca şi în alte daţi, ar fi vrut să remarce, desigur, un fapt aproape straniu – o *concluzie* la care amândoi, şi ea şi Vlad, ajunseseră, după multiple constatări – şi anume că ei erau obligaţi să plătească – prin necaz, suferinţă sau măcar frământare – orice fel de bucurie ce-o trăiau ca rezultat al unei împliniri…

„Ştiu, ai spus-o şi tu de-atâtea ori – totul nu este decât rezultatul unor întâmplări din complicatul mecanism al existenţei – şi-a încheiat Andreea, cu un zâmbet amar, remarca… Dar mi-e necaz că… *ni se-ntâmplă!*…”

În ceea ce-l priveşte pe Vlad – apropo de frică – ajunsese dintr-o extremă în cealaltă: nu se mai temea de nimeni şi de nimic!

„Foarte bine! — s-ar putea spune – Că ce-i rău în asta?” Da, numai că şi a da buzna aşa peste viaţă, fără să mai

deschizi ochii, nu-i tocmai în regulă. Poate să te coste! Ceea ce i s-a întâmplat lui Vlad, de mai multe ori…

Odată, noaptea, într-o toamnă târzie – era chiar în prag de iarnă, afară începuse să fulguie – s-au pomenit cu doi lupi în târla de oi. Părinţii nu erau acasă, plecaseră, pentru două zile, la nişte rude, într-un sat cam la vreo 30 de km. Distanţă…

Lătrau câinii îngrozitor. O soră mai mare a lui Vlad s-a sculat. L-a deşteptat şi pe el.

„Ce e? Ce s-a-ntâmplat?" a întrebat băiatul. „Ori sunt lupi, ori hoţi! Din două-una!" a răspuns fata.

„Să ieşim afară imediat!" a spus Vlad.

„Cum să ieşim? Dacă ne dă cineva în cap sau, Doamne fereşte, ne sfâşie vreo jiganie?!

„Şi-atunci, ce să facem, să aşteptăm să sfâşie oile? Aprinde repede felinarul şi îmbracă-te!"

S-a îmbrăcat şi el, în grabă, cu ce-a găsit la îndemână. A luat toporul de după uşă. A luat şi felinarul… Afară ningea.

S-a îndreptat către târla oilor, aflată în spatele casei. Câinii, când i-au simţit, au început să latre şi mai tare.

„Sunt lupi, precis! u a exclamat Vlad, iuţind pasul.

„Fii atent!" i-a strigat Mirela, sora sa, din spate. Dar, chiar în clipa aceea, băiatul a învârtit toporul şi-a izbit cu sete într-o mogâldeaţă ce venea spre el, în salturi învârtejite, mânată de cei doi câini – Tarzan şi Leu. Ceva i s-a rostogolit la picioare, iar el s-a pomenit stropit de sânge pe mâini şi pe piept. Era un lup, pe care câinii l-au imobilizat în câteva secunde, potolindu-i zbaterile şi ducând la capăt ceea ce începuse lovitura de topor a lui Vlad, aplicată, din întâmplare, desigur, drept în moalele capului.

Văzându-l plin de sânge, Mirela a început să strige: „Eşti rănit! Eşti rănit! Opreşte-te!"

Dar băiatul nu simţea nicio durere. Înaintând către ţarcul oilor, a observat că două, din cele zece, câte aveau,

se aflau la pământ.

„Repede, un cuţit!” i-a strigat Mirelei…

În noaptea aceea a avut de lucru până spre ziuă… A trebuit să taie singur cele două oi, care fuseseră rănite de lupi, să le jupoaie de piei, să împartă apoi carnea, aşa cum văzuse că făcea altădată tatăl său, s-o pună la adăpost.

Mirela l-a ajutat, minunându-se de curajul şi de priceperea lui… Pe lupul omorât – celălalt apucase să scape – l-au târât undeva, mai departe, în grădină şi l-au păstrat ca să-l arate şi părinţilor…

Cu lupii a mai avut de-a face şi altădată. Cu unul s-a întâlnit, tot noaptea, într-o margine de pădure, într-un miez de iarnă. Era de-acum licean, venea de la un bal, dintr-o comună învecinată. A scăpat cu fuga şi cu ajutorul câinilor care i-au venit în întâmpinare de la prima casă din marginea satului…

Într-o altă împrejurare însă…

Plouase mult, timp de aproape două săptămâni. Râul din apropiere căpătase aspect nu de fluviu, ci de mare… Căci o mare de apă, pe o distanţă – ca lăţime – de peste un km, se revărsa pe deasupra unor locuri, unde cu puţin timp înainte fuseseră grădini, pomi, zăvoi… Şi-acel înspăimântător balaur lichid ducea, pe spatele lui, copaci cărora li se mai zăreau, din când în când, crengile ori rădăcinile, buşteni de brad sau de stejar, coteţe, mori de apă, case… Imaginea era a unui prăpăd înspăimântător…

Oamenii din sat, pe care doar şoseaua, mai înaltă, îi despărţea şi-i apăra de furia apelor, priveau, îngroziţi şi neputincioşi, spectacolul.

La un moment dat, la circa 20 de metri de drum, pe apă, şi-a făcut apariţia o căsuţă prăpădită la înfăţişare.

„O casă, o casă!” au început să strige oamenii.

Vlad, care se găsea în marginea drumului, – era vara şi se afla într-o vacanţă studenţească – şi-a aţintit privirea spre ferestrele cât trei-patru palme la un loc de mari ale

casei. I s-a părut că ceva se zbate-năuntru, dincolo de ele.

„Oameni buni, sunt copii, sunt copii înăuntru! a strigat studentul. Cine merge cu mine să-i salvăm?!”

„Vlade, nu, nu! s-a auzit vocea mamei sale, din apropiere. Te îneci, băiatul mamei, nu! E păcat, dac-or fi copii, cum zici, dar n-ai nicio şansă şi te prăpădeşti şi tu! Apa e adâncă de câţiva metri, nu vezi?!

Studentul şi-a aruncat în grabă hainele de pe el, de parcă n-ar fi auzit nimic şi, rămânând doar în slip, şi-a dat drumul în apele acelea nebune şi tulburi.

Întreaga suflare de pe marginea drumului a îngheţat. Mama lui Vlad a căzut în genunchi: „Dumnezeule, mi se-neacă băiatul! a început să murmure, mi se-neacă băiatul! Fraţilor, ajutaţi-l, ajutaţi-l!”

Dar nimeni nu îndrăznea să facă nicio mişcare…

„E sinucidere curată!” a mormăit cineva.

Vlad înainta în direcţia casei, înotând de parcă s-ar fi aflat la un adevărat concurs; o întrecere era, de fapt, cu moartea!

A găsit, la un moment dat, un lemn, nu prea gros, dar lung de câţiva metri, care plutea deasupra apei.

S-a prins de el cu amândouă mâinile, iar cu picioarele, cu siguranţă că a început „să calce” apa. Se menţinea astfel la suprafaţă, aşteptând să sosească, până la el, casa plutitoare. Toată lumea i-a înţeles intenţiile…

Când casa s-a apropiat (plutea încet, intrase, de altfel într-o zonă de apă mai puţin învolburată), studentul a săltat lemnul, proptindu-l în ziduri.

„S-a oprit! S-a oprit!” a început să strige lumea din drum!

Într-adevăr, casa se oprise, dar Vlad a dispărut de la suprafaţa apei. După câteva secunde, reapărând, a început s-o împingă, încet, în direcţia unui dâmb de pământ din apropierea drumului, unde, dacă ar fi ajuns, ar fi putut fi ancorată.

„Hai, Vlade! Hai, Vlade!” se auzeau încurajări de pe mal. Studentul nu se mai vedea însă, era dincolo de casă, de unde o împingea. In schimb, în spatele ferestrelor puteau fi zăriţi acum doi copilaşi... Câteva femei au început să plângă...

S-au aruncat în apă încă doi băieţi cam de seama lui Vlad. Mama studentului nu mai plângea şi nu mai spunea niciun cuvânt. În picioare, era ca de piatră. Doar mâinile mari şi aspre se zbuciumau într-o frământare continuă...

„Buştenii! Buştenii!” a izbucnit, pe neaşteptate, un ţipăt din pieptul femeii.

Într-adevăr, la circa cincizeci de metri de casă, din susul râului, se apropiau în viteză, curgând pe fluxul agitat al apei, vreo 15—20 de buşteni, care păreau o haită de lupi dezlănţuită.

Cei doi băieţi s-au oprit, schimbându-şi direcţia înapoi, către mal, înţelegând că, dacă ar înainta, ar fi zdrobiţi de tăvălugul acela de lemne.

„Buştenii, Vlade! a început să strige, din nou, mama studentului. Fugi, fugi!” continuă ea...

Vlad a observat lemnele; ar fi putut „să fugă”, dar... şi-a continuat eforturile disperate de a salva casa cu cei doi copii, calculând posibilitatea ca pericolul să-i fie, poate, folositor. Ceea ce, în parte, s-a şi întâmplat: ajungând în apropiere, lemnele au izbit puternic în temelia casei, împingând-o, cu forţă, tocmai spre locul către care o îndrepta Vlad. In clipele acelea însă, studentul nu s-a mai văzut. Casa a ajuns la dâmbul de pământ şi-a fost ancorată de cei ce-au alergat, în mare grabă, acolo. Dinăuntru au fost scoşi un băiat de cinci ani şi o fetiţa de trei. Erau aproape leşinaţi de spaimă şi de plâns...

Oamenii toţi îl căutau însă acum cu ochii pe cel ce săvârşise minunea. Lemnele se învârteau, în apropiere de dâmb şi de casă, într-un fel de vârtej, de ochi de apă clocotitor, care se născuse atunci, nimeni nu ştia cum...

Mama lui Vlad, căzută, din nou, în genunchi, îşi smulgea aproape părul din cap, în timp ce rostea, ca un mecanism stricat:

„Mi s-a prăpădit băiatul, oameni buni!”… „Mi s-a prăpădit băiatul, oameni buni!”

Deodată, cineva zăreşte o mână agăţată de unul dintre lemne.

„Trăieşte! Trăieşte! a – a strigat cel ce i-a văzut mâna. Şi Vlad, auzind parcă ţipătul, care a răsunat ca o poruncă a vieţii, a reuşit să-şi scoată, pentru câteva secunde, capul deasupra apei. Cei doi băieţi, care făcuseră tentativa de a-l ajuta, mai înainte, s-au aruncat în vârtej, ajutându-l să se salveze… Un fir de sânge i se prelingea peste ochi şi pe obraz, izvorând de undeva din apropierea arcadei stingi: unul din rafala aceea de buşteni îl atinsese totuşi, deşi el plonjase în afund, sperând ca aceştia să-i treacă pe deasupra; lovitura îl ameţise puţin, fără să-l dezechilibreze total. I-a trebuit, ca şi altădată, voinţă – acum însă ca să nu dispară pentru totdeauna!…

„Deci, de-atunci ai tu semnul acesta de lângă ochiul stâng! a remarcat Andreea, când a ascultat «povestea» cu casa plutitoare şi cu cei doi copii. Şi eu care credeam că-i un simplu semn de «bună» purtare, pe când el e o adevărată urmă de viteaz!” a adăugat ea cu falsă ironie, în timp ce-i mângâia obrazul cu tandreţe…

„Dar cu «descântecul»?” a întrebat ea tot atunci.

„Hm! a răspuns Vlad: «descântecul» a fost un adevărat exerciţiu pe margine de prăpastie…”

„Răcisem cumplit; eram în primul an de liceu, la internat, în timpul războiului. Era o iarnă grea şi şcoala nu prea avea lemne, apa cu care ne spălam era aproape îngheţată; în clase era frig, stăteam cu paltoanele pe noi, în dormitoare la fel. În asemenea condiţii – păduchi, râie, de care am avut în anii aceia o adevărată spaimă.

Exagerasem cu spălatul în situaţii ou totul improprii – ca să nu mă îmbolnăvesc de râie – şi răcisem deci. La infirmerie, mi-au pus ventuze. Cineva, un alt bolnav din cameră, a deschis fereastra, să iasă mirosul acela urât, de petrol ars. Eu am adormit. A adormit şi el. Fereastra a rămas deschisă, iar patul meu era lângă ea. M-am trezit cu gâtul înţepenit de durere. Nu-l puteam mişca în nicio parte. Orice încercare făceam în acest sens îmi dădea senzaţia că mişcarea se produce prin răscolirea – fizică – a creierului. Infirmierul n-a ştiut ce să-mi facă. Nici doctorul şcolii. La spitalul la care m-am pomenit, am fost supus unor tratamente, care au rămas însă fără niciun efect pozitiv. I-am văzut pe medici consultându-se şi ridicând din umeri. M-au trimis acasă: nu mai aveau, ori nu mai ştiau ce să-mi facă!

A venit tata şi m-a luat cu sania. Pe mama am găsit-o cu ochii roşii de plâns…”

„Şi?”…

„Doctorii nu-mi dăduseră mai mult de o lună… pe care am petrecut-o în chinurile cunoscute. De murit însă, n-am murit. Fiecare zi care a început să se adune peste «soroc», era smulsă din vistieria «bătrânei cu coasa»!”

„Va să zică, se poate trăi! mi-am spus. De ce nu s-ar putea să mă şi vindec?”

Gândul meu era şi al mamei.

„Trebuie să te faci bine, Vlăduţu mamii! mi-a zis ea într-o zi. Să ştii că asta de tine depinde!”

„Cum adică?”

„E ca un fel de luptă, pe care tu trebuie s-o câştigi! Dacă vrei, nu se poate să nu învingi!” „Dacă vreau?!…”

„Şi-am început lupta: cu mişcări, cu exerciţii, cu oblojeli cu tot felul de buruieni, de leacuri… dar mai ales cu masaje pe care mama mi le făcea de mai multe ori pe zi. Mă frecţiona până nu-şi mai simţea degetele de la mâini, până ce începeau să-i curgă lacrimile din ochi – de mila

mea, de durerile ei şi-ale mele… Când mă gândesc la mama, îi văd întâi mâinile şi, mai ales, i le simt – într-o mângâiere caldă şi aspră totodată. Au trecut zeci de ani de-atunci şi nu e nevoie nici măcar să închid ochii, ci doar să mă gândesc, pentru ca senzaţia aceea – de căldură bună şi de asprime generatoare de viaţă – să revină în fiinţa mea cu tot atâta autenticitate…

Şi-acum, de câte ori mă doare capul, simt degetele mamei alunecându-mi de-a lungul gâtului, pe lingă urechi, pe tâmple, spre a se opri apoi deasupra frunţii şi în jurul ochilor, bombănind uşor, delicat şi tandru, ca-ntr-un descântec fermecat, dătător de viaţă…

După câteva zile, durerile au început să slăbească, iar după o lună eram vindecat. Au contribuit, desigur, şi nişte injecţii pe care mi le-a făcut un sanitar din comună în omoplaţi. Hotărâtoare au fost însă – continui să cred – degetele acelea crăpate de muncă ale mamei şi încrederea mea în puterea lor miraculoasă, dorinţa, sfinţită de speranţă, ca a doua zi să-mi fie mai bine, mereu mai bine…

Lupta a continuat apoi cu situaţia şcolară – să recuperez ceea ce pierdusem şi să mă păstrez mereu în fruntea colectivelor din care am făcut parte ca elev, mai târziu ca student…”

Capitolul III

1.

Copiii se joacă în parcul hotelului. Locul este cum nu se poate mai potrivit, retras, la câteva sute de metri de stradă, închis, de jur-împrejur, cu gard de fier, în spate cu pădurea prin care se urcă spre Poiana Secuilor şi la Cabana „Trei-Brazi”, ori către alte locuri plăcute şi tocmai de aceea căutate de turişti.

Bogdan sare de la trambulină şi traversează bazinul în întrecere cu alţi copii de vârsta lui sau mai mari, luptându-se şi reuşind, de fiecare dată, să nu i-o ia nimeni înainte.

Mădălina face plajă undeva, într-o poieniţă, în apropiere, iar mamaie, Nana – cum îi spune Vlad, răsfăţând-o, împleteşte o rochie de lână, stând pe bancă, la umbra unui brad din marginea bazinului, ca să-l poată supraveghea şi pe Bogdan.

În cameră, Andreea lucrează la un articol pentru o revistă de specialitate, iar Vlad, în balcon, aşezat comod într-un fotoliu, citeşte. La un moment dat, pune cartea de-o parte, rămânând în mână cu o fotografie, pe care o găsise între filele ei. De fapt o pusese anume acolo, ştiind că va citi cartea în vacanţă, la munte, iar de fotografia aceasta nu se despărţea niciodată. Era chipul Andreei, la vârsta de patru ani.

— Iar te uiţi la fotografia asta? îl întrebă Andreea, care venise, pe nesimţite, din cameră şi se aşeza acum pe marginea fotoliului, trecându-şi braţul pe după umerii lui Vlad şi mângâindu-i părul.

— Nu la fotografie, ci la tine mă uit, la tine în miniatură!

— Nu ştiu ce ţi-o fi plăcând!…

— Totul! Dar mai ales ochii şi… sufletul. Tu observi,

aveai tot sufletul în ochi şi cu el te uitai peste lume… Ce voiai să afli?

— Nu ştiu, poate totul! Am fost un copil ambiţios… un amestec aproape ciudat de sensibilitate dusă la extrem şi viaţă capabilă să anuleze orice stare plângăreaţă, amestec de orgoliu, de multe ori nejustificat, îmi dădeam seama, şi de modestie, care impresiona pe oricine. Voiam să atrag atenţia celor din jur – copii, maturi – şi pentru asta făceam deseori pe grozava, mă dădeam în spectacol. Vorbeai despre frica ta din copilărie… Păi să-ţi spun eu ce frică mă stăpânea… Dacă se făcea noapte, nu mai îndrăzneam nici în curte să ies. Nu treceam, pe întuneric, singură, dintr-o cameră în alta. Şi, totuşi, mă grozăveam în faţa fratelui meu mai mic, a surorilor, a celorlalţi copii, din vecini, ori de câte ori mi se ivea prilejul.

Odată, am descoperit, în bucătăria de vară, care se afla undeva în curte, nişte macaroane roase la capete. „Un şoarece!” mi-am zis. L-am chemat şi pe fratele meu. Am deschis dulapul şi i-am arătat macaroanele. „E sigur un şoarece!” a confirmat şi Mihai. Ne-am hotărât să-l prindem. „Nu ţi-e frică?” m-a întrebat Mihai. „Mie?!” am răspuns, ca şi când lucrul ar fi fost cu totul şi cu totul imposibil.

Ca să fim mai siguri c-o să vină, am pus în dulap şi o bucată de brânză şi am lăsat uşa deschisă. Am aşteptat să se facă seară. Ne-am aşezat la pândă. Lumina era stinsă.

N-am aşteptat nici cinci minute, că am şi auzit un foşnet specific pe hârtia de pe masa de lingă dulap. Inima îmi ticăia ca în faţa cine ştie cărei primejdii. Simţeam cum mi se usucă gura de încordare.

„Cred că a venit!” mi-a şoptit Mihai.

În clipa aceea, am sărit de unde eram, m-am repe7it la masă şi, zărind şoricelul – era unul mititel, un pui – am pus mâna deasupra lui, imobilizându-l. Dar, în aceeaşi clipă, am început să ţip ca din gură de şarpe… de fiică şi de

scârbă. Ţipam, dar mâna n-o luam de pe şoarece. Mi-era spaimă să-l strâng şi el se tot mişca sub mina mea.

„Ce e, dragă, de ce ţipi aşa?” m-a apostrofat Mihai, apropiindu-se de mine. Şi, fără să mai aştepte vreun răspuns, mi-a dat, repede, mâna la o parte şi-a prins el şoricelul. L-a scos afară şi l-a omorât fără niciun fel de zarvă, în timp ce eu m-am repezit la cişmea să mă spăl…

Fetiţa din fotografie, cu o fundă mare prinsă in păr, într-o parte, şi cu un buchet de flori în braţe, îi priveşte pe amândoi cu o seriozitate de om matur.

— Uite-te la ea – spune Vlad, zâmbind – parc-ar vrea să ne radiografieze!

— Ştii – adaugă Andreea – că aşa mi-a şi zis, cândva, o cunoştinţă a mamei, un bărbat distins, fost magistrat: „Fetiţo, tu nu te uiţi la oameni, ci prin oameni! Nu mai privi aşa, că mă sperii!” Şi, în timpul acesta, îşi trecea mâna prin faţa ochilor mei ca şi când ar fi vrut să-mi abată privirile. În realitate, eu mă uitam la el cu interes, fiindcă-mi făcea plăcere; fusese un bărbat frumos, era îmbrăcat foarte elegant – nici nu văzusem eu până atunci pe cineva astfel îmbrăcat, şi, pe deasupra, mirosea a parfum foarte fin, bărbătesc.

După el, prima mea învăţătoare mi-a spus, într-o zi, cam acelaşi lucru: „Andreea, de ce te uiţi tu prin mine?” „Nu înţeleg, doamnă, ce vreţi să spuneţi!” i-am răspuns „Cum nu înţelegi, fetiţo, că doar te uiţi de parcă ai vrea să mă tai felii, felii!”.

„Felii, felii, eu nu tai decât pâinea, doamnă, şi nu cu ochii, ci cu cuţitul!” i-am răspuns, întorcându-i spatele.

De-atunci, de câte ori mă surprindeam privind *prin* oameni, încercam imediat să îndulcesc „tăişul” cu un zâmbet, cu o vorbă… Atunci când reuşeam!

Dacă, in vremea aceea, exista însă cineva pe care aş fi vrut să-l tai „felii-felii”, la propriu, nu numai cu privirea – aşa o făceam de nenumărate ori – apoi acesta era, din

nefericire, tatăl meu!… Ţi-am povestit ceva când m-ai întrebat de ce s-a despărţit mama de el… Ei bine, trebuie să ştii că el mi-a adus cea mai mare suferinţă – umilire şi durere – în toată copilăria şi adolescenţa mea. Mie şi mamei! Fratele meu n-a înţeles nimic din toată drama, iar surorile cele mici – nici atât!…

Poate că de-aceea m-au interesat – în noianul acesta de ani, de când sunt profesoară – cel mai mult copiii proveniţi din asemenea familii, „sfâşiate”, cum le zic eu…

… Doi oameni care se iubeau, „ca chiorii”, cum zi-ea o vecină de-a noastră. Crescuseră în case alăturate, ogrăzile nu erau despărţite decât de gard. Se cunoşteau deci de când erau copii şi tot de-atunci se iubeau. Nu suportau o oră să stea unul fără celălalt. Îşi făcuseră o poartă secretă în gard şi treceau prin ea, dintr-o curte în alta, ca să nu mai ocolească pe stradă şi mai ales să se postă ascunde, în imediată apropiere, în spatele unei albii mari, de spălat rufe, pe care bunica obişnuia s-o rezeme de gard, chiar în locul acela.

Într-o zi, sărutându-se ei cu foc, au mişcat copaia şi – poc! aceasta a căzut!… Bunica tocmai trecea prin apropiere. I-a văzut!…

— Şi „i-a felicitat!” zise Vlad, râzând.

— Bineînţeles! A rupt nişte jordii pe spinarea lor, pe care le-au ţinut minte ani de zile.

— Dac-ai aflat şi tu despre ele!…

— De la mama, ea mi-a spus! Noi am fost şi am rămas foarte bune prietene… O să-ţi povestesc altădată mai multe… Tot te-ai lăudat că ai să scrii o carte despre ea…

— Ei, cine ştie?!

— Până atunci, „mai măcinăm ceva făină la moară”!

— Mai!…

— Când mama a împlinit şaisprezece ani, iar el optsprezece, părinţii n-au mai avut scăpare, i-au lăsat să se căsătorească. În scurt timp, la câteva luni numai, tata a plecat în armată. Mama, însărcinată, a trecut prin chinuri de moarte. Dar nu eu, cea care urmam să mă nasc, eram cauza, ci tata… De dorul lui, mama era, realmente, să se prăpădească: nu putea să mănânce nimic, nu dormea, ce mai, era bolnavă de-a binelea. Starea aceasta m-ai afectat, cumva, şi pe mine: poate că de-aceea m-am născut „cât o lingură” de mare, cum obişnuia să spună mama ta, ţi-aminteşti? N-aveam decât un kg şi şapte sute de grame. Eram, cică, o *snamă* vânătă şi urâtă…

— Şi cum de te-ai făcut aşa de frumoasă… după?! întreabă Vlad, învăluind-o în luminile calde ale ochilor lui de culoarea ierbii uscate…

— Ei, am avut *stofă*!

— Şi *croială*!

— Şi!…

După ce s-a întors din armată însă, la vreo câţiva ani, tata a început să bea. Aşa, dintr-o dată! Căci, înainte, nici nu punea gura pe băutură… Lucra la un magazin – un fel de prăvălie mai mare – a unui negustor. Era muncitor, se ocupa, mai ales, cu aprovizionarea. Mai avea unul cu el, un om mai în vârstă, un beţiv. Acela i-a Învăţat şi pe tata. Şi, odată pornit pe acest drum, nu s-a mai oprit!

La început, venea o dată sau de două ori pe săptămână băut, mai ales sâmbăta. Apoi, din ce în ce mai des, aproape în fiecare seară.

Mama l-a rugat, a început să plângă, să-l implore… Zadarnic! Se învăţase să bea şi nu se mai putea opri! Când îl vedeam beat, mi se făcea şi milă, dar şi silă de el. Tata a fost un bărbat foarte chipeş; de-aceea l-a şi iubit atâta biata mama. De-aceea a şi suportat atâtea de la el: scandaluri, bătăi, umilinţe, sărăcie – căci şi sărăcia ne venea, în vremea aceea, tot de la el, fiindcă-şi cheltuia

aproape toţi banii pe băutură. Şi când bea, n-o făcea singur, ci cu o liotă de cheflii, iar el plătea pentru toţi…

Când auzeam clanţa de la poartă, îngheţam de spaimă. Mama se uita la mine, eu la dânsa. Faţa mamei, frumoasă, foarte frumoasă pe atunci, devenea o mască de ceară; ochii albaştri şi buni, făcuţi parcă numai să zâmbească – nu ştiu dacă i-ai privit vreodată de aproape: aveau ceva în ei, o lumină jucăuşă, ca un zâmbet cochet şi sprinţar totodată, ceva de drăcuşor pus pe şotii (acum, de când cu Elena, o cenuşă dureroasă i-a inundat, făcându-i să lăcrimeze tot timpul) – ochii aceia luminoşi ca cerul de mai se acopereau de nori zbuciumaţi, fulgere îndurerate îi traversau, pleoapele se zbăteau speriate, buzele şi mâinile începeau să-i tremure, de parcă ar fi fost conectate la o sursă de curent rău… Ne pregăteam să-l întâmpinăm cu inimi înjunghiate de necaz şi de umilinţă…

Începea să strige de la poartă: „Anca! Anca!… Ieşi afară să te văd, frumoaso! Ieşi afară!…” Şi începea să înjure. Înainta pe alee, împleticindu-se, lovindu-se când de un pom, când de altul…

În sfârşit, când ajungea înăuntru, începea prăpădul: spărgea tot ceea ce găsea în cale, iar, dacă mama încerca să-l oprească, se năpustea asupra ei cu pumnii, cu picioarele.

N-am putut să suport niciodată violenţa, dar, de-atunci, mi se face pur şi simplu rău numai dacă a, 7d vorbindu-se despre aceste scene…

Andreea devenise palidă, mâinile începuseră să-i tremure…

Te rog, Andreea! spusese Vlad. Lasă, nu mai povesti!…

— Ba nu, am să-ţi spun totul! Vreau să arunc odată întreaga otravă a acelor ani, pe care-o mai simt foind în mine ori de câte ori mă gândesc la copilărie şi la faptul că ar fi putut să fie altfel, dacă tata ar fi rămas om.

Odată, a lovit-o atât de rău pe mama, încât ea a leşinat.

Am început atunci să ţip, să ţip şi să-i strig: „Criminalule! Criminalule!” Şi, găsind la îndemână un lemn mai lung care era după sobă, l-am lovit şi eu cu sete, o dată, de două ori de mai multe ori… până ce-a reuşit să se întoarcă spre mine şi să-mi smulgă lemnul din mână… N-am ştiut atunci ce s-a mai întâmplat cu mine… M-am trezit a doua zi, într-un pat străin, în casa unei vecine mai înstărite, prietenă a familiei noastre, căreia noi, copiii, îi spuneam: „Tanti mama”. Aveam un ochi vânăt, mâinile şi corpul, de asemenea, pline de vânătăi… Mă durea totul – n-aş fi putut să arăt cu un deget măcar unde nu mă doare – şi simţeam că ies din mine flăcări de parcă m-aş fi aflat în mijlocul unor vâlvătăi… Am izbucnit în plâns, mai ales pentru durerile sufletului.

Am întrebat ce s-a întâmplat cu mama?!… Îşi revenise, dar arăta şi ea tot aşa de „împodobită” ca şi mine. Am jurat că nu mă întorc acasă până când el nu pleacă de-acolo definitiv. Nu voiam să-l mai văd… Şi nici nu l-am mai văzut, pentru că, într-o săptămână, ne-a părăsit. Pe lângă nenorocirea cu băutura, îşi găsise şi altă femeie pe-acolo, pe la prăvălia la care lucra. Vestea, pe care mama a aflat-o, a fost picătura ce-a umplut paharul. Pentru această „picătură” s-a despărţit de tata. Altfel, nu cred că l-ar fi lăsat… Ar fi suferit mai departe bătăi şi înjosiri de la el, dar nu l-ar fi lăsat, fiindcă îl iubea… Când a aflat însă… parcă a turbat. I-a scos lucrurile în stradă şi i-a spus că dacă mai îndrăzneşte să intre în curtea noastră „îi crapă capul cu toporul!” Şi, mă tem că ar fi fost în stare!…

— Ce vorbeşti?!…

— A, n-o cunoşti pe *Nana*! „Când e vorba, la o adică… S-a terminat! Până aici!”…

A rămas, săraca, singură, cu patru copii. Eu aveam nouă ani, fratele meu opt, iar cele mici se aflau „in copaie”, cum se spune la ţară, abia împliniseră un an. N-a vrut să ne dea pe niciunul. S-a judecat şi ne-a păstrat pe toţi!…

2.

Vlad priveşte din nou fotografia… Deodată, observă că fetiţa pune florile din braţe de-o parte, îşi scoate, la repezeală, funda din păr, îşi aruncă săndăluţele din picioare şi începe să alerge pe marginea drumului asfaltat, care, în locul acela, făcea un cot, ocolind puţin ca? a cu pridvor spre drum, dar şi în partea cealaltă, spre curtea plină de păsări şi de tot felul de „acareturi” pentru vite, pentru oi, porci…

Iat-o acum coborând, în fugă, tăpşanul de iarbă ce desparte şoseaua de undele limpezi şi domoale ale Ialomiţei.

„Tică, Tică, ţipă ea, vreau şi eu să mă scald!”

Şi, fără să mai aştepte încuviinţare din partea vărului ei, mai mare cu vreo opt-zece ani, îşi scoate, în grabă, şi rochiţa de pe ea, rămânând în chiloţei, şi intră în apă. Se trânteşte în fund, într-o margine, unde râul construise, parcă anume, un mic bazin – o baltă, de fapt, despărţită de cursul normal printr-un grind de nisip. Începe să se bălăcească în apa care aici era şi mai caldă.

Văzând-o, verişorul ei îi strigă:

„A, nu, Andreea, nu aşa! Nu e voie!”

„Ce nu e voie?” întreabă, curioasă, fetiţa.

„Nu e voie să te scalzi aici!” răspunde Tică.

„De ce?”

„Pentru că nu eşti în costum de baie!” adăugă el cât se poate de serios.

„Păi, mie mama îmi face baie fără costum! răspunde fetiţa. Şi, dacă mă enervezi, să ştii că dau şi chiloţii jos! w Şi chiar „îi dă”, aruncându-i apoi în braţele varului ei.

Tică îi prinde, râzând. Apoi adaugă:

„Ei, aşa da! Acum te poţi scălda în voie”, după care, se aruncă şi el în apă, acolo unde aceasta era mai adâncă…

„Vreau şi eu, vreau şi eu!” spune Andreea, alergând către el.

„Ce vrei şi tu? Ce vrei şi tu?” spune un alt băiat, de vreo opt-nouă ani – Gheorghiţă, fratele mai mic al lui Tică, prinzând-o din spate şi afundând-o cu capul în apă…

… Avea el ce-avea cu Andreea, nu se prea împăcau. Ii plăcea s-o necăjească tot timpul, mai ales că el rămânea cu ea acasă, când ceilalţi plecau după tot felul de treburi, pe câmp. Sau împreună cu el mergea Andreea cu vaca la păscut, ori cu oile…

Îi plăcea aşa de mult „la ţară”, cum spunea ea, la Carolina. O ruga pe mamă-sa s-o trimită de la Bucureşti, vara, să stea şi ea câteva săptămâni, o lună, uneori chiar mai mult *la ţară!*

Carolina era sora cea mai mare a Nanei. O crescuse pe mama Andreei, când aceasta, la rândul ei, era mică. Nana îşi amintea cu mare emoţie de o întâmplare, pe care, firesc, i-o povestiseră fraţii ei mai mari…

Mama lor, care a avut zece copii (Nana – Anca pe numele ei – era penultimul) se îmbolnăvise rău tocmai când o alăpta pe ea. Fusese internată într-un spital de boli contagioase. Fetiţa a rămas acasă; nu avea decât câteva luni. Carolinei, ca mai mare dintre toţi, îi reveniseră toate grijile gospodăriei; în plus, rămăsese şi cu un copil neînţărcat. Nu ştia cum să se descurce, fiindcă Anca nu voia, cu niciun preţ, să bea lapte de la vacă, oferit într-o sticluţă cu biberon. N-a vrut o zi, n-a vrut a doua… Lucrurile se agravau… Copilul plângea în disperare, iar în tot satul nu se găsea, întâmplător atunci, nicio mamă care să mai alăpteze.

Când i-a venit ideea salvatoare, Carolina s-a înfiorat de-o emoţie necunoscută… Avea şaptesprezece ani, era o fată

frumuşică, bine dezvoltată, urma să se căsătorească nu peste mult timp…

A luat fetiţa şi a aşezat-o la pieptul ei, ca o adevărată mamă. Când Anca a prins sânul, în gură şi-a început „să sugă”, sora ei mai mare, care-o ţinea pe braţul sting, a început să toarne uşor, de deasupra, lapte dintr-o sticluţă. Astfel şi-a păcălit surioara, salvând-o în acelaşi timp… N-a spus la nimeni, fiindcă îi era ruşine, la nimeni dintre fraţi şi, cu atât mai mult, celor din afara casei lor.

Într-o zi, tatăl copiilor, sosind mai devreme acasă – era notar peste vreo trei comune – a surprins acel „spectacol” înduioşător. I-au venit lacrimi în ochi. Nu şi-a tulburat copilele şi nici nu i-a spus Carolinei că ar fi văzut-o. A lăsat să se înţeleagă că şi el este convins, ca şi toţi ceilalţi ai casei, că Anca a început să se hrănească din sticluţa cu lapte. Dar nu l-a răbdat inima să nu-i spună soţiei, mamei celor două fete, care a plâns îndelung, impresionată de gestul Carolinei. Abia mai târziu lucrurile s-au aflat şi-atunci Carolina nu mai era jenată, ci mândră pentru că îşi salvase sora…

Greu a fost, din nou, când fata cea mare a familiei Săvulescu (acesta era numele părinţilor celor zece copii – şi al lor fireşte) s-a căsătorit şi a trebuit să se mute la casa ei. Anca, acum de doi ani şi ceva, n-a vrut defel să se despartă de Carolina. Până la urmă, aceasta s-a mutat în casa soţului cu soră cu tot, de care n-a scăpat decât aproape peste un an…

Era casa în care-i plăcea şi Andreei să vină vara, cu râul cel cu unde limpezi şi blânde, numai bun pentru scăldat, cu grădini în care pomii gemeau de roade, cu câmp pe care porumbul creştea înalt de nu te vedeai din el călare pe cal fiind, cu viţă de vie…

„Lasă, măi zărghitule, fata-n pace!” îi strigă Tică lui Gheorghiţă, alergând şi scoţând-o pe Andreea din apă.

„Îl vezi? spune fata, trăgând aer în piept şi ştergându-şi faţa de şiroaiele de apă, aşa-mi face mereu… E un rău, nu ştiu ce are cu mine!”

„Ascultă, diavole – i se adresează Tică fratelui său – dacă mai aud că te-atingi de ea, e vai de spinarea ta! Ţine minte, ţi-o tăbăcesc! Să n-avem vorbe!”

Gheorghiţă râde şi aleargă pe râu în sus.

Tică o ia pe Andreea în braţe şi intră cu ea unde apa este mai adâncă. Fata îl ţine pe după gât, chicotind de plăcere şi oarecum de uşoară spaimă. Când oboseşte, o lasă jos, mai la marginea apei. Fetiţa, cu ochii verzi, peste care se lasă părul blonduţ, şi cu un trupşor cioplit parcă în marmură caldă, îi strigă, bătând din picior:

„Mai vreau, mai vreau!”

„Păi, sigur, că mai vrei! Dar ia mai du-te şi bălăceşte-te în balta ta, acolo, în margine!”

„Răule! îi strigă fata îmbufnată. Şi tu eşti un rău!”

Tică îi zâmbeşte şi se apropie de ea… Andreea i se aruncă în braţe…

3.

„La-la, la-la, la, la-la, la-la-la!” Andreea cântă!… Trece printre şirurile de porumbi, mai înalţi de încă două-trei ori decât ea, şi cântă: „Pe ma-lul mă-rii când ră-sa-ree lu-na!”… Şi, mai departe: „La-la, la-la-la, la, la-la, la-la-la!” Gheorghiţă, cu vaca de lanţ, înaintează pe marginea porumbilor, printr-o mirişte…

Nici n-o bagă în seamă pe verişoara lui mai mică. Cu un maldăr de mohor pe cap, legat şi aşezat aşa cum a văzut ea că fac şi merg femeile, aceasta înaintează, fericită, prin porumbi. Îşi încearcă, din nou, calităţile vocale: „Pe ma-lul mă-rii când ră-sa-ree lu-na!”

„Bravoo! Biis! Bravo!” strigă cineva, din marginea porumbului, bătând din palme. Fata se opreşte, ia maldărul de mohor de pe cap, îl pune jos şi se aşază pe el, izbucnind într-un hohot de râs…

„Ce-nseamnă «bis»?” întreabă fata, oprindu-şi râsul.

„Adică: încă o dată?”

„Îţi place cum am cântat?”

„Daa!” spune băiatul, cu un zâmbet până la urechi. „Vrei să mai cânt încă o dată?” întreabă Andreea serios.

„Nuuu!” îi răspunde vărul ei. Râd amândoi…

4.

„Nea, boală! Mai încet, nu vezi că mă loveşti?”…

Carolina o caută din ochi pe Andreea. Unde-o fi, că doar i-a auzit vocea. Abia terminase de muls vaca şi dăduse drumul viţelului, să-şi primească şi el „porţia”. Fata băuse, pe nerăsuflate, din spuma albă şi bună de deasupra oalei. Apoi dispăruse.

„Nea, boală! Mai încet, nu ţi-am spus? î”

„Andreea, mamă, unde eşti? w întreabă mătuşa fetei. Dar, niciun răspuns, de nicăieri.

Începe s-o caute prin curte. „Andreea, Andreea!” o strigă, ajungând lingă vacă.

Extraordinar! Nu-i vine să creadă: în genunchi, de partea cealaltă de cum se afla viţelul, fata suge direct din ţâţele vacii!

„Andreea, ce faci? se repede Carolina spre ea. Fugi de-acolo, mamă, că te loveşte vaca, mă bagi în păcat!”

Fata se ridica şi întinde un zâmbet fericit pe buzele pline de lapte…

„Doamne fereşte, cum de ţi-a dat prin cap aşa ceva? mai întreabă femeia. Da’ nu-ţi dau eu să bei cât lapte vrei, din

oală?”

„Parcă e mai bun direct de la vacă!” răspunde fetiţa cu sinceritate, întinzând mâinile ei mici spre a-şi îmbrăţişa mătuşa…

… Vlad se mişcă de pe fotoliu şi imaginea se tulbură… În pridvorul casei, Carolina stă întinsă între făclii care luminează de jur împrejur. Nu vrea să mai bage pe nimeni în seamă, deşi în preajma ei se află atâta lume. Nana şi Andreea plâng înăbuşit, mângâindu-i, de-o parte şi de alta, mâinile încrucişate pe piept… Curtea, grădina, râul, totul în jur a încremenit. Nu se mai simte nicio respiraţie…

5.

Un „Mercedes” alb se opreşte în faţa hotelului. Vlad se apleacă peste balustradă şi-l salută pe Tică, vărul Andreei, care tocmai închidea portiera maşinii.

— Vin de la Braşov. Am trecut pe la voi să vă aduc nişte pepeni. Ştiam că sunteţi aici. Mi-a spus tataie, când am plecat din Bucureşti.

Bogdan şi Mădălina sunt lingă el în câteva secunde. Încep să care în hotel pepeni verzi, lungi cit nişte purcei.

— Sunt nemaipomeniţi, o să vedeţi! le spune Tică…

— Şi-ai tăi? întreabă Andreea…

— Au rămas în Poiană… Mâine plecăm. Mergem direct la Snagov, la mama, să mai punem câte ceva la punct, să nu se părăginească de tot!

— Ascultă, Tică – intervine Vlad – nu vrei să-mi împrumuţi şi mie „vopseaua” cu care-ţi dai tu pe păr? N-ai niciun fir alb!…

— Costă prea scump, Vlade! răspunde vărul Andreei, râzând. Şi-apoi ţie, „bătrâne”, îţi stă foarte bine aşa, cu luminile acelea pe la tâmple. Ar fi păcat să le-ntuneci!…

— Preferam luminile de dinăuntru, vericule! spune Vlad, admirând părul negru şi bogat al lui Tică, într-adevăr fără niciun fir alb prin el.

— E rădăcină de la Priş, dragul meu, intervine Andreea. Nu l-ai văzut pe taică-său că la şaptezeci şi opt de ani, când s-a prăpădit, avea părul tot negru?!… Dar ce băiat frumos era Tică – adaugă Andreea – atunci când era marinar şi venea de m-aştepta pe mine la poarta Liceului „Lazăr”!…

— A, asta nu mi-ai spus!

— Oi mai fi uitat şi eu câte ceva…

— Să n-o crezi, Vlade – îi spune Tică, în timp ce se aşază la volan, pregătindu-se de plecare – nu veneam după ea… Eram îndrăgostit de-o colegă de-a ei, o fată nemaipomenită!

— Mincinosule! izbucneşte Andreea, şi păcătosule! Care era, mă, aceea, că nu te-am văzut niciodată cu ea!…

Maşina a coborât pe aleea străjuită de brazi argintii. Au urmărit-o cu toţii până ce-a ajuns în şosea şi-a virat la stânga, spre Braşov. Bogdan s-a întors la bazin, Mădălina la plajă, iar Nana la andrelele sale.

Andreea şi Vlad au pornit să se plimbe pe aleile parcului, ţinându-se de mână ca doi adolescenţi…

— Ce rău îmi pare că nu te-am întâlnit când erai elevă la „Lazăr”! spune judecătorul cu o umbră reală de regret in glas.

— Ai fi putut, că tu erai student atunci! răspunde Andreea. Dar, cine ştie pe unde-ţi sticleau ochii, hoţomanule!

— O, am fost cel mai cuminte băiat!

— Mie-mi spui?!…

— Şi, într-adevăr, Tică te aştepta la poarta liceului?

— Bineînţeles, dar nu asta e important! Ci…

6.

— Nu credeam s-ajung vreodată să-nvăţ la Liceul „Lazăr”!…

— Îmi place! exclamă Vlad, sună ca din *Odă (în metru antic):*

„Nu credeam să-nvăţ a muri vreodată…”

— Eu m-am oprit la „să-nvăţ”! Şi, într-adevăr, nu credeam s-ajung să-nvăţ la cea mai grozavă şcoală din câte existau pe-atunci în Bucureşti…

— Uşurel, uşurel! Dar cu „Bălcescu” sau „Mihai Viteazul” ce facem? De ele n-auziseşi?

— Nu m-au interesat! Pe mine „Lazărul” mă fascinase… Era şi in inima târgului…

— Lângă „Cişmigiu”…

— Da, lingă „Cişmigiu”…

— Sunt argumente… hotărâtoare, n-am ce spune!

— Degeaba râzi, să ştii! Pentru un copil sărac şi modest ca mine, care venea dintr-o mahala prăpădită, „Lazărul”…

— Era ca visul „domnişoarei Nastasia” de-a ajunge pe Popa Nan…

— Cine ştie? Poate!…

Vlad simte o căldură nouă şi bună în suflet. Totdeauna l-a impresionat fiinţa umană aflată în tremur la suflările mai puternice sau rele ale vieţii. Poate că şi de-aceea se făcuse judecător. Deşi era atât de sensibil, impresionându-se uneori până la lacrimi de durerile oamenilor, era pasiunea vieţii lui să le cerceteze, să le caute izvoarele şi să încerce să le vindece prin ceea ce puteau să facă legea şi omul în mâna căruia aceasta se afla…

Pe Andreea o ştia tare şi mândră! îi plăcea aşa cum era, cum se purta. Dar când zonele acelea de frumuseţe de dinăuntru, ale ei, rămâneau cumva descoperite şi măcar

aparent fără apărare, o simţea parcă şi mai aproape de fiinţa lui, fiindcă era mai umană, mai vulnerabilă… Într-o iarnă, plecaseră pentru câteva zile la munte, se îndreptau, de fapt, spre acelaşi hotel în care se aflau acum. Ninsese mult, era zăpadă mare şi ger. Autoturismele nu puteau să meargă şi nici nu aveau voie. Aşa că şi-au făcut bagajele, s-au îmbrăcat bine, cu haine potrivite şi-au pornit-o către gară cu tramvaiul. Datorită unor lucrări ce se făceau în preajma Gării de Nord, acesta i-a lăsat cam departe. Trebuia să-şi ducă singuri bagajele, în mâini.

Andreea, micuţă de statură, cu un costum de munte pe ea, dar cam mărişor (nu-l prea nimerise, deşi, altfel, era destul de arătos), cu un geamantan într-o mână şi cu o geantă intr-alta, amândouă destul de grele, înota prin zăpadă. Părea un biet copil neajutorat. Lui Vlad i s-a făcut milă de ea şi i-a părut rău că a trebuit s-o vadă într-o asemenea situaţie. Dar, în acelaşi timp, căldura aceea a năvălit din nou peste sufletul lui. Dacă nu i-ar fi fost teamă de ridicol, ar fi oprit-o din zbaterea ei prin zăpadă, cu bagajele acelea grele, şi-ar fi îmbrăţişat-o, acolo, în mijlocul străzii… Se gândea aşa, poate într-un mod nepotrivit, zicându-şi: iată, ea, care conduce o lume întreagă de elevi, peste două mii şi aproape o sută de cadre didactice, în calitate de directoare a unui mare liceu… În sfârşit, nu asta era important… ca de altfel, acum: „Cine ştie? Poate!”… Cuvintele l-au întors la atmosfera aceea îmbibată de tristeţe, pe care o simţise parcă aievea şi el, ascultând povestirea Andreei…

— La şcoala primară – continuă profesoara – eram cea mai mică din clasă. Voiau să mă îngraşe cu untură de peşte… Era în anii aceia de sărăcie, de după război. Şi mie, fiindcă eram aşa de pricăjită, îmi rezerva învăţătoarea totdeauna două linguri, porţie dublă deci.

Aveam în clasă însă o fată de măcelar. Erau mai

pricopsiţi, în orice caz, aveau ce mânca. Odrasla măcelarului – colega mea – venea la şcoală cu o grămadă de sandvişuri: cu şuncă, ori cu salam bun, sau cu te miri ce mai punea între feliile de pâine. Le mânca singură, fără să dea o bucăţică vreunui copil. De aceea era şi grasă cât o putinică. Aşa o şi porecliserăm de fapt: „Putinica”!

Ceea ce ne scotea din sărite, pe mine cu deosebire – eram şi şefa clasei, răspundeam deci de ceea ce se întâmpla în colectiv – erau laudele colegei noastre, „Putinica”. În fiecare recreaţie, îşi scotea sandvişurile din ghiozdan, se ducea repede la catedră, se urca pe scaun – ca să fie văzută de toată clasa – şi începea:

„Ia uitaţi-vă ce am eu aici: şunculiţă buună (şi se lingea pe bot), sălămior buun (şi repeta gestul, trecându-şi limba peste buze), ouşoru… „buun”, completa clasa, în batjocură; „da ouşor buun” – relua „Putinica” – şi-apoi se-apuca să înfulece.

Am rugat-o de câteva ori să se-astâmpere, spunându-i că e urât şi nepotrivit ceea ce face. Dar nu m-a ascultat, nici nu se uita la mine. Înconjurată de şunca şi de salamul ei, se considera irezistibilă.

Într-o zi, mă durea capul teribil, de foame, probabil.

„Putinica” a apărut, din nou, cu sandvişurile ei la catedră.

Am ţipat la ea să plece de-acolo.

„Da, cine eşti tu să strigi la mine? Sărăntoaco! mi-a răspuns ea. Ce crezi că dacă înveţi bine…”

N-a mai apucat să continue că m-am repezit la ea, am târât-o jos de pe scaun şi-am început s-o plesnesc, s-o plesnesc peste faţă şi să-i sleiesc sandvişurile pe chipul ei umflat şi unsuros…

Copiii se-adunaseră în jurul nostru şi strigau: „Aşa! Dă-i! Dă-i, Andreea! Dă-i, să se sature!”

„Putinica”, pe jos, urla cât o ţineau puterile, şi-o ţineau, nu glumă, a pus toată şcoala-n picioare. Toţi au aflat de

isprava mea şi n-a fost nimeni să nu-mi dea dreptate. Şi, totuşi, la scandalul făcut de măcelar – care şi-a şi mutat odrasla la altă şcoală – directoarea, care mă iubea ca pe propriul ei copil, a fost nevoită să-mi scadă nota la purtare pe trimestrul acela.

„Aşa, de formă, Andreea! mi-a spus. Altfel, umflatul ăsta (şi măcelarul era cât un butoi) se duce mai departe, ne reclamă, nu se lasă cu una, cu două!”

Eu, totuşi, n-am înţeles-o, cu toată motivarea ei. N-am putut şi nici n-am vrut!

„Să reclame! i-am răspuns atunci. Şi ce dacă? Să vină cine-o vrea şi să întrebe copiii; să asculte ce făcea fiica măcelarului în fiecare zi!”

„Ei, ce ştii tu!”… mi-a răspuns.

La sfârşitul anului şcolar, am avut însă, la purtare, tot media zece…

— Altfel, nu mai puteai rămâne şefa clasei!

— Parcă tu n-ai fost la fel, de ce mai râzi de mine?

— Dar nu râd deloc! spuse Vlad, serios. Vorbim ca-ntre doi „şefi”, nu?…

— Să ştii că-mi plăcea! mărturiseşte, sincer, Andreea. De fapt, atunci, în acei ani, în care am fost şi comandantă de pionieri pe şcoală, m-am hotărât să mă fac profesoară. Am descoperit că „am aptitudini”, cum se spune… Păi, ştii cum ascultau copiii de mine?! Mamă, mamă!…

— N-ai un ac să te dezumflu?…

— Mă îmbolnăveam des când eram mică, făceam febră mare, nu ştiu de ce. Totdeauna mă salva bunica, nu doctorul. Ea mă învelea în cearşafuri ude, mă frecţiona cu fel de fel de unsori făcute din buruieni, stătea tot timpul, săraca, lângă mine, până-mi trecea. Când m-am făcut mai măricică, am început să dorm cu dânsa şi aşa s-a întâmplat până a murit. Atunci, pentru prima dată, nu mi-a mai fost frică de morţi. Înainte de a se sfârşi, m-a chemat lângă

dânsa cu un semn. M-am apropiat. A ridicat puţin mina şi mi-a mângâiat obrazul. Nu mai putea să vorbească. La câteva minute, a oftat o dată puternic şi-a închis ochii…

Fusese o femeie înaltă şi energică. Avea un păr lung, care, în anii din urmă, ajunsese aproape în întregime alb. Îl strângea şi îşi făcea cu el un coc mare, la spate. După moartea bunicului, rămăsese tare săracă… Să creşti zece copii?!… De aceea era atât de econoamă… strângea orice petecuţ de cârpă pe care-l găsea în cale, un nasture, se apleca si-l lua din ţărână, nu dădea niciodată bani la tramvai, pentru că nu mergea niciodată cu tramvaiul… Când trebuia să se ducă undeva, o lua pe jos, indiferent care ar fi fost distanţa.

„Cât mă mai ţin picioarele, maică, le folosesc! De ce să dau bani la tramvai? u aşa răspundea.

Din cârpe, zdrenţe, le potrivea ea cum le potrivea, şi ţesea nişte preşuri foarte frumoase. Aşa mi se păreau mie pe-atunci. Şi, cum le vedeam ţesute, începeam: „Pe-astea mie mi le dai, bunico! Când o să mă mărit! u „Ţie ţi le dau, draga maichii, ţie! răspundea, zâmbindu-mi. Numai să ajung eu să te văd măritată! u…

— Şi unde sunt preşurile? Ce-ai făcut cu ele? întreabă Vlad, râzând…

— Cum, nu le-ai văzut?

— Nu! Nu mi le-ai arătat niciodată!

— A, a fost o scăpare de-a mea! Dar să ştii, sunt în „lada de zestre”! Le păstrez!

— Pentru cine?

— Pentru fata ta! I le dau ei, când o să se căsătorească!

— Ei, aşa da! M-am liniştit!…

— Ştii ce-mi plăcea mie, mai mult şi mai mult, să mănânc atunci când eram bolnavă?

— Ce?

— Gemul de prune!… Dar noi n-aveam! Uite, nu-mi dau seama de ce, dar n-aveam, ori n-am avut niciodată de-

ajuns, ca să mă satur!

Avea însă un gem foarte bun vecina noastră, „tanti mama”. Îmi aducea numai când eram bolnavă… Venea cu câte o jumătate de pahar, nu mai mult şi, când îl vedeam, îmi lăsa gura apă de poftă. Trebuia să le dau din el şi fetelor, celor mici, care stăteau cu gura căscată când mă vedeau mâncând. Aşa că, abia mă alegeam cu o linguriţă, două…

De-aceea…

— De-aceea faci tu atâta gem acum. Şi aşa de bun!…

— Să ştii că da!… În afară de gem, când eram bolnavă, mai aveam şi altă bucurie: un vecin de-al nostru, care era tipograf, avea acasă câteva sute de cărţi, o adevărată bibliotecă. A văzut că-mi place să citesc, că tânjesc după ele. Îmi împrumuta şi mie, din când în când, dar dacă mă îmbolnăveam, venea neapărat pe la noi pe-acasă şi-mi făcea cadou cel puţin o carte!

— Cum văd eu, suferinţele tale erau îndulcite cu… gem şi cu visuri!…

— Mai ales cu visuri! Şi „Lazărul” a fost unul dintre ele! … Ţi-am spus, învăţam bine, toată lumea la şcoală mă răsfăţa… Prin clasa a VII-a – mi-aduc aminte – ne-a venit la şcoală o profesoară nouă de chimie. Fusese până atunci la universitate. Nu ştiu ce se întâmplase de ajunsese la noi. Era o femeie distinsă, fină şi elegant îmbrăcată. Avea nişte mâini delicate, cu degete lungi, iar pe unul dintre ele purta un inel cu o piatră – nu ştiu ce fel să fi fost – care strălucea în timp ce scria ceva pe tablă, până în spatele clasei. A fost numită şi diriginta noastră. Eu eram fericită. Îmi plăcea de dânsa, îmi plăcea şi cum explica, începusem să fac tot felul de experienţe într-un mic laborator şi ea mă ajuta… De-atunci m-am molipsit de chimie şi uite că…

— N-ai mai scăpat!

— Când explica, îmi căuta totdeauna ochii. Eu eram punctul ei de încercare, testul: privind la mine, îşi dădea

seama dacă are şanse să fie pricepută de ceilalţi copii. (Venind de la universitate, pentru ea era o problemă să se facă înţeleasă de nişte copii de vârsta noastră şi… de nivelul unei şcoli…).

Când constata că lucrurile merg bine, continua; altfel, se oprea, relua, întreba, iarăşi explica… În orice caz, ţinea foarte mult „să învăţăm carte de la ea!” Chiar aşa ne-a spus, când a intrat pentru prima dată în clasă: „Copii, voi puteţi să învăţaţi carte de la mine! Să nu vă speriaţi, dacă, la început, n-o să pricepeţi mare lucru! Până la urmă, ne vom înţelege! Şi eu ţin ca voi să învăţaţi carte de la mine!”… Ceea ce s-a şi întâmplat cu mulţi dintre colegii mei…

Obişnuindu-se să-mi citească în ochi, a început să folosească această tactică şi în calitate de dirigintă. Ştia că sunt sinceră, uneori – brutal de sinceră, că nu mint. De-aceea, într-o zi, când nişte băieţi mai năzdrăvani şi mai leneşi, bineînţeles, au împins băncile până în spatele clasei, pentru ca profesorul de matematică să nu se mai poată plimba pe-acolo şi să-i observe cum copiază, diriginta s-a supărat şi-a vrut să ştie cine săvârşise fapta. Autorii ei nu s-au ridicat să recunoască. Nimeni, din toată clasa, n-a scos o vorbă… Atunci m-a întrebat pe mine şi m-a privit atent în ochi. Nici eu n-am spus nimic, dar dânsa, rostind singură numele presupuşilor vinovaţi (pe care-i bănuia), a citit pe faţa mea adevărul, confirmarea. Băieţii nu s-au supărat pe mine, fiindcă mă cunoşteau; le-a părut rău că n-au recunoscut singuri. Iar pe dirigintă o iubeau cu toţii…

Vorbind cu mama într-o zi – întâmplător, bineînţeles, nu ştiu de ce venise pe la şcoală, i-a spus: „Îmi place fata dumitale! Aş fi vrut să am şi eu una ca ea. Nu am decât un băiat mai mare, care e student. Nu vrei să mi-o dai mie? O înfiez! Dumneata mai ai trei. Şi eşti singură!”

Nana a făcut eforturi ca să n-o repeadă, să-i răspundă

politicos. Dorinţa şi propunerea profesoarei o jigniseră. „Adică – şi-a spus – desigur: eu nu pot s-o cresc, s-o educ?!”

Am înţeles! Şi eu m-aş fi revoltat la fel… Dar realitatea rămânea aceeaşi, cu toată revolta – şi ea se numea sărăcie, care nu putea fi schimbată.

De aceea, mama ar fi dorit ca, după gimnaziu, să mă apuc să muncesc. Eram mică, nu împlinisem paisprezece ani dar se oferise cineva s-o ajute să-mi găsească ceva de lucru.

Când am aflat despre această hotărâre, m-a apucat un plâns disperat. Eram premianta întâi pe şcoală, alţii, mult mai slab pregătiţi decât mine, încercau să intre pe la diferite licee, iar eu să închei învăţătura aici, să mă duc să muncesc? Asemenea gânduri frământa mintea mea, în timp ce plângeam, pe înfundate, în spatele curţii noastre, ascunsă după o magazie, ca să nu mă vadă nimeni.

Am stat de vorbă cu bunica şi i-am spus că m-am hotărât: „O să mă fac profesoară! Profesoară de chimie, ca doamna Gheorghiu!”

Bătrâna a rămas cu ochii aţintiţi la mine, câteva clipe n-a putut să spună nimic, apoi, apropiindu-se de mine, m-a strâns lângă pieptul ei şi, mângâindu-mă pe cap, a început să-mi spună, aproape ca într-un descântec, cum ziceai tu: „Draga mamii, draga mamii!…” Şi-a început să plângă…

M-am desprins de ea aproape supărată. „Te rog să nu plângi! i-am spus. Ai să vezi! Am să ajung profesoară!”

M-am aşezat pe un scaun şi-am început să privesc prin fereastră. În câteva clipe nu mai eram acolo. Am intrat într-o cancelarie – ca cea de la şcoala noastră, am luat un catalog de pe masă şi, cu el sub braţ, am ieşit pe culoar. Înaintam. Eram elegantă ca doamna Gheorghiu şi toţi foştii mei colegi se fereau din calea mea, se lipeau, sfioşi, cu spatele de ziduri, şoptind: „E Andreea! E Andreea! E noua noastră profesoară!”…

„Să-ţi ajute Dumnezeu, Andreea, maică! exclamă bunica, aflată din nou, lângă mine. Şi, dacă vrei să ştii, şi eu cred… cred, draga mamei! Pentru că tăria omului e nemăsurată, atunci când vrea, când merge după o lumină!”…

Nu mai plângeam. Am îmbrăţişat-o şi-am ieşit repede în curte. Apoi pe stradă. Apoi…

Când am coborât din. Tramvai – pe-atunci circulau tramvaie pe bulevardul din faţa Liceului „Lazăr” – mi s-au înmuiat picioarele. Nu puteam să merg. Parcă se învârtea toată lumea cu mine. M-am apropiat de gardul „Cişmigiului” şi m-am sprijinit. Un bărbat în vârstă, trecând pe lângă mine, s-a oprit şi m-a întrebat dacă mă simt rău.

„Nu, n-am nimic!” i-am răspuns şi-am plecat decisă spre şcoală. În faţa listelor cu rezultatele, afişate pe un panou, se afla multă lume – copii, părinţi. Era o foiala îngrozitoare, sfâşiată de strigăte de bucurie sau de hohote de plâns, stropită cu lacrimi ori cu stele din zâmbetele învingătorilor.

M-am aşezat undeva, pe o margine de zid, lângă un gard, să mă odihnesc, ca după un drum lung. Şi, dacă mă gândeam bine, era într-adevăr foarte lung drumul… „din mahalaua Veseliei… până pe Popa Nan”, cum ai spune tu.

Puteam să stau liniştită, nu mă cunoştea nimeni. Niciun copil din şcoala noastră, ori din mahalaua noastră nu îndrăznise să se prezinte la examenul de admitere la Liceul „Gheorghe Lazăr”. Eram singura! „Am să mă uit când s-o mai limpezi locul! mi-am spus. Dacă mă-nghesui acolo, mă striveşte mulţimea. Şi-apoi – ce e scris pe «liste» nu se schimbă! Aşa că…”

După vreo două ore, nu mai era aproape nimeni lângă panou. M-am apropiat şi eu. Am început să citesc de jos în sus, am luat listele deci de la coadă. Pe măsură ce citeam tot felul de nume, inima mi se ridica mai mult, mai mult.

Îmi ajunsese în gât. Mai aveam vreo zece-cincispre-zece rânduri şi terminam. „însemnează că n-am intrat!”… M-am proptit de panou, fiindcă iarăşi începuse să se învârte totul în jur… „Bine că n-am spus la nimeni că dau examen la liceu şi, cu atât mai mult, la Liceul «Lazăr». În afară de bunica. Cum o să mă mai uit eu în ochii ei?!”…

Mi-am revenit după câteva secunde. Am continuat lectura. Am ajuns la al treilea rând de sus; numele citit mi se părea cunoscut: *Petrescu Andreea!* Mă mai uit o dată: *Petrescu Gh. Andreea* – am citit şi iniţiala de la mijloc. Media: 9,70. Nu se poate! mi-am zis. Am greşit eu. Citesc, din nou, listele, de data aceasta, de sus în jos, ca să văd dacă mai există cineva cu numele de Petrescu. N-am mai găsit pe nimeni. Mă uit şi la listele respinşilor, să mă asigur că nu este vreo confuzie. Nici acolo nu se află numele meu.

Ca să fiu sigură, m-am dus la secretariatul liceului şi-am întrebat de la ce şcoală vine eleva Petrescu Gh. Andreea. Secretarele – erau vreo trei – s-au uitat lung la mine, dar au căutat în acte şi mi-au răspuns. Ere şcoala mea!

Când mi-a văzut faţa luminându-se, femeia care mi-a răspuns, cea mai în vârstă de-acolo, m-a întrebat: „Ai vrut să te convingi că eşti tu?”

I-am răspuns sincer: „Da!” şi, de bucurie, mi-au venit lacrimi în ochi! „Bravo, fetiţo! mi-a spus secretara. Te felicit din toată inima. Ce sunt părinţii tăi?”

„Mama e vânzătoare la un magazin!” i-am răspuns.

„Şi tata?”…

„Vă mulţumesc pentru informaţie! am adăugat eu, în ioc de răspuns la întrebare. Bună-ziua!”

„Stai! Stai! mi-a strigat secretara, învăluindu-mă cu ochi buni. Voiam… voiam să te felicit încă o dată, Andreea! Şi, vezi, să te ţii tot aşa, în frunte!”…

Aş fi dorit ca în clipa aceea să fiu acasă, să privesc în ochii bunicii, şi ai mamei… Dar, cum tot nu puteam să

ajung aşa de repede (trebuia să schimb două tramvaie până acasă şi să mai merg vreo jumătate de km şi pe jos), m-am hotărât să fac o plimbare în „Cişmigiu”. Eram acum „lăzăristă”, aveam dreptul. Era lume multă, de toate vârstele. Mi-am ales aleea din centru… şi-am străbătut-o încet, cu răbdare, de două ori – de la un capăt la celălalt – mergând cu mâinile la spate!…

Bunica, bineînţeles, c-a tras o porţie de plâns, de bucurie, fireşte! Mama însă n-a rămas prea impresionata Abia când toate colegele ei de la magazin s-au adunat în jurul nostru (acolo mă dusesem să-i spun vestea), mirându-se de faptul că am avut curajul să dau examen la Liceul „Lazăr” şi, mai ales, de reuşita obţinută, abia atunci s-a gândit şi ea că făcusem o ispravă mai acătării şi, drept răsplată, m-a strâns la piept şi m-a sărutat. In clipele acelea înţelegeam pentru totdeauna că, pe drumul pe care pornisem, orice fel de ajutor de care aş fi avut nevoie, nu-l puteam primi decât… de la mine!

— Deci, de-atunci datează convingerea…

— Vezi bine!…

— Cu prima bursă mi-am cumpărat uniformă şi palton; apoi echipament de sport, ghete… Meditaţii am început să dau din clasa a IX-a; altfel nu se putea. Am avut noroc, am învăţat bine engleza de la profesoara mea de la liceu şi primele lecţii pe care am primit bani au fost de engleză. Era înaltă profesoara mea, cu ochii verzi, cu picioare frumoase, tunsă scurt, ca un bărbat. Avea un aer extravagant. Se îmbrăca în verde şi în maro. In clasă, crea o atmosferă plăcută, destinsă, învăţai de plăcere. Ne spunea multe lucruri în plus faţă de programe şi manuale. Ne lua la concerte, la spectacole de teatru, ne iubea!

Şi matematica am învăţat-o cu mare plăcere, de la o profesoară pe care o admiram: domnişoara Rugescu. Era cea mai elegantă profesoară şi cu mâinile cele mai

frumoase pe care le-am văzut vreodată, erau ca de fildeş. Când îţi corecta caietul, nu-ţi puteai desprinde ochii de pe mâinile ei. Toată era delicată, fină, ca un bibelou. Era însă o femeie tristă, n-am văzut-o zâmbind niciodată. În liceu, circula o poveste cum că ar fi trebuit să se căsătorească cu un pilot, care s-a prăbuşit cu avionul înainte de ziua nunţii. De-atunci rămăsese singură.

Pe profesoara de geografie n-o iubeam: nu mă scotea din „vedetă" şi asta pentru că, prin clasa a XI-a, îmi făcusem două bluze albe, cu gulerul puţin mai înalt, până sub bărbie, şi cu o vestă bleumarin. Îmi stătea foarte bine cu aceste lucruri simple, care nu ieşeau prea mult din norma uniformei. Nimeni nu se lega de mine, în afară de ea, care, spre a se răzbuna, mă asculta în fiecare oră. Am învăţat geografie în silă şi de frică.

Într-un an ne-a venit o nouă profesoară de psihologie. Era grasă şi cu sprâncenele total smulse, ori rase. In locul lor îşi trăgea nişte arcade cu creionul, numai că una o trăgea mai jos, la un ochi, iar cealaltă, mult mai sus. Era, din această cauză, ca o sperietoare, un claun. De cum intra pe uşă, izbucneam în râs. Nu ne putea ţine în mână. Era o nenorocire la oră, fiecare făcea ce vrea. Eu, de mai multe ori, fiind mai mică, mă băgăm cu totul în bancă. Râdeau colegele să leşine şi ea se enerva tot mai mult, întrebându-le: „De ce râdeţi, dragă, de ce?"

Eram, nu ştiu dacă-ţi aminteşti, pe-atunci numai fete în liceu. De-aceea şi profesorii noştri erau femei. Singurul bărbat profesor era „Burticus!", de latină.

— Aşa îl chema?

— Aşa îl porecliserăm noi, fiindcă era mic şi burtos. „Burticus" era însă foarte politicos, delicat în comportări. Când ne întâlneam cu el pe stradă, îşi scotea pălăria şi ne saluta, ceremonios, adăugând: „Sărut mâinile, domnişoarelor! u Eram foarte mândre, bineînţeles şi, ca să nu-l supărăm, învăţam de mama focului şi la latină.

Diriginta noastră era, în schimb, o profesoară bătrână, urâtă şi rău îmbrăcată. Veşnic parcă era scoasă de la lada de gunoi. Şi iubea pisicile. Avea acasă un batalion întreg. Venea cu câte două-trei după ea la şcoală. Intra în clasă şi le scotea dintr-o plasă mare şi jerpelită. Le dădea fetelor să aibă grijă de ele, până termina ea orele. Le aducea de obicei când erau bolnave şi când trebuia să le ducă, după ore, la doctorul veterinar.

Pe mine s-a supărat odată, fiindcă n-am vrut să ţin o pisică în braţe. Îmi era scârbă de ea, fiindcă şi pisicile erau murdare, ca şi stăpâna lor… Altfel, era o foarte bună profesoară de Ştiinţele Naturii.

— Şi „marinarul”?

— Tică, marinarul, venea din când în când la poarta liceului şi ne aştepta: pe mine şi pe o verişoară de-a mea, mai mare cu un an, fată frumoasă, dar care avea un mic defect la un picior. Colegele nu voiau să creadă că este vărul meu: „Iar ţi-a venit marinarul, Andreea! îmi strigau. Sări repede, că intră la apă!”

Tică ne lua pe-amândouă şi ne ducea la cofetărie, ne dădea prăjituri. Apoi ne plimbam prin „Cişmigiu” sau prin alte parcuri, iar la despărţire, după ce ne însoţea până acasă, ne mai „împrumuta” şi cu bani – el făcea pe şoferul pe-acolo pe la armată şi câştiga bani – „mi-i înapoiaţi când o să ieşiţi pe leafă”, ne spunea.

— Şi i-ai dat băiatului banii-napoi?

— „Am cam… zăuitat!”, vorba unui personaj dintr-o carte.

— Mitru Moţ! El „zăuitase” însă literele…

7.

Vlad cunoştea multe dintre aceste lucruri. I le mai

povestise Andreea. Îi plăcea însă s-o asculte rememorându-şi-le, pentru că înţelegea foarte bine ce au însemnat acei ani pentru ea şi de ce simte nevoia să se întoarcă mereu la ei, parcă spre a nu uita o parte din sine. Pentru că, atunci când începe uitarea… El însuşi n-ar fi vrut să uite nimic din drumul lui şi, mai ales, din drumul *lor*…

Plouă! De două zile vremea s-a schimbat brusc: a început să plouă, iar acum, iată, picăturile de apă se prefac în fulgi de zăpadă. Aşa e la munte! Ce să-i faci?!

Bogdan e supărat de moarte: a pierdut două zile de „bazin”. Se plimbă pe-afară gânditor, tot uitându-se încruntat la cer. Când intră în cameră, e tăcut, n-are chef de vorbă. Îl cheamă Andreea în camera ei şi a lui Vlad şi-i dă de lucru: „Până diseară să rezolvi douăzeci de probleme, la matematică! Şi să citeşti o povestire din cartea asta! O citeşti şi-i faci rezumatul! în scris! Ne-am înţeles?”

Bogdan oftează şi pleacă împovărat de „sarcini”.

În schimb, Mădălina citeşte din proprie iniţiativă. Ei îi place, nu trebuie s-o îndemne cineva. Vrea să se facă învăţătoare. Cu matematica însă… Îi vine şi ei rândul acum: Andreea n-o iartă nici pe ea.

„Pe mine nu m-a îndemnat nimeni să învăţ! le spunea acum câteva zile. Mamaie este de faţă: întrebaţi-o pe ea dacă spun minciuni!”

După intrarea la liceu, Nana îşi schimbase total atitudinea faţă de Andreea. Era cu adevărat mândră de fata ei. Şi gândul acela, de a o trimite la lucru, după terminarea şcolii, fusese numai aşa, o umbră trecătoare, năvălită pe neaşteptate din grămada de întuneric a necazurilor ce-i stăpâneau viaţa…

Îi plăcea să meargă, din când în când, pe la liceu, să audă pe profesori vorbindu-i frumos despre Andreea ei. Iar la sfârşit, s-a bucurat mult când a văzut-o cu şcoala

terminată!…

„Mamă, eu trebuie să învăţ mai departe!” i-a spus Andreea, imediat după absolvirea liceului.

„Cum zici tu, fata mamei”, a răspuns Nana (bunica Andreei se prăpădise de câtva timp). „Dacă vrei să mergi la facultate… Aş fi fericită să te văd şi studentă, iar apoi – profesoară! Numai să nu-mi ceri în fiecare zi câte-o rochie, cum or umbla fetele pe-acolo, că n-am de unde!”

„Nu te speria, n-am să-ţi cer! Şi apoi, la facultate, am să mă duc peste doi ani. Deocamdată, vreau să-mi fac o meserie. Am dat examen la şcoala postliceală de stenodactilografie în limba engleză. Am intrat. Peste două zile încep cursurile. Am vrut să-ţi fac o surpriză! Am bursă, în curând o să câştig şi bani, o să pot lucra1 în paralel…”

Nanei i s-au umplut ochii de lacrimi.

„Ce m-aş fi făcut eu fără tine!” exclamă, oftând, în timp ce-o strânge la piept…

Anii – cei doi – trecuseră repede şi Andreea se apropia tot mai mult de împlinirea visului celui mare: acela de a deveni profesoară de chimie. Intrase, deocamdată, la facultate!

Şi peste Nana trecuseră zece ani de trudă şi de necazuri, după ce se despărţise de soţul ei. Acesta încercase să se întoarcă acasă, dar femeia nu-l mai primise. Nu-i mai trebuia. Ea nu putea să umble cu cârpeli. Odată ce punţile sufletului fuseseră rupte…

Cât s-a chinuit însă… singură… şi pietrele s-ar fi emoţionat, dac-ar fi ştiut şi dac-ai fi avut grai să se tânguie de mila ei!…

Deşi era femeie atât de tânără, nu i-a mai trebuit niciun alt bărbat! Când încerca vreunul să-i iasă cu vreo vorbă în întâmpinare, era vai şi-amar, să-l ferească sfântul!

Deseori stătea de vorbă cu Andreea; le, apuca miezul nopţii punând ba una, ba alta la cale. Se mutaseră, între

timp, într-un apartament de bloc – căsuţa lor fusese demolată. Aveau trei camere – spaţiu berechet. Nu prea aveau cu ce să le umple. Andreea avea camera, ei acum, unde putea să înveţe în voie. Nana şi cu fetele cele mici dormeau într-o altă cameră, iar în sufragerie, pe-o canapea, îl culcau pe Mihai. Acum băiatul era în armată!…

De obicei Nana venea în camera Andreei. Culca fetele şi numai ce-o vedeai la uşă:

„Lucrezi? întreba. Ai mult de învăţat pentru mâine?” Şi intra fără să mai aştepte răspunsul. Era semn că a adunat prea multe şi că trebuie „să deşarte sacul”.

Andreea îşi întrerupea treburile şi se aşezau amândouă în pat… „începem «dezbaterile»?” întreba fata, zâmbind.

„Începem!” răspundea Nana, cuibărindu-se în pat. Avea treizeci şi opt de ani şi, în ciuda zgurii de viaţă prin care trecuse, arăta foarte bine, era încă o femeie foarte frumoasă. Când mergeau împreună pe stradă, Andreea şi Nana păreau două surori, una mai mare şi alta mai mică. Întorcea toată lumea capul după ele şi nu de puţine ori se auzeau şoapte prin preajmă: „Or fi surori? Nu prea seamănă!”

În privinţa asemănării – remarca era adevărată: Andreea avea chipul tatălui ei, cu trăsături îndulcite, feminizate. Chipul – atât! Căci, în rest?!…

Când „dezbaterile” erau mai aproape, Nana, mult mai împlinită la trup decât Andreea, şi cu altă „croială”, se foia, gesticula, uitând că patul Andreei era cam şubred şi, deodată: pooc! căzeau cu patul!… Un sfert de oră nu se puteau opri din râs. Îl puneau, bineînţeles, la loc, pentru ca în altă seară, iarăşi…

„Mamă, ar fi timpul să te recăsătoreşti!” i-a spus Andreea, într-o zi.

„Deocamdată trebuie să mă duc la spital!”

„La spital? De ce?” a întrebat, îngrijorată, fata.

„Să-mi facă o operaţie!”

Vestea a căzut ca un trăsnet şi ea a adus multă spaimă în casă. Nana ştia că ar trebui să se opereze de vreo două luni. Fusese la un doctor. Avea hemoragii repetate şi nu ştia de ce. Medicul a lămurit-o şi a convins-o pentru operaţie. Andreea a luat legătură cu el, a sondat ce şi cum… Nu era altă scăpare!

Înainte de a pleca la spital, Nana a rânduit totul, de parcă…

„Mamă, se poate?" a sărit cu gura Andreea, dar şi ei îi tremura inima.

Natura bolii nu se putea cunoaşte decât după ce tăiau şi vedeau acolo, după ce analizau. Până atunci, jarul în suflet!…

În acest caz, Vlad îşi imagina doar zbuciumul Andreei şi al mamei sale. Peste ani, avusese, din nefericire, prilejul să-l şi trăiască, atunci când Andreea a trebuit să treacă ea însăşi printr-o situaţie similară.

Semnele fuseseră cam aceleaşi. Medicul, un profesor renumit de la o clinică de specialitate, a spus că: „Asta e, trebuie operaţie!"

A fost prima în ziua aceea. Au băgat-o în sală pe la ora nouă. Vlad n-a vrut să fie de faţă în momentul respectiv. N-ar fi suportat niciunul, nici celălalt. In plus, Andreea îi şi interzisese categoric:

„Să nu cumva să vii! Cauţi să fii aici după ce totul se va termina – şi i-e dat ea o oră, cu aproximaţie. Mă găseşti la reanimare!"

La nouă şi un sfert, Vlad era însă în apropierea sălii de operaţie, într-un hol mare. Vorbise cu profesorul să i se permită să aştepte acolo.

Nu-şi amintea să fi trecut prin ceasuri mai grele, mai pline de disperare şi de durere sufletească. Un minut era o zi, o oră – cât un an! Şi a trebuit să aştepte vreo trei ore! Timpul depăşise toate pronosticurile care se învârteau în

jurul a două ore, nu mai mult.

„Însemnează că s-a întâmplat ceva!” şi-a spus judecătorul, cu inima îngheţată de spaimă. O lume în halate albei se foia când într-o parte, când în alta. Nu îndrăznea să întrebe pe nimeni, de teamă să nu i se comunice cine ştie ce nenorocire.

Începuseră să scoată bolnavi din alte săli de operaţie – erau mai multe pe întregul etaj, specializat în aşa ceva. Vlad se apropia cu spaimă de fiecare cărucior, aplecându-se peste formele acelea de oameni aflaţi între viaţă şi moarte… Dar niciuna nu era Andreea.

„Doamne, ce s-o fi întâmplat?” Simţea că i se face rău! „Asta ar mai trebui să leşin pe-aici, să mă dau în spectacol”. S-a dus până lângă d fereastră şi-a început să înghită aer, de parcă ar fi scăpat de la înec.

Alt cărucior!… A alergat până la el. Dar nu, nu era Andreea.

Ceasul din hol, a cărui pendulă parcă număra clipele existenţei acelor oameni, a sunat de douăsprezece ori. Vlad îşi frângea mâinile de disperare. Niciodată nu fusese credincios. Nu învăţase rugăciuni nici când era mic şi nu spusese niciodată o rugăciune până la capăt. În concluzie, îi plăcea să meargă la biserică numai de Paşti, fiindcă tot ceremonialul era ca un spectacol ce-l atrăgea… Acum aproape că ar fi fost îndemnat să rostească asemenea cuvinte, dacă ar fi ştiut…

Încă un cărucior. Vlad se îndreptă automat spre el. Un sanitar îl trăgea din faţă, celălalt îl împingea de la spate.

„Hai, profesoaro, hai, deschide ochii!” l-a auzit pe acesta din urmă şoptind la capul bolnavei.

Atunci s-a uitat mai bine… Andreea avea un chip de ceară albă. Buzele ei frumoase ca inima unui trandafir roz-aprins, erau acum stinse, veştejite. Pleoapele ochilor îi acopereau luminile.

Simţindu-l parcă în preajmă, a clipit de câteva ori, ca

atunci, când a scos-o din apele mării, l-a recunoscut şi-a încercat să-i zâmbească.

„Stai liniştită! i-a şoptit Vlad. Sunt lingă tine!”

A urmat-o până în salonul pentru reanimare. I-a găsit un loc mai apărat de curent, într-un colţ ca o mică rezervă. A alertat asistente, surori, medici…

După ce-a văzut-o pusă la adăpost, a ieşit, din nou pe hol, în speranţa că-l va găsi pe profesor. Dar acesta începuse o altă operaţie, mai uşoară. S-a întors în salon. Ar fi vrut s-o întrebe câte ceva pe Andreea, dar ea nu era în stare să ţină ochii deschişi mai mult de două-trei secunde. Nu s-a putut lămuri. A lăsat-o să doarmă. Era şi recomandarea medicului de secţie…

Când l-a văzut pe profesor, a alergat înaintea lui, cu ochii mari de nerăbdare şi cu sufletul strâns.

„E bine, e bine, fii liniştit! i-a spus medicul. Dar n-a mers prea uşor. În orice caz, nu vor fi probleme!”…

A doua zi, când trecea prin holul cel mare, ca să meargă la Andreea, îl vedea frământându-se pe medicul care operase cu profesorul, fiind secund. Se cunoşteau, bineînţeles.

„Ce s-a întâmplat?” îl întrebă Vlad.

„Soţia mea este astăzi în. Locul doamnei dumneavoastră! N-am avut curajul să particip chiar la operaţie. Nici măcar să asist. Acum, îmi pare rău! E mult mai greu să aştepţi aici. Fiecare clipă…”

„Ştiu, ştiu, intervine Vlad, e o… eternitate! Ii doresc mult noroc! Şi dumneavoastră! Nu vă mai frământaţi, o să fie bine!”…

Îndepărtându-se, i se părea că a depăşit măsura: el să-l încurajeze pe un medic?!… Dar nu, nu era adevărat: Omul acela – căci atunci era numai om, nu şi medic – avea nevoie de o vorbă bună, de încurajare. Iar doctorul crezuse în vorbele lui Vlad, încercase să se pătrundă de lumina lor…

Când a scos-o de la spital, după operaţie, în maşină Nana a venit însoţită de un bărbat. Era cu câţiva ani mai în vârstă decât ea. Purta ochelari, părea un om distins. Când a început să vorbească, Andreea s-a convins că trecuse prin şcoală şi că îşi supraveghea gândurile şi cuvintele…

„Domnişoară Andreea – a început el, la un moment, dat, cu un aer ceremonios, sub care se ascundea însă o fire de om hâtru – de altfel această trăsătură s-a dovedit a fi, mai târziu, una dintre caracteristicile lui – aş dori să mă căsătoresc cu mama dumitale. Dânsa n-a dat însă niciun răspuns, până când nu este întrebată «instanţa superioară» a familiei. Aşa că eu întreb «instanţa»: ce zice?”

Nana şi Emil Petrescu, administrator la spitalul la care ea fusese operată, se aflau pe bancheta din spatele autoturismului. Era un „Volkswagen” al unui văr al Andreei.

„Petrescu”? s-a mirat Andreea, când făcuseră cunoştinţă.

„Da, spuse el. Până aici e bine! Se potriveşte! u… Andreea îi priveşte prin oglinda retrovizoare a maşinii. Bărbatul o ţine de mână şi-i zâmbeşte. Nana se uită printr-o fereastră, dar pare mulţumită. Peste inima fetei se revarsă o căldură bună. De altfel, îi plăcuse „tipul” de cum îl văzuse. Fără să fie neapărat un bărbat atrăgător, avea ceva în el de om de soi.

„Mamă, eu sper că i-ai spus domnului că nu mă ai numai pe mine” zise Andreea, în loc de răspuns.

„Îţi mulţumesc, domnişoară Andreea, pentru răspuns! — se auzi glasul lui Petrescu puţin voalat, înecat pe jumătate de emoţie… — Mama dumitale mi-a spus totul. Mă bucur foarte mult că voi avea o familie numeroasă. Asta o să-mi aducă aminte de copilărie… În ultimul timp, rămăsesem cam singur. Iar singurătatea omoară… sau te îndeamnă la cine ştie ce…”

Andreea l-a cercetat, tot timpul, prin aceeaşi oglindă. I-a plăcut răspunsul. „Deci, nu m-am înşelat – şi-a spus în gând. Atunci e bine!”

„Cursa e lungă, domnule Petrescu, adăugă Andreea. La căruţa asta… trebuie alergător bun şi rezistent!”

Nana se luminează la faţă şi mai mult, de parcă ar fi vrut să spună: „Vezi ce fată deşteaptă am? Ţi-am zis eu!”

„Ar fi bine să fie lungă, Andreea! De drum lung prin viaţă nu se supără nimeni! Cât priveşte «alergătorul», eu ştiu, ce să-ţi spun: depinde de «vizitiu»!”

Nana s-a mutat în alt apartament, împreună cu noul ei soţ, care pentru familie a devenit „domnul Petrescu” sau pur şi simplu: „Petrescu”, iar, mai târziu, „tataie” pentru Mădălina şi Bogdan, când gemenele au crescut şi s-au căsătorit, având şi copii (le căsătorise Petrescu pe rând pe Eliza, apoi, la scurt timp, pe Elena; şi, la niciun an, venise cu pretenţii şi Mihai; i-au făcut nuntă şi lui. La urmă i-a sosit rândul şi Andreei. „Fetele” – cum le ziceau toţi gemenelor – după ce au terminat gimnaziul, n-au vrut să înveţe mai departe. Aşa că începuseră să lucreze de la vârsta de 14 ani. După vreo doi-trei, s-au căsătorit).

Andreea a rămas cu ele în apartamentul aflat, pe atunci, într-un bloc de la marginea unui mare cartier, în jur mai mult noroi. Se construia. Fetele erau încă eleve. Şcoala se afla, din fericire, lângă casă.

Andreei, care trebuia să străbată, zilnic, drumul până la facultate, iar uneori să facă numeroase alte drumuri, nu i-a fost prea uşor. S-a îngrijit însă de cele mici şi le-a ocrotit de parcă le-ar fi fost mamă. Le iubea foarte mult… De-aceea, mai târziu, la moartea Elenei…

Nana venea, din când în când, şi le făcea mâncare, curăţenie; treburile zilnice ale’ casei căzeau însă în seama Andreei, care învăţa şi lucra în acelaşi timp, ca stenodactilografă ori de câte ori i se ivea prilejul şi reuşea.

Dădea, în continuare, şi meditaţii… la engleză!

Sosea acasă frântă de oboseală. Când, de jos le vedea pe cele mici cu capetele pe fereastră aşteptând-o, începea să se caute în sacoşă, în poşetă să vadă dacă le-a cumpărat ce voiau ele: ciocolată, bomboane, nu ştiu de care, mere ionatane, piersici… în sfârşit, după anotimp şi… posibilităţi. Mai uita, câteodată. Şi-atunci nu mai urca în bloc, făcea drumul întors să caute ceea ce voiau fetele. Deseori trebuia să se întoarcă mai mult de un kilometru, prin noroaie, până la cea mai apropiată farmacie:

„Andreea, mă doare măseaua!” îi striga Elena de la fereastră.

„Pe mine mă doare burta, ori capul!” completa Eliza.

„Bine, bine! staţi cuminţi, că vă aduc tot ce vă trebuie. Aşteptaţi-mă!” le făcea semn sora mai mare, pornind-o spre farmacie.

Ca să aibe mai mulţi bani – erau foarte strângătoare, nu cheltuiau nimic din ce le dădea Nana sau „domnul Petrescu” – mai cereau şi de la Andreea.

Într-o zi, vara, într-o duminică, era foarte mare căldură. Andreea făcea ordine prin dulapuri. A scos pe pat şi un cojoc gros cu care umbla ea îmbrăcată iarna.

Elena se tot învârtea pe lângă ea şi „proba” când o rochie, când un pulovăr, când…

„Andreea – i-a spus ea – îmi dai mie cojocul când n-ai să-l mai porţi?”

„Ţi-l dau!”

„Dar, dacă mă îmbrac acum cu el şi stau, aşa îmbrăcată, o oră la soare, îmi dai douăzeci şi cinci de lei?…” Andreea s-a uitat lung la ea.

Eliza a sărit cu gura: „N-are curaj, Andreea, n-are curaj! Afară leşini de căldură şi despuiată, d^apoi cu cojocul pe tine?!”

„N-am curaj? se iţea Elena. Pune banii pe masă, Andreea, şi mă instalez, cu cojocul pe mine, pe balcon!”…

A pus banii pe masă.

Elena s-a îmbrăcat şi s-a aşezat pe un scăunel, cu faţa spre soare.

A rămas Eliza s-o păzească… Andreea şi-a văzut de treburi.

După vreun sfert de oră, Eliza s-a plictisit, a părăsit balconul şi s-a dus în camera lor să se joace…

Trecuse o jumătate de oră. Deodată, Andreea aude un zgomot pe balcon. Alergă să vadă ce s-a întâmplat. Uitase de Elena. Fata, leşinată, căzuse de pe scaun. Noroc de cojoc, că nu s-a lovit. Până a trezit-o, a trecut prin spaime de moarte…

„Aşa-mi trebuie, dacă mă iau după capul vostru?!” a certat-o Andreea când cea mică şi-a revenit!

„Dar voiam aşa de mult banii!” scânci Elena.

„Poftim banii şi pleacă de-aici, lasă-mă-n pace!”

Fata, cu lacrimi în ochi, a plecat, lăsând banii pe masă. Andreea a prins-o din urmă, strângând-o la piept şi mângâind-o pe cap… „Să ştii că, în viaţă, banii nu trebuie să-i câştigi oricum, cu orice risc!”

În noua familie Petrescu au fost, la început, câteva… „lupte”. Soţul Nanei locuia într-un apartament de două camere împreună cui mama lui. Când s-a mutat şi ea, au început discuţiile: de la curăţenie (pe care Nana o voia desăvârşită), de la nişte prieteni – burlaci – ai lui Emil, învăţaţi să vină în apartament să facă baie şi să lase în urma lor totul vraişte, să chefuiască uneori… A, toate ca toate, dar când a auzit Nana iarăşi de chefuri, de băutură – a devenit de catran: nu puteai s-o atingi, că lua foc. Băutura îi cam plăcea şi bătrânei!… Nana s-a făcut pălălaie şi a ars totul în jur, de la rădăcină. A rămas terenul curat, de nu mai semăna cu nimic de dinainte…

Au fost şi supărări, nişte „lupte”, cum spuneam, dar, intuind că *metalul* e bun, Nana nu s-a sfiit să-l arunce pe jăratic…

Bătrâna a început s-o iubească şi să-i povestească fel de fel… cum a trăit ea cu bărbatul ei, căruia i-a făcut vreo unsprezece copii… „Şi din toţi, Ancuţo mamă, n-am rămas decât cu ăsta micu, ăilalţi s-au împrăştiat care-ncotro şi nici nu mai vor să ştie de mine. Pe ăsta, pe Emil, nu l-am băgat deloc în seamă cât era mic, l-am oropsit, săracu, da, uite, de el avui parte, altfel mă adunau de pe drumuri şi mă duceau la vrun azil!… Are inimă bună, să ştii!”…

„Prea bună!” a răspuns Nana.

„Aşa e, aşa e, prea bună, o nimerişi!”

„Prea bună cu prietenii, cu amicii, mamaie!”

„Ei, lasă că i-ai zburătăcit tu, n-a mai rămas picior!”

„Ţi-o fi părând rău! te pomeneşti.”

„Mie?! Nici vorbă… Da’ unii erau veseli şi…”

„Şi-ţi mai aduceau şi matale, câteodată, de băut!”

„Păi!…”

„Nu-i nimic, îţi aduc eu, dar o dată pe săptămână!” „De două ori, Ancuţo mamă, măcar de două ori, te rog!…”

Odată, s-au dus la cimitir, la „răposatul”, adică la tatăl lui Emil. Bătrâna nu mai fusese de mulţi ani. Ce i-o fi venit atunci, nu se ştie, dar a vrut să meargă şi a luat-o cu ea şi pe Nana… Au aprins luminări, s-au închinat…

Apoi s-a aşezat lângă cruce, în genunchi, cu capul plecat.

Nana se afla mai încolo, la câţiva metri, se uita pe la alte morminte. A aşteptat, a aşteptat, trecuseră vreo zece-cincisprezece minute. Bătrâna nu spunea nimic şi nu făcea nicio mişcare. „Te pomeneşti că i S-D fi făcut rău!” s-a gândit Nana. Dar, când să se apropie de ea, să vadă ce s-a întâmplat, numai ce-o aude spunând: „Hai, Ancuţo mamă, hai să mergem, că de când mă căznesc să plâng şi nu pot deloc! Prea m-a bătut ăsta mult în viaţă – şi arată spre mort. Am plâns atunci destul şi pe nevinovate. Acum nu mai pot şi nici nu am pentru cine, nu merită!…”

După o vreme, au găsit un alt apartament în acelaşi bloc

şi-au făcut schimb de locuinţă. S-au mutat cu toţii, chiar pe aceeaşi scară. Acum le venea mult mai uşor. În apartamentul copiilor au adus-o şi pe mama tatălui acestora, adică pe prima soacră a Nanei. Rămăsese singură. Era a femeie tare bună şi harnică şi îşi iubea nepoţii, ca şi pe fosta noră. Nana, într-o zi le-a făcut cunoştinţă celor două bătrâne – fostei şi actualei soacre. Femeile s-au privit cu simpatie de la început şi-apoi s-au înţeles foarte bine. Cobora, cea de la etajul zece, bunica copiilor, la cea de la etajul şase de obicei: stăteau de vorbă, îşi aminteau din tinereţele lor sau „puneau viaţa la cale”.

La un moment dat, s-a îmbolnăvit cea de sus, de la zece: s-a îmbolnăvit rău, de cancer. Nu mai avea scăpare. O îngrijeau copiii, Nana, o vegheau pe rând. Când plecau ei de-acasă, la treburi, stătea cu bolnava mama lui Emil şi-o îngrijea. Nu peste mult timp s-au sfârşit amândouă!…

Din balcon, Vlad priveşte1 cum roiesc fulgii de zăpadă prin aer…

Deodată, datorită apei cu care sunt impregnaţi, se unesc între ei, atraşi parcă de un magnet şi… cad grei pe parbrizul maşinii, împiedicând mişcarea ştergătoarelor. A început să sufle şi un vânt rece. Apa de pe autostradă se face polei, iar zăpada încărcată de apă, cum ajunge jos, îngheaţă în câteva minute. Roţile maşinii rulează din ce în ce mai greu. Cele două benzi ale drumului devin una singură, iar din aceasta nu se mai văd decât urmele a două roţi de maşină. Vlad aude zgomotul anvelopelor care sfărâmă zăpada. Mersul devine nesigur. Trebuie să potriveşti roţile exact pe urmele celor din faţă, altfel rişti să te răstorni în orice clipă. Reduce puţin viteza.

Tocmai atunci simte cum, din partea stingă, zăpada începe să sară şi să-i asalteze geamurile. Pe lângă el, înotând prin câmpul acela alb, care numai cu o jumătate de oră înainte fusese autostradă, trece, în viteză, o maşină;

apoi alta; apoi încă una.

Andreea, care se afla în partea dreaptă, exclamă: „Ăştia au înnebunit!” în clipa aceea, Vlad vede cum cea de-a doua maşină, din cele trei, deci cea de la mijloc, se opreşte (probabil că nu mai putuse să înainteze). Şoferul celei din spate, virează la dreapta, tăind, la numai câţiva metri drumul lui Vlad. Acesta, îngrozit, face, de două ori, frână de motor, ca să nu intre în el, dar priveşte, totodată, prin oglinda retrovizoare, în spatele său: un „Aro” se apropia în plină viteză. Parcă a şi simţit şocul loviturii şi, totuşi, se trezeşte că „Dacia” lui înaintează în timp ce acum, din partea dreaptă năvăleşte zăpada peste el. Avuseseră mare noroc: cu prezenţă de spirit, şoferul din spate, având maşină cu roţile mai înalte, şi-a dat seama că singura scăpare este să iasă din circuit, virând mult la dreapta, până când a ajuns în câmp, unde a reuşit să se oprească fără să se răstoarne.

În câteva fracţiuni de secundă, prin geamul din spate, Vlad l-a văzut făcându-şi semnul! crucii…

Până ce-au ajuns la Piteşti, zăpada se şi topise… Era ultima zi a lunii aprilie, a unui aprilie năbădăios, care adusese peste ţară şi mult soare, chiar mai mult decât de obicei, dar şi ploi, iar acum, pe neaşteptate, zăpadă, care venea să concureze albul florilor ce împodobeau pomii, pământul.

Când a sosit acasă, în satul din apropierea munţilor, mama lui Vlad se afla la poartă, pe o bancă. A văzut maşina oprindu-se. S-a ridicat când l-a observat pe Vlad coborând de la volan…

Pe Andreea, mai întâi a privit-o lung, vrând parcă să-i vadă şi sufletul, nu numai chipul!

„Eşti frumoasă, maică! i-a spus ea, după câteva clipe, îmbrăţişând-o. Să vă dea Dumnezeu sănătate şi noroc! Să vă iubiţi şi să vă ocrotiţi unul pe celălalt!”

Când se căsătoriseră, cu puţin timp în urmă, în luna martie, mama lui Vlad fusese bolnavă şi nu putuse să vină la Bucureşti. Nici Vlad n-a ajuns cu Andreea până la dânsa. Aşa că – soacră şi noră – acum se vedeau pentru prima dată.

Din maşină coborâseră, între timp, şi Nana cu „domnul Petrescu". Au făcut cunoştinţă.

„Aşa sunt tinerii, de azi, cuscră – s-a auzit glasul lui Emil – fac totul fără să mai întrebe pe cei bătrâni!"

„Dacă fac bine – a răspuns, prompt, mama lui Vlad – atunci, nu e cu supărare!... Iar copiii ăştia, adăugă ea, învăluindu-i pe-amândoi, pe Vlad şi pe Andreea, într-o privire caldă, se pare că – unul în celălalt – şi-a găsit «scrisul»!"

„*Scris, nescris*, ne-am pomenit cu ei într-o seară – intervine, din nou, Petrescu – şi că aşa, că pe dincolo, ce mai, ei aranjaseră totul. Dar, chipurile, ne mai consultau şi pe noi, adicătelea «Să ne dăm consimţământul» î Că, la un moment dat, i-am spus nevestei: «Hai, dragă, de-aici, nu vezi că ăştia sunt înţeleşi?

„La dumneata venisem după zestre, nu să-ţi cer voie!" spune Vlad, râzând.

„Ce zestre, maică – zice mama lui Vlad – zestrea-i de faţă, şi e fără preţ! Numai voi să vă-nţelegeţi bine şi-n orice clipă-aţi fi să nu uitaţi unul de celălalt!..."

„*Omul meu*, tatăl lui Vlad – îi spunea bătrâna Andreei, plimbându-se prin grădină – cred c-a ţinut la mine; şi eu l-am iubit! Dar era prea mult timp plecat de-acasă, cu săptămânile, stătea pe-acolo prin pădurile pe unde lucra – a fost pădurar – şi doar, din când în când duminica venea. Eu rămâneam cu toţi copiii pe cap, cu gospodăria... nu era uşor! Şi-apoi, şi când venea acasă, mai mult tăcea. Se obişnuise aşa. Aşteptam şi eu o vorbă bună de la el, o mângâiere1 Mi le spunea, ori arăta rar. Şi-i ziceam că e

păcat, că doar le simţeam în el, dar le lăsa să se vestejească acolo… Dacă auzi cum cresc în tine flori, e păcat să le ţii sub oboroc, să le-nchizi drumul spre lumină! …

Şi-apoi iarăşi pleca, iar mie mi se pierdeau ochii în suflet, căutându-l, aşteptându-l. Până-ntr-o zi când mi-a sosit despre el veste tare rea…”

Telegrama căzuse ca un trăsnet: „Vino urgent, tata; cu picioarele rupte în spitalul din Schitu-Goleşti!” Vlad tocmai voia să plece la tribunal… S-a aşezat pe un scaun, galben la faţă, ca mortul! A citit încă o dată cuvintele acelea înghesuite pe hârtie: „… tata cu picioarele rupte…”;…” picioarele rupte!”… „Dumnezeule! Cum s-o fi întâmplat? Doar cu o săptămână în urmă stătuse de vorbă cu ci. Era mulţumit, aproape fericit!…

„A sosit timpul, măi femeie, rostea el atunci, către soţie să trăim şi noi măcar câţiva ani mai fericiţi. Peste o lună-două, ultimul nostru copil termină facultatea! O să trăiască şi el pe picioarele lui, aşa că ne va fi şi nouă mai uşor!”

Şi acum?!…

De la halta în care a coborât din trenul ce-l adusese de la Bucureşti, Vlad a venit în fugă până acasă, alergând peste câmp. Pentru ca, după o oră s-o pornească, în alt tren, către spital.

„L-a distrus un şofer – i-a spus fratele său, Costel, pe care l-a găsit acolo. — E un beţiv din Jugur, un beţiv şi-un descreierat, care a făcut nu ştiu câte accidente până acum. De ce nu i-or fi luat de tot carnetul, nu pot să-mi explic!…”

Şi bietul tata s-a ferit cât a putut de el. Nu se urcase niciodată în maşina lui, până alaltăieri când, nu ştiu cum s-a întâmplat, dar n-a mai avut scăpare de nebun. Încărcase camionul cu lemne pe care trebuia să le transporte de la Schitu-Goleşti. Tata i-a semnat foaia de parcurs şi-a plecat. Mergea către un alt parchet, unde avea treburi. L-a prins

din urmă maşina. A oprit lingă el. În cabină, şoferul cu pricina şi încă doi muncitori.

„Nene Cosmescu, i s-a adresat şoferul, hai cu noi, ajungi mai repede!”

„Merg pe jos, neică, i-a răspuns tata. De altfel, nici n-aş avea unde, cabina e plină”.

„Hai, domnule, urcă-te pe scară, nu mai face mofturi, scurtezi drumul, ajungem în câteva minute!”

Nu ştiu cum s-o fi lăsat convins că, până la urmă, s-a urcat pe scară, ţinându-se de uşă, în partea opusă celei în care se afla şoferul.

A pornit maşina, mergea din ce în ce mai repede. La curbe, scârţâia din toate încheieturile, mai-mai să se răstoarne.

Tata a strigat la şofer să oprească; voia să se dea j os. Îl cuprinsese teama.

„Stai cuminte acolo, pădurarule, că te duc ca vântul şi ca gândul”, i-a răspuns omul iresponsabil de la volan. Tata se gândea ca, la un loc mai potrivit, să sară din maşină. Tocmai atunci a apărut, pe neaşteptate, o cotitură. Şoferul a virat brusc şi maşina s-a răsturnat… pe partea unde se afla tata. A căzut pe spate; scara i-a prins ambele picioare, fracturându-i-le în mai multe locuri, rănindu-le. Restul corpului a intrat într-o groapă nu prea adâncă. Peste el, cabina maşini şi lemnele prăvălite grămadă.

Cei trei, din cabină, n-au păţit nimic. Când au ieşit din maşină, au auzit gemetele cumplite ale tatei. Au încercat să îndrepte maşina. Le-a fost imposibil. Trebuia să dea toate lemnele la o parte, mai întâi. Doi au rămas acolo, iar unul a alergat la o mină din apropiere. Au venit mai mulţi mineri… Abia după două ore şi jumătate de la accident au putut îndrepta maşina.

Tata leşinase. L-au dus la spitalul de la Schitu-Goleşti. Doctorii s-au repezit să-l îngrijească. I-au curăţat rănile, l-au pansat, i-au pus picioarele în ghips.

După ce şi-a revenit, a început să se simtă mai bine. De ieri, însă, i s-au blocat rinichii. Doctorul care-l îngrijeşte spune că ar putea să scape fără să i se amputeze picioarele, dacă se rezolvă blocajul renal. Pentru aceasta trebuie transportat, de urgenţă, cu avionul, la Spitalul „Panduri" din Bucureşti…

Când l-a văzut lingă patul său, „bătrânul" Cosmescu (care n-avea decât cincizeci şi şapte de ani), i-a spus, printre lacrimi:

„Bine c-ai venit, Vlade! De-acum nu mă mai tem că am să mor. Ai să mă salvezi tu!"

Vlad s-a zbătut să găsească imediat un avion sanitar… Peste două ore erau, cu maşina „Salvării", pe dealul Graiului, unde a aterizat avionul, sosit de la Piteşti. Dar, in afară de pilot, de bolnav, şi de o asistentă medicală, care să-l însoţească, alt loc în avion nu mai era.

Vlad a rămas să se întoarcă la Bucureşti cu trenul.

„Nu te speria, totul o să fie bine, tată! i-a spus. În câteva ore sosesc şi eu. Vin direct la spital!"

Bătrânul lăcrima. Aşa cum stătea întins pe targa, îl privea lung şi insistent pe Vlad. O ultimă strângere de mină!

„Curaj, tată, nu se întâmplă nimic, ne vedem la Bucureşti!"

Avionul a început să ruleze. Vlad merge pe lângă el cu ochii ţintă în ochii tatălui său. Pilotul îi face semne să se îndepărteze. Vlad nu se îndură să plece. Aleargă pe lingă avion, aleargă, până ce nu mai vede ochii bătrânului… A rămas cu mâna dreaptă întinsă, pe care o clătina într-o parte şi în alta, ca pe o aripă ruptă, în timp ce cu cealaltă încearcă să-şi oprească şiroaiele de lacrimi…

Seara, la ora douăzeci şi trei, când a ajuns la Spitalul „Panduri" a aflat că tatăl său a fost transportat la „Urgenţă"

„De ce la «Urgenţă»?" a întrebat.

„Deoarece cazul este de competenţa acestui spital!” i s-a răspuns. N-a rămas să lămurească mai mult lucrurile. A alergat în. Partea cealaltă. Aici însă a avut o surpriză care i-a îngheţat sufletul. Doctorul, în răspunderea căruia intrase accidentatul, i-a spus lui Vlad că va încerca să salveze viaţa bătrânului amputându-i ambele picioare.

„Cuum?! a ţipat Vlad. Pentru ce? Doctorul de la Schitu-Goleşti, care i-a dat primele îngrijiri, mi-a spus că nu e nevoie de aşa ceva. Dumneavoastră rezolvaţi cu blocajul renal şi—1 duc înapoi, să-l îngrijească mai departe. Cum o să-i amputaţi picioarele?!…”

„Vă înţeleg uimirea şi durerea! a răspuns, calm, medicul chirurg cu care Vlad stătea de vorbă. Trebuie să vă spun însă că tatăl dumneavoastră a făcut cangrena gazoasă la ambele picioare, din cauza accidentului, şi, dacă nu i le amputăm, se va sfârşi în foarte scurt timp. Sunteţi de acord cu operaţia sau nu?”

„Sunteţi sigur că nu există altă soluţie?”

„Şi cu aceasta – care este singura – nu are decât foarte puţine şanse”.

Picioarele lui Dumitru Cosmescu au fost amputate o dată şi încă o dată. Zadarnic însă! Cangrena a înaintat, i-a cuprins organele vitale şi astfel s-a stins în câteva zile, în chinuri îngrozitoare, un om care avea totul sănătos în el, care nu fusese bolnav niciodată în viaţa lui.

De la morgă, trebuia ridicat intr-o sâmbătă. Vlad făcuse pentru aceasta toate demersurile necesare. A luat de vizavi un sicriu, a cumpărat un costum de haine, pantofi, cămaşă, pălărie, tot ceea ce trebuia pentru îmbrăcăminte şi pentru înmormântare. A tocmit, în acelaşi timp, o maşină specială care să-l transporte până în sat.

Se înfiora însă numai la gândul că trebuie să intre acolo, la morgă. N-a avut încotro! A străbătut o sală lungă, joasă, în semiîntuneric, până la spatele lat şi alb al unui individ care, aplecat peste o masă, se mişca în aşa fel de parcă ar

fi şters ceva. Ajungând lângă el, Vlad l-a bătut pe umăr, dând să întrebe:

„Nu vă supăraţi, unde l-aş putea găsi pe tovarăşul…”

Omul în halat alb, o namilă de om, s-a întors, răspunzând: „Eu sunt! Ce doriţi?”

În clipele acelea, Vlad a putut să vadă ce se afla pe masa asupra căreia stătuse aplecat funcţionarul de la morgă: cadavrul unei femei, fără niciun fel de haină pe el.

Vlad a tresărit, simţind un cuţit în inimă şi, în aceeaşi clipă, şi-a ferit ochii, întorcându-i în partea stingă. Dar aici fusese răsturnat de pe targa, chiar atunci, un alt cadavru – al unui bărbat, care, din cauza lungimii exagerate, probabil că nu avusese o poziţie perfect orizontală în frigiderul în care stătuse până atunci, astfel că acum arăta puţin îndoit de spate în sus, făcând parcă gestul de a se ridica.

„Tovarăşe, zise Vlad speriat şi iritat, ca şi când cineva ar fi fost vinovat de ceea ce el vedea, ce este aici, peste tot sunt numai morţi?”

„Da morţi, la morgă sunt numai morţi! răspunse calm, placid, namila din faţa sa. Şi, din când în când, câte unul viu care-i şterge, îi cară, mai stă de vorbă cu câte cineva. Nu vă supăraţi, ce doriţi?”

Judecătorul înţelese că fusese ridicol cu întrebarea lui. Îşi ceru scuze, rugându-l pe cel cu care stătea de vorbă să-l ajute să-şi scoată tatăl de-acolo.

Acesta a chemat doi indivizi şi le-a cerut să-l caute. Vlad i-a rugat ca, mai întâi, să ia de-afară sicriul şi hainele ca să îmbrace mortul şi să-l rânduiască între scândurile cu care va fi coborât în pământ. El a rămas să aştepte afară, privind, prin uşa deschisă, de-a lungul lugubrei săli.

Dar n-a avut norocul ca lucrurile să se încheie aici. A trebuit să meargă într-o cameră specială, unde erau depuse zeci de cadavre, ca să-l aleagă pe cel al tatălui său. Când l-a descoperit, aproape că nu l-a mai recunoscut. Avea faţa schimonosită de chinurile în care îşi dăduse

sufletul. Fusese, apoi, trântit la grămadă, peste alţi morţi; în aceste condiţii, orice mişcare la care chipul său a fost supus îi modificase întrucâtva trăsăturile… Nu-i mai era frică şi nici silă… I-a ajutat pe cei doi să-l îmbrace şi să-l aşeze în sicriu. Şi-a scos apoi batista din buzunar şi-a început să-i tamponeze faţa, încet, încet, lucrând ca într-un lut ce se lasă modelat cu uşurinţă, refăcând astfel, cu migală, după o trudă de aproape o oră, trăsăturile unui chip ce se afla ca o icoană în mintea şi în inima sa…

Acasă, a fost singurul care l-a vegheat toată noaptea. Ceilalţi căzuseră de oboseală. A stat de vorbă cu el, cât n-o făcuse în toată copilăria…

„La înmormântare s-a adunat lume din toate satele din jur. Era o mare de oameni – îi spune mama lui Vlad, Andreei. Cel mai impresionant a fost însă sunetul din corn!”

„Nu înţeleg!”

„Există pe-aici, prin părţile noastre, un obicei frumos: atunci când moare un pădurar – aşa cum a fost *omul meu* – se adună toţi foştii lui tovarăşi de muncă din păduri aflate la distanţe de zeci şi zeci de km. Aduc cu ei un brad frumos, în putere, scos cu rădăcini cu tot, şi—1 plantează la capul mortului. Iar când e momentul să-l lase-n pământ, când îi coboară sicriul pe sfori, încep să sune cu toţii din cornul acela specific pădurarului, de zici că vuieşte întreaga lume. Aşa s-a întâmplat şi atunci Au venit vreo 30 —40 de pădurari, i-au plantat bradul, iar, când a fost să-l îngroape, odată cu dangătul clopotului, a început să vuiască dulce cornul! Plângeau toate miile acelea de oameni!…”

„Acum, iată-l, mă aşteaptă aici, la umbră de brad! De cinci ani mă aşteaptă să vin şi eu să m-aşez lângă el! u adăugă mama lui Vlad, îngenunchind lângă o cruce de marmură, pe care se vedea chipul unui bărbat falnic; alături de el se afla cel al femeii îngenunchiate, care acum

parcă se ruga, ocrotind între degetele mâinii drepte un mugure de foc…

Ce obsesie a avut Vlad după moartea tatălui său! Mai mult de un an, aproape în toate nopţile la rând, nu se putea despărţi de imaginea lui, în vis, iar ziua avea impresia că trebuie să-l întâlnească, să-l vadă, că se află la câţiva metri în faţa, ori în spatele lui, printre prieteni…

După cum o senzaţie stranie îl încearcă acum, aici, în zilele de când se află-n vacanţă: i se pare, tot timpul, că mama sa se află prin preajmă, aproape că-i aude vocea, că-i observă gesturile… Ea, săraca, se odihneşte acum de vreo patru ani, lângă pădurar, străjuită de acelaşi brad frumos.

„Ce-o fi?” a întrebat-o chiar ieri pe Andreea, cu o oarecare îngrijorare în glas.

„Nimic! i-a răspuns ea. Eşti obosit! Şi, poate, că te gândeşti prea mult la dânsa”.

E drept că acum, după ce nu mai era, Vlad se gândea mult mai mult la mama sa decât înainte.

„Veniţi, maică, *să vă mai văd şi eu*, veniţi oricând puteţi!” le spunea. Deci: Nu „să mă1 vedeţi”, ci „să vă mai văd şi eu”… O împletire de mare delicateţe a firii, cu energie, mândrie şi cinste – era bătrâna. Când a venit pentru prima dată la Bucureşti – o adusese Vlad, fiindcă era bolnavă – s-a oprit, sfioasă, când a intrat în apartament, a privit covoarele, şi-a scos pantofii din picioare, i-a lăsat în hol şi, ca să ajungă până la un fotoliu, să se aşeze a pornit-o, uşurel, pe marginea unui covor.

„Le-am pus să călcăm pe ele, mamă!” i-a spus judecătorul.

„Da, dar sunt aşa de frumoase…”

La primul spital, la, care a dus-o, ca să fie consultată (probabil că au impresionat-o prea mult vorbele lui Vlad:

„E un mare profesor, mamă, e şi directorul spitalului, şi adjunct de ministru” – îi spuse), a vrut să-i sărute mâna doctorului. În schimb altuia, la care au ajuns după aceea şi care, internând-o, o tot bătea la cap că trebuie să se lase operată, i-a răspuns pe şleau: „Nu mă operez, domnule doctor, să şi crapi matale!” A spus-o pe jumătate in glumă, pe jumătate în serios. Dar a spus-o! Doctorul a râs… şi n-a operat-o. Ceea ce n-a fost bine, pentru că atunci, după cum aveau să constate mai târziu, se putea şi ar fi fost bine, ar fi salvat-o! Aşa… a trebuit să treacă printr-un adevărat calvar şi după ani de totală degradare fizică, să se prăpădească…

Totul începuse de la ceva care se umfla în abdomen. „Un chist! au spus doctorii, un chist de natură canceroasă!”

„De unde ştiţi că e de o asemenea natură?” a întrebat Andreea, la un moment dat, fiindcă n-aţi făcut nici o-analiză concludentă.

„Toate «semnele» sunt clare. Nu există niciun dubiu!”…

Şi-au început iradierile de tot felul. După fiecare serie de „tratament”, chistul scădea, ca apoi să-şi revină în timp tot mai scurt şi să înainteze chiar.

N-o mai aduceau din Bucureşti, la tratament, ci la un spital dintr-un oraş mai apropiat de sat. Aici, în timpul unei şedinţe de „raze”, un medic, însărcinat s-o supravegheze, a plecat până nu ştiu unde, după o treabă şi a uitat de bolnavă, care, expusă mult mai mult decât trebuia, a paralizat. Cât chin a trebuit să îndure biata femeie pentru o neglijenţă! De revenit, nu şi-a mai revenit decât parţial. Boala însă înainta şi nu mai era nicio altă scăpare decât operaţia. Au internat-o într-un spital dintr-o comună apropiată. Acolo a vrut dânsa. Nu s-a lăsat: convinsă cu niciun chip – să fie adusă la Bucureşti. De altfel, nimeni cred că n-ar fi garantat cât de cât că mai scapă cu viaţă.

La spitalul acela comunal lucra un medic vestit, pentru toate locurile din jur şi chiar mai de departe, vestit pentru

capacitatea lui de a diagnostica şi de a opera.

„Ce credeţi că are?” l-a întrebat Vlad.

„Un chist hidatic! Deci nu cancer!” a răspuns doctorul ferm.

Cuum?!” a sărit, ca ars, judecătorul. Sunteţi sigur? „în proporţie de 99%!”

„Extraordinar! Şi ea! este tratată, de trei ani încoace, de cancer!”

„De aceea a şi ajuns în halul în care aţi adus-o aici!” „Şi are vreo şansă de a scăpa?

„Are, desigur! Dar, priviţi la dânsa: abia mai respiră, este un sac de oase acoperit de (piele şi cu un abdomen enorm; şi are 77 de ani! Eu cred însă că va scăpa!”

Vlad şi cu Andreea au rămas cu ochii mari de mirare. „Cine ştie, or mai fi şi minuni pe lumea aceasta!” şi-au spus şi au semnat că sunt de acord ca bolnava să fie operată.

Bineînțeles că nu se putea ţine pe picioare. Nici să-şi mai salte capul de pe pernă nu mai avea putere.

„Vlade, maică – i-a şoptit băiatului ei la plecare – te rog să vorbeşti tu cu doctorul să-mi dea drumul repede acasă, fiindcă ştii că mie nu-mi place să stau la spital”.

„Am vorbit, mamă! O să-ţi dea drumul cât se poate de repede!” a răspuns judecătorul, ferindu-şi ochii.

Peste două zile a fost operată: i s-a scos un chist hidatic enorm! Şi n-a murit! Iar după o săptămână, a trebuit să fie luată acasă, fiindcă se declarase o epidemie de gripă în spital.

De scăpat, a scăpat, dar… mult prea târziu, după. Ce organismul îi fusese distrus cu *iradierile* recomandate şi administrate fără niciun temei, ani la rând! De aceea nu şi-a mai putut reveni, a intrat intr-un proces de degradare tot mai accentuată. Nu mai era conştientă decât în clipele în care vorbeai cu dânsa. In rest, o mască a durerii şi a pustietăţii! S-a prăpădit plângând: ar fi vrut „să-i mai vadă

o dată pe Vlad şi pe Andreea, şi pe fetiţa lor”. Au ajuns la foarte puţini timp după ultima respiraţie…

8.

— Ai să răceşti, vino-năuntru! l-a chemat Andreea.

— Îmi place să văd cum ninge-n plină vară! i-a răspuns Vlad. După două ore însă a apărut, din nou, soarele, care-a topit şi-a zvântat totul în jur.

— Ce-ar fi să mergem până la „Trei-Brazi”? a propus Andreea.

— Se aprobă! a exclamat Vlad.

— Se aprobăăă! se sclifosea Bogdan, pe jos, care, în câteva minute, se şi echipase de drum.

— Se aprobăă! mormăia şi Mădălina, moşmondind încă prin cameră, îşi schimba ciorapii, ori adidaşii…

Nana a rămas la hotel, ea nu poate să urce, din cauza hipertensiunii.

— Tocmai bine, termin rochia, până vă întoarceţi voi…

Din doi, copiii s-au făcut, pe nesimţite, vreo douăzeci şi cinci – treizeci! Andreea, foarte tânără, mergea în fruntea lor împreună cu un băiat mai răsărit, Dragoş… S-a uitat în jur, după Vlad, dar el nu era, nu apăruse încă… În viaţa ei!

Aşa că şi-a continuat drumul. Era doar prima ei excursie cu elevii, în calitate de profesoară şi de dirigintă. Luase cu ea şi câţiva părinţi, veneau mai în urmă, încheiau *plutonul*.

… Avusese o adevărată spaimă când s-a îndreptat spre liceul la care fusese repartizată după absolvirea facultăţii. Era o şcoală mare, cunoscută, cu pretenţii. Fireşte că era mândră pentru acest lucru, dar şi speriată. „Cine o fi director?” se întreba. „Dacă n-ar fi directoare! Femeile, de

multe ori, sunt afurisite în mod gratuit!” Era o concluzie de viaţă, ceea ce-i trecea atunci prin cap. Avusese prilejul să-i constate „binefacerile” pe pielea ei, ca elevă, ca studentă, mai ales. Era o profesoară la facultate, de pildă, care n-o putea suferi, ca altădată cea de geografie, de la liceu. Şi acesteia, – cu care studia o parte a chimiei – îi intrase-n cap că Andreea e prea elegant îmbrăcată. „Eşti prea elegantă, fetiţo – şi aici se purta tot «fetiţo» – pentru vârsta ta şi pentru banii tăi! De unde ai bani să te îmbraci aşa? Şi mai e ceva: eşti încrezută, sfidezi. Să ştii că n-ai să reuşeşti astfel, ascultă de la mine!” i-a spus într-o zi.

De fapt, lucrurile porniseră de altundeva, aveau o altă bază: Andreea lucra la o temă de cercetare cu un profesor în vârstă. In echipă se mai aflau şi alţi câţiva studenţi, dar profesorul pe ea o socotea „formula de bază” – cum îi plăcea să spună – a grupului.

Odată, după un curs al profesoarei, în realitate era doar conferenţiar, Andreea a intervenit, de bună-credinţă fiind, fără niciun fel de rea intenţie, cu câteva elemente care îi contraziceau nişte concluzii. Se baza pe rezultatele obţinute până atunci în cercetarea întreprinsă.

În loc să aprecieze cum se cuvine intervenţia, profesoara s-a supărat, a considerat gestul ca o tentativă de a-i submina autoritatea – şi aşa foarte şubredă – şi, de-aici: scandalul, camuflat însă în fel de fel de elemente de recuzită… Ca să i se dea nota maximă la examenul condus de profesoara în cauză, a trebuit să se întrunească o comisie să evalueze şi lucrarea scrisă, şi probele practice, şi răspunsurile orale la întrebări ce vizau întregul curs…

Andreea a rămas atunci cu un gust amar, jurându-şi să fie totdeauna dreaptă cu elevii ei, indiferent de împrejurare! Cât priveşte „eleganţa” – ea era de „doi lei”, adică la îndemâna oricui. Hotărâtoare erau: bunul-gust, fantezia în croială, simţul armoniei, ca şi „ce ţi-a dat mămica ta, la naştere”, cum îi plăcea Andreei să spună.

Dacă toate astea nu sunt, poţi să te îmbraci în aur de sus până jos, tot degeaba! Cel mult ai să sclipeşti, ca un cavaler medieval în armură, ţeapăn şi rece!

Cu o asemenea „lecţie” în suflet intrase pe porţile liceului, în fruntea căruia se afla… o directoare, o femeie de vreo cincizeci de ani, energică şi cu mare prestanţă.

A primit-o frumos, întâmpinând-o cu vorbe bune, ca o adevărată mamă. Se interesase de ea. Ştia deci că a fost „o studentă foarte bună, că-i place să fie profesoară, că iubeşte copiii, că are preocupări de cercetare…”

„Un adevărat portret şi pe deasupra măgulitor!” a răspuns Andreea, impresionată de atitudinea şi de vorbele directoarei.

„Un director, draga mea, trebuie să ştie tot despre colaboratorii lui şi, dacă se poate, şi ceva pe deasupra! Hai să te prezint cancelariei!” a adăugat ea invitând-o în sala profesorilor.

Mergea ca la un mare examen, pe care, pentru început, l-a trecut cu bine. Doi oameni i-au reţinut, în ziua aceea, atenţia cu deosebire: directorul adjunct şi o profesoară de limba germană, căreia toată lumea se obişnuise să-i spună, nu se mai ştia de ce, „Lady”. Aceasta s-a nimerit să fie în preajma ei: „Eşti foarte frumoasă, scumpa mea!” i-a spus „Lady” fără nicio reticenţă, cu sufletul deschis, care i se putea citi în ochii ei albaştri. Era o femeie în vârstă, mai avea câţiva ani până să se pensioneze, înaltă, subţire, cam ciolănoasă; avea pe ea o rochie fină, de bun-gust, cu un fular subţirel, de mătase, la gât; părul, aproape în întregime alb, strălucitor şi-l împletea într-un coc mare şi frumos, la, spate. „Să te ţii aproape de mine – i-a adăugat ea zâmbind – că s-ar putea să-ţi fiu de folos”. Mai întâi i-a prezentat lumea cancelariei: „Nu bârfesc pe nimeni – a precizat ea – dar e bine să ştii de la început cu cine ai de-a face! Aici, ca şi-n alte părţi, poţi să calci, din întâmplare, pe bătătura cuiva şi cine ştie… pe cine să doară călcătura!

Aşa că, deschide ochii î Se respiră, în general, un aer foarte civilizat. Dar nu e rău, dacă stai cât mai aproape de fereastră, să nu ai pe nimeni în faţa ta. Şi, când mergi, e bine să nu faci zgomot prea mare; sunt şi urechi foarte subţiri, pe care s-ar putea să le jenezi. Ai înţeles, sper, la ce mă refer!" Andreea nu prea înţelesese, dar, mă rog, a dat din cap a aprobare. „Cel mai important însă, a continuat «Lady», e să fii cinstită în munca ta, sinceră şi dreaptă cu elevii! Ei sunt aceia, ai să vezi, care ne-aduc toate bucuriile, ca şi… toate necazurile. Celelalte trec! A, şi încă ceva: vei auzi multe, de la mulţi. Mai ales nu asculta. Dar, şi când asculţi, zi ca ei şi fă ca tine! Şi-acum că ţi-am făcut «instructajul pentru protecţia muncii», la treabă, fetiţo!" a încheiat „Lady", mângâindu-i obrazul ca unui copil.

Celălalt om, tot aşa – cu părul aproape în întregime alb – care i-a încălzit o clipă sufletul, a fost directorul adjunct: un bărbat de nici patruzeci şi cinci de ani – îmbătrânit de timpuriu (se vede treaba că-l purtase viaţa prin multe), cu un chip blajin, veşnic cu ţigara în colţul gurii. După ce-a fost prezentată tuturor, s-a apropiat de ea, şi-a scos ţigara şi, strângându-i mina, i-a spus parcă în şoaptă, cu zâmbet pe buze:

„Mă bucur mult că ai venit la şcoala noastră. Între atâtea uscături, mai pătrunde şi o ramură tânără!"

Bucuriile adevărate au început odată cu lecţiile. Primise clase pe toată scara – de la a IX-a la a XII-a. Directoarea făcea, de fapt, cu ea un test: voia să vadă cum se descurcă în faţa celor mai variate colective de elevi şi de toate vârstele, unii numai cu patru ani mai mici decât ea.

„Te-am aruncat în apă: e adâncă şi învolburată, i-a spus directoarea de la început. Dă din mâini! N-aş vrea să aud că te-neci, ori să chemi «Salvamarul»!"

„Eu cred că voi puteţi învăţa carte de la mine! Şi ca veţi învăţa!" s-a trezit spunând, în prima oră, la o clasă a XII-

a… Îşi adusese aminte de profesoara ei, de „doamna Gheorghiu”.

„Ia, uitaţi-vă, ce singură, e mititica!” s-a auzit, în liniştea aceea deplină, vocea unui băiat.

„Ei, om mai învăţa noi, unii de la alţii, câte ceva!” a adăugat un altul!

Câţiva au râs în jur. Andreea, care a simţit, dintr-o dată, că-i fuge pământul de sub picioare, nu, şi-a pierdut cumpătul.

„Îmi pare rău că trebuie să vă invit să vă ridicaţi – a spus profesoara – dar altfel nu putem sta de vorbă. Şi eu nu admit să nu ştiu cu cine vorbesc. Aşa că vă rog: Sus!”

Vocea ei caldă, de obicei, a căpătat nuanţe de oţel, în clipele-acelea. Clasa a înlemnit.

„Şi să mai ştiţi ceva – a adăugat Andreea: nu-mi place niciodată să repet o rugăminte, ori o cerinţă, ca în momentul de faţă, adresată elevilor mei!”

În clipa aceea, doi băieţi s-au ridicat. Întâmplător, amândoi erau înalţi, bine făcuţi. O priveau cu decenţă. Andreea s-a apropiat de ei, măsurându-i:

„Ce să-i faci, în comparaţie cu voi, eu sunt mai «mititică», ce-i drept. Dar nici nu mi-ar sta bine-aşa mare!”

Clasa a izbucnit în râs. Râd şi cei doi băieţi.

„De învăţat însă – *voi* veţi învăţa de la mine, să ştiţi. Asta este sigur! Totul e să vreţi! Poate că voi reuşi să vă fac să vedeţi chimia mai frumoasă şi mai interesantă decât, probabil, au văzut-o unii dintre voi până acum. Şi eu am învăţat multe de la profesorii mei de liceu. De la marea lor majoritate. Unii însă… au trecut aproape degeaba prin faţa noastră. La o asemenea profesoară, eu mă băgăm cu totul în bancă şi stârneam râsul întregii clase…”

„Da’, ştii că e simpatică?!” se auzi o voce, tot de băiat, dintr-un colţ al clasei. Andreea, care tocmai înainta către catedră, s-a întors cu faţa spre sală, a privit câteva secunde în direcţia locului de unde venise glasul şi-apoi, cu

zâmbetul pe buze, a făcut o plecăciune, spunând: „Mulţumesc!”…

Voia bună s-a răspândit peste clasă. Tânăra profesoară îşi cucerise elevii, era „de-a lor”. „E de milioane, ce mai!” a mai şoptit un băiat colegului său de bancă.

Andreea a ridicat braţul drept şi clasa a amuţit.

„Şi-acum – zise ea – să vedem ce ştim! Să n-o socotiţi ascultare. Vreau să vedem de unde trebuie să pornim; şi să ne facem un plan de perspectivă”.

Peste câteva minute, în laborator, se lucra intens: se dădeau răspunsuri, se scriau formule, se urmăreau reacţii – pe tablă, pe caiete, în eprubete…

Directoarea şcolii se aflase în mare încurcătură. Aproape imediat, după începerea orei, s-a îndreptat către laboratorul de chimie în care se afla Andreea cu clasa a XII-a B, clasă cu profil de matematică-fizică; dintre elevi, mulţi voiau să dea însă examen de admitere la medicină, aşa că îi interesa chimia foarte mult.

S-a oprit în faţa uşii, izbită de faptul că toţi elevii râdeau. „Ce s-o fi întâmplat? Te pomeneşti că n-am nimerit-o cu fata asta?!” şi-a spus, ciulind urechile. Era de-a dreptul caraghioasă: asculta pe la uşi! „Dacă mă vede cineva? Mă fac de râs în toată şcoala!” Noroc că laboratorul se afla pe un hol lateral, închis cu uşă. Era greu, deci, să treacă cineva şi s-o observe. Aşa că a ascultat mai departe, auzind întreaga discuţie introductivă… „Bravo! Bravo ei! îşi zicea, în gând, directoarea. Nu mi-ar fi dat prin cap să-i pun la punct aşa pe diavolii ăştia de băieţi! Şi, unde mai pui că şi i-a făcut aliaţi…”

Când clasa a început să lucreze, a intrat şi directoarea. Elevii s-au ridicat.

„Am vrut să vă văd, aşa, în prima oră! Să vă urez succes!”

„Poftiţi, poftiţi, tovarăşă directoare! i-a spus Andreea. Luaţi loc, copii! Şi să ne continuăm demersul nostru… Deci…”

Directoarea n-a mai plecat până la sfârşitul orei, deşi nu-şi propusese să rămână atâta. Ea era profesoară de matematică, o bună profesoară!

„Dragă, pentru început e bine, chiar foarte bine! i-a spus ea când au părăsit laboratorul. Văd că-ţi merge şi mintea, îţi merg şi mâinile – la demonstraţiile acelea practice – şi că, foarte important lucru, ai aruncat o punte trainică spre elevi. Cred că pe ea se poate circula fără pericol de… scufundare! Vezi cum continui – cu ei şi cu alţii! Am să mai vin la orele dumitale!”

„Vă mulţumesc şi vă aştept oricând!”

„Am să vin, chiar dacă n-o să mă aştepţi, să ştii \u adăugă directoarea zâmbindu-i.

Peste vreo două săptămâni, după o lucrare practică în laborator, la care asistase, directoarea a venit entuziasmată în cancelarie şi-a spus în faţa tuturor: „Fătuca asta e o straşnică profesoară! Da, da, ascultaţi la mine, e născută pentru aşa ceva! Nu mai vorbesc de câtă carte ştie, de cum explică, ori de cum conduce şi realizează lucrările practice!… Bravo, Andreea! Mă bucur foarte mult că liceul nostru a câştigat un asemenea dascăl! Te felicit din toată inima!” a mai spus, îmbrăţişând-o ca o mamă bună şi sinceră.

Andreea era atât de emoţionată, că n-a fost în stare să spună nimic. A bâlbâit câteva cuvinte, după care, luându-şi catalogul, s-a îndreptat către altă clasă.

„Lady” a prins-o din urmă pe culoar. „Să ştii că face rar ceea ce ai văzut şi-ai ascultat. Şi să crezi în ce-a spus, pentru că madam’ Iordănescu este femeie dintr-o bucată, ea nu le moşmondeşte, nu le suceşte; le despică repede până în miezul – miezului, mă rog, atât cit poate ea şi – expoziţia e gata! Aşa că însemnează ziua, e una mare! Să

dea… «Natura» să mai fie şi altele. Ceea ce eu cred!”

„Vă mulţumesc!”

„N-ai de ce, lucrurile sper că aşa stau… Şi elevii mei mi-au vorbit foarte frumos despre dumneata, şi unii părinţi. E bine! Iar eu mă bucur sincer!… Ceea ce, din păcate, nu se întâmplă şi cu colega dumitale de catedră şi şefă a colectivului vostru de specialitate… Dac-ai fi văzut-o în cancelarie ce ochi avea şi cum te făcea felii, felii cu laserele lor… Ţi-am spus asta nu ca să-ţi stric o bucurie şi nici să bârfesc pe cineva Dar, ea, persoana, e recunoscută – dumneata n-ai de unde să ştii – pentru «bunătate şi mărinimie» sufletească. Atenţie, deci!”

… „Păi, dacă eşti aşa de deşteaptă, dragă – a luat-o în primire pe Andreea, chiar din recreaţia următoare, şefa de catedră – ia să te programăm noi să ţii dumneata o lecţie deschisă pe şcoală spre sfârşitul trimestrului acesta. Şi, fiindcă eu sunt şi responsabila cercului pedagogic, pe sector, o să chem pe toţi colegii noştri să te asiste! Ei, ce zici?”

„Ce să zic – că sunteţi foarte generoasă – a răspuns Andreea cu un zâmbet pe buze, dar fulgerând-o cu ochii. Şi, totuşi, dacă mă întrebaţi, aş spune că, fiind la început, am încă multe de învăţat… Aşa că, poate mai potrivit ar fi ca altcineva…”

„Ai, ai multe de învăţat, dar pe unele le vei învăţa chiar în urma acestei lecţii! Şi din critică se poate învăţa. O să te criticăm bine, ca să înveţi!” completă ea râzând fals, cu gura până la urechi, dezvelind nişte dinţi mari, mai mult de jumătate din ei – de aur! Rămâne deci stabilit şi… căutând într-un calendar, fixă ziua pentru lecţia deschisă.

„Nu e rău! a spus directoarea când responsabila catedrei – Marinescu se numea – a anunţat-o. De la copila asta se poate învăţa, să ştii! Are un fel de a gândi şi de a-i pune la lucru pe elevi care…

Profesoara Marinescu ajunsese deja la uşă. Ieşea din birou. Nu mai putea să rabde s-o asculte pe directoare.

„Ia uită-te, dragă, acum, la sfârşitul carierei, cine-mi dă mie lecţii! Ce-am ajuns?!” bombănea ea, singură, pe culoar, în drum spre cancelarie. Acum îi părea rău pentru ceea ce făcuse. „Te pomeneşti că, în loc să-şi rupă gâtul, o s-ajungă în fruntea cinstei tocmai cu ajutorul meu?!” se gândea, însă era târziu să mai schimbe ceva, directoarea aprobase planul de muncă al catedrei, gata, nu se mai putea. Doar dacă…

A făcut ce-a făcut şi-a schimbat data, aducând lecţia mai devreme, pretextând că a intervenit nu ştiu ce la nivelul Capitalei, că deci nu se poate ţine activitatea respectivă când fusese fixată… În realitate, voia s-o deruteze pe foarte tânăra ei colegă, s-o oblige să-şi schimbe subiectul lecţiei, potrivit planificării, sperând, eventual, ca aceasta să nu mai aibă timp să-şi pregătească totul aşa cum se cuvenea.

Andreea n-a avut nimic împotriva schimbării datei. S-a uitat în planificarea clasei la care trebuia să ţină lecţia, a văzut ce subiect „cade” şi, cu asta, şi-a văzut de treabă. Spre bucuria răutăcioasă a şefei de catedră însă, cu câteva zile înainte de data nou fixată s-a petrecut o întâmplare nefericită: chiar în clasa, cu care Andreea urma să lucreze în faţa tuturor profesorilor din sector, în timpul unor experienţe, un copil – foarte bun, liniştit – n-a fost suficient de atent şi şi-a vărsat pe mână câteva picături de acid sulfuric. Bineînţeles că s-a ars, s-a rănit! S-a şi speriat – era doar în clasa a X-a… Şi, de-atunci, s-a aprins focul. Fără să fie cu nimic vinovată, Andreea a fost, totuşi, certată de directoare, care a sfătuit-o să fie mult mai atentă, pentru că…

Profesoara Marinescu – profitând de întâmplare – a făcut din ea un *caz*:

„Nu se mai poate, tovarăşă directoare, să desfăşoare

lecţia în faţa atâtor cadre didactice, are şi acolo experienţe demonstrative, lucrări de aplicaţie, nu putem! Dacă face o asemenea boacănă chiar atunci? Vă daţi seama, s-a dus pe apa sâmbetei tot prestigiul liceului nostru, pe care noi…”

„Şi ce propui, dragă?” a întrebat-o directoarea spre a-i vedea adevăratele intenţii.

„Păi, ce să propun: ne cerem scuze în faţa oamenilor, spunem despre ce e vorba, eventual ne facem şi autocritica cum că nu ne-am orientat bine când am ales o începătoare, gata să facă orice trăsnaie… Asta propun!”

„Şi cu *prestigiul* acela al liceului, cum rămâne?”

„Mă rog, dacă e să nu ne facem de râs, poate se sacrifică altcineva din catedră, care s-o înlocuiască; la nevoie, dacă nimeni n-o să vrea – fiindcă mai sunt doar două zile, şi vă daţi seama – chiar eu…”

„Ascultă, tovarăşă Marinescu, tare mi-ar plăcea – a zis directoarea, apăsând pe fiecare cuvânt – să te văd pe dumneata cum te descurci într-o asemenea împrejurare! Că nu te-am văzut niciodată. Tot ii planifici pe alţii, iar dumneata iţi rezervi rolul «de a trage concluziile»! Aş vrea, dar am să te pun să faci treaba aceasta altă dată, să ştii. N-am să uit că «ai fost de acord»…”

Profesoara devenise livid㠅…

„De data aceasta însă va ţine întreaga activitate Andreea Petrescu, reluă directoarea, fiindcă eu nu sunt de acord să batjocorim un om bun, numai pentru că a avut neşansa să i se întâmple un necaz, de care, la urma – urmei, nu este cu nimic vinovată”.

„Cum, tovarăşă directoare?!”

„Aşa cum îţi spun! Nu e vinovată! Că eu am certat-o, asta e altceva! Ia aminteşte-ţi ce-ai păţit dumneata, acum vreo trei-patru ani, când ai lăsat elevii singuri în laborator, să lucreze, şi te-ai retras în depozit să-ţi bei cafeaua… în timpul orei?!… Poftim? Şi cum te-am scos din încurcătură?!… Andreea n-o să ne facă de râs. Dumneata

ai grijă cum te porţi. Voi fi şi eu acolo!”

Lecţia a avut un mare succes. Despre Andreea a început să se vorbească în tot (sectorul. Pentru ea, important era însă faptul că elevii o urmau cu tot mai multă încredere, o îndrăgeau. Şi ea vedea asta, simţea. Îşi selectase şi un lot de „olimpici”. Lucra cu ei mult în plus, separat. Când o căutai, era în laborator, cu elevii, lucra, pregătea experienţe…

Faţă de cei din clasa la care era dirigintă – o clasă a IX-a – era şi mai apropiată. Mergea cu ei la teatru, la concerte, îi vizita acasă. O cunoşteau, de-acum bine şi părinţii.

Copiii i-au propus o excursie… A fost un vis!

Andreea mergea în fruntea lor, împreună cu un băiat mai răsărit, Dragoş. După ei, veneau ceilalţi băieţi, fetele, iar la urmă câţiva bărbaţi, părinţi ai copiilor.

Totul în jur era „de aramă”. Ici-colo – pilcuri de brazi, cu verdele lor nemuritor. Un soare blând şi bun, de toamnă târzie, dar luminoasă şi caldă, punea peste întregul peisaj, ca şi peste chipuri peceţi de strălucire şi parcă de veşnicie. Ţi se părea că, de la începutul lumii, aşa a fost şi aşa o să fie!

Au trecut prin „Poiana Secuilor”, unde s-au oprit vreo oră, urcând apoi la „Trei-Brazi” Au desfăcut pachetele şi au întins o masă mare. Apoi s-au plimbat prin jur, au cântat, au dansat. Andreea le era parcă o soră mai mare, o soră care însă era de-ajuns să înalţe un deget, pentru ca toţi ochii să se îndrepte într-acolo!

„E formidabilă, domnule! a exclamat tatăl unei fetiţe. Uită-te la ea, e mai mică de statură decât jumătate din copii ăştia, dar o ascultă – băieţi şi fete – de parcă ar învârti deasupra lor un bici straşnic, fermecat. E şi asta ceva, să ai în tine asemenea puteri!…”

„Au avut noroc copiii noştri! a răspuns vecinul, cu care stătea de vorbă. Nu e puţin lucru să întâlneşti un asemenea om, tocmai când te întinzi să iei luna de pe cer,

şi să poţi să-ţi aduci aminte de el…”

Se apropia vacanţa de iarnă. Afară ningea. Zăpada începuse să cucerească pământul. Se străduia să-i acopere toate rănile.

„Tovarăşă profesoară, mergem în vacanţă la munte, într-o tabără?” Era vocea lui Dragoş, secretarul U.T.C. Al clasei.

Andreea s-a gândit o clipă: „De ce nu? Mergem!”

„Ura! Ura!” au început să strige copiii.

„Cu o singură condiţie, a adăugat profesoara: să n-avem în clasă niciun corigent şi nicio notă mai mică de zece la purtare! De acord?”

Bineînţeles că au fost de acord. Şi, din ziua aceea, au început pregătirile: cu ce echipament merg, ce casetofoane îşi iau cu ei, ce cărţi, „că va trebui să mai şi citim câte ceva!” a rostit imul. „Ce să citim! i-a dat altul replica: acolo? Ar fi o impietate… faţă de peisaj! Nici nu mă gândesc, nu ne trebuie!”

„Ba ne trebuie, ne trebuie, Marius! a intervenit diriginta, care tocmai trecea pe lângă ei şi i-a auzit. Trebuie să mai şi citim!”

„Dacă ziceţi dumneavoastră?!” a convenit băiatul, fără prea multă convingere însă.

În toată această atmosferă tinerească, febrilă, Cătălin, băiatul cel mai frumos din clasă, era destul de înalt, bine dezvoltat, cu faţa puţin smeadă, cu ochi albaştri şi păr şaten, era singurul copil trist; stătea, în general, retras, evitând discuţiile, efuziunile. Învăţa bine la toate, fără să strălucească neapărat la ceva, cu excepţia chimiei, pentru care făcuse pasiune. Şi nu numai de când venise la liceu, ci chiar de mai înainte, din gimnaziu. Andreea îl selecţionase1 în lotul „olimpicilor”.

Aflase de la începutul anului şcolar că nu are mamă: îi

murise cu patru ani în urmă. Tatăl, inginer la o întreprindere, nu se recăsătorise încă. Mai avea un băiat şi o fetiţă.

„Cine să mă ia pe mine cu trei copii, tovarăşă dirigintă? spusese el când stătuseră prima dată de vorbă. Cine să se bage, de bună voie, slugă la atâţia?”

„Şi-atunci, cum vă descurcaţi?”

„Am învăţat să fac mâncare, să spăl, să calc… Ii mai învăţ şi pe copiii ăştia, ce să fac?!…”

Fetiţa, Ioana se chema, era mai mică decât Cătălin, cu doi ani. Când a ajuns pe la ei, altă dată, Andreea a găsit-o chinuindu-se să calce nişte cămăşi.

„Nu aşa, Ioana! i-a spus Andreea, Uite, se-ncepe de-aici, de la spate; apoi calci mânecile, cu manşetele, apoi pieptul şi, la urmă gulerul!”

Cătălin nu era acasă, nici taică-său. Era doar Gelu, băiatul cel mititel, de 9 ani – trecuse în clasa a III-a. S-a mirat şi el:

„Ce fel de profesoară e tovarăşa de ne calcă nouă rufele?”

„Vai de mine şi de mine, tovarăşă dirigintă, ce faceţi?!” a exclamat tatăl lui Cătălin, care tocmai atunci a intrat pe uşă şi a văzut-o cu fierul de călcat în mână. Rămăsese aproape încremenit. Apoi s-a repezit la fetiţă, certând-o:

„Ioana, se poate? Nu’ ţi-e ruşine? Cum ai lăsat-o pe tovarăşa profesoară?!”

„Fata n-are nicio vină, tovarăşe Săndulescu – aşa se numea tatăl lui Cătălin – iar eu n-am făcut nicio scofală, i-am arătat, acolo, să calce o cămaşă!”

„Nemaipomenit! Nemaipomenit!” se văita bărbatul încurcat, în timp ce Cătălin se retrăsese în bucătărie Avea lacrimi în ochi.

„Mi-a făcut plăcere, să ştiţi! Nici eu n-am crescut într-un palat!”

„Ce e, Cătăline, s-a întâmplat ceva acasă?” l-a întrebat Andreea, într-o zi, văzându-l aşa de trist.

„Nu, nu s-a-ntâmplat nimic, tovarăşă profesoară!” i-a răspuns băiatul cu ochii în jos.

„Atunci, ce este? Şi te rog să te uiţi în ochii mei când îmi vorbeşti! V-am zis că nu suport oamenii care, atunci când îţi spun ceva, privesc pe lângă tine ori în altă parte. Aceia nu sunt sinceri… Aşa! Hai, zi-i! Tu nu te bucuri că vom merge în tabără? O să avem timp să lucrăm şi acolo pentru «olimpiadă» „.

„Eu nu merg în tabără, tovarăşă profesoară!”

Cum de nu se gândise?! „Precis că n-are un costum de munte, aşa cum au toţi ceilalţi! şi-a spus Andreea. De altfel nici ea nu avusese până cu o săptămână în urmă, când îşi cumpărase pentru prima dată în viaţă aşa ceva. Cred că nici bani, să plătească tabăra, nu are. Nu mai vorbesc de ceilalţi – «pentru cheltuială»!”

Nu-şi aducea bine aminte cum venise vorba despre asemenea lucruri într-o discuţie cu membrii biroului UTC pe clasă. Şi-atunci, Dragoş, propusese: „Plătim noi costul taberei, tovarăşă profesoară, noi, clasa, sau, dacă nu vor toţi să contribuie, suntem noi câţiva băieţi care… Am putea să-i cumpărăm şi un costum pentru munte, tot e ziua lui de naştere peste o săptămână. Ii facem o surpriză, ce ziceţi?”

Ce să zică? Gestul lui Dragoş, pornit din inimă şi aprobat de toţi ceilalţi copii din clasă, o emoţionase. H6-tărâse ca ea, diriginta, să contribuie cu jumătate din întreaga sumă, cu condiţia să nu i se spună niciodată lui Cătălin acest lucru.

„Nu se poate, nu e drept! a sărit Dragoş cu gura. Noi atâţia şi dumneavoastră…”

„Deocamdată eu stabilesc ce e drept şi ce nu e drept, Dragoş! i-a răspuns Andreea. Rămâne deci cum am spus!

Iată, poftiţi banii! Aveţi grijă să luaţi un costum frumos şi să i se potrivească. Şi, mai presus de orice, discreţie! Să nu-l jignim! Dacă tot facem ceva – şi eu vă mulţumesc pentru gestul vostru – atunci să ne iasă bine!”

Cătălin a fost prăpădit de emoţie, când, de ziua lui, a primit darul. La început, n-a fost în stare să spună nimic. Privea când la colegi, când la profesoara dirigintă… Apoi a reuşit să exclame:

„Vă mulţumesc! Vă mulţumesc tuturor! N-o să uit asta niciodată!”

După vacanţă însă, în care totul fusese „de excepţie”, cum apreciaseră copiii, conducerea liceului a primit o scrisoare anonimă. Se spunea acolo, printre altele, că „profesoara Andreea Petrescu a încălcat grosolan regulamentul şcolar, legile după care şcoala se conduce, forţând elevii unei clase să ia banii părinţilor lor spre a cumpăra cu ei un costum de munte unui alt elev, favorit al profesoarei şi să-i plătească chiar, tot cu asemenea bani, distracţia acestuia în tabără…” Şi că, dacă mă rog, „copiii sunt nevinovaţi în naivitatea lor, o profesoară, indiferent de vârsta pe care o are – poate că nu s-a făcut prea bine dându-i-se o clasă pe mină, ca s-o influenţeze în fel şi chip – nu are voie să greşească. Iar dacă a greşit, precum se dovedeşte în acest grosolan caz de încălcare…”, aşa şi pe dincolo, „să fie aspru pedepsită! Situaţia să devină un prilej”… şi la-la-la, şi la-la-la…

Directoarea a chemat-o şi i-a pus scrisoarea în faţă. „Citeşte!” i-a zis. „Ce e asta?” „Citeşte! Citeşte!”…

„Şi-acum, te rog să explici: *ce şi cum?!*”

Andreea se sufoca de indignare.

„Uşurel, uşurel, fetiţo, că lumea abia de-acum încolo are nevoie de tine! Şi, cine ştie, câte scrisori de-astea o să mai vezi în viaţa ta!”

„Eu vreau să ştiu, totuşi, despre ce este vorba”.

I-a povestit totul.

Acum directoarea abia se putea ţine pe scaun. Ai fi zis, privind-o, că face explozie. S-a ridicat şi a deschis fereastra de la biroul său, deşi afară era foarte frig.

„Eu vă rog să mă sancţionaţi cum credeţi de cuviinţă, dar să nu afle nimic clasa şi mai ales băiatul! i-a spus Andreea. Înţeleg că regulamentul nu permite… în sfârşit, dar, dincolo de legi, sunt oamenii, pentru ei sunt făcute acestea şi rar om să intre exact într-un tipar! Pe mine mă interesează o normă, dar nu pot să veştejesc cu ea sufletul unui om, mai ales al unui copil…” O podidise plânsul.

„Te rog să nu plângi, Andreea! Nu merită! Şi-aşa ne-am făcut mai mult rău decât cred că se sconta prin aceste rânduri scrise cu perfidie. Voi face un raport, în care voi spune că am cercetat şi că am luat măsuri. Îţi promit însă că nimeni nu va afla despre ceea ce am discutat noi astăzi, aici!

Fii însă cu ochii în patru şi potriveşte mai mult îndemnurile firii cu înscrisurile regulamentelor, ale legilor. Pentru tine drumul e lung şi te vei lovi, sunt sigură, tot timpul de ele. Al meu se încheie în curând!”

— Şi clasa a aflat sau nu? a întrebat Vlad.

— Din fericire nu! i-a răspuns Andreea, sprijinindu-se de braţul lui, în timp ce coborau prin pădure, către hotel, venind de la Cabana „Trei-Brazi”.

Bogdan şi Mădălina alergau înaintea lor.

— Să nu vă îndepărtaţi prea mult, le-a strigat judecătorul. Aţi auzit că sunt urşi prin pădure.

— De auzit, am auzit, dar nu cred să fie! a răspuns Bogdan, oprindu-se din alergare.

— Ba, e bine să crezi, Bogdane, şi să te fereşti! N-ai ascultat şi azi-dimineaţă ce spunea paznicul? Cică vine în fiecare noapte acolo în spatele hotelului, la gospodăria-anexă unde se află porcii şi păsările. Ca să nu se apropie

de coteţul porcilor, paznicul ţine toată noaptea lumina aprinsă (are un bec mare deasupra) şi lasă un aparat de radio să cânte. Îl ascunde undeva şi el cântă… Ursul se apropie – povestea paznicul că a asistat la o asemenea scenă – şi, văzând lumină şi auzind şi muzică, se opreşte surprins, stă şi nu îndrăzneşte să atace.

— Ei, a devenit un urs „luminat şi muzical”, exclamă, hâtru, Bogdan.

— Aşa se vede treaba! îi ţine hangul Vlad.

— Cât priveşte porcii, ce să mai spunem, dacă au ajuns ei să doarmă toată noaptea cu muzică – intervine Andreea – însemnează că s-au subţiat de tot!

— Nici „subţiere” prea mare iarăşi nu-i bună, că, apoi, nu mai iese mâncarea ca lumea, fără grăsime, conchide Vlad.

Capitolul IV

1.

Nana i-a văzut de departe, de cum au părăsit pădurea, ocolind pe după colţul gardului şi intrând în aleea, străjuită de brazi argintaţi, ce ducea spre hotel. Îşi părăsise locul de pe bancă, unde lucrase toată după-amiaza. Se plictisise. Acum se plimba singură prin parc, în aşteptarea *copiilor* (îi îngloba aici pe toţi, şi pe mari şi pe mici).

Bogdan şi Mădălina au alergat s-o îmbrăţişeze, lăudându-se, care mai de care, cu isprăvile din timpul excursiei.

— Ce rău că n-ai venit şi matale, mamaie, i-a spus Mădălina. A fost aşa de frumos!

— Păi, de, dacă nu mi-ai împrumutat picioarele tale?! Mădălina zâmbeşte şi se alintă ca o pisică sub mâna Nanei.

Privindu-i de departe, pe Andreea şi pe Vlad, cum vin ţinându-se de mână, Nana se întoarce cu faţa către lumina unei zile pe care-o credea rătăcită în pulberea atâtor ani ce-au trecut…

… „Mamă, el e Vlad, despre care ţi-am vorbit, Vlad Cosmescu! «Are douăzeci şi opt de ani, e judecător, în Bucureşti, necăsătorit!» Am citat corect?” întreabă Andreea, îndreptând către el două lumini trecute prin ape de suflet.

„Punctaj maxim!” răspunde băiatul, aplecându-se şi sărutând mina Nanei. Mama Andreei îl măsoară de sus până jos, încă o dată şi încă o dată, fără înconjur.

Vlad râde, ca să-şi ascundă emoţia de care este cuprins.

„Ei, ce zici?” întreabă fata, intrând în jocul mamei.

Înalt, suplu, cu’ părul blond, uşor ondulat, cu ochi

albaştri, inteligenţi, cu o înfăţişare plăcută, Vlad aşteaptă „verdictul”, într-o poziţie de „poză” ca pentru un afiş de cinematograf.

„Merge! afirmă, în sfârşit, Nana, clătinând uşor capul. Pe-afară, merge!”

Râd cu toţii ca de o glumă bună.

În ultima noapte comună la mare, nu se mai despărţiseră. S-au plimbat, au dansat, apoi s-au plimbat din nou aşteptând împreună răsăritul soarelui.

Peste două ore, Vlad a trebuit să plece spre Bucureşti. I se terminase concediul planificat aici. Îl aşteptau procesele, trebuia să vină.

Andreea se hotărâse să mai rămână cel puţin zece zile. Marea îi făcea foarte bine, concediu mai avea…

Chiar în prima seară, după ce se întorsese, Vlad i-a telefonat la hotel. A doua zi însă n-a mai găsit-o. „Ce s-o fi întâmplat!” se întreba. Era obosit, avusese câteva procese, care-l solicitaseră foarte mult.

Apelul telefonului l-a smuls din starea de moleşeală ce-l cuprinsese.

„Andreea, tu eşti? Adineaori te-am căutat la telefon. Sunt fericit că te aud!”

„Sună a declaraţie de dragoste, tovarăşe judecător. Fii atent!”

„Încă una!… Şi aşa am să-ţi fac toată viaţa!” se aude vocea caldă a lui Vlad.

„Ooo!… Păi asta e chiar o cerere-n căsătorie!” „Dacă ai fi aici!”

„Pot să fiu într-o jumătate de oră!”

„Cuum?! Eşti în Bucureşti?”

„Nu ştiu ce s-a-ntâmplat, marea s-a pustiit aşa, dintr-o dată!…”

2.

S-au plimbat şi împreună cu Nana şi cu „domnul Petrescu” prin „Herăstrău”. Apoi au cinat la un restaurant…

Vlad povestea, povestea… Se simţea foarte bine. „Oamenii, toţi, dar absolut toţi, au nevoie de suflet, de o vorbă bună, de mângâiere, de tandreţe, dacă vreţi! a spus el, la un moment dat. Sigur, unii mai mult, alţii mai puţin… Chiar şi cei mai răi, ori înrăiţi de viaţă, cei uscaţi pe dinăuntru! Sunt momente în care, dezlănţuiţi fiind, oamenii (sau copiii) pot fi potoliţi pe loc) cu câteva cuvinte înţelepte, care să comunice însă şi o stare de suflet, îmi spunea un prieten – profesor ca şi Andreea – că avea, ca diriginte, o clasă de năzdrăvani, de copii – mari, de-acum, erau într-a IX-a – dintre care unii făcuseră, în anii anteriori, tot felul de rele. Erau greu de stăpânit!

Peste toţi aceşti năstruşnici el o pusese – ca responsabilă de clasă – pe fiinţa cea mai delicată şi mai nevinovată dintre toţi. Era o fetiţă blondă, cu! codiţe, cu ochi albaştri, înăltuţă, dar firavă, cu un glas cristalin, ca de copil. De fapt, n-o «pusese» el, ci clasa, colectivul o alesese, iar el fusese de acord.

În primele clipe după propunere, s-a gândit că – cei care o făcuseră – urmăresc s-o discrediteze (era cea mai bună elevă la învăţătură), sperând că nu se va putea impune în niciun chip şi-atunci…

«Chiar dacă aşa stau lucrurile, şi-a spus prietenul meu, merită de încercat!». A fost surprins că au votat-o cu toţii. «Va să zică, ei şi-au ales-o!» Era curioşi cum se va descurca Iulia – aşa se numea fata.

Ei, bine, ori de câte ori se crea un moment de mai mare tensiune în clasă – şi *actorii* erau, bineînţeles, năzdrăvanii colectivului – era de ajuns să apară Iulia în apropiere şi să spună, cu un glas cu care se alintă pruncii: «Băieţi, băieţi!

Dar vă rog eu!…» Şi-atunci «băieţii», care, altfel, erau surzi la orice fel de rugăminţi sau porunci rostite în clasă, se potoleau, ca prin minune, se întorceau spre Iulia şi spuneau, zâmbindu-i, cât puteau ei de «dulce»: «Gata, *şefa*, s-a făcut!». «Noi avem obraz!», mai adăuga câte unul, ducându-şi degetul către «locul» indicat.

Sau, în timpul desfăşurării unor ore, «băieţii» îşi mai găseau «de lucru» şi în afara sarcinilor împărţite de profesorul aflat în clasă. Li se atrăgea atenţia o dată, de mai multe ori. În general, după asemenea intervenţii, reacţiile nu erau pozitive. Atunci Iulia îi căuta cu ochii pe împricinaţi, şi, când le prindea privirile, le arăta un chip de om adânc mâhnit. În chiar clipa aceea, liniştea se restabilea deplină şi activitatea putea să continue nestingherită de nimic.

Odată, cea mai reprezentativă «figură» a «băieţilor» (era un elev repetent) a jignit-o rău pe profesoară, tot aşa în timpul unei ore, într-o zi când Iulia lipsea de la şcoală, fiind bolnavă. Profesorul diriginte se supărase tare pe băiat. Primise dispoziţii din partea conducerii şcolii să-l judece aspru în colectivul clasei, după care să facă propunerea de a fi mutat disciplinar la alt liceu.

Iulia se întorsese de două zile. A aflat şi s-a întristat, în timpul dezbaterii, faptele fiind clare, se părea că nu mai este nimic de făcut. Atunci s-a ridicat «şefa» „Iulia:

«Mă iertaţi, tovarăşe diriginte, dar eu cred – a rostit, emoţionată, dar apăsat, fata – că nu e bună măsura ca elevul Stoian să fie îndepărtat din şcoala noastră. Daniel – acesta era numele celui judecat, Stoian Daniel, – este, în fond, un băiat bun. Şi clasa noastră are nevoie de el! Vă rog deci, în numele clasei, să-i acordaţi, încă o dată, încredere! Garantăm noi pentru el!»

Daniel Stoian ar fi vrut să sară din bancă. «Ia uită-te, îşi zicea, dar cine se crede fătuca asta, domnule (că aşa o privea el, de la înălţimea celor 1,80 m ai săi, ca pe o

«fătuca», adică un copilaş care are nevoie de ocrotire) deşi permite *să garanteze* pentru mine?! Da' ce-s eu vagabond, puşcăriaş?» în aceeaşi clipă, se gândi însă că «vagabond» chiar fusese – nu plecase el de-acasă, în anul trecut, vreo trei săptămâni şi «călătorise» prin ţară, aşa, fără niciun rost? Iar când a spart câteva maşini, împreună eu «Gogolea», căpetenia unora ca el, cărora nu le plăcea să meargă la şcoală, să muncească, şi când a fost judecat, nu ajungea la puşcărie dacă nu era minor? «Că – legea-i lege, o calci, trebuie să dai seamă!» Iar Iulia, iată, «garanta», totuşi, pentru el!… Şi-a prins mâinile de scaun şi nu s-a ridicat. Profesorul s-a uitat peste clasă. Elevii îl priveau fără să spună un cuvânt. Daniel, cu ochii în bancă, aştepta parcă ghilotina!

«Ce ziceţi de propunerea Iuliei. Cine e pentru?» a întrebat, pe neaşteptate, dirigintele.

Braţele tuturor elevilor s-au ridicat fără nicio rezervă. Iulia a întors, o clipă, capul, cuprinzându-i, într-o privire, pe toţi colegii ei. Câteva secunde îi tremurase sufletul de spaimă. Nu se sfătuise cu nimeni înainte de a face propunerea cu Daniel. Văzându-le mâinile, şi-a întors ochii către diriginte. În ei se puteau citi bucuria şi mândria unei victorii.

Daniel, în schimb, devenise, dintr-o dată, mic, ar fi vrut parcă să scâncească, să ceară ajutor. N-ar fi reuşit să scoată însă niciun cuvânţel, fiindcă n-avea grai şi-apoi i s-ar fi părut că nici nu are cui să-l adreseze, căci nu mai vedea pe nimeni în juru-i.

«Daniel, *bătrâne*, ce-i cu tine?» l-a trezit cu un ghiont colegul de bancă. Sunase de recreaţie. Dirigintele plecase. Elevii se adunaseră, cu toţii, în preajmă.

«Şi-acum, ce vreţi, a izbucnit Daniel, ridicându-şi capul, să îngenunchez în faţa voastră1 fiindcă aţi fost mărinimoşi?» A dat să iasă din bancă, dar nimeni din apropiere nu s-a clintit, să-i facă loc. Privind peste capetele

colegilor, a întâlnit ochii Iuliei.

«Îţi mulţumesc, Iulia! i-a spus băiatul, iar glasul lui avea mlădieri pe care parcă nici el însuşi nu le ascultase până atunci… Şi vouă! a adăugat, scurt. Şi, de azi înainte, să ştiţi că aveţi de-a face cu mine, dacă se mai întâmplă ceva neplăcut în clasa aceasta. Iulia, poţi să crezi în ceea ce spun!»

«Cred, Daniel!» i-a răspuns fata. Şi, într-adevăr, de-atunci încolo, Iulia şi Daniel făceau lumină în orice încurcătura se mai ivea, uneori, în colectiv…”

„Sau, n-o să vă vină să credeţi – a adăugat Vlad – ce mi s-a întâmplat chiar mie, astă-iarnă, când…

Treceam printr-un parc nu prea demult înfiinţat, într-un cartier din partea; de vest a oraşului. Nu ştiu ce mi-a venit s-o iau pe scurtătură, de obicei îmi place să ţin drumul drept! u preciza, cu un zâmbet pe buze, Vlad, în timp ce-o aţintea pe Andreea.

„Fiţi atente – intervine soţul Nanei, «domnul Petrescu», până acum a vorbit despre alţii, de-aici înainte începe să se laude!

„Nu chiar, răspunse Vlad. Dar va sosi, probabil, timpul să mă şi laud!”

„Deci tot n-o să scăpăm! E, totuşi frumos din partea dumitale că ne spui!”

„Sunt, *totuşi*, un băiat bine crescut!… Nu vă uitaţi la mine?” Şi Vlad se ridică, pentru «demonstraţie»!

„Da, ce-i drept!” conchise Petrescu, măsurându-l din ochi.

„Luând-o deci pe scurtătură, prin parc, pe-o potecă – era zăpadă, dar îngheţase – numai ce mă trezesc aşa – tamnisam – cu doi dulăi în faţa, mea. Lătrau îndârjiţi, arătându-şi colţii şi voiau, din câte-mi dădeam seama, să-mi sfâşie neapărat pantalonii dacă nu şi carnea. Apăruseră de undeva, din apropiere, dintr-un fel de gheretă părăsită,

care fusese, probabil a unui paznic, în vremea în care se construise parcul.

Mi s-a strâns puţin inima. Nu era nimeni prin preajmă, nici ţipenie de om, iar eu n-aveam cu ce să mă apăr, in afară de o mică servietă, pe care mi-am aşezat-o, involuntar, în faţa picioarelor.

Ho, măi, proştilor! Ho, măi proştilor! Fiţi cuminţi! Ce-aveţi, mă, cu mine? Fiţi cuminţi, hai, fiţi cuminţi! m-am pomenit bombănindu-i, în timp ce mă aplecam spre ei, ca şi când aş fi vrut să stăm prieteneşte de vorbă. Câinii, din dezlănţuiţi cum erau – îi văzusem cum aleargă către mine, întrecându-se unul pe celălalt, ştiţi cum se întâmplă în asemenea împrejurări – s-au oprit, privindu-mă aproape cu mirare, aş putea spune. Au mai mârâit puţin, tot uitându-se la mine şi-apoi au tăcut de parcă ar fi aşteptat să le ofer cine ştie ce de mâncare. Din păcate, nu aveam nimic la mine.

„Hai, plecaţi! le-am spus eu, ca unor vechi cunoştinţe, şi fiţi cuminţi!”.

„Iar câinii au plecat, bineînţeles, ducându-se către «ghereta» lor şi întrebându-se: «Cine o fi, domnule, tipul ăsta grozav, că nu l-am mai văzut pe-aici?!» „se amestecă din nou în vorbă Petrescu, zâmbind caracteristic, adică ironic.

„Degeaba râdeţi: există un adevăr elementar, bazat pe o lege simplă, psihologică – cea a reacţiei inverse”.

„Ei, acum: câinii şi psihologia?!” mai spuse soţul Nanei.

„De ce nu?!” adăugă şi Vlad, pe acelaşi ton.

„Adevărul e că noi nu cunoaştem multe fiinţe din jurul nostru şi în primul rând nu ne ştim bine pe noi înşine” – interveni Andreea.

„Nu mai departe, ci astăzi, în timpul unui proces – îi prelua ideea Vlad – mă gândeam la cât de superficiali sunt unii oameni, din păcate mulţi tineri. Se cunosc şi chiar atunci, ori a doua zi hotărăsc să se căsătorească. Nu ştiu

nimic imul despre celălalt, nu au timp să se lege sufleteşte…”

„Ce vrei, «dragoste la prima vedere!», în care – după câte se constată, – tu, Vlade, nu prea crezi”, spuse Andreea, privindu-l cu ochii mari.

„În ceea ce mă priveşte – se auzi glasul judecătorului aproape grav, cumva sentenţios – cred, pentru că eu mă cunosc bine, ştiu de ce sunt în stare!” rosti el, căutând să-i vadă parcă sufletul, nu numai chipul.

Andreea a înţeles unde bat vorbele lui. Au înţeles şi ceilalţi. Ea însăşi se întrebase în zilele din urmă ce se întâmplă cu sufletul ei, dacă ceea ce a simţit, în primele clipe, atunci când l-a descoperit în faţa ochilor, pe malul mării, şi ceea ce simte acum e adevărat?! Fusese ca un val, cald şi răcoritor totodată, ce-i spălase, în câteva clipe, chipul de dinăuntru de zgură. Se adunase atâta acolo, în cele câteva luni de când doctorul plecase cu gândul de a nu se mai întoarce. Ea nu fusese superficială nici în cazul acela. Dorise să-l cunoască bine. Dar e tot atât de adevărat că poţi să-l cunoşti pe un om într-o clipă – o privire, un gest, o vorbă să-ţi comunice totul despre el – după cum se poate să nu realizezi această performanţă după o viaţă întreagă trăită alături.

Oricum – ceea ce spunea Vlad acum constituie un semnal, un îndemn: „Analizează-te! Nu se poate porni la drum, pentru toată viaţa, aşa cum trebuie să-şi dorească oricare om întreg şi adevărat când face o asemenea opţiune, fără să ştii bine ce se întâmplă cu tine. Eu aştept, nu mă grăbesc!”.

„Te-am aşteptat până acum şi te-am căutat – îşi rosteau monologul gândul şi inima lui Vlad – te voi aştepta şi de aici înainte, cât va fi nevoie, până când limpezirile vor, deveni de cristal!”…

„Cel mai adesea – reluă judecătorul – se invocă motivul «nepotrivirii de caracter». Mulţi nu ştiu nici măcar despre

ce vorbesc!

«Nu ne potrivim, tovarăşe judecător!» îi auzi.

«Cum adică?»

«Aşa bine! Nu ne înţelegem: se poartă urât cu mine – mă înjură, mă bate. Vrea să-i fiu slugă: să-l spăl, să-l calc, să-i fac mâncare!» îmi spunea astăzi o tânără de nici şaptesprezece ani, căsătorită de două luni.

«Dacă te înjură sau te bate – sigur, nu e bine – i-am răspuns, dar că dumneata, soţie, ai fi *slugă* pentru că, în *casa dumitale*, speli, calci, faci de mâncare, faci curăţenie, o să îngrijeşti de copii – să ştii că nu e adevărat! Cine crezi că te ia de nevastă, doar ca să te ţină în vârful patului, ori cu mâinile încrucişate la piept? De unde această concepţie? Aşa ai văzut la mama dumitale, la bunica dumitale?»

«Eu nu vreau ca fata mea să mai muncească cum am muncit eu, vreau ca bărbatul s-o menajeze, să facă mai multe el, că d-aia e bărbat!» a sărit cu gura mamă-sa, din apropiere.

«Într-o familie – le-am răspuns – eu nu cred că trebuie ca tot ce se face să se pună pe cântar, în balanţă, spre a se observa cit a făcut unul, cât a făcut celălalt, încotro se înclină talgerul, pentru că nu aceasta asigură legăturile dintre cei doi, ci ceea ce au ei în suflet unul pentru altul şi cum ştiu să se poarte pentru ca fiecăruia viaţa să-i fie viaţă şi nu moarte prin celălalt.

Sigur, nu este uşor să trăieşti în doi. E o ştiinţă a vieţii ce trebuie învăţată, deprinsă, iar fiinţa fiecăruia e nevoie să se supună acestui exerciţiu neîntrerupt, cu voinţă de a trece peste greutăţi, cu dorinţă de a le învinge. Totul însă depinde de iubire – şi arătam spre inimă – şi de minte. Dacă ele există!…»

Mă pornisem într-o pledoarie, care, mi-am dat seama, că trecea peste capetele şi fiinţele celor de faţă, căci m-am pomenit apostrofat:

«Ştiţi ce, tovarăşe judecător – m-a oprit mama fetei – aş vrea să vă întreb ceva…»

«Poftiţi!» i-am răspuns.

«Dumneavoastră sunteţi căsătorit?»

«Nu!»

«Păi, atunci! — a venit replica ce se credea zdrobitoare – lăsaţi-ne tovarăşe, cu sfaturile! Că ştim noi cum e în teorie! Ehe?!… Uite, eu de patru ori m-am măritat!»

«Şi vrei să faci şi cu fata dumitale la fel?»

«De câte ori va fi nevoie, pân-o găsi unul cum vreau eu!»

«Nu şi cum vrea ea?»

«Păi ea vrea ca mine!»

«Bine, te priveşte, dar eu, deocamdată, nu-i despart pe cei doi, fiindcă, în două luni, n-au avut timp să înveţe nimic din exerciţiul acela despre care spuneam eu. Să încerce! Să încerce să se cunoască şi să se apropie sufleteşte, dacă n-au făcut-o înainte! Iar dumneata să nu te mai amesteci în viaţa lor! E clar?»

«Ce ziceţi?» i-am întrebat pe tineri.

Aceştia mi-au zâmbit puţin stingheriţi, apoi au privit unul spre altul – sau poate doar mi s-a părut mie – ca şi când atunci s-ar fi văzut pentru prima dată.

«Nu se poate, vă reclam!» vocifera mama.

«Reclamă!» i-am răspuns şi-am poftit-o să iasă din sală.»

”

„Eu cred – spuse Petrescu, în felul său, ironic, că femeia aceea avea dreptate: cu *teoria* e uşor, cu *practica* însă…”

De această subliniere, Vlad avea să-şi aducă aminte de atâtea ori, în anii vieţii lui şi a Andreei. Exerciţiul despre care atunci doar vorbea – constituind, de fapt, o intuiţie a fiinţei lui, pe de o parte, dar şi o concluzie rezultată din dezordinea vieţii altora, pe care aproape zilnic îi avea în faţă, devenise o realitate, transformată, de către fiecare dintre cei doi – Vlad şi Andreea – într-o sursă de bucurie, de satisfacţie. Fiecare din ei se întrecea în efortul de a-i fi

de folos celuilalt, mai ales la nevoie. Şi câte nevoi nu-ţi scoate viaţa în cale!…

Mai întâi pe cele cotidiene: să rezolvi, de pildă, cum îţi doreşti, cum se cuvine, tot ceea ce-ţi propui în fiecare zi – ori ce ţi se cere – presupune efort, încordare, tact… Şi, bineînţeles, că nu toate ies aşa cum ar trebui. Sursele de nemulţumire sunt nenumărate. În aceste condiţii, a face din casa ta o oază de linişte, pentru ca a) doua zi să poţi risipi şi mai mult suflet pentru menirea pe care o ai – constituie o necesitate precum aerul… Se întâmpla să sosească ea, prima, acasă, încordată, uneori, ca un arc, gata să plesnească în orice parte; dacă-l vedea intrând însă pe uşă, cu sufletul în ochi şi cu imaginea lui în furtună, uita – prin acel exerciţiu al voinţei – de orice, îi zâmbea, îl primea cu căldură, îl ocrotea. „Să vă iubiţi, maică, şi să vă ocrotiţi!… Şi-n orice clipă aţi fi, să nu uitaţi unul de celălalt!” le spusese bătrâna mamă a lui Vlad. Andreea nu uitase vorbele ei; acestea îi pulsau în suflet, în sânge, pentru că găsiseră acolo pământ bun ca să înflorească. Şi nici Vlad, desigur, nu uitase. Căci, dacă – spre a pune faţă-n faţă situaţii identice – el se-ntâmpla să intre primul pe uşa casei, iar în urma lui să sosească Andreea, cu chip de zbucium ori de durere, atunci îşi strângea repede – de pe faţă, din gesturi sau din vorbe – orice nemulţumire, ieşindu-i în întâmpinare cu tot ceea ce avea în fiinţa lui mai tandru şi mai bun, o asculta revărsându-şi încărcătura de îndoieli, ori de insatisfacţii, o sfătuia ce soluţii să aleagă, într-o împrejurare sau alta, mai ales de când devenise directoare, ori se bucura de izbânzile, mai mici sau mai mari, însemnate în calendarul eforturilor şi al năzuinţelor de fiecare zi…

Erau, apoi, şi întâmplări mai deosebite…

… Se făcuse târziu. Trecuse de zece şi jumătate noaptea. Afară ploua, ploua într-una, de parcă s-ar fi rupt baie-rele

cerului. Răcoarea şi zgomotul ropotelor de ploaie pătrundeau prin fereastra deschisă a biroului. Frigul îl cuprinsese pe nesimţite, deşi capul îi ardea. Simţea o durere cumplită în tâmple şi în stomac. Ameţea, parcă se învârtea totul în jur. În ziua aceea nu mâncase decât un corn; în schimb înghiţise trei antinevralgice. „Cum să nu faci ulcer, dacă stai nemâncat?" îl dojenea Andreea. Avea dreptate! Dar el se neglija mereu din acest punct de vedere.

Cerceta un ultim dosar, asupra căruia trebuia să se pronunţe în ziua următoare. Erau atât de multe, nu mai pridideа. De când era preşedinte de tribunal, sarcinile aproape că i se triplaseră...

Telefonul a sunat scurt.

„Da, Andreea, sunt încă aici, răspunse Vlad, cu glasul stins. Aş mai avea puţină treabă, dar o las pe mâine dimineaţă. Bine! Plec chiar acum, într-un sfert de oră sunt acasă. Luminiţa s-a culcat? Te rog, aşteaptă-mă! Plouă tare, da; am să merg cu grijă. Te sărut!..."

Ştergătoarele se luptau, opintindu-se parcă la fiecare mişcare, cu şiroaiele de apă ce se revărsau secundă de secundă peste parbriz. „Ar fi trebuit demult să le înlocuiesc, se gândi Vlad. Cauciucul s-a tocit, nu mai şterge bine"...

Lumina farurilor abia străbătea întunericul pe o distanţă de câţiva paşi. Pietrele pavajului, deşi spălate, erau, totuşi, alunecoase. Maşina înainta fără prea mare siguranţă. Aplecat peste volan, cu ochii aproape de parbriz, care se aburea mereu, ca şi celelalte geamuri, Vlad încerca să le şteargă, atât cât ajungea, aproape la fiecare minut, cercetând, în acelaşi timp, cu atenţie drumul. I se părea tot mai mult că întunericul în care tăia culoar îngust îl înghite lacom şi-l sugrumă cu aburul lui negru. Cu mâna stingă trase de gulerul cămăşii, slăbindu-şi cravata.....Un fluid rece îi străbătu spatele, în clipa în care parbrizul fu

acoperit în întregime de noroiul, proiectat dintr-o baltă, de roţile camionului în spatele căruia se afla de câteva secunde maşina lui Vlad. Nu mai vedea nimic!

Primul gest reflex fu acela al piciorului drept pe frână. Atunci simţi maşina alunecând ca o sanie, gata să se dezechilibreze. Aruncându-şi ochii pe cadranul de viteză, se înspăimântă: peste 80 km/oră. Cum?! Când? Mergea doar atât de încet!…

Se gândi să vireze la dreapta, dar îşi aminti, ca prin vis, că a lăsat în urma lui câteva maşini pe care le depăşise. Ţinu volanul drept, încercând să domolească maşina cu frână de motor repetată. În sfârşit, parbrizul s-a luminat, într-o oarecare măsură, ştergătoarele reuşind să îndepărteze, parţial, noroiul; acum se putea orienta.

Spaima îi crescu şi mai mult când constată situaţia în care se afla: drept în faţa „Volkswagenului" său răsărise un refugiu de călători, la nu mai mult de; zece metri. În dreapta, rula camionul cu pricina şi între camion si refugiu nu s-ar fi putut nicicum strecura, fiindcă distanţa nu era nici măcar de un metru. Deşi nu era permis, ar fi încercat să-şi continue drumul pe partea cealaltă a refugiului, însă aceasta l-ar fi obligat la un viraj brusc al maşinii, care, cu siguranţă, ar fi dezechilibrat-o şi s-ar fi răsturnat. În plus, se apropia de staţie, din sens opus, un tramvai. Deci, dacă ar fi încercat această manevră, în cazul, rar, în care nu s-ar fi răsturnat, ciocnirea cu tramvaiul ar fi fost inevitabilă. Atunci? Ce-i mai rămânea de făcut? Nimic altceva decât să-şi lipească bine spatele de scaunul maşinii şi să încerce să ţină volanul cât mai departe de piept…

„Broscuţa" lui, la care ţinea atât de, mult, a intrat cu viteză, în plin, pe mijloc, în indicatorul plantat la capătul refugiului de pietoni.

În timpul zilei, Vlad, care fusese la o şedinţă, la minister, văzuse câteva accidente groaznice. La un moment dat, o întrebare stranie se conturase în mintea lui: „Oare ce-or fi

gândind şi cum se vor fi simţind cei ce se trezesc antrenaţi într-un accident inevitabil, în clipele de dinaintea izbiturii?!… Dar parcă mai ai timp să te mai gândeşti?” îşi spusese el, scuturându-se ca de un tremur.

Acum, când se îndrepta ca un bolid spre stâlpul de metal din faţa sa, întrebarea îi reveni în minte, în fracţiuni de secundă, şi Vlad îşi spuse: „Să văd ce-o să simt eu, de data aceasta, dacă…”

… Îşi reveni după câteva minute. Se trezi cu mâinile pe volan, iar acesta fusese puternic îndoit în faţă. Le desfăcu pe rând, le mişcă; erau întregi sau, cel puţin, aşa păreau. Îşi mişcă apoi picioarele. Totul părea în regulă; însemnează că nu păţise nimic. Dintr-o dată simţi deasupra ochiului drept ceva cald. Puse mâna, care se umplu de sânge. Va să zică, în momentul şocului, capul s-a întâlnit, totuşi, cu volanul. Scoase batista şi tampona încet locul lovit, deasupra sprâncenei drepte. Nu era prea dureros. „Cine ştie?!”

În timpul acesta, tramvaiul, care venea din direcţia opusă, se oprise în staţie; maşina fu imediat înconjurată de lume. Vlad privi prin parbriz: ştergătoarele funcţionau încă, iar farurile sale luminau mijlocul unui vagon de tramvai.

„De ce mijlocul şi nu faţa? se întreba judecătorul. Tramvaiul nu venea din faţa mea?”

Deschise portiera maşinii. Un tânăr îl sprijini să iasă. Vlad întrebă îngrijorat:

„Am lovit pe cineva?”

„Nu, pe nimeni! a răspuns, politicos, tânărul. Se pare însă că dumneavoastră v-aţi lovit. Aveţi sânge pe faţă”.

„O simplă zgârietură”, răspunse Vlad, cercetând cu atenţie maşina. Aceasta retezase stâlpul de care se izbise (de fapt îl culcase deasupra postamentului), în urma loviturii schimbându-şi cu nouăzeci de grade direcţia şi ajungând să cuprindă, între roţile din faţă şi cele din spate,

brâul de ciment al refugiului de călători. Aşa se explica faptul că acum direcţia „Volkswagenului” era perpendiculară pe mijlocul tramvaiului, care se pregătea să-şi continue cursa, plecând din staţie.

Maşina nu prezenta altă lovitură decât o dungă adâncă pe mijlocul capotei. Stâlpul cu care s-a întâlnit îndoise bara, deşi aceasta era foarte puternică, apoi capota, care trăsese înapoi, cu câţiva centimetri, toată faţa maşinii.

Ridicând capota, Vlad înţelese că ceea ce l-a salvat ca să nu facă explozie rezervorul de benzină, aflat în partea din faţă a „Volkswagenului”, a fost roata de rezervă a cărei geantă, cât era de masivă şi de puternică, suferise, totuşi, la lovitură, o vizibilă deformare. Închise la loc şi se aşeză din nou la volan; trase puternic de ambele părţi spre a-l îndrepta şi atunci simţi o durere vie undeva, la ultima falangă a mâinii drepte. Îşi privi cu atenţie mâna şi observă, în plus, o umflătură deasupra încheieturii. „Probabil că e o mică fractură la falangă – şi-a spus judecătorul – iar la încheietură s-a rupt ceva, din cauza efortului făcut de a nu scăpa volanul”.

Răsuci cheia de contact şi motorul! porni pe loc. Vlad se bucură. Făcu apoi semn câtorva cetăţeni care-l înconjurau să împingă puţin maşina spre a-l ajuta s-o scoată de pe refugiu undeva, pe trotuar. Oamenii îl ajutară binevoitori. Sosi lingă el şi un controlor de tramvai care se oferi să declare, dacă va fi nevoie, la miliţie, că cel ce conducea maşina nu se afla sub influenţa alcoolului şi că n-a lovit pe nimeni. Vlad Cosmescu era impresionat de bunăvoinţa oamenilor, cărora le explic^ cum s-a produs accidentul.

Între timp, ploaia se oprise şi se făcuse frig. Rana lui Vlad încă sângera. Controlorul îl sfătui să încuie maşina, până ce va veni miliţia să constate şi, eventual, să meargă la un spital din apropiere că să vadă dacă n-are cumva nevoie de ajutor medical.

„Nu cred”, a răspuns judecătorul, făcând semn unui

taximetrist să oprească. Mulţumi oamenilor şi dădu adresa şoferului spre a fi dus acasă.

Trecuse aproape o oră de când îi spusese Andreei, la telefon, că pleacă de la tribunal. Aceasta se frământa, neştiind ce s-a întâmplat, tocmai când Vlad sună la uşă. Andreea deschise imediat şi, văzându-l, păli.

„Nu te speria, nu s-a întâmplat nimic grav. Am lovit puţin maşina şi m-am zgâriat la frunte!” spuse Vlad, încercând s-o liniştească.

„N-ai nimic altceva?” întrebă Andreea, speriată.

„Absolut nimic!” răspunse judecătorul cu convingere, uitând de mână.

Andreea izbucni în plâns, în timp ce-l mângâia şi-l strângea la pieptul ei ca pe un copil…

După ce se spălă şi îşi îngriji puţin rana de la cap, telefona la Miliţie, spre a anunţa accidentul. Peste o oră, un echipaj, care se afla în apropiere, se prezentă şi întocmi procesul-verbal.

3.

La puţin timp după ce se căsătorise cu Andreea, Vlad trecuse printr-o mare frământare şi mâhnire. Loviturile veniseră din două părţi…

Judecase un proces – un furt din autoturisme – în care fusese implicat şi un băiat de 16 ani, Mihai Popa.

Mamă-sa, muncitoare, îl creştea singură de la vârsta de şase ani, de când i se prăpădise bărbatul. Nu se recăsătorise.

Mihai fusese un copil bun, liniştit, cuminte, dar leneş la învăţătură. Nu-i plăcea decât să citească. Şi citea mult, dar mai ales literatură de aventuri, cărţi poliţiste sau de umor. Le devora, zi şi noapte ar fi fost în stare să nu se clintească

din faţa cărţilor. Din cauza aceasta uneori lipsea de la şcoală: nu pleca nicăieri, nu făcea niciun rău nimănui, rămânea acasă şi citea. Veneau colegii după el, trimişi de profesoara dirigintă; îl găseau citind; îl luau la şcoală. La literatură avea note foarte bune, fiindcă îşi formase un vocabular adecvat, împrumutat din lecturi (chiar dacă mai ales poliţiste), căpătase o fluenţă în exprimare, o anume capacitate de a pătrunde lumea ficţiunilor din pagini de carte, de a interpreta şi evalua. La celelalte discipline de învăţământ însă, mai ales la fizică şi la matematică, era jale. Se chinuia să scoată „cinciul", să nu rămână corigent. Mamă-sa îl certa, îl ruga, de multe ori plângând, îndemnându-l să se apuce serios de învăţătură, că altfel n-o să poată face nimic în viaţă.

„Numai cărţile, dragul mamei, şi încă de-astea zăpăcite, din care nu te alegi cu nimic, nu ţin de foame să ştii! Trebuie să te pregăteşti să poţi continua liceul; să-ţi faci o meserie, pentru că…" îi spunea deseori femeia, mai ales în ultimul timp, în preajma examenului pentru treapta a doua liceală.

Mihai însă n-a ascultat-o. Iar la *treaptă*, la concurs adică, n-a luat nici măcar media cinci. Aşa că – n-a intrat! A dat, din nou, examen, în toamnă, pentru cursurile serale, unde mai rămăseseră nişte locuri neocupate. Atunci a reuşit şi el. Dar a trebuit să se angajeze, să înceapă să muncească. Toate ca toate – munca nu-i displăcea, fusese repartizat lăcătuş-mecanic la o mare întreprindere, în care mai făcuse el practică – dar nu-i rămânea timp de citit. Venea acasă obosit, se spăla în fugă, mânca ceva şi-o pornea către şcoală, la seral!

Slăbise, nu mai avea chef de nimic. A încercat să mai citească noaptea, dar, după o vreme, n-a mai rezistat. Era trist, devenise apatic…

În asemenea condiţii l-a întâlnit, într-o zi, pe „Nea Pândele". Trecea pe lângă un restaurant din apropiere de

blocul lor, ieşea, de fapt, dintr-o „Alimentară”, unde-i trimisese mamă-sa să cumpere ceva. Restaurantul, cu terasă, era vizavi. S-a auzit strigat. De pe terasă îi făcea semne un fost coleg de şcoală primară – Marian – pe care nu-l mai văzuse de mulţi ani. Fusese unul dintre copiii cei mai răi din şcoală: lipsea, îşi bătea colegii, vagabonda, fuma…; rămăsese de câteva ori repetent… Apoi i se pierduse urma, nu mai auzise nimic despre el.

Îmbrăcat frumos, într-un costum gri deschis, cu cravată La gât – erau cam prin octombrie, pe la sfârşit şi vremea era încă frumoasă – Marian îi tot făcea semne să se apropie.

La început nici nu l-a mai cunoscut.

„Băi, Mihai, nu te-ai schimbat deloc, i-a zis Marian, tot aşa cuminte ai rămas şi tot cu cărţile?”

„Tu te-ai schimbat destul; era să nu te mai recunosc!” a răspuns Mihai, rezervat.

„Uite, ţi-l prezint pe meşterul meu – «Nea Pandele» –, lucrăm amândoi, dânsul m-a iniţiat, m-a învăţat meserie”.

Mihai n-a fost curios să afle unde lucrează Marian şi ce fel de meserie învăţase.

„Ia loc, tinere! i-a spus «Nea Pândele». Bea o bere cu noi, aşa, în cinstea întâlnirii! Ţi-ai redescoperit un coleg, care, după cum se poate observa – şi arătă spre Marian – n-o duce deloc rău, ci dimpotrivă!… Poate eşti curios să afli câte ceva despre el… Cine ştie, puteţi să lucraţi până la urmă împreună, *să lucrăm* împreună…”

„Vă mulţumesc! i-a răspuns băiatul. Mă grăbesc însă” mă aşteaptă mama să-i duc cumpărăturile făcute…”

„Păi, du-te – zise «Nea Pândele» – du-te repede, lasă-le şi întoarce-te. Că noi suntem aici, nu ne grăbim!”

„Mihai, interveni Marian, aş vrea să mai stăm de vorbă, te rog eu să te întorci! Ce mare lucru dacă’ o să bei şi tu o bere! Hai, să nu-ntârzii! Ştiu că stai pe undeva pe aproape. Nu v-aţi mutat, aşa-i?!”

„La urma urmei – îşi spuse băiatul – de ce să nu mă duc? Mă mai destind şi eu puţin. Şi-apoi, întâlnirea cu Marian s-ar putea să-mi fie folositoare. Se pare că se descurcă…”

De pe terasă, au plecat la „Nea Pândele” acasă.

„Am un vin şi-o păstrămioară – nebunie curată! le spunea acesta. Să mănânci şi să bei până dai cu căciula-n câini! Punem şi-o muzică pe cinste… Şi, cine ştie, chemăm şi nişte «fetiţe»…” adăugă el, făcând cu ochiul către Marian. Acesta îşi freca palmele ca în faţa unei mari bucurii.

Ajungând într-un bloc, la vreo jumătate de km depărtare de restaurant, într-un apartament pe a cărui uşă nu era trecut niciun nume (nici pe uşă nici in dreptunghiul mititel de lingă sonerie), doar un număr: 32, la etajul IV, Mihai a făcut cunoştinţă cu încă un bărbat: cam de vrea douăzeci şi cinci de ani, cu păr negru cam slinos, cu a bărbuţă, la fel de neagră, agăţată de perciuni, îmbrăcat cu un pantalon din catifea bleumarin şi cu o bluză la fel.

„Bebe!” s-a recomandat el.

„Bebe e cel mai bun prieten al nostru, l-a lămurit Marian. Lucrează şi el împreună cu noi”.

„El ne-a adus pastrama. E bună, Bebe?” „Meştere, eu niciodată nu umblu cu marfă proastă, aşa mă ştii?”

„Bravo! Bravo! s-a auzit glasul lui «Nea Pândele», care se îndrepta către bucătărie. Dar muzica?”

„Aoleu, am uitat casetofonul în maşină – spuse Bebe, la repezeală. Aveam mâinile ocupate, ştii: pastrama, vin… Dar, trimit un băiat din ăştia doi să-l aducă. Marian, poftim cheia de la maşină, du-te tu!”

„Lasă-l pe Marian, el să vină să aranjeze-aici grătarul, să m-ajute să facem pastrama mai repede. Iar tu pune vinul în frigider, ce mai stai. Pregăteşte şi nişte cuburi de gheaţă pentru whisky! Hai, fuguţa, fuguţa, că acum vin fetele şi ne găsesc descoperiţi! mai adăugă «Nea Pândele» râzând. Trimite-l pe Mihai, arată-i de pe balcon care este maşina!”

Mihai se îndrepta către o „Dacie 1310” nouă, frumoasă, de culoare bleumarin. Nu deschisese niciodată cu cheia o uşă de maşină. „Oi nimeri? Să nu mă fac, naibii, de râs!” îşi spunea.

Îi arătaseră maşina de sus, din balcon. „Casetofonul ai să-l vezi, îi spusese Bebe, e pe bancheta din spate. Deschizi cu cheia uşa din faţă, de la şofer, apoi o deblochezi pe cea din spate, iei casetofonul, încui la loc – vezi să nu uiţi să blochezi portiera a doua, aşa cum ai găsit-o – şi vii sus!”

Cheia a intrat uşor şi uşa s-a deschis, dar, în clipa aceea, un semnal de alarmă i-a sfâşiat urechile şi inima bietului Mihai, care, speriindu-se, a închis portiera, crezând că alarma se va opri. Nici vorbă!

„Nu v-am spus eu, puişorilor? Are alarmă!” a exclamat Bebe către „Nea Pândele şi Marian.

„S-a prăjit amicul tău, Mariane!” a adăugat „meşterul”.

„Să fie sănătos! Nu-mi era niciun fel de amic!”

„Trebuie să-i găsim chichiţa, *butonaşul*, ca s-o putem sălta! E sarcina ta, Bebe. În două zile te prezinţi cu soluţia, că altfel… ştii ce te aşteaptă.”

„O să mă străduiesc, meştere!”.

„Şi-acum hai, roiul! Să nu ajungă ăia de jos până la noi! ordonă «Nea Pandele». Şi nu uita, Bebe, suceşte numărul de pe uşă”.

Încurcat, Mihai a desfăcut din nou uşa, bombănind: „Fir-ar să fie, nu mi-au spus de alarmă, acum de unde să ştiu eu s-o opresc!” A luat casetofonul, a închis uşile la loc, dar maşina „ţipa” mai departe şi lumea începuse să se strângă în jurul ei. A privit, disperat, spre balconul unde-i lăsase pe Marian şi pe Bebe – ei îi arătaseră maşina. „Doamne, ce-am făcut? Te pomeneşti că am intrat în altă maşină, îşi spunea, din ce în ce mai speriat, băiatul. Dar, atunci, cheia, cum de s-a potrivit cheia? Şi casetofonul – «de pe bancheta din spate»?!”

„L-aţi prins, oameni buni, l-aţi prins?” întreba cineva, o

femeie, apropiindu-se gâfâind. Era grasă şi vopsită pe faţă de parcă ar fi venit dintr-o arenă de circ.

„Maşina mea! A râvnit la maşinica mea! ţipa femeia dând lumea la o parte. Să-l văd, să-l văd pe nenorocit!”

Mihai, galben ca ceara, cu lacrimi în ochi şi cu casetofonul în braţe, repeta ca un automat:

„Oameni buni, n-am vrut să-l fur, n-am vrut să-l fur! Înţelegeţi-mă! M-au trimis, de sus, să aduc casetofonul. Mi-au dat cheia, mi-au spus cum să deschid. Dar, probabil, au uitat de alarmă şi nu ştiu de unde s-o opresc. Mă duc până sus să-i chem!”

„Stai aici! Unde vrei să pleci?” i-a spus un bărbat, înfigându-şi mâna în gulerul hainei lui.

„Derbedeule! Derbedeule” a început să-l admonesteze femeia cea grasă, care ajunsese lângă el şi-l plesnea acum cu palmele peste ochi.

Mihai se apăra, ridicând casetofonul în dreptul capului.

„Maşinica mea! Casetofonul meu! Să le furi tu, derbedeule! Bănişorii mei!… Miliţia! Chemaţi miliţia!”

„Doamnă, staţi, doamnă, striga şi Mihai, asaltat de loviturile femeii, e o neînţelegere, o neînţelegere, nu pricepeţi? Eu nu sunt hoţ! Puteţi să veniţi cu mine în bloc, să-i întrebaţi…”

„Pe cine să întrebe, băiatule?” spuse un sergent major de miliţie, care sosise, între timp, la faţa locului şi pusese mina pe Mihai.

„Maşinica mea, Doamne, dacă-mi fura maşina?!” repeta femeia, vrând să-l pălmuiască, in continuare, pe băiat.

„Potoleşte-te, cucoană! i-a spus miliţianul. Termină odată!” Apoi, privind-o mai bine:

„Dumneata eşti proprietara maşinii?” „Da, tovarăşe miliţian, da, tovarăşe…” „Actele dumitale şi-ale maşinii!”

„Imediat, tovarăşe, spuse femeia, numai să le-aduc din casă că am sărit ca la foc, când am auzit alarma, că dacă nu era ea, săraca… acum cine ştie…”

„Unde lucrezi dumneata?”

„Ia ascultă, s-a supărat, dintr-o dată, femeia, ai venit aici să mă anchetezi pe mine sau pe hoţul ăsta?!… Sunt responsabila unui «Aprozar», dacă mori de curiozitate şi maşina e-a fetei mele, care e cosmeticiană!”…

Mihai a urcat cu miliţianul în bloc, dar, la etajul IV, spre surprinderea lui, nu era niciun apartament cu numărul 82.

„Poate ai greşit scana, măi, băiatule!”

Au luat toate scările la rând. În bloc nu erau decât 64 de apartamente. S-au întors de unde plecaseră, adică de la prima scară.

„Tovarăşe miliţian, aici am intrat, să ştiţi, recunosc uşa, dar pe ea se afla nr. 82, nu 28!”

Miliţianul a pipăit cele două cifre, în relief. Erau detaşabile. Le-a scos în câteva secunde şi le-a inversat.

„Cine locuieşte aici?” l-a întrebat pe administrator.

„Un cetăţean care e plecat în străinătate, în Libia. E constructor! Vine când şi când, în concediu. E de vreo trei ani plecat!” i-a răspuns acesta…

Femeia, proprietara maşinii, s-a ţinut de capul băiatului, al lui Mihai: până nu i s-a intentat proces nu s-a lăsat. Dosarul a ajuns în mâna lui Vlad Cosmescu. Din cercetări, aflase toată povestea. Mihai fusese foarte sincer, nu-l minţise cu absolut nimic. Plângea şi se ruga de Vlad: „Nu mă condamnaţi, tovarăşe judecător, vă rog nu mă condamnaţi! Sunt nevinovat!”

Iar mamă-sa, în disperarea ei, aproape că i-a căzut în genunchi în faţa biroului, implorându-l: „Scăpaţi-l, tovarăşe judecător! Viaţa lui şi a mea se află în mâinile dumneavoastră. Scăpaţi-l, pentru că, dacă ajunge la Şcoala de reeducare, cine ştie ce se alege de el. Mihai e un copil bun, blând, delicat. N-a făcut niciodată niciun rău. N-a învăţat prea mult, asta a fost vina lui, dar acum lucrează şi învaţă. Salvaţi-l! Nu-l nenorociţi!”

Vlad a avut curaj atunci. Convins că băiatul e nevinovat, că doar o împrejurare nefavorabilă l-a adus în situaţia de a comite, involuntar, infracţiunea, a optat pentru o sentinţă blândă: l-a dat pe băiat în supravegherea tovarăşilor lui de la locul de muncă, a organizaţiei de tineret de-acolo, a organelor administrative…

Băiatul şi mama nu ştiau cum să-i mai mulţumească.

„Să vii să mă cauţi când termini liceul şi, poate, facultatea!” i-a spus Vlad lui Mihai.

Vorbele acelea ale judecătorului i-au intrat adânc în suflet. Mihai Popa, salvat atunci de Vlad Cosmescu, s-a legat să nu-şi dezamăgească binefăcătorul. S-a apucat de învăţătură, dar şi de muncă. N-a uitat nici cărţile, pe cele „serioase”, cum spunea el acum, părăsind „aventurile”… În curând a terminat liceul seral, iar după bacalaureat, pe care l-a trecut cu note mari, a intrat şi la Politehnică, la Facultatea de Mecanică, tot la cursurile serale. După câţiva ani s-a căsătorit.

Când a terminat şi facultatea, a îndrăznit să-l caute pe judecător, cu diploma de inginer în buzunar, cu soţia alături, o fată bună, tehniciană la întreprinderea unde lucra şi el. Au intrat în biroul lui Vlad, acum preşedinte de tribunal, cu un buchet mare de flori. Judecătorul nu l-a recunoscut. Mihai a trebuit să-i aducă aminte. Se schimbase mult faţă de copilul de altădată!

Bucuria le-a fost sinceră şi frumoasă la amândoi!

Vlad însă avusese de pătimit din cauza lui Mihai…

Femeia cu maşina nu s-a declarat mulţumită cu sentinţa aplicată. De aceea l-a reclamat pe judecător, pretinzând că a fost părtinitor faţă de băiat.

Vlad s-a simţit adânc jignit nu pentru reclamaţia femeii aceleia – care putea să facă o sută, nu una, era dreptul ei, atâta înţelegea ea – ci pentru atitudinea faţă de el a unor colegi de-ai lui, a unui om cu o anumită funcţie în ierarhia lor profesională, care a decis anchetă asupra lui, iar, în

urma anchetei, sancţiune – retrogradare, pentru câteva luni de zile. În acelaşi timp s-a mai găsit şi un gazetar „zelos” şi „vigilent” care, cercetând lucrurile în pripă, neînţelegând, fireşte, în asemenea condiţii, semnificaţia umană a felului în care Vlad aplicase, în acel caz, legile în vigoare, a confecţionat un articol ce-l punea, sigur, într-o lumină nefavorabilă. Noroc că articolul a fost citit şi de alţi oameni de la ziarul respectiv care l-au oprit, nu l-au publicat, hotărând o investigaţie mai profundă. Ea s-a făcut şi adevărul a ieşit la suprafaţă! Lui Vlad Cosmescu însă, suferinţa, mâhnirea nu i-au putut fi cu nimic şterse. Peste câţiva ani, când ajungea, ca funcţie, în locul celui ce-l sancţionase pe nedrept, avea să se „răzbune” pe el prin mărinimie: i-a salvat şi lui un nepot, într-o situaţie aproape similară.

Dar, tot în lunile acelea, în care sufletul îi oftase poate mai mult decât oricând, Vlad a trebuit să mai suporte o lovitură, o palmă primită în „dar” din partea lumii „binevoitoare”…

Într-o zi, i-a sosit acasă, pe numele lui, o scrisoare anonimă, prin care i se aducea la cunoştinţă nici mai mult, nici mai puţin decât faptul că Andreea „este o femeie imorală” şi că el, „dacă nu ca bărbat – asta îl priveşte – dar cel puţin ca judecător, ar trebui să…”

În sprijinul afirmaţiei se aducea o singură probă, dar aceasta era „sigură”, „evidentă”, „controlabilă”… În esenţă era vorba despre faptul că Andreea ar avea „relaţii extraconjugale cu tatăl unui elev din clasa la care ea este dirigintă, Cătălin Săndulescu…” „De-aceea îl vizitează atât de des la domiciliu, a ajuns să le calce şi rufele; se întâlneşte cu el, cu tatăl adică, în oraş – au fost văzuţi împreună într-o cofetărie, la masă, în ziua de…” „De-aceea are atâta grijă de elev, împingându-l la concursuri, olimpiade, premiindu-l etc. …”

O asemenea scrisoare, adică o copie a ei fusese trimisă şi directoarei şcolii. Aceasta a chema^t-o pe Andreea şi i-a dat-o s-o citească.

„Am vrut s-o vezi, nu pentru că i-aş da vreo importanţă – că nu cred să fi citit în viaţa mea vreo porcărie mai mare ca aceasta – ci ca să ştii de ea, să nu auzi ceva din altă parte, cine ştie, şi să fii' luată prin surprindere".

„Vă mulţumesc, tovarăşă directoare, i-a spus Andreea, pentru gestul dumneavoastră şi pentru încredere. Ştiam de ea – arată spre scrisoare – de ieri. Am primit una şi acasă, adică soţul meu a primit!… Aseară îmi venea ori să-mi pun laţul de gât, ori să dau foc la lume. Noroc că după primele clipe, în care ţi se pare că se sfârşeşte pământul, totdeauna urmează altele ce mai limpezesc zarea. E o concluzie pe care o învăţasem deja bine de la viaţă. Aşa că am aşteptat, neputând să nu plâng, să treacă întunericul primelor clipe. Şi noroc că am un bărbat luminat şi echilibrat…"

„Cred că tot «prietena» mai veche se ţine de capul dumitale!" îşi exprimă directoarea o părere.

„Ea sau altcineva – nu persoana anume mă interesează, ci faptul că există fiinţe cu chip de om care pot să facă atâta rău în mod gratuit, care socotesc că nu pot trăi bine decât dacă văd pe alţii suferind şi cu deosebire pe cei ce se zbat să aline, ori să îndepărteze suferinţele celor din jur. Aşa ceva, vă spun drept, pe mine mă cutremură!…"

Mai târziu, când aveau să treacă anii şi peste ea, Andreea a fost surprinsă să constate că persoane pe care le socotea apropiate, prietene chiar o invidiau pentru te miri ce: o rochie nouă, care-i venea bine, pentru un pantof frumos, pentru faptul că într-o zi arăta mai odihnită, pentru că nu se îngraşă, deşi „mânca atâtea prăjituri!"… „îmi vine să te zgârii pe ochi – i-a spus o amică, odată (o colegă de cancelarie, pe care-o considera şi prietenă) – când te văd că mănânci dulciuri fără nicio restricţie şi nu

te îngraşi deloc!”

Sau, altădată, directoare fiind, se pomeneşte lângă ea, la masa cea mare din cancelarie, unde controla nişte cataloage, cu o profesoară, pensionată de câţiva ani, suplinind atunci pe cineva aflat în concediu de boală. „Tovarăşă directoare – a început profesoara pensionară (care, în paranteză fiind spus, se menajase toată viaţa, nu dăduse niciodată de-a fuga, nimeni n-o văzuse agitându-se pentru ceva, zbătându-se şi ea cât de cât să facă un lucru mai acătării), în sfârşit, mai avem şi noi câte o bucurie!”

„Îmi pare bine… că aveţi, dar despre ce fel de bucurie e vorba, care e sursa?!” a întrebat Andreea puţin mijită.

„Purtaţi şi dumneavoastră ochelari, tovarăşă directoare, asta mă bucură foarte mult!” a exclamat fără înconjur profesoara.

Lumea din jur a rămas mută! Andreea a ridicat capul, şi-a dat ochelarii de-o parte şi, înainte de a-i răspunde, si-a muşcat limba pe care i se ivise în clipele-acelea o înjurătură straşnică, meritată din plin de profesoară.

„Dacă n-aş şti că toată viaţa ai fost o toantă – a izbucnit, din capătul mesei, o altă profesoară (cunoscută ca prietenă cu cea care vorbise) – aş fi îndemnată să cred că ai ajuns şi rea!… Dar eu prefer să rămân la prima convingere, acolo e «sursa» vorbelor tale!” Cancelaria toată a izbucnit în râs. Andreea îi zâmbeşte însă tandru profesoarei, care pare puţin derutată, şi-i spune:

„Regret foarte mult că n-am ştiut mai din timp cum aş putea să vă înmulţesc bucuriile dumneavoastră de tânără… pensionară. V-aş fi chemat încă de-acum un an, de când am început să citesc cu ajutorul ochelarilor, ca să mă vedeţi cu ei pe nas, în biroul meu! Dar puteţi s-o faceţi de-acum înainte, de oricâte ori doriţi! Totul e să mă preveniţi ca, atunci când intraţi pe uşă, să-mi aşez ochelarii!… În orice caz, eu sunt mulţumită că pot să procur oamenilor şi în felul acesta bucurii!”

Se sunase de intrare la ore. Andreea s-a ridicat şi s-a dus în biroul său. Câteva minute însă n-a putut să facă nimic. Era uimită. „Cu siguranţă că asemenea oameni – şi-a spus – au ceva în ei pe dos, răsturnat. Şi acesta nu poate să fie decât sufletul! Nu sunt normali, pur şi simplu. Pentru că normal este…”

Ea, femeie fiind, dacă vedea o fată sau o femeie frumoasă, o admira fără niciun fel de rezervă, se bucura şi era fericită să-i poată spune ce crede despre ea. Se întâmpla acest lucru mai ales cu elevele ei, ale şcolii în general, cu care avea prilejul să lucreze. Pe cele frumoase, distinse, fine, le înconjura cu o căldură în plus, şi, uneori, oricât era de severă şi de cumpănită, de dreaptă în notare, aproape că era în stare să le aprecieze cu un punct-două în plus pentru asemenea calităţi, mai ales când acestea se cuplau cu bunul-simţ, cu modestia şi cuminţenia. După cum sărea în orice împrejurare şi ajuta atât cit putea ea, pe oricare copil necăjit sau suferind.

„… Dar cu cofetăria, dragă, cum a fost, de unde până unde tu, la cofetărie, cu tatăl lui Săndulescu?” a întrebat directoarea oarecum derutată de acest fapt concret.

„Acelaşi lucru m-a întrebat şi soţul meu, răspunde Andreea…

A fost o întâmplare: eu, care de obicei nu cumpăr prăjituri de la cofetărie – decât foarte rar, fiindcă-mi place să le fac în casă – şi cu atât mai mult nu mă aşez la masă să le mănânc acolo, în ziua aceea am intrat în cofetăria cu pricina, venind de la o şedinţă de cerc pedagogic (lucrurile pot fi controlate, dacă cineva ar avea curiozitatea s-o facă); simţeam acut nevoia de ceva dulce (probabil că obosisem – aşa mi se întâmplă într-o asemenea stare, plecasem de dimineaţă, şi nemâncată) în sfârşit, am intrat şi-am cumpărat mai multe prăjituri pentru acasă; după cum

arătau, păreau a fi bune; în orice caz, erau foarte proaspete. Am mai cerut una şi-am rugat-o pe fata care vindea să mi-o pună pe-o farfurie ca s-o servesc acolo. Mi-am luat şi un pahar de citronadă şi m-am aşezat la o masă liberă. Cofetăria era aproape plină de lume. După câteva minute, – mâncam şi mă gândeam nu mai ştiu la ce, nu mă interesa lumea din jur, mă pomenesc că mă salută1 cineva. Ridic ochii şi—1 văd pe inginerul Săndulescu, tatăl lui Cătălin. Avea un pachet într-o mână, iar în cealaltă o farfurie cu o prăjitură. Mi-a cerut voie să se aşeze la masa la care eram şi eu. Bineînţeles că l-am poftit!

«Am luat nişte prăjituri pentru copii! mi-a spus el – şi mi-a arătat pachetul. Şi, cum sunt pofticios, n-am rezistat să nu încerc una aici, să văd dacă sunt bune».

«Sunt foarte bune!» i-am răspuns eu, în cunoştinţă de cauză.

«Şi?» întrebă directoarea.

Mi-amintesc că tocmai atunci a trecut pe lângă masa noastră o femeie. Tatăl lui Cătălin a văzu t-o şi a salutat-o.

«E fosta învăţătoare a lui Gelu – mi-a spus el (adică a copilului celui mic). Mă cunoaşte de la şedinţele cu părinţii!», a adăugat.

N-am dat nicio importanţă acestui lucru. El, din două linguriţe, a înghiţit prăjitura, aşa că s-a sculat de la masă odată cu mine. Am ieşit împreună în stradă. S-a oferit să mă conducă cu maşina lui până acasă. L-am refuzat, fiindcă mai aveam nişte treburi prin oraş. Altfel as fi primit, căci nu mi se părea nimic nepotrivit. Drumul era aproape acelaşi, el nu stă prea departe de noi. Asta a fost tot!”

„Atunci e clar, a spus directoarea: învăţătoarea aceea a răspândit vorba, cine ştie cui i-a spus şi de-aici a ajuns la urechile *persoanei* dornice de «corespondenţă»!”…

4.

— Hai, Nană, să mâncăm – zise Vlad – că mi s-a făcut o foame… de urs! Astăzi am urcat şi am coborât pentru… douăzeci de ani.

— Cum, adică?

— Păi, am răscolit amintiri din…

— Şi voi?!…

… Comuna lor era mare, avea trei sate; casa lui Nae Săvulescu, a notarului, se afla în centru; frumoasă casă, încăpătoare, fiindcă şi copiii erau mulţi. Notarul era un bărbat distins, fin, se îmbrăca elegant. Era înalt şi subţire. Cu cei zece copii ai lui se purta sever.

Când îl auzeau că se apropie de casă, dispăreau din faţa lui, se ascundeau care mai de care. Intra pe poarta tuşind de două ori, o „tuse” comandată, desigur, prin care își vestea sosirea.

Nevasta obişnuia să-i iasă înainte, în timp ce copiii se făceau nevăzuţi.

„Pe unde sunt?” o întreba de cum ajungea în curte.

„Păi, pe la şcoală, pe la treburi! răspundea femeia, căutându-le parcă scuze. Masa e gata, o aşez imediat!” mai adăuga, în timp ce-i punea dinainte un lighean alb şi curat şi-i turna apă să-şi spele mâinile.

Când simţeau miros de mâncare, începeau să apară de prin cine ştie care cameră, de prin curte. Se apropiau sfioşi de „masa lor”, unde mama le punea să mănânce, în timp ce tatăl se aşeza la o altă masă, mai înaltă, aflată în mijlocul sufrageriei.

De-acolo îi supraveghea, gata oricând să-i admonesteze, dacă nu s-ar fi purtat cum se cuvenea.

Deşi le era spaimă de notar (o spaimă dublată de admiraţie, fiindcă toată lumea îl cunoştea ca pe un om de ispravă şi-atâţia oameni îl stimau, îl respectau, veneau să-i

ceară sfatul ori ajutorul), copiii făceau, chiar la masă, tot felul de năzbâtii pentru care îşi primeau, bineînţeles, „porţia” de morală sau chiar de urecheală.

Din fiecare copil vrusese notarul să facă ceva, să-i dea la şcoli mai înalte cu deosebire ar fi vrut, dar ei nu s-au îndemnat spre carte, oricât de mult ar fi dorit-o părintele lor, ci spre meserii. Într-o zi, unul din băieţi – erau cu toţii vreo şapte şi doar trei fete – venind de la şcoală, o striga încă de la poartă pe Anca, mai mică decât el: „Tase, Tase! — pentru că aşa o porecliseră, după numele unui om prăpădit din sat, foarte sărac şi într-un fel şi sărac cu duhul, căruia Anca îi tot dădea pe furiş: mălai, făină, brânză, ce găsea prin gospodăria lor, ca să nu moară de foame – Tase, Tase, a venit tata?!”

„N-a venit, mă, n-a venit!”, i-a răspuns Anca. „Ştii ce-a scris învăţătorul pe compunerea mea, pe care-o făceam aseară? «Văzut! Tănăsescu! Nota trei!»”

„Bravo, mă, bravo! i-a strigat atunci notarul, care tocmai venea în spatele lui, fără ca băiatul să-l fi observat. Ai văzut ce deştept eşti? Bravo! Ia vino puţin să te felicit pentru nota pe care-ai luat-o!”

Băiatul o sfeclise, dar n^a îndrăznit s-o rupă la fugă, aşa cum procedau uneori, ca să scape de o pedeapsă pe loc, că, până la urmă… A intrat cu urechile între degetele tatălui său şi n-a ieşit decât promiţând că-şi va reface compunerea până ce-i va plăcea notarului.

La un moment dat, trei dintre ei – Vlad, Gheorghe şi Nicolae – se aflau la Bucureşti, la diferiţi meşteri, ca să înveţe câte o meserie. Li se făcea doi] de-acasă, se saturau şi de muncă şi de palme şi-atunci plecau mai repede decât li se îngăduia. Veneau şi, neîndrăznind să dea ochii cu tatăl lor mai ales, dar nici cu mama, care, în această privinţă, respecta hotărârile soţului, se urcau într-un nuc mare din grădina de lângă casă şi se ascundeau printre crengile lui. Rămâneau acolo până se înnopta, când începeau să

exclame: „Pit-palac! Pit-palac!” Acesta era consemnul pentru Anca^ şi pentru o soră a ei, puţin mai mare – Măria, că sosiseră.

„Iar aţi fugit, măi, zăpăciţilor? se auzea glasul fetelor în jurul nucului. Dacă vă prinde tata, vă omoară!”

„Repede, mâncare! Repede, că nu mai putem de foame! şopteau băieţii. Şi vedeţi, să nu afle tata, că atâta vă trebuie, vă rupem oasele!”

„Păi, atunci, staţi acolo, frăţiorilor, dacă e vorba pe-aşa!” le răspundea Anca, dând să plece.

„Tase, Tase, te rugăm! intervenea, ca de fiecare dată, Nicu, cel mai mic, dar şi cel mai blând şi mai delicat dintre cei trei! Te rog eu, nu te supăra”.

„Şi pregătiţi apoi «patul» acela în magazie, duceţi pături, perne, că suntem rupţi de oboseală!” adăuga Vlad.

De obicei, când făceau asemenea escapade, în prima noapte dormeau într-o magazie, unde puneau cap la cap nişte lăzi, peste oare aş temeau pături şi acolo se culcau. In ziua următoare, se ascundeau de asemenea de ochii notarului, până când acesta ori afla despre ei, ori băieţii îi ieşeau în întâmpinare, hotărâţi să-şi primească pedeapsa. „Domnul Nae”, cum îi spunea toată lumea din trei comune peste care era notar, se întuneca la faţă când îi vedea, lua apoi o jordie bună, şi-i croia pe unde nimerea, după care îi chema la „judecată”.

„Ce mă fac eu cu voi, măi băieţi?” îi întreba el, după zece-cinsprezece minute, în care le ţinea, ca de obicei, o «lecţie» despre viaţă. Am să mor mâine-poimâine şi-o s-ajungeţi cerşetori, o să-mi faceţi neamul de râs. Voi nu înţelegeţi că nu se poate trăi fără muncă, fără un rost?” Băieţilor le intra pe-o ureche şi le ieşea pe cealaltă.

În curând însă viaţa i-a obligat să se gândească mult mai mult decât ar fi dorit ei la adevărul din cuvintele părintelui lor, pentru că, din nefericire, la foarte puţin timp, Nae Săvulescu, bărbatul acela plin de viaţă, energic, luminat la

minte şi la chip, a fost doborât de o boală cumplită, ce s-a ivit pe neaşteptate. Cei zece copii au rămas orfani. Singurul dintre ei, care avea o meserie – aceea de mecanic auto – era Cristian, cel mai mare dintre toţi. El lucra deja în Bucureşti la un garaj. Mama copiilor, rămasă fără niciun sprijin, acolo, în sat, s-a mutat, în Capitală, unde a cumpărat o căsuţă. Băieţii au început cu toţii să lucreze, căutându-şi şi împlinindu-şi fiecare câte un rost. Carolina s-a măritat şi-a rămas într-un sat vecin cu cel în care se născuse. În câţiva ani, familia aceea mare s-a risipit. Singură Anca nu-şi va părăsi mama. Ea o iubea şi cel mai mult, aşa cum îl iubise şi pe tatăl ei, la moartea căruia suferise cumplit. Şi acela fusese doar începutul. Peste puţin timp avea să vină războiul. Pe lingă sărăcie şi mizerie, anii aceia de cenuşă le vor aduce şi moartea lui Cristian.

Era imediat după 23 August ’44, când nemţii se retrăgeau, luând cu ei tot ce se putea lua, mai mult distrugând. Au ajuns şi la garajul peste care acum băiatul cei mare din familia Săvulescu devenise un fel de responsabil. Au vrut să ia toate maşinile pe care le-au găsit acolo. Cristian s-a opus. L-au urcat atunci cu forţa într-un camion şi-au plecat cu el. L-au dus până intr-o margine a oraşului şi l-au împuşcat, aruncându-l într-un lan de porumb. Nimeni n-a mai ştiut de el, timp de vreo două săptămâni, când l-a descoperit cineva, din întâmplare. Avea actele in buzunarul, hainei. Când l-a văzut, plin de viermi, soţia lui a înnebunit pe loc!

Nana îi povestea mai târziu lui Vlad că era o femeie frumoasă şi cultă; lucra la o bibliotecă, citise mult!

Întâi a ţipat ca şi cum ar fi înjunghiat-o cineva. Apoi a început să râdă, să râdă, şi să se învârte în jurul mortului, dansând. In câteva secunde, părul tot i s-a făcut alb, parcă ar fi nins-o… A fost internată într-o casă de sănătate, de unde n-a mai ieşit până s-a stins. I-au rămas doi copii mici

– o fată şi un băiat – pe care a trebuit să-i crească bunica Andreei, „mamaie Lina”, cum îi spunea ea.

În clipa în care şi-a văzut băiatul mort şi în situaţia aceea aproape de neimaginat, mamă-sa – a lui, a Ancăi şi a celorlalţi, „mamaie Lina” deci –, a simţit cum carnea toată îi ia foc. In scurt timp, pe tot corpul i-au apărut bube – ca o reacţie a suferinţei cumplite prin care trecea. A bolit mai mult de o jumătate de an.

„Aceiaşi senzaţie am avut-o şi eu, în noaptea în care a murit Elena – va spune, mai târziu, Nana –, de foc în care am intrat cu toată fiinţa, cu trupul şi cu sufletul!” Vlad şi Andreea îşi aduc aminte cât s-au chinuit ca să n-o piardă şi pe ea… Între un hotar şi altul – adică între „domnul Nae”, notarul, şi Elena, nepoata lui, pe care n-apucase, desigur, s-o vadă, nici măcar să şi-o imagineze – Anca fiind mititică atunci când el s-a prăpădit –, drumul trecerii prin viaţă în familia Săvulescu fusese însemnat cu multe cruci. Cea mai dureroasă, peste care s-au vărsat şi se varsă izvoare de lacrimi („de unde o mai fi putând: să plângă atâta?” se întrebase de mai multe ori Vlad, privind-o pe Nana) este cea a Elenei. Rar suferinţă mai mare!… într-o vreme, Vlad a fost tentat s-o suspecteze de oarecare nesinceritate, i se părea că exagerează. Dar, până la urmă, s-a convins şi s-a cutremurat: femeia aceasta, adică Nana, raportează fiecare clipă a vieţii ei şi a celor din jur, întreaga existenţă, dacă vreţi, la *aceea* care a dispărut! Orice apel la raţiune, la necesitatea de a nu-şi submina cu bună ştiinţă sănătatea – şi aşa şubredă – dar nu pentru sine, cel puţin pentru a le fi de folos, cit mai mult timp posibil, nepoţilor ei, de a nu-i îndurera şi mai puternic pe ceilalţi ai săi – nu are niciun efect. Nu poate altfel! Şi-atunci când mai râde din când în când – ochii Nanei şi sufletul plâng!…

— Apropo de un gest, un cuvânt prin care poţi comunica totul despre tine, ori cel puţin poţi deschide o cărare de

lumină către firea de dinăuntru – spuse Vlad, în timp ce ieşea din sala în care rulase un film pentru nişte delegaţii de străini – oaspeţi în ţară, cazaţi la acelaşi hotel. (Fuseseră invitaţi şi ei – Andreea şi Vlad. Copiii n-au vrut să meargă, preferind aerul încărcat de ozon şi jocurile din parc. Nana rămăsese cu ei, să-i supravegheze.) Apropo, deci de un asemenea gest, reluă Vlad, inspirat de o anumită scenă din filmul pe care-l văzuse, să-ţi spun ce mi-a povestit o cunoştinţă într-o zi.

Voia să se recăsătorească. Are doi copii – un băiat şi o fată –, băiatul a rămas la el, după despărţirea de fosta soţie, fata a plecat împreună cu mamă-sa. Dar, în realitate, tot el o creşte – are şi mai mulţi bani, câştigă în plus scriind cărţi, în sfârşit, important este că fata trage spre casa lui, spre fratele de care îi este greu să se despartă. De la o vreme, fetiţa s-a şi îmbolnăvit grav şi, de peste un an, trăieşte cu spaima morţii în faţă şi cu speranţa de a o învinge…Voia deci să se recăsătorească. Mama lui, bătrână, nu mai poate ţine întreaga gospodărie, iar copiii, deşi mari, ori poate că tocmai de aceea – au nevoie de o mamă adevărată… (Femeia de care s-a despărţit îi născuse doar, în rest…) Dar, de unde să găseşti aşa ceva? Cine să se înhame la un asemenea jug? Iar lui nici nu i-ar fi trebuit cineva care să tragă în jug, ci *un suflet*, care, dacă s-ar putea, să-i iubească pe cei doi copii. Mi-amintesc de ceea ce-mi spuneai tu de Săndulescu „al tău”.

— Aşa e, „al meu”! N-am avut noi de tras de pe urma lui?

— Nu de pe urma lui, ci a lumii nebune, că doar omul n-a fost cu nimic vinovat!

— Îmi place să te aud spunând, şi după atâţia ani, aşa ceva! exclamă Andreea, strângându-se sub braţul lui Vlad.

— Eu ceea ce cred, cred pentru totdeauna şi am şi obiceiul de a nu uita!… Ei, ce-a făcut Săndulescu, şi-a mai găsit nevastă?

— Nu ştiu, răspunse Andreea. Atâta vreme cât Cătălin mi-a fost elev, nu!

— Şi, totuşi, spuse Vlad, eu ştiu o doctoriţă, o femeie tânără, frumoasă, om de ispravă care, despărţindu-se de soţul ei – o lăsase acesta, tot medic era, pentru că ea n-a putut să aibă copii – a luat de bărbat pe cineva care avea nu mai puţin de patru băieţi! Ei, ce zici?

— Ai spus că era „om de mare ispravă". Te cred, după gestul pe care l-a făcut!

— Întorcându-ne la cunoştinţa despre care-ţi vorbeam: într-o zi, cineva i-a prezentat o femeie, o ingineră. Avea o muncă de conducere într-o mare întreprindere. Era şi ea singură. Întâlnirea fusese „construită" într-un anume fel, ca să nu se simtă rău nici imul dintre ei; nu mai erau nişte copii. El venise în fabrică, chipurile să se documenteze pentru ceva, iar ea era cea care ar fi trebuit, prin funcţia ce-o avea, să-l informeze, să-i arate…

La prima vedere, nu i-a făcut o impresie deosebită, adică nu era o femeie „să sară în ochi" prin felul cum arăta. Vocea însă parcă îi curgea dintr-un izvor de miere. „Un asemenea om – şi-a spus prietenul meu – trebuie să aibă neapărat o grădină de flori pe dinăuntru". Dar, ceea ce l^a hotărât s-o ceară de nevastă, a fost un simplu gest care îi descoperea, de asemenea, firea: când l-a invitat să ia loc, în biroul în care-l primise, femeia, aflată „întâmplător, în spatele lui, l-a îndemnat, desfăcându-şi în aşa fel braţele, într-o mişcare spontană, de parcă a mângâiat aerul, în jurul lui; gestul, privit de el, tot întâmplător, printr-o oglindă mare ce i se afla în faţă, dar şi simţit, parcă, după cum mi-a spus mai târziu, avea în el căldură de mamă şi de iubită în acelaşi timp.

S-a gândit câteva zile la acest gest, convingându-se tot mai mult că el reprezenta o poartă reală către o lume pe oare şi-o dorea de mult.

Acestea au fost, deci, elementul şi momentul hotărî-tor

care i-au adus în casă un om adevărat, o femeie de mare tandreţe interioară şi o mamă bună pentru cei doi copii.

Cu mai mulţi ani în urmă – nu ştiu dacă ţi-am povestit despre aşa ceva – a trebuit să despart doi oameni, pentru ce crezi?

— De unde să ştiu? Sunt atâtea motive, şi aproape mereu aceleaşi!

— De data aceasta e unul mai deosebit.

— Sunt nerăbdătoare să-l aflu.

— Se numeşte – *lipsă de tandreţe*!

— Cum aşa, pentru atât?

Vlad s-a oprit pe loc. Se plimbau pe aleile parcului.

— Vino mai lingă un felinar să te văd mai bine! spuse el, cu mirare. Tu vorbeşti? Aceasta este părerea ta?

— Dragul meu, tu şi cu mine – noi adică – sublinie Andreea cu o nuanţă de ironie, nu suntem etalon pentru lume, sper că nu ţi-a intrat în cap o asemenea idee… Cel mult dacă fata noastră… Fără tandreţe trăiesc atâţia oameni, ba m-aş încumeta să zic că, din păcate, cei mai mulţi, care-o consideră aşa ca pe un lux, ori o bagatelă.

— Pentru că n-au în ei izvorul acela… pentru că nu sunt în stare!

— „Pentru că n-au în ei… pentru că nu sunt…”, pentru asta însă nu trebuie să te enervezi…

— Îi cunoşteam mai de mult; la început numai pe el. Terminase o facultate şi lucra într-un minister. Când s-au căsătorit, am cunoscut-o şi pe ea. Abia absolvise liceul. Era o fată înaltă, subţire, slabă aş putea spune, brunetă, cu nişte ochi mari, negri. Mie nu mi-a plăcut aşa cum arăta. M-am uitat la el şi m-am întrebat, vorba bunicii, tale, a mamaiei Lina: „Ce-o fi găsit la ea? Te pomeneşti că cine ştie pe unde a întâlnit-o – pe la vreun bal, la vreun «ceai», s-a agăţat de el – că e băiat înalt, bine făcut, cu un chip plăcut, o fi dus-o pe-acasă şi n-a mai scăpat de ea!”

Discutând însă, am constatat că fata avea un anume farmec – intelectual – i-aş zice, adică îi scăpără mintea şi nu era deloc fără cultură… Şi mai dansa şi îndrăcit! „Ei, l-a zăpăcit pe bietul Costin, asta e! mi-am zis”.

A dat examen la facultate, la Cibernetică, şi a intrat. La, cursuri de zi. A ţinut-o cinci ani, până a terminat. El muncea mult în minister. Avea un serviciu mai special, deşi nu era mai în vârstă decât cu vreo şase ani decât Mariana – aşa se numea soţia lui. În orice caz, venea târziu acasă, obosit… Uneori, n-o găsea, era la plimbare, la spectacol. Alteori însă îl aştepta înconjurată de colegi de facultate, între care unul era fost coleg al, ei de liceu. Fumau cu toţii, deşi Costin nu fuma. Până la urmă, l-au învăţat şi pe el.

Când sosea acasă, stătea ce stătea cu ei, şi se apuca de gospodărie. El, nu ea! Mariana nu se prea omora cu treaba pe-acasă! Nici mâncare nu prea gătea. Au început discuţiile. El s-a îmbolnăvit de ulcer. Venea de la serviciu tot mai târziu şi rămânea, de multe ori preocupat de treburile de-acolo şi acasă. În general, el vorbea puţin, era „un mut” de felul lui. Iar acum, scârbindu-se de ceea ce vedea în casă, de-abia mai scotea câte-o vorbă. S-a închis şi mai mult în sine. În schimb Mariana vorbea, tutuia – „verzi şi uscate” –, cu colegii însă, cu unul dintre ei mai ales, pe care a început să-l ia chiar cu ei în concedii.

— Cum, adică, mergeau în concediu în trei?

— Da, închipuieşte-ţi!

— Păi el, Costin ăsta al tău, era bărbat sau mămăligă?

— Era un om un om bun, dar slab oare n-a ştiut „să pună piciorul în prag” la timp. Şi care a greşit nu numai prin asta, ci şi prin acea muţenie a lui – în parte organică, în parte deliberată. S-a considerat jignit de moarte pentru că femeia asta n-a fost în stare să-l preţuiască şi, eventual, să-l ajute să-şi învingă tăcerile, creând astfel în casă condiţii pentru o viaţă normală. Şi, în felul acesta, s-au tot îndepărtat unul de celălalt, înstrăinându-se. Ea a ajuns

până acolo încât, într-un moment dramatic din viaţa lui – a fost operat de hernie de disc: ridicase un dulap greu, când s-au mutat dintr-o casă în alta şi îşi stricase ceva la coloană – ar fi spus unei prietene: „Mai bine nu s-ar mai întoarce de la spital 1”

— Bravo! a exclamat Andreea, indignată. O asemenea creatură ar fi trebuit dată pe uşă afară, din casă, după cel mult două săptămâni!

— Dacă ar fi intuit-o! Dar Costin era un om cu suflet prea bun şi prea curat şi cinstit în gândurile şi în faptele lui, ca să creadă despre ea că ar putea fi altfel.

— Era un naiv, nu te supăra!

— Cel mai adesea, după cum ştii, omul aplică semenilor săi propria-i măsură, în toate! În general este tentat să nu te creadă mai bun sau mai capabil decât el, dar, uite, câte o dată, nici mai rău!

— Şi?

— A scăpat de la operaţie, s-a făcut bine, a fost chiar unul din cazurile, nu prea dese, în care asemenea intervenţie chirurgicală n-a lăsat niciun fel de urmă (de obicei rămân dureri, nesiguranţă în mers, uneori omul se trezeşte chiar paralizat). A făcut încercări să-şi salveze căsnicia. Dar era prea târziu. Mariana era de mult adulteră şi nu putea să se mai întoarcă la ceea ce ar fi trebuit să fie o adevărată soţie.

— Şi ticălosul acela?

— A continuat să vină pe la1 ei. Ca „prieten”, până ce Costin a introdus acţiune de divorţ, dându-i afară din casă.

— Nemaipomenit!

— A venit şi mi-a povestit totul. M-a rugat să rezolv în aşa fel lucrurile încât să nu-l chem la nu ştiu câte înfăţişări că înnebuneşte!

— Când am stat de vorbă cu ea, am întrebat-o: „Pentru ce? Pentru ce s-a purtat aşa cu un om care a făcut atâtea pentru ea, un om pe care nu-l găseşti pe toate

drumurile?!”

„Pentru lipsa lui de tandreţe! mi-a răspuns, înţepată. Nici viaţa nu se găseşte pe toate drumurile. Şi eu nu înţeleg să-mi trăiesc viaţa în «muţenie»!”.

„Va să zică «tandreţea» se reducea la dumneata la vorbe? Dar gesturile, dar faptele, întreaga lui comportare de om care te-a ţinut la şcoală cinci ani pe banii lui (dumneata n-ai câştigat nicio para chioară – de cheltuit, cheltuiai însă cu nemiluita: pe ţigări, pe cafea, pe băutură – cu «amicii», cu vorbăreţii, pe tot felul de toalete, la spectacole…), iar el a tăcut, a înghiţit, te-a răbdat şi nu te-a bruscat niciodată… aşa cum ai fi meritat-o, ce să-ţi spun!”

„De ce a tăcut? De ce a răbdat? Văd că ştiţi foarte bine lucrurile”.

„Le ştiu, fiindcă mi le-a spus el, şi mi le-a spus cu durere. Şi l-am crezut! În «acţiune» n-a scris aproape nimic din toate astea…!”

„De ce? v-am întrebat, a repetat ea. Eu pe el îl socotesc vinovat!”

Întrebarea a rămas fără răspuns din partea mea, fiindcă mi-o pusesem şi eu înainte, de mai multe ori, i-o pusesem şi lui Costin şi…

— Şi ce ţi-ai răspuns? Sau el ce-a zis?

— Că viaţa este foarte complicată.

— O fi, dar ce-o mai complică şi oamenii!… Cu asta să nu crezi că nu mai sunt pentru nuanţe, dar, în tot hăţişul ăsta, există o structură, de rezistenţă, dacă vrei. N-ai asigurat-o, se prăbuşeşte toată şandramaua! De-abia după ce ai structura începi s-o îmbraci cu forme cât mai potrivite… cu idealul, cu capacităţile, cu atâtea şi-atâtea! La ei – cei despre care mi-ai vorbit – a fost minată, de la început, tocmai „structura” despre care aminteam.

Şi ştii de ce, după, părerea mea: pentru că ea nu i-a iubit cu adevărat niciodată! Dacă-l iubea, n-o lua razna,

dimpotrivă îl trăgea de mână şi azi, şi mâine, căuta soluţii, crea o atmosferă potrivită în care fiinţa lui să poată respira, să se poată deschide, să înflorească. Nu l-a iubit, asta e! Iubirea nu e o simplă zbânţuială, un roi de fluturi, care bat cu aripi de mătase şi fac ochii mari şi lucioşi, picioarele mai repezite şi zilele numai cu zâmbet de soare şi miros de măr înflorit. E o stare de viaţă care, dacă e adevărată, te invită la profunzime în toate actele trăirii – în plan intim, dar şi familial, şi chiar social –, la responsabilitate, la dăruire fără cântar, eu aş zise că fără limite! Asta e…

— Vă mulţumesc, tovarăşă dirigintă, tovarăşă directoare, am învăţat din lecţia dumneavoastră cât n-aş fi reuşit…

— Hai, nu te mai prosti! M-a enervat cazul povestit de tine. Nu pot să suport oamenii care nu ştiu ce să facă cu viaţa lor, care nu gândesc nici până la vârful nasului, deşi, uneori, au pretenţie de filosofi, ori de savanţi!

— Pe mine însă m-a încântat pledoaria unui om, care a ştiut… să mă strunească la timp! exclamă Vlad, petrecându-i mâna pe după umeri şi apropiind-o şi mai mult de el.

— Ce v-aţi face voi, bărbaţii, fără asemenea „hăţuri”?!

— Am galopa şi n-am mai vedea… gropile!

— Da, şi-aţi veni apoi acasă, ca să vi se bandajeze rănile. Nu, băieţaş, *casa* a două fiinţe nu poate fi un sanatoriu şi-ncă fără ferestre, fără perspectivă. În locul acela *al lor*, numai al lor, trebuie să se respire aerul care mingile creştetul munţilor, chiar dacă – să zicem – că, întâmplător, acoperişul ce le ocroteşte zborurile s-ar afla lingă un maidan părăsit. Altfel nu se poate trăi! Se moare împreună! Şi, oricum, murim noi fiecare, singuri!…

— După vreo doi ani – reluă Vlad firul povestirii – am întâlnit-o pe Mariana în „Cişmigiu”. Într-un cărucior îşi

ţinea la soare un copilaş, un băiat. Era al individului după care plecase, al „amicului” „tandru”, după părerea ei, al vorbăreţului…

— S-a căsătorit deci cu el, până la urmă, spuse Andreea.

— Da, de unde! Mariana îl interesase atâta vreme cit îl avea în spate pe Costin – cu banii lui, cu casa lui, cu… totul! A părăsit-o imediat… Ea a născut copilul şi a rămas să-l crească singură. Nici măcar nu l-a recunoscut. „Cine să mă mai ia acum?” se întreba… Şi-a început să plângă după Costin… „că întotdeauna l-a iubit, dar că el…”

— Nu înţelesese deci nimic de la viaţă!

— În schimb Costin s-a recăsătorit cu o femeie frumoasă şi bună, care i-a născut doi băieţi, unul după altul, la interval de un an, copiaţi parcă după picturi cu chip de mici feţi-frumoşi. Au crescut, acum sunt şcolari.

— Şi cu „muţenia?”

— Ei, şi-a mai dezlegat şi el limba, din când în când mai reuşeşte să strecoare câte un cuvânt printre rafalele verbale ale băieţilor săi!

— Vezi, Vlade, interveni Andreea, oamenii îşi spun ceva – unul altuia – şi când au ce să-şi spună. L-am subliniat pe „şi”, pentru că unii revarsă adevărate torente de vorbe, până îşi năucesc interlocutorii, fără să comunice, de fapt, nimic. Asemenea specimene sunt greu de suportat. E preferabilă „muţenia”! Sunt însă şi indivizi cu suflete seci, uscate, pustii, care, oricât s-ar strădui, n-au ce să rupă de-acolo şi să scoată la lumină. Ori au preocupări şi ritmuri de viaţă – atât de diferite, incit nu găsesc un teritoriu comun şi un timp al lor, prielnic, pentru comunicare… Iată, o prietenă de-a Nanei are o fată. E economistă. S-a căsătorit cu un actor. Au crezut că se iubesc, că le va fi bine. Da, de unde! La început, a fost cum a fost, dar, în scurt timp, fiecare s-a trezit că gândeşte şi trăieşte pe lungimea lui de undă, care, din păcate, vibrează paralel, nu se interferează deloc! Ea pleacă dimineaţa la serviciu, el doarme. Când se-

ntoarce ea de la muncă, el pleacă la teatru „Noaptea, târziu, când se termină spectacolele şi el ajunge acasă, o găseşte, cel mai adesea, dormind. A încercat s-o ia cu el la teatru. A văzut fiecare spectacol de nu ştiu câte ori, până s-a săturat.

„Şi-atunci ce ne rămâne de făcut?” a întrebat el într-o zi.

„Eu ştiu?!” a răspuns ea, dând din umeri. Iar mama economistei o întreba pe Nana, adică: „Ce să facă fata ei?! Că, în felul acesta, n-are nicio preocupare”. „Ce să facă? i-a răspuns: doi-trei copii! Şi-o să aibă preocupări, până n-o să le mai dea de capăt!”

— Ţi-am spus eu… că „viaţa e complicată?” a intervenit Vlad, zâmbind.

— „O fi, dar ce-o mai complică şi oamenii!” s-a auzit glasul Andreei, repetând gândul afirmat puţin mai înainte. În acest caz…

— Iar îmi faci oră de dirigenţie?!…

— Iar! Fiindcă observ că se prinde greu…

— La vârsta asta?!…

— Şi, la urma-urmei, nici nu mă interesează!

— Ştii cum faci tu acum, ca şi altădată, de altfel…

— Va să zică mă critici!

— De unde ştii că am să te critic? Şi, dac-ar fi aşa, ce, n-am voie? Nu cumva ai început să crezi că eşti infailibilă?!…

— Hai că, deşi s-a făcut noapte, tot observ „că-ţi zâmbeşte mustaţa”. Zi-i, să aud „cugetarea”!

— Îmi spunea, cândva, un coleg, un judecător, ceva despre soacra lui, o femeie admirabilă, de altfel, după cum o prezenta, însă care ţinea să-şi impună aproape întotdeauna punctul de vedere. Să zicem că era o discuţie – în familie – fireşte, despre una, despre alta. Îşi spuneau părerile. Ea asculta ce asculta şi apoi intervenea, mai ales când era vorba despre probleme ce n-o priveau direct: „Eu nu mă bag, nu mă amestec – începea tacticos, diplomatic, după care îşi preciza cu fermitate gândul, pe care-l

formula ca pe o sentinţă, ca pe o dispoziţie ce trebuie neapărat aplicată – *dar părerea mea este*”… şi spunea clar ce părere are, subliniind cu arătătorul necesitatea de a fi urmată întocmai…

— Deşteaptă femeie! spuse Andreea, mi-ar plăcea s-o cunosc.

— Păi, s-aranjăm o-ntâlnire cu *mama Nuţica*, aşa-i spun toţi! Ca să vedem şi noi ce „părere mai are ea”, chiar dacă „nu se bagă, nu s-amestecă…”

S-au aşezat pe o bancă, în faţa bazinului de înot. Răsărise luna şi razele ei, ca şi ale lămpilor cu neon, de la stâlpii electrici din jur, se răsfăţau în undele albastre ale apei. (Administraţia hotelului vopsise pereţii bazinului cu o culoare precum faţa cerului de august.) Sufla o boare de vânt, făcând ca oglinda aceea lichidă să se onduleze ritmic. Raze de lună se dădeau huţa, hârjonindu-se, în leagănul transparent şi albastru.

— Parcă ar fi Mediterana, la Nisa… Îţi aminteşti? spuse Vlad…

… Făcuseră, cu ani în urmă, o minune de excursie printr-o suită de ţări: Austria, Germania, Spania, Italia… Plecaseră împreună cu un grup de elevi şi de profesori de la o altă şcoală decât liceul Andreei. Şi aceasta, fiindcă acolo funcţiona un profesor – un om de toată lauda – care avusese iniţiativa organizării călătoriei. Au mers cu trenul, dar, peste tot, pe unde s-au oprit, au avut cazarea şi masa asigurate, prin grija şi priceperea acelui om. Ştia, cum îi plăcea lui Vlad să spună, „toate limbile pământului”. În orice caz, vorbea curent şapte-opt dintre ele, fapt ce l-a ajutat să se descurce pe oriunde au trecut. Şi-au fost şi la Paris, unde-au rămas zece zile în şir, şi pe Valea Loarei, încât „se saturaseră de castele” (era un fel de sublim al satisfacţiei pe care o simţeau) şi la Nisa şi la Monte Carlo, şi la Roma, Napoli, Firenze, Veneţia, şi la Madrid, Toledo,

Valencia şi Barcelona, şi la Viena, şi unde n-au mai fost… Peste tot, făcuseră fotografii, pe niciuna însă n-au scris niciun cuvânt. Anume! Le scot, din când în când, dintr-un album şi le privesc. Fiecare imagine constituie o probă pentru memorie: „Aici eram cu vaporul, pe Sena! se pomeniseră rostind, de-odată, amândoi; „aici – în faţa Muzeului «Louvre», aici – la «Notre Dame», aici – lângă «Columna lui Traian» din Roma, aici, la Napoli, urcam de-asupra, ti-amintești, de unde am văzut insula Capri (am plâns in, seara aceea, că ne cam cheltuiserăm banii şi-a doua zi eram in pericol să nu mai putem vedea «Capri»-ul; noroc că ne-a împrumutat omul acela, profesorul); aici aveam, în spate, Museo del Prado, din Madrid, aceasta este Catredala din Toledo, aici Grădinile Tuilleries, dincoace, iată, Vila Borghese, sau Turnul Eiffel, ori Piaţa San Marco din Veneţia, iar aici suntem la Nisa, pe malul Mediteranei…”

„Ştii că aceasta îmi este una dintre cele mai dragi fotografii ale noastre?” exclamă Andreea.

„De ce?”

„N-aş putea să-ţi spun neapărat!”

O privesc amândoi. Sunt pe plajă, la Nisa, în apropiere de Hotel „Negresco”. Plaja e plină de bolovani. S-au aşezat şi ei, aşa cum se găseau îmbrăcaţi în dimineaţa aceea de vară. Andreea avea pe ea o rochie frumoasă, cu flori, pe care şi-o adusese dintr-o altă călătorie, în Anglia. Se purta pe-atunci foarte scurt: rochia s-a ridicat mult deasupra genunchilor. Cu părul înfiorat puţin de vânt, cu ochelari de soare, desculţă, zâmbeşte, meditativ… *Mării*… Vlad, îmbrăcat cu o cămaşă albă, cu mâneci scurte, cu pantaloni lungi, de culoare maro, tot desculţ, o ţine cu braţul stâng pe după umeri… privind, departe, în zare. Lângă ei, aşa cum au fost surprinşi, doi copii, despuiaţi, stau cu burţile la soare…

Ţi-aminteşti cum ne-aşteptam să ni se coloreze mâinile şi picioarele când le-am băgat în apă? Era atât de albastră! Şi-atât de limpede! spuse Andreea.

— Dar când ne-am furişat de grup, la Roma, ca să rămânem singuri o zi întreagă?! întrebă Vlad, înfiorat... In tumultul acela, noi eram singuri pe lume! Iar lumea îşi perinda prin faţa ochilor noştri splendorile! ei, însemnele de veşnicie, ca şi îngenuncherile de-o clipă, ori de-o viaţă, răni vindecabile, ori răni aducătoare de moarte sigură. Dar noi înregistram pe retină, pe peliculă şi mai ales în suflete cu deosebire imagini şi acorduri din grandioasa simfonie a măreţiei omului.

— Şi-am vrut o îngheţată care costa aproape cât o pereche de sandale.

— Şi ţi-am cumpărat – şi una, şi alta!

— Şi n-ai vrut să mănânci deloc din îngheţată. Nici măcar să guşti!

— Cum să nu, am savurat-o, de la prima înghiţitură şi până la ultima, împreună cu tine!...

— Iar când ne-am întors, când trenul a intrat în ţară, îţi aminteşti ce-ai spus?

— „Dac-am fi rămas singuri aşa cum eram pe plajă, la Nisa, fără un ban în buzunar şi desculţi, am fi luat-o pe jos şi tot ne-am fi întors acasă!” Suna teatral şi aproape demagogic, ştiu...

— Dar eu te-am crezut! Şi mi-a părut bine că ai spus-o pentru amândoi!...

În tren însă...

Se aflau în vagonul restaurant. Serveau câte o cafea. Se bucurau auzind peste tot şi pe toţi vorbind româneşte. (Din întregul grup cu care fuseseră in excursie, printre puţinii ce nu se puteau descurca în nicio limbă străină, se afla un student la I.E.F.S. Era fratele mai mare al unei eleve. Altfel, un băiat admirabil, plin de viaţă, cu un simţ al

umorului, priceput într-ale fotografiei, se străduia să-i facă să râdă cu gura până la urechi oriunde se aflau. Uneori se mai supărau pe el, rugându-l să se potolească, pentru că în galeriile de la „Luvru” ori din „Prado”, de exemplu, în tăcerea aceea mormântală, în care numai gândurile şi inimile murmurau, numai ce-l auzeai trântind câte o trăsnaie. Dar, „de milioane” era – cum se exprimau elevii – când se adresa el oricui, în româneşte, bineînţeles, pe stradă, în metrou, în magazine, oriunde, minunându-se cum de nu-l înţeleg. „Domnule, ăştia pe ce lume or fi trăind? Nu ştiu să-mi răspundă nimic din ceea ce îi întreb!” exclama el, serios, înălţând ochii spre cer şi desfăcându-şi braţele, total dezolat. Aştepta să audă hohotele de râs ale grupului, ca apoi, să le ţină şi el isonul)…

Cât au stat la Paris au trăit şi o întâmplare nostimă într-un fel, dar care le-a dat şi ceva bătaie de cap… De-abia sosiseră la hotel. Pe Vlad îl durea stomacul. O profesoară din grup, soţia unui prieten al familiei Cosmiescu, s-a oferit să-i facă un ceai. „Am eu o lampă de spirt, Vlade, i-a spus. Îţi fac numaidecât ceaiul. Se aflau în camera ei. S-a dus femeia în baie şi a aprins lampa. A făcut ceaiul. I l-a adus lui Vlad. Când să ridice lampa, s-o stingă, de pe o poliţă pe care-o pusese, îşi dă seama că „picioarele” acesteia nu se mai desprind de pe „marmura” pe care fuseseră aşezate, „marmură” care, fiind din material plastic, se topise. „Aoleu, ce mă fac, ce mă fac?! a început să se vaite Irina. Am crezut că e de marmură, fir-ar să fie! Acum ce mă fac? Cu ce să-i plătesc eu ditamai poliţa? Cine ştie cât îmi cere capitalistul ăsta?”

Andreea şi Vlad au râs, la început, cu lacrimi. Râdeau de spaimele Irinei. Până la urmă, nu s-a putut să nu se întrebe şi ei: „Ce facem?” Bineînţeles că s-au hotărât să plătească împreună – şi asta fiindcă Vlad n-avea destui bani, căci, altfel, ar fi vrut să acopere singur paguba. „Dar dacă ăsta

ne cere cine ştie cât? Ai dreptate tu, Irino! spuse Vlad. Am cam băgat-o pe mânecă!”

„Poate nu observă!” a adăugat Irina, aşa ca să se autoîncurajeze!

„Şi dacă observă în urma noastră, se duce la Ambasadă şi ne reclamă, ne facem ţara de râs!”

Andreea îi privea pe amândoi. Erau caraghioşi în zbaterea lor comico-tragică! „Lăsaţi, până plecăm mai avem nouă zile. Vedem noi până atunci ce facem! le-a spus Andreea. N-o să începem să plângem acum prin Paris pentru că am stricat faţa policioarei!” Zis şi făcut. S-au culcat liniştiţi. Au şi uitat apoi de ea. Când şi când îşi mai aduceau aminte şi-atunci, oricare din cei trei îi vedea pe ceilalţi mai bine dispuşi, le şoptea misterios:

„Pst! Pst! Policioara!” In clipa aceea îi apuca pe toţi un râs, şi râdeau, că se uitau ceilalţi la ei, fără să ştie ce se întâmplă.

În sfârşit, sosise şi ziua plecării. Dădeau camerele în primire. I-a venit rândul şi Irinei. Vlad era în apropiere. Ei, acum să te văd eu, judecătoriile, ce sentinţă ai să primeşti!” a exclamat profesoara. Patronul s-a uitat peste tot şi-a spus: „Perfect! Mulţumesc! La revedere!”

„Ştiţi, a început atunci Irina, sfioasă – în franţuzeşte, desigur, nu ca studentul sportiv –, nu e totul chiar perfect”.

„Cum? a întrebat patronul; ce vreţi să spuneţi?” I-au arătat policioara. I-au explicat cum s-a întâmplat… I-au cerut scuze, întrebându-l cât îi datorează? Aşteptau cu inima în gât…

„Rien! Rien!” a izbucnit franţuzul, plăcut impresionat de cinstea oaspeţilor săi.

„Chiar nimic?” a întrebat Irina neîncrezătoare…

… Plecau cu autocarul din faţa hotelului şi ea se tot uita înspăimântată înapoi să nu cumva s-o strige patronul hotelului… pentru policioară. „Dacă s-o fi răzgândit?!”

Din gara Braşov s-a urcat piuită lume. Andreea şi Vlad

priveau cu nesaţ pe fereastră. Deodată, Andreea observă un coleg, profesor de limba română, la acelaşi liceu. Îl strigă nespus de bucuroasă. Parcă ar fi văzut pe cineva din familie. Profesorul urcă şi, după ce-şi lasă bagajele într-un compartiment, vine în vagonul-restaurant. Era trist colegul Andreei…

„Dar ce s-a întâmplat?” l-a întrebat ea, neliniştită.

„Vin de la înmormântare. A murit Cornel Ştefănescu!”

„Cinee? Colegul nostru aproape că a ţipat Andreea. „Da, colegul nostru! Acum trei zile. Astăzi l-au înmormântat aici. Părinţii lui erau din Braşov…”

Le-a povestit, în amănunt, ceea ce auzise.

„N-aveţi nici a grijă, doamnă, plecaţi liniştită. Rămân eu toată noaptea lângă tovarăşul profesor. E drept, n-am dorit niciodată ca într-un asemenea moment să-mi pot exprima recunoştinţa pentru tot ajutorul pe care mi l-a dat. Dacă nu era dânsul, cu siguranţă că n-aş fi reuşit să termin liceul seral. Poate nu ştiţi, mi-a fost profesor de română şi diriginte. Ce om rar! Câtă delicateţe, câtă căldură, câtă înţelegere!… Şi ce ore frumoase! învăţam de drag!… N-aveţi nicio grijă, doamnă, plecaţi liniştită! Rămân eu…”

„Vă mulţumesc mult, domnişoară! Vă rog s-aveţi grijă. Vă rog! Să nu-l părăsiţi niciun minut. Doctorul a zis că nu e foarte grav, dar că în orice clipă, fără oxigen, se poate sufoca. Să nu-l părăsiţi! Trebuie să alerg până acasă, fiindcă am lăsat băieţelul singur. Îl iau cu mine şi vin repede. Vă rog, domnişoară, aveţi grijă!…”

„Desigur, doamnă…”

Femeia a plecat ştergându-şi lacrimile, care-i curgeau în voie pe faţa îndurerată.

Până ieri, totul mersese bine. De ani de zile nu fusese la mare împreună cu soţul său. Bolnav de inimă, el respectase cu stricteţe sfaturile medicilor. Anul acesta însă, doctorul care-l controla periodic îi spusese că „totul

este bine” şi că măcar o săptămână se poate duce la mare!

Bucuria le-a fost tuturor deosebită. Ionuţ, băieţelul, nu mai contenea:

„Mergem la mare, mergem la mare, tata merge cu noi la mare!” Avea şase ani, în toamnă urma să devină elev şi nu fusese niciodată împreună cu tatăl său la mare.

Trei zile totul a fost perfect. Într-a patra însă, au apărut semne de sufocare. Inima îi bătea mult mai repede şi aerul era parcă din ce în ce mai puţin.

Au plecat imediat. Şi, la puţin timp, după ce-au ajuns acasă, au pornit-o spre spital.

„Nu e foarte grav, a spus medicul, puţin oxigen şi… vom mai vedea!” Trecuse o oră! Cornel, bunul şi delicatul nostru coleg de cancelarie, se mai liniştise. Doctorul a hotărât că, deocamdată, nu mai e nevoie de oxigen. Cineva să stea însă permanent lângă bolnav. Şi înainte de orice, oxigenul! I-a) prescris nişte medicamente şi a plecat în camera rezervată medicului de gardă.

Era ora unu noaptea!… De zece minute, sora, pe care-am auzit-o dând asigurări soţiei, supraveghea bolnavul. Cornel adormise. În rezerva în care fusese internat nu era decât un singur pat, cel în care dormea el. Fosta elevă stătea, în apropierea profesorului, pe un scaun.

„Liliana, hai, dragă, de când te-aştept! spune o colegă, introducându-şi capul pe uşă şi poftind-o afară din rezervă. Lasă-l în pace, a adăugat ea, când s-au văzut pe coridor, că nu dă ortul popii! Am să-ţi spun ceva colosal! Azi m-am întâlnit cu Mircea…”

„Cred că n-o să i se întâmple nimic, a spus Liliana, stingând lumina în rezervă şi plecând cu colega sa. La urma-urmei, părerea mea e că *domnul profesor* cam exagerează. Da, da, întotdeauna am avut impresia că exagerează! Bolnav de inimă!… Nu te uiţi la el ce faţă are? Nici nu-i dai 35 de ani! Şi cred că are cu vreo zece mai mulţi!”

„Hai, nu mai bombăni acolo, hai mai repede, că se răceşte cafeaua!”

„Ştii ce-mi spunea cândva, la şcoală? «N-as vrea s-ajung niciodată pe mâinile dumitale!». De ce, tovarăşe profesor? l-am întrebat.

«Nu ştiu exact de ce; în orice caz, nu-mi inspiri prea multă încredere!»

„Ştia el ce ştia!”

„Ştia, pe naiba! Nu ştia nimic. A vrut să mă tachineze, pur şi simplu”. „Nu-ţi făcea curte?”

„Nici vorbă! In afară de nevastă-sa, nu-l mai interesează nimeni!… Ei, uite, că acum a ajuns la mâna mea!…”

… A mai trecut o oră. Doctorul stă liniştit în camera de gardă. Dacă nu l-a sunat nimeni, înseamnă că totul e-n ordine! întins pe canapea, se gândeşte că n-ar fi rău să adoarmă puţin. Stinge veioza…

Într-o altă cameră, cele două tinere în halate albe povestesc… povestesc despre… dar despre ce nu povestesc.

„Ce-o mai fi făcând profesorul tău? Du-te să vezi!

„Doarme, ce să facă! a răspuns Liliana. Nu e el fraier să moară şi să lase aşa o nevastă. Ai văzut ce drăguţă e? Şi are un băieţel!”

„Hm! parcă moartea ţine seama de aşa ceva!” „Dacă are nevoie, sună el! Mă duc mai târziu…” * Când soţia lui Cornel a intrat pe poarta spitalului, era aproape ora trei. Andrei era somnoros, abia-şi mişca picioarele.

„Hai, Andrei, hai mai repede, mamă, îl îndemna femeia. Să vedem ce face tăticu!”

… În camera de rezervă de la etajul I, unde-l lăsase pe Cornel, e întuneric. Ileana, soţia, reţinuse care sunt ferestrele camerei. Când a plecat, erau luminate. Acum totul era cuprins de întuneric!

Un cuţit îi străpunge inima. „Doamne, ce s-o fi întâmplat? De ce-a stins sora lumina?!…”

Îl ia pe băiat în braţe şi începe să alerge pe scări. Cu sufletul la gură, deschide uşa, caută comutatorul luminii şi…

… Un strigăt disperat sfâşie tăcerea nopţii: „Sorăăă! Doctoreee! Săriţi!…”

Cornel avea capul aplecat peste marginea patului. Un firicel de sânge i s^a prelins din colţul gurii. Mâna stingă & rămas întinsă, undeva, spre perete, căutând parcă şi acum butonul soneriei.

Pe întuneric, cu siguranţă că nu l-a găsit. Dar, chiar dacă-l găsea, tot degeaba! Iată, soneria nu funcţionează. N-a mai verificat-o nimeni de două săptămâni, timp în care camera a fost liberă. Firul soneriei s-o fi stricat pe undeva! …

„Soră, ce-ai făcut, soră?!… Asta ţi-a fost recunoştinţa despre care vorbeai?!… De ce l-ai lăsat singur, soră?… De ce, soră, de ce?”

„Doamnă, să vedeţi…”

Ileana îngenunchease lângă pat. Şterge cu grijă sângele de pe obrazul lui Cornet temându-se parcă să nu-l doară. Îi ia apoi capul în braţe şi-l mângâie, îl mângâie şi plânge cu disperare. Fără să înţeleagă prea bine ce s-a întâmplat, Andrei plânge şi el şi sărută mâna tatălui său.

„Mamă, îi e rău lui tata, nu vezi mamă?…”, ţipă, la un moment dat, băiatul, când o nouă undă de sânge s-a ivit între buzele lui Cornel.

Doctorul i-a controlat pulsul, i-a ascultat inima… Nimic! Nicio pâlpâire!…

Cornel adormise pentru totdeauna!

O sârmă ruptă, ori un contact stricat, ajutate de neglijenţă în îndeplinirea îndatoririlor profesionale, au curmat firul unei vieţi… al unei vieţi mult prea tinere!…

„Sora aceea bineînţeles că va fi pedepsită! w a adăugat, în Încheiere, colegul Andreei!

Pedeapsa chiar dacă se va da, şi trebuie să se dea – a

spus, atunci, judecătorul, – ea nu mai schimbă nimic din ceea ce a devenit de neschimbat… Mi-amintesc că, în instanţă, m-au întrebat „ce pretenţie am” de la şoferul care-mi omorâse tatăl… „Ce pretenţie să am? am răspuns, să înveţe, dacă mai este în stare, să conducă bine maşina „ca să nu mai pună în pericol ori să curme şi alte vieţi! Inclusiv pe a sa!”. „Dar despăgubiri? Ce credeţi în acest sens?” m-au întrebat din nou. „Niciuna!” „Cum, niciuna?!”

„Niciuna! Simplu! Cu ce poate fi plătită o viaţă de om? Şi încă a aceluia care ţi-a dat viaţă?! Cu nimic!”

Andreea avea parcă sub ochi, în clipele acelea, o movilă proaspătă de pământ, sub care se odihnea, pentru vecie, bunul şi delicatul ei coleg de cancelarie… Privea stăruitor şi adânc prin pământul care-l acoperea şi nu reuşea să-şi imagineze umbrele morţii pe chipul său veşnic zâmbitor… Roţile trenului măcinau timpul…

7.

A doua zi, de dimineaţă, au plecat cu toţii, cu maşina într-o plimbare la Poiana Braşov.

Trecând pe lângă un azil de bătrâni, aflat în apropierea hotelului, Vlad a observat o femeie strecurându-se pe lângă gardul exterior, în apropierea şoselei. Ieşise numai în cămaşă – o cămaşă lungă, de culoare indefinită, ceva între alb şi gri, care-i atârna lălâie, pe lângă corpul slab, ca de mumie; nu era încinsă cu nimic; pipăia pământul cu picioarele desculţe, clătinându-se ca pe marginea unei prăpăstii. Înainta încet, numai cu piciorul drept în faţă, făcând paşi mici de tot, cât talpa piciorului.

Vlad a oprit maşina. A coborât de la volan, impresionat. Parcă avea imaginea mamei sale în faţă. Aşa ajunsese şi ea aproape să meargă, cu câteva luni înainte de moarte. I-au

venit lacrimi în ochi. S-a apropiat de bătrână şi-a întrebat-o dacă nu vrea s-o ajute. Femeia i-a zâmbit, spunându-i:

„Bine-ai venit, băiatul mamii! Doamne, de când te-aştept!” Şi i-a întins mâna. Vlad a sărit şanţul ce despărţea bucata aceea de pământ de pe lângă gard, de şosea. I-a prins-o. Parcă în palma sa avea o creangă uscată şi rece. O altă mână, nevăzută, încerca să-i sugrume respiraţia.

Au pornit înapoi, către poarta azilului. Femeia mergea tot aşa, pâş-pâş, dar îi zâmbea lui Vlad, iar faţa ei galbenă şi aspră, cu sute şi sute de riduri, ca o scoarţă de copac fără viaţă, se zbătea să înflorească, luându-şi puteri de pe vatra unei mari bucurii, născute dintr-o iluzie…

I-a predat-o portarului, care lipsise câteva minute de la locul său, tocmai cât a fost posibil ca femeia să iasă afară…

„Mă întorc, mă întorc repede – a spus Vlad – mă duc să-ţi cumpăr ceva, am maşina acolo, o vezi?”… Şi chiar i-o arătă, în timpul acesta.

„Să vii, te aştept!” i-a răspuns bătrâna, pe care deja o luase de mână o infirmieră…

Când s-a aşezat la volan, tremura. Lacrimi mari i se rostogoleau pe obraji… Andreea ieşise după el din maşină; văzuse şi auzise totul! Nu l-a întrebat nimic. Nimeni dintre cei din maşină n-a rostit nicio vorbă.

A răsucit cheia de contact şi-a pornit!…

În Braşov a cumpărat câteva coşuri de mere, de pere, mai mulţi pepeni, a luat cartoane cu prăjituri de tot felul, nişte cozonaci şi, când s-a întors, a oprit la poarta azilului. Femeia era în curte, într-un grup de bătrâne… Nu l-a recunoscut… A primit, totuşi, acele bunătăţi, mirându-se şi spunând: „Sărut mâna, domnule, sărut-mâna!”…

— Ce întâmplare! a îndrăznit să rostească Andreea, când au sosit la hotel şi au rămas singuri.

— Şi dacă ai şti că ea mi-aduce aminte de un lucru aproape straniu, pe care mi l-a povestit într-o zi, Alex, băiatul grefierului de la tribunal. A trecut acum în clasa a

VIII-a. Vine des pe la tatăl său, fiindcă îi place teribil atmosfera de-aici. Vrea să se facă judecător. L-am luat cu mine de mai multe ori şi a asistat la diverse procese. E un copil inteligent şi cu o capacitate deosebită de a pătrunde faptele, de a intui oamenii. Să ştii că are. Aptitudini pentru ceea ce vrea să devină.

„Mă dusesem la un unchi de-al meu, nenea Grigore, fratele tatei, în cealaltă parte a Bucureștiului, în Drumul Taberei”, mi-a spus el, când a început să-mi povestească acel lucru straniu pentru care mult timp l-am suspectat. „Fabulezi, Alexandre!”, i-am zis, chiar atunci. S-a jurat că e adevărat. După întâmplarea de astăzi, aproape că-mi vine să-l cred! „Ni se stricase ceva la maşină, o piesă, nu ştiu care, tata nu găsea s-o cumpere şi ne1 făcuse rost de ea nenea Grigore, el e mecanic – a continuat Alex.

Era sâmbătă, pe la sfârşitul lunii mai. A doua zi, maşina noastră avea dreptul să circule, aşa că ne trebuia numai piesa aceea. M-am dus, am luat-o şi am plecat.

Se făcuse cam zece şi jumătate – unsprezece. În drum spre staţia de troleibuz, trec, la un moment dat, pe lângă un bloc. Avea, la parter, magazine. Deasupra acestora, în faţa ferestrelor primului etaj – o copertină, cu o terasă, lată de vreo doi metri şi lungă, cât ţinea blocul. Câţiva oameni adunaţi, femei – cele mai multe – priveau ţintă spre copertina aceea. M-am oprit şi eu şi m-am uitat, îndepărtându-mă puţin de trotuar, ca să pot vedea. O femeie, o bătrână, îmbrăcată cu o rochie aproape neagră la culoare, un fel de capot larg şi subţirel, strâns în talie cu un cordon, cu o basma neagră pe cap, de sub care ieşeau şuviţe de păr alb, în picioare cu nişte ciorapi ce păreau de lână, din aceia împletiţi de femei la ţară, şi cu un pulovăr pe braţul drept… se plimba pe copertină. Se plimba e un fel de a spune. Ea *mergea*, de fapt, mergea ca pe o potecă de la ţară: pornea din faţa unui balcon, peste care, probabil, sărise, ca peste un pârleaz, şi mergea, să zicem,

spre dreapta. Privea în jos, să vadă pe unde calcă, dar era, parcă, preocupată, de altceva. Se gândea şi gândurile o copleşeau, se vedea bine, fiindcă era străină de tot ceea ce se petrecea în jur. Mergea, ca şi când ar fi plecat la u# drum lung… Paşii ei – v-am spus că avea doar ciorapi în picioare, nu şi pantofi –, duduiau pe copertina acoperită cu tablă. Din când în când, se ferea de firele electrice sau de barele de metal ale diferitelor firme ce reprezentau magazinele de dedesubt. Atunci bombănea ceva, nu se putea desluşi ce, trecea, în sfârşit, şi îşi continua drumul, care, evident, nu ţinea prea mult, căci, deodată, ajungea la capăt… Lumea, toată, de jos, care-o urmărea, se înfiora… Unii strigau: «Nu! Întoarce-te! Cazi!» Sau auzeai: «Doamne, Dumnezeule, acum se face praf!»

Femeia, simţind că drumul s-a sfârşit, se oprea şi întindea piciorul stâng, în gol, ca deasupra unei prăpăstii, sondând, parcă, să vadă cât e de lată despărţitura aceea, sau, mai ştii, cât este de adâncă. Încerca o dată, de două, de mai multe ori, apăsând golul cu piciorul. În timpul acesta, spectatorii de jos ţipau iarăşi: «Nu! Nu! Cazi!» Femeia de pe copertină nu auzea însă pe nimeni. Ea era singură! Constatând că înainte începe golul, nimicul, ridica din umeri, nedumerită, şi o pornea înapoi. Lumea alerga pe lângă ea, pe trotuar, bineînţeles, adresându-i-se:

«Hei, hei, femeie! N-auzi, femeie! Dă-te jos de-a-colo! De unde ai apărut?»

Ea nu băga pe nimeni în seamă… Mergea pe drumul ei, către celălalt capăt, la care, ajungând, povestea se repeta. Acum încerca hăul cu piciorul drept! Rămânea, de asemenea, nedumerită şi refăcea traseul.

«Ce facem, domnule, cu asta, că până la urmă, cade, nu vezi că o caută cu luminarea?» întrebă un vânzător pe un coleg de-al lui, ambii ieşiţi dintr-un magazin de la parterul blocului. Celălalt n-a apucat să-şi spună gândul, fiindcă am intervenit eu:

«Nu vă supăraţi, am întrebat, aveţi o scară?»

«Ce fel de scară?»

«Ca toate scările, de urcat pe ea, nu se poate să n-a-veţi, că doar când plantaţi în ţevile de deasupra steagurile, la sărbători, cu ce vă urcaţi până acolo?»

«Şi ce te interesează pe tine dacă avem scări sau nu?» răspunse unul, mai ţâfnos.

«Păi mi-ar trebui mie puţin, ca să ajung acolo, sus, să stau de vorbă cu femeia aceea…»

I-am convins să caute scara şi s-o aducă. Ani urcat.

«Ai grijă, maică, mi-a strigat cineva de jos, o femeie, desigur, să nu fie nebună, să nu te-arunc de-acolo!»

«N-aveţi nicio grijă, i-am răspuns, mă descurc eu…»

Femeia parcurgea, a nu ştiu câta oară, cărarea ei… I-am ieşit înainte…

«Bună-ziua!» i-am spus, şi am zâmbit sfios, cu oarecare teamă.

Bătrâna s-a oprit, m-a privit lung şi apoi m-a întrebat:

«Tu eşti, Georgică?»

Ne aflam ca pe o scenă, în faţa unui public, ce aştepta fiecare replică a noastră cu sufletul la gură. Eu însă nu-mi cunoşteam rolul. Regizorul lipsea, sau uitase să mi-l dea; intrasem în spectacol şi-acum trebuia să răspund…

«Eu sunt, bunico, nu mă mai cunoşti?» am zis, într-o doară.

«Ba da, cum să nu, dar de ce nu te-a trimis tat’tău mai devreme, să mă aştepţi la gară. Am uitat unde staţi şi, uite, bănănăi de atâta timp, ni încoace, ni încolo!… Hai, să mergem!» Şi mă luă de mână… Atunci, privind în lături, ca pentru prima dată, descoperi mulţimea de gură-cască de jos, încremeniţi cu toţii în mirare şi aşteptare.

«Da’ cu lumea asta, ce e? Ce cască gura aşa?!»

«Ei, lume, ca la gară, bunico! zisei eu. Nu ştii?!»

«Da, da! Ai dreptate! răspunse ea. Să mergem! Du-mă mai repede, că nu stau mult, am întâlnire cu Măria, cu

tanti-ta Măria, mă aşteaptă la biserică»…

«Bine, stai cât vrei, numai că trebuie să vină şi tata!»

«Da' el unde e, nu-i acasă?».

«E la serviciu! Dar azi vine repede, că e sâmbătă!»

«Da, astăzi se fac pomeni, vine repede!»…

Piesa noastră se transformase într-un spectacol de – «teatru al absurdului». Mă vârâsem singur în belea, iar acum mă gândeam cum s-o scot la capăt…

Mergeam pe copertină, cu bătrâna alături. Căutam, în disperare, o fereastră deschisă, trebuia să fie – îmi spuneam – o fereastră deschisă, pe care să fi ieşit dintr-un apartament, că doar n-a picat din cer!

Când ne-am apropiat cam de jumătatea dinamului, a blocului, adică (şi a copertinei) am găsit-o.

«Sunt salvat! mi-am zis, şi am salvat-o şi pe bătrână. Indiferent a cui o fi casa, o bag aici şi o închid. Ies apoi pe uşă şi… mai vedem.»

«Iată casa noastră, bunico, i-am spus. Uite, uşa e chiar deschisă. Te aşteaptă… (Într-adevăr, uşa de la balcon era deschisă, dar balconul…) Am pierdut însă cheia de la poartă, aşa că va trebui să sărim gardul, am adăugat eu, apropiindu-mă: de balcon. Am să te ajut eu!»

«Nu e nevoie, maică, şi la mine sar tot peste gard şi unchi-tău Ion a pierdut cheia. M-am învăţat!»

În timp ce o ajutam, totuşi, să escaladeze balconul, mă pomenesc că se apropie de noi, venind din apartament, O femeie de vreo patruzeci şi cinci de ani, îmbrăcată în doliu.

«Mamă, mamă, strigă ea, ce s-a întâmplat?!»

«A, bine te-am găsit, Ileano! spuse bătrâna, îmbrăţişând pe femeia aceea tânără. Sandu unde e, n-a venit de la pomană?» Femeia era palidă, speriată…

«Dar ce s-a întâmplat?» întrebă iarăşi, nedumerită…

«Nimic, ce să se întâmple? Georgică al tău a întârziat la gară şi eu v-am tot căutat, nu mai ştiam însă unde staţi… A venit apoi şi m-a adus!»… Şi, în timpul acesta, privindu-

mă, adăugă:

«Te-ai făcut băiat mare, băiat mare, nepoate!»…

«Aşa e, bunico, am crescut!»

«Ileano, spuse bătrâna, acu' eu mă duc, că am întâlnire cu fata, cu Măria, am întâlnire… Cred că mergem la târg să ne cumpărăm încălţări, că nu mai avem deloc, uite, nu mai avem deloc»… Şi îşi arăta, in acest timp, picioarele în care nu avea, într-adevăr, pantofi…

Femeia, gazda adică, a convins-o totuşi să mai rămână puţin, ca să vină şi Sandu, băiatul bătrânei; a dus-o în bucătărie şi i-a dat ceva de mâncare. A ieşit apoi şi mi-a explicat, pe scurt, drama.

Bătrâna avusese doi copii – un băiat, care era soţul gazdei, şi o fată, Măria. Aceasta murise, cu câteva luni în urmă, într-un accident. Nu avea decât treizeci şi doi de ani. Lăsase doi copii mititei, o fetiţă şi un băiat. Mama accidentatei – femeia de pe copertină deci – a făcut, la moartea acesteia, un şoc… Şi, de-atunci, se chinuiesc cu ea! Ginerele ei de la ţară, Ion acela, despre care vorbea, ca şi cei de la Bucureşti, plătiseră pe cineva să aibă grijă de ea, acolo, acasă. Dar acel cineva, o femeie, renunţase, fiindcă nu putea s-o stăpânească: pleca tot timpul sărind chiar peste gard (poarta i-o încuiau); spunea oricui că are întâlnire cu Măria, cu moarta.

De două zile o aduseseră la Bucureşti, ca s-o interneze într-un spital, să mai încerce şi alte tratamente în afara acelora făcute până atunci. Nora bătrânei, Ileana, nu se mai dusese în zilele acestea la serviciu. În dimineaţa respectivă avusese totuşi ceva foarte urgent de rezolvat, era economistă, trebuia să predea un stat de plată al întreprinderii la care lucra. Plecase puţin, lăsând-o în casă. Nu-şi închipuise că va ieşi pe balcon… S-a înfiorat când i-am povestit ce făcuse.

«Dar Georgică cine era?» l-am întrebat eu pe Alex.

«A, Georgică – mi-a răspuns el – era într-adevăr nepotul

bătrânei. Atunci se afla în armată; intrase la facultate – era student – şi plecase, după obicei, mai întâi să-şi facă stagiul militar!»”…

— Biata bătrână! a exclamat Andreea, în încheierea povestirii lui Vlad. Să ştii – a continuat ea – că şi eu sunt îndemnată să cred că ce ţi-a spus băiatul n-a fost o închipuire a lui. În oameni nenorocirile rod atât de adânc! …

8.

Duminică, a doua zi, către seară. Pe aleea cu brazi argintaţi urcă maşini împodobite cu flori, ca pentru nuntă. Opresc în faţa hotelului, care are şi un restaurant foarte frumos, cu mai multe saloane. Dintr-o maşină coboară mireasa şi mirele. Lumea din parc se apropie, cei de prin camere ies în balcoane să-i vadă. Mădălina şi Bogdan se amestecă printre nuntaşi…

— Andreea, zice Mădălina, peste câteva minute, nu mi-a plăcut mireasa. Nu era frumoasă deloc, şi nici rochia parcă nu era…

— N-ai dreptate, Mădălina, orice mireasă este frumoasă! Nunta este un moment unic în viaţă şi el te face frumos oricum ai fi tu în mod obişnuit…

Fata o priveşte cu ochii mari, neînţelegând prea bine semnificaţia cuvintelor Andreei…

— Şi eu o să fiu? întreabă ea, cu un gest tandru, de răsfăţ.

— Tu eşti frumoasă oricum! îi răspunde profesoara. Aşa că, atunci, cu atât mai mult… Până va veni timpul acela însă trebuie să înveţi straşnic, să-ţi faci liceul, poate şi o facultate!…

— Dar tu cum ai fost ca mireasă? mai întreabă Mădălina

preocupată, deocamdată, de evenimentul la care asistase. Cred că ai fost superbă, tare aş fi vrut să te văd!

— Chiar ţii aşa de mult să mă vezi?

— Bineînţeles, dar cum?! întrebă fata, nedumerită.

— Roagă-te de unchiu-tău Vlad! Să-ţi arate nişte fotografii!

— Aveţi fotografiile la voi? Extraordinar! Nu le-am văzut niciodată!

— Da, le avem! Are Vlad câteva mici. Le poartă în carnetul de şofer ca să-i impresioneze pe miliţieni să nu-l amendeze – adăugă ea râzând.

— Vai, eşti fantastică, eşti nemaipomenită! exclamă fata sincer încântată, în timp ce priveşte fotografiile. Şi ce rochie splendidă ai avut, ce voal!

— Vreau şi eu să văd, vreau şi eu! strigă Bogdan, care, aflându-se prin curte, a auzit-o pe Mădălina mirându-se atâta. Aleargă în hotel, ca să ajungă şi el pe balcon, unde se desfăşoară „spectacolul”.

— Mamaie, mamaie, se aude, din nou, glasul Mădălinei, ai văzut-o pe Andreea mireasă? Ai văzut-o ce frumoasă e? Parc-ar fi o zână care coboară pe aripi de flori!

— Am văzut-o, maică, sigur că am văzut-o, eu n-am fost la nunta ei?

— Pe noi de ce nu ne-aţi luat la nuntă? întreabă sincer afectat, Bogdan…

— N-am putut! îi răspunde Andreea, zâmbind, în timp ce-i mângâie perişorul blond.

— Da de ce n-aţi putut? întreabă, cu răsfăţ, băieţelul.

— Fiindcă… nu eraţi pe-atunci, dragul mamei, nu? eraţi!

— Daa?! se miră Bogdan, înţelegând, şi izbucneşte în râs.

— Andreea, cine te-a gătit pe tine aşa, de frumos?

— Ea singură – ii răspunde Vlad. În zece minute!

— Cum aşa, cum e posibil?! se miră fata…

Se căsătoriseră în martie, în ziua de naştere a Andreei. Ea dorise atât de mult acest lucru şi Vlad îi respectase dorinţa, o aşteptase…

Când a văzut-o a rămas blocat. Andreea intrase într-o altă cameră şi, după zece minute, a apărut îmbrăcată. „Când? Cum?!” ar fi vrut să întrebe el, uluit.

„Îţi plac?” s-a auzit glasul Andreei, care avea în el o sinceritate de copil.

Vlad s-a repezit s-o ia în braţe.

„Uşurel, uşurel! s-a ferit fata, vrei să-mi dărâmi tot «aranjamentul»?!”

Dimineaţa, încheiaseră căsătoria… iar acum mergeau să se fotografieze: peste câteva ore, într-un salon splendid al unui restaurant, cu o serie de invitaţi de suflet, au petrecut seara nunţii lor!…

— Andreea, ai să mă îmbraci şi pe mine mireasă? o întreabă Mădălina cu o voce caldă, în care îşi topise parcă sufletul. Eu n-am să ştiu să mă gătesc aşa, ca tine! mai adăugă fata.

— S-ajungem noi până acolo, Mădălinuţa, atât să mai rămână: să te îmbrac mireasă, că ne vom descurca noi, n-o să te las eu tocmai pe tine… Drumul e lung însă, ţine minte!

— Măi, dar şi Vlad ce bărbat a-ntâia era, ia uitaţi-vă la el!

— Bravo, Bogdane, spuse judecătorul! Iţi mulţumesc! Bine că mă bagă şi pe mine cineva în seamă.

— „Solidaritate bărbătească”, unchiule! răspunde puştiul, făcându-i cu ochiul. N-avem noi o „înţelegere”?

— Credeam că, de data asta, e fără „înţelegere”, măi Bobi!

— Ei, atunci, fără! Să ştii că Andreea „s-a orientat”…

— Ce s-a mai orientat ea, ce m-am mai orientat eu… răspunse judecătorul, cu un aer meditativ…

Vlad cunoştea liceul Andreei. Ca jurist, fusese de câteva ori în şcoală, invitat de directoare, şi le vorbise elevilor despre legi, despre necesitatea cunoaşterii şi respectării acestora, ca şi despre consecinţele încălcării lor. Fusese primit bine. Găsise acolo, încă de la început, un colectiv, de cadre didactice şi de elevi, receptiv. De aceea şi răspunsese solicitărilor venite în continuare. Întâlnise, spre surprinderea lui, şi o cunoştinţă mai veche, din anii studenţiei, o fată care terminase Istoria şi era acum profesoară tocmai la acest liceu.

„Vlade!" a strigat ea, îmbrăţişându-l, când l-a văzut.

„Corina! Tu, aici?!" i-a răspuns tânărul judecător, oarecum jenat de efuziunea fetei.

„Sunt profesoară! După facultate, am fost repartizată direct aici".

„Bravo! La un asemenea liceu, cine nu şi-ar dori?"

Se cunoscuseră prin anul doi, într-o seară, la o reuniune studenţească. I-a făcut cineva cunoştinţă cu ea. Au dansat toată seara împreună. De fapt, Vlad ar mai fi vrut să danseze şi cu alte fete, dar Corina nu l-a slăbit deloc. Cum începea un nou dans, îl lua de mână… Când au plecat, a însoţit-o până la căminul în care locuia. La despărţire, Corina l-a sărutat, spunându-i că-l aşteaptă a doua zi… şi i-a fixat ora la care trebuia să vină! s-o ia de la cămin, să meargă la un film, să se plimbe…

Vlad a plecat cam ameţit şi nedumerit, în acelaşi timp. Era clar că fata îl plăcea, dar „prea se repede aşa, dintr-o dată" şi-a spus el. „Înseamnă că nu e de soi! Ori, cine ştie?! Adesea «mironosiţele» ascund mult mai mult, în vreme ce altele, mai deschise, mai îndrăzneţe, care nu-şi fac «probleme» din faptul că te ia ori o iei de mână, că o săruţi sau că ea e aceea care face, prima, gestul, cum i se întâmplase lui, tocmai atunci – altele ca acestea deci pot fi

fete foarte serioase”.

Corina nu-i plăcea însă prea mult lui Vlad. Simţea că n-ar puteai să se îndrăgostească serios de ea. Şi-apoi nici nu dorea aşa ceva. Avea mai multe prietene studente – colege ori de la alte facultăţi – dar nicio iubită. Şi nici nu-i simţea nevoia celei din urmă. „Deocamdată, îşi spunea, facultatea este amorul meu cel mare!”

A doua zi s-a dus, totuşi, la întâlnire. Simţea că ar fi fost o impoliteţe din partea lui: fata îi spusese că îl aşteaptă. Bine, dar el nu-i dăduse niciun răspuns, în sensul că nu-i confirmase. Păi, dacă nu spusese altceva, însemnează că acceptase.

S-au plimbat, au mers, într-adevăr, şi la un film. Corina l-a ţinut de mână, în timpul spectacolului, iar pe stradă – de braţ! Vlad se jena, încerca să se desprindă, sub pretextul că vorbeşte, că explică, gesticulând. Corina îl urmărea topită, însă şi nu-i dădea drumul de mână.

Din când în când, Vlad privea cu atenţie în jur, sau supraveghea strada, de departe; n-ar fi vrut să se întâlnească nas în nas cu alte fete cu care, de asemenea, se mai plimbase, care îl considerau prieten. Deşi mergeau de multe ori pe stradă, ţinându-se de mână ori de braţ – băieţi şi fete – gesturile puteau fi şi camaradereşti, colegiale, să nu exprime deci o apropiere mai mare, premiză a unei intimităţi. Asemenea scene se petreceau, de obicei, când ieşeau de la cursuri, de la seminarii şi mergeau spre cantină, ori spre cămin. In zilele de sărbătoare însă, când te plimbai cu cineva pe stradă, de braţ, însemna că…

După vreo săptămână, Corina i-a declarat că-l iubeşte, că s-a îndrăgostit de el din seara în care s-au cunoscut, de aceea s-a şi purtat aşa…

„Corina, dar eu…”, a îndrăznit Vlad…

„Te rog, te rog! nu-mi spune nimic, l-a întrerupt ea. Să mă iubeşti şi tu pe mine! Ai să vezi! Sau, cel puţin, aşa

sper, fiindcă altfel…”

„Fiindcă altfel?”… i-a preluat vorbele Vlad…

„Ar fi mare păcat de sufletul meu 1”

A plecat trist şi frământat. „Nu, el nu simţea că va ajunge s-o iubească, aşa cum îşi dorea şi cum spera fata! Mai bine-ar fi dacă totul s-ar reteza de pe acum!”

Aşa s-a şi hotărât să facă. Dar n-a reuşit imediat! Adevărul era că-l impresiona iubirea fetei, hotărârea ei de a face orice sacrificiu pentru el.

S-a oprit, totuşi, la timp, altfel lucrurile chiar că luau o întorsătură care…

Corina a continuat să-l iubească şi să sufere, bineînţeles. Până când, la un moment dat – era către sfârşitul anului III – a aflat de la o colegă de-a fetei că s-a căsătorit.

„Nu te interesează cu cine?” l-a întrebat aceea. „Nu, neapărat!” i-a răspuns Vlad.

„Să te informez, totuşi, deşi eşti un «nesuferit», dar cuvântul a fost pronunţat cu tandreţe; cu un inginer, mai mare ca ea cu cincisprezece ani”.

„Bine, dar de ce-a făcut asta?!”

„Nu te frământa, nu din cauza ta: tipul are bani, apartament, maşină… Aşa că i-a crescut valoarea. Iar, deocamdată, anii… nu se văd. Se află în perioada în care se poate spune despre el că «e interesant»! Mai târziu?!… Dar de ce să facem chiar toate calculele dintr-o dată?!”…

Până la terminarea facultăţii s-au mai întâlnit de câteva ori. În general evitau – şi unul, şi celălalt! Apoi. Trecuseră câţiva ani…

„… Te-ai căsătorit?” l-a întrebat, curioase, Corina.

„Încă nu!” i-a răspuns Vlad.

„Ai rămas tot crai!” a exclamat ea, zâmbindu-i…

„Da, «de tobă»! Dar, mai ales, am rămas băiat bun, v Corina, şi am ajuns şi un judecător bun, să ştii…”

„Ţi-au murit lăudătorii, tovarăşe judecător!”

„Da de unde! Nici nu s-au născut!”

„Nu mă întrebi cum îmi merge?” a mai apucat să spună Corina, înainte de a se despărţi de Vlad.

„Ba da: «Cum îţi merge»?”

„Foarte bine!” a răspuns profesoara, dar peste apele din ochii ei s-au mişcat, grăbite, două pale de umbre. „Am şi o fetiţă. Are patru ani!”

„Mă bucur, Corina! Să-ţi trăiască! i-a urat Vlad, cu sinceritate. Îţi doresc tot binele!”

„Şi ţie! Şi te mai aştept!”

„O cunoaşteţi pe tovarăşa Ionaşcu?” l-a întrebat directoarea.

„Da, din facultate! Am fost colegi: ea la Istorie, eu la Drept!”

„Mda! exclamă, în timp ce cu ochii cercetează nişte hârtii de pe birou. E o fată… bună!”

„Mă bucur! Şi în facultate era o studentă bună”, a adăugat Vlad, grăbindu-se să părăsească şcoala.

„Vă mulţumesc, tovarăşe Cosmescu, i-a spus directoarea, la plecare, aţi vorbit frumos şi interesant pentru copiii noştri, pentru cadrele didactice, astăzi ca şi altă dată. De aceea, să nu vă supăraţi dacă vom mai îndrăzni…”

„Cu multă plăcere, tovarăşă directoare! Numai să mă anunţaţi din timp, ca să-mi planific şi eu treburile, să le potrivesc în aşa fel, încât să pot veni!”

… Vreme de peste doi ani n-a mai dat însă pe la şcoală. Intre timp, o cunoscuse pe Andreea…

Erau, într-o seară, la teatru. În pauza spectacolului, Vlad se dusese să cumpere ceva de la bufet. A văzut-o, pe Corina în faţa lui. Aceasta, peste câteva clipe, întorcându-şi capul, întâmplător, l-a observat şi ea.

„Vlade, ce bine-mi pare că te văd! a exclamat profesoara, apropiindu-se de el şi sărutându-l. De ce n-ai mai venit pe la noi, la liceu? Nu te-a mai chemat directoarea? Să ştii că e cam a dracului… ne face zile

fripte!”

„Dacă spui tu?! Eu n-am prea observat, în cele câteva daţi în care am fost pe la voi”.

„Cu cine eşti la teatru?!”

„Cu viitoarea mea soţie!”

„Cine, cine? Să mi-o prezinţi şi mie!” spuse Corina curioasă.

„O cunoşti!”, i-a răspuns Vlad.

„Daa?! De unde?”

„Vă întâlniţi, probabil, în fiecare zi!”

„Nu se poate! Doar n-o fi profesoară la mine la liceu?”

„Ba-i tocmai colegă cu tine!”

„Extraordinar! Cine e?”

„Uite-o, se află acolo, pe canapea!” spuse Vlad, orientându-i privirea în direcţia Andreei, care nu-i observase, fiindcă citea ceva în programul de sală.

„Andreea Petrescu?! se miră Corina. Ooo!, banditule, e fată frumoasă, nu zic, şi profesoară bună, dar…”

„Te rog, Corina! Să nu începi să mi-o bârfeşti.”

„Nu e vorba de bârfă, Vlade, dar noi ne cunoaştem de mult. Şi tu ştii că eu te-am iubit… Mă rog, ce să-ţi mai spun… Şi-atunci unele lucruri, aşa, ca să fii pus în gardă, nu ţi-ar strica, că doar nu te-ai însurat încă. Cine ştie, ai mai putea cumpăni…”

„Mă mâhneşti, Corina! Nu e cazul s-o apăr pe Andreea în faţa ta!…”

„Sigur, sigur, când iubeşti… Ştiu cum este! Oricum, Andreea e o persoană foarte dificilă: plină de sine până la cer, ironică, distantă, rece!… chiar dacă se ţin elevii ăia ai ei cârd după ea… A avut şi o serie de reclamaţii, anchete! Ar fi bine să deschizi ochii! Şi-apoi e inexplicabil de unde câştigă ea atâţia bani, că-i dă mina să umble foarte elegantă… de unde? Că acasă… am auzit c-au fost nişte sărăntoci!… Vlad, Vlad, Unde pleci?! Stai să…”

Judecătorul îi întorsese spatele, îndreptându-se spre

Andreea. Nu putuse s-o mai asculte. I se făcuse lehamite…

„Ce-o fi având cu fata asta? Că doar nu din cauza mea a batjocorit-o atâta!” i se încordase un gând…

„Ce fel de profesoară e Corina Ionaşcu?” a întrebat-o Vlad, când au ieşit de la spectacol.

„De istorie! i-a răspuns, simplu, Andreea. Dar de unde-o cunoşti tu?”

„O cunosc de mult, de când eram studenţi!

„Aţi fost prieteni?” „Nu neapărat!”

„Ce înseamnă «nu, neapărat»? Aţi fost sau n-aţi fost?”

„Câteva săptămâni! Ea pretindea că mă iubeşte, dar mie nu-mi plăcea!”

„De ce? Că e femeie frumuşică şi cred că atunci, cu ani în urmă, era şi mai şi!”

„Nu-mi plăcea şi-atât! A fost ca un mic foc de paie, care s-a stins aproape înainte de a se aprinde.”

„Foc e atunci când arde!”

„Uneori nu arde, ci numai scoate fum. Şi tot «foc» i se spune!”

„Mda! exclamă Andreea. Şi ce-ţi veni cu Corina Ionaşcu? Te-ai mai întâlnit cu ea? Că acum e căsătorită, are şi copil!”

„Am reîntâlnit-o, după săptămânile acelea, preciza Vlad – aşa ca să se ştie că, între timp, n-o mai văzuse pe Corina, ani de zile – când am fost chemat de directoarea ta la liceu, pentru nişte probleme juridice!”

„Dar când ai fost tu chemat la noi la liceu şi eu nu te-am văzut?”

„N-aveai cum să mă vezi, fiindcă pe-atunci, nu erai la şcoală, nu terminaseşi facultatea, fiindcă tu eşti mică…” adăugă Vlad, ciufulindu-i puţin părul, ca unui puşti. Într-o asemenea vizită…”

„A, au fost mai multe!”

„Au fost trei!… la intervale de câteva luni, trei vizite, în

doi ani.”

„Bun! Şi-ai întâlnit-o pe madam Ionaşcu, v-aţi bucurat şi-aţi fost fericiţi!” Vlad a început să, râdă…

„Îmi place! Combaţi tare! înseamnă că… va fi vai de pielea mea dacă o să mişo în front!”

„Da’ de ce să mişti?! In front nu se mişcă! Decât la comandă!”

„Depinde cine comandă!”

„Cum, «cine»? Tu, scumpule! răspunse Andreea, zâmbind, spre a curma jocul vorbelor… Tu, cine altul?… că tot mi-a spus mie «Lady»: «Andreea, când ai să te măriţi, bagă de seamă să nu-ţi contrazici niciodată bărbatul! «Cum, aşa?» am întrebat eu. «Aşa, foarte bine! mi-a răspuns: zici ca el şi faci ca tine! Şi-atunci, armonia va fi perfectă»! Ea mi-a mai spus să aplic «formula» şi în alte situaţii, în şcoală, de pildă. Dar, se pare că în viaţa de familie dă rezultate nemaipomenite!”

„Păi, bag-o bine la cap! Şi vezi, să nu care cumva să mă contrazici vreodată, că…”

„Aha! Tu ai reţinut doar prima parte…”

„Fiecare reţine ce-i convine!… Şi, totuşi, ce fel de profesoară este Corina Ionaşcu?”

„Te-am mai întrebat: de unde, până unde, în astă-seară, Corina Ionaşcu?”

„Fiindcă în astă-seară am întâlnit-o la teatru!”

„Când?”

„Când am fost la bufet, iar tu citeai «Programul» pe canapea!”

„Şi i-ai spus de mine?!” „Bineînţeles!”

„S-a bucurat nespus, aşa-i? Te-a felicitat, ţi-a urat!… Iar pe mine «m-a lăudat» până ce s-a dat semnalul de reîncepere a spectacolului…”

„Nu chiar, fiindcă am venit la tine devreme, nu-ţi aminteşti? I-am întors spatele şi… Ce are femeia asta cu tine, Andreea?”

„Nu numai ea, mai au şi alţii, să ştii! Dacă o să mă lei de nevastă, după cum mi-ai promis – spuse Andreea, zâmbind – să nu aştepţi să mă laude lumea, dragule. Pentru că…”

„Pentru că…”

„Văd că te interesează!”

„Eu cred că e firesc!”

„Atunci, firesc ar fi să nu-ţi mai spun eu nimic şi să ştii tu singur. Că şi aşa te lauzi că pătrunzi firea oamenilor, că-i intuieşti dintr-un ochi… Iar, în ceea ce mă priveşte, de luni de zile mă tot cercetezi şi pe-o parte, şi pe alta!… Ei, aştept!”

„Fiindcă «eşti încrezută, ironică, distantă, rece!” „Asta crezi tu despre mine?” spuse Andreea alarmată.

„Îmi pare rău că e noapte şi n-ai putut să observi ghilimelele. Era un citat! în ceea ce mă priveşte, dacă te interesează cu adevărat «problema», atunci aş spune: «Fiindcă eşti mândră, pe dreptul tău, că nu faci rabat la demnitate, indiferent de ce ţi s-ar putea întâmpla, fiindcă eşti sinceră, mult prea sinceră – ai sufletul în ochi şi pe obraz –, că tai potecă totdeauna de-a dreptul, nu ştii s-o mai iei şi pe ocolite, fiindcă nu eşti o neajutorată la minte, ci dimpotrivă, că nu laşi pisica să-ţi mănânce din palmă, făcându-te că nu vezi, fiindcă iubeşti copiii şi ei te iubesc pe tine, fiindcă te îmbraci frumos şi eşti o frumoasă… frumoasa mea, iubita mea!»”

„Într-o zi – a început Andreea să povestească – fosta ta prietenă a venit de la o oră tunând şi fulgerând:

«Dragă, mi s-a adresat ea mie, clasa ta e o clasă de leneşi! N-au învăţat nimic pentru astăzi la Istorie. Le-am pus trei de sus, până jos, la toţi! Aşa, ca să-i învăţ minte! Şi, te rog, să faci din asta o problemă şi în organizaţia U.T.C. Păi se poate, dragă?! Se poate?

«Nu vă supăraţi, am întrebat-o, dar nu v-aţi interesat de ce n-au învăţat? Nu i-aţi întrebat?»

«Ba da, dragă, dar ce ăsta e motiv – că au fost, cică, la muncă patriotică?!»

«Eu cred că este – i-am răspuns – fiindcă au participat la o acţiune specială, organizată de şcoală, că au fost ocupaţi întreaga după-amiază de ieri şi că n-au avut deci când să înveţe. Şi, în plus, conducerea şcolii le-a şi promis copiilor că nu vor fi ascultaţi astăzi, avându-se în vedere acest fapt. Profesorii toţi au fost anunţaţi! Dumneavoastră de ce nu vă conformaţi unei dispoziţii?»

«Ce *dispoziţie*, dragă, eu n-am ştiut nimic de-o asemenea dispoziţie!»

«Păcat! Dar, chiar aşa stând lucrurile, când vezi, ca profesor, că o clasă întreagă – şi nu de *leneşi*, pentru că elevii mei învaţă la toate disciplinele, inclusiv, la Istorie – nu şi^a pregătit lecţia, când îţi explică pentru ce (deci nu din lene sau din rea-voinţă), te aşezi liniştit pe scaun şi, numai fiindcă ai catalogul în mână, te apuci şi aşterni nota trei *de sus şi până jos*?! Cum se poate aşa ceva?»

«Ia ascultă, s-a împieptoşat *amica* dumitale, mă tragi la răspundere?»

«În această împrejurare nu neapărat! i-am zis (am văzut că-ţi place ţie cuvântul acesta *neapărat*, de-aceea-l folosesc şi eu), dar o voi face într-un cadru organizat, când va trebui, fiţi sigură, să răspundeţi pentru jignirea adusă unei clase întregi de elevi. O să vă chem, de altfel, peste vreo câteva zile, şi la şedinţa cu părinţii, să vă exprimaţi şi acolo *justificata* dumneavoastră indignare şi să le explicaţi direct *temeiurile sancţionării* copiilor lor.»

„Tovarăşa profesoară s-a făcut galbenă, apoi, verde, în fine, a trecut prin tot curcubeul. Cei din cancelarie, fără excepţie, au fost de partea mea”.

„Şi madam Marinescu?”

„Întâmplător, ea nu era de faţă! Bineînţeles că într-o şedinţă de partid, cu o dezbatere pe probleme profesionale, a mâncat o papară straşnică, iar Consiliul de

conducere i-a aplicat şi o sancţiune. Şi, în felul acesta…”

„Ţi-ai făcut-o prietenă… până la adânci bătrâneţe!”

„Aşa se pare! Astă-seară a şi dat un recital!”

9.

Un alt moment pe care îl ţineau însă minte Andreea şi Vlad se petrecuse înainte de căsătorie…

Era în noaptea Anului Nou. Ningea cu fulgi mari, uşori, ce se legănau în văzduh, întârziind parcă într-un dans mirific, înainte de a se aşeza pe feţele oamenilor, pe case, pe străzi, peste lume. Au aranjat să petreacă această noapte împreună cu doi prieteni buni – el inginer, ea profesoară, la alt liceu decât al Andreei – pe care Vlad îi cunoştea mai de demult.

„Bine că am ajuns la timp – a spus Vlad, când s-au văzut în casa amicilor lor –, peste o oră-două cred că nu se va mai putea circula. Ninge ca-n poveşti!”

„Nu era niciun pericol, Vlade, rosti, zâmbind, inginerul, tu ai fi coborât din maşină, ai fi luat «broscuţa» în spate şi-ai fi pornit-o încoace. Până mâine dimineaţă ajungeai tu”.

„Şi cu Andreea ce-aş fi făcut?”

„Pe ea ai fi lăsat-o-n maşină, în «Volkswagen», că doar nu era să târnoseşti prin zăpadă mândreţe de fată! Le-ai fi purtat pe-amândouă pe umeri!”

„Ei, aşa mai merge, m-am liniştit! spuse judecătorul, în timp ce cu toţii au izbucnit în râs. Şi-acum, fiindcă tot am la îndemână această soluţie «inginerească» eu zic, Andreea, să ne întoarcem de unde-am plecat şi s-o punem în practică. Ar fi păcat să n-o verificăm! Sau, şi mai bine, o lăsăm pentru mâine dimineaţă, când va trebui să plecăm!”

„S-o crezi tu – îi răspunse Andreea –, mâine dimineaţă, dacă va fi precum zici, eu aicea dorm: e cald şi bine, loc

îmi găsesc eu pe vreo canapea…”

„Şi eu?”

„Tu ai să mă veghezi, dragule, ca să începi anul numărul unu al existenţei noastre sub semnul neuitării! Dacă adormi, uiţi de mine!”

„Nu te văd prea bine, Vlade!” spuse Valentin, inginerul.

„De-acum nu mă mai vezi bine? Nici n-am apucat să ciocnim primul pahar. Ce-o să ne facem până mâine dimineaţă?…”

„Discuţia noastră despre zăpadă mi-a adus aminte de o întâmplare… Era tot aşa in noaptea de Anul Nou. Băiatul unui prieten al familiei noastre, student, în ultimul an, la limbi străine, a hotărât, împreună cu câţiva colegi de-ai lui, să petreacă revelionul intr-o cabană, în apropiere de munţi, la o distanţă de vreo 10 km de satul lor. Băieţii şi-au anunţat prietenele, părinţii şi toată lumea a fost de acord. Prietena lui Ionică – aşa se numea băiatul despre care vă spun – locuia într-un orăşel din vecinătatea satului. Tot acolo mai locuia şi altă fată – care urma să petreacă revelionul împreună cu grupul acela de tineri. Era prietena altui băiat – Eugen.

Cei doi – Ionică şi Eugen – s-au aventurat cu un autoturism, trecând peste nişte dealuri, ca să aducă fetele în satul lor. Au reuşit, dar au cam întârziat. Ceilalţi nu i-au mai aşteptat şi-au plecat spre cabană cu o maşină mare şi puternică, un camion. Le-a lăsat vorbă să vină pe jos, pe un drum mai scurt, de nici patru km.

N-au avut încotro, au pornit-o pe jos. I-a apucat noaptea şi-a început să ningă puternic. Drumul, care devenise doar o potecă, era din ce în ce mai anevoios. După calculele lor, ar fi trebuit să se apropie. Dar încotro e cabana? Ionică ştia bine locurile pe-aici; la cabană nu fusese însă de prea multe ori.

«Trebuie să fie undeva în stânga, a spus băiatul. E un

podeţ pe care vom trece peste o apă şi, de-acolo, la două sute de metri e cabana. Prietenii noştri cred c-au fiert deja ţuica, ne aşteaptă. O să bem şi-o să ne dezmorţim imediat! Nu vă faceţi griji. Acum ajungem!»

Încerca să-i încurajeze pe ceilalţi, mai ales pe cele două fete care obosiseră şi începuseră să scâncească.

«Ionică, pe-aici nu sunt lupi?» l-a întrebat, gâfâind în urma lui, Teodora, fata pe care el o iubea.

«Sigur că sunt, şi lupi şi urşi!»

«Vai de capul nostru! a exclamat Teodora, şi-atunci ce ne facem?»

«Am spus doar că *sunt*, dar asta nu însemnează că vin să ne-ntrebe pe noi ce căutăm pe-aici, la ora asta. S-au adunat şi ei pe la *casele* lor, petrec revelionul.»

«Să ştiţi că mie a-nceput să mi se facă frică! s-a auzit glasul Cătălinei, al celeilalte fete. Ce bine era dacă stăteam noi la Câmpulung, Teodora – a mai adăugat ea – şi dacă îi opream cu noi şi pe *exploratorii* ăştia ai ţinuturilor albe de sub munţi! Acum»…

«Da, dar cine mai trăia o asemenea aventură?» – s-a amestecat în vorbă şi Eugen.

«Ştiţi ceva, a intervenit Teodora, oprindu-se în loc, şi oprindu-i şi pe ceilalţi, eu m-am săturat şi de aventură, şi de tot. Simt că nu mă mai ţin puterile. Ioane, mai ai vreo speranţă să găsim cabana sau rămânem aici şi ne facem statui?»

«Atâta vreme cât nu ţi-ai pierdut umorul, înseamnă că mai poţi!» răspunse băiatul, dar glasul lui avea alte modulaţii, altă rezonanţă, trădând îngrijorarea.

«Drept să vă spun, nu înţeleg ce s-a întâmplat», a adăugat Ionică scoţându-şi ochelarii care-l apărau de zăpadă şi de pleazna vântului ce începuse s-o învârtejească. A încercat să privească fără ei. A ridicat lanterna, deschizând faza lungă. În jur zăpadă, copaci şi zăpadă, peste care domnea întunericul.

«Haideţi să strigăm, a propus Eugen, poate suntem în apropiere şi ne vor auzi».

Au început să strige, să chiuie, să fluiere, pe rând sau cu toţii deodată."

„Hai, Vlade, taie-i coada, că e lungă! a propus Carmen, soţia lui Valentin. Ce vrei, să ne faci să plângem? Ne-am adunat la petrecere doar. Spune-ne mai repede, i-au găsit pe ceilalţi sau nu?"

„Nu!" a răspuns judecătorul.

„Nu?! s-a auzit glasul, îngrijorat, al Andreei. Şi ce-au făcut, până la urmă?"

„După ce s-au chinuit vreo oră, tot învârtindu-se prin nămeţi, tot strigând – pierduseră de-acum drumul, nu mai ştiau încotro s-o ia – au dat, din întâmplare, de o linie ferată – trecea pe-acolo un trenuleţ care ducea muncitorii ce lucrau în pădure şi la o întreprindere forestieră până în satele învecinate.

«Suntem salvaţi, a strigat Ionică, am găsit calea ferată!»

«Care cale ferată?» a întrebat Teodora, cu glasul stins.

«Cea care trece şi prin sat pe la noi!»

«Şi? a adăugat Cătălina, vine vreun tren special să ne ia pe noi la ora asta? Când trec, de obicei, trenuri pe-aici?»

«Mâine şi poimâine nu circulă!?» a răspuns Eugen. «Atunci aici o să-ngheţăm!» a spus Teodora, începând să plângă…"

„… Peste vreo zece minute, au găsit şi o gheretă a unui paznic. Era, de fapt, o cameră din zid, cu ferestre, cu uşă… Uşa era însă încuiată. Au forţat-o, dar n-au reuşit s-o deschidă. Au încercat o fereastră. Până la urmă, au spart un ochi de geam, au deschis fereastra şi-a intrat Eugen. Le-a deschis şi uşa! In sfârşit, erau la adăpost, înăuntru, un pat acoperit cu două pături, o măsuţă, un scaun, un dulăpior agăţat pe perete, o plită. Lângă plită, două braţe de lemne. Le-au văzut pe toate la lumina lanternelor. Au

găsit şi-o lampă. Au aprins-o, chibrituri aveau băieţi, care fumau”.

„Vedeţi, e bun şi fumatul la ceva!” a remarcat inginerul, zâmbind.

„În curând focul duduia în sobă şi în cameră începuse să se încălzească.” (Astupară ochiul de geam spart cu perna de la căpătâiul paznicului)…

„Şi-au petrecut acolo revelionul!” – interveni, din nou, Carmen, nerăbdătoare să se termine povestea.

„Vai, eşti formidabilă, cum de-ai ghicit. Carmen? o ironiza Vlad. Dar cu ce, să-roi spuneţi voi cu ce l-au petrecut, ia să vă văd capacitatea de imaginare! — zise Vlad. Hai, propuneţi!”

„Păi, au găsit şi de mâncare, şi băutură, că paznicul era om serios şi gospodar!” – a propus Valentin.

„Da, au găsit şi de mâncare, ai ghicit, Valentine: un şir de covrigi uscaţi, de cei care se împart la colindători”.

„O, lux! a spus Carmen. Tocmai potriviţi pentru asemenea *noapte*! Dar de băut?”

„La băutură au fost mai norocoşi: în dulapul paznicului îi aştepta o sticlă de ţuică bună…”

„Ţi-am spus eu? Excelent! a subliniat inginerul. Deci au fiert ţuica şi-au mâncat covrigi pentru colindători!… Ce romantic?!…”

„Şi, după plânsetele fetelor… că «unde-au ajuns ele, că ce vor zice părinţii, ceilalţi, oare-i aşteptau la cabană» etc., etc. Au cântat şi-au dansat până dimineaţa. Între timp, a trecut pe la uşa lor un «Moş Martin» şi-a mormăit ceva, dar numai aşa, a urare pentru Noul An; lui i-au răspuns şi nişte lupi, dintr-o coastă de munte, care făceau vocalize în noaptea aceea «mare» şi albă, şi-apoi lucrurile s-au potolit.

Când s-a luminat afară, băieţii s-au aventurat prin zăpadă, cercetând locul. Spre bucuria lor, au găsit, în apropiere de calea ferată, un vagonet. S-au chinuit, cât s-au chinuit, dar au reuşit să-l pună, până la sfârşit, cu roţile

pe şine.

Au venit şi-au sculat fetele, care aţipiseră puţin în patul paznicului.

«Domnişoarelor, trăsura fermecată, cu roţi de fier şi cu pornire prin opintire de braţe şi de umeri – un *hei-rup* şi gata – vă aşteaptă în apropiere de uşa *palatului* dumneavoastră. Vă rugăm să vă puneţi *condurii*, care sperăm că s-au zvântat pe lingă plita lui Moş Ion, să vă împrospătaţi obrazul cu puf din marea de vată şi să mergem!»

Când au văzut vagonetul, fetele au uitat de tot necazul prin care trecuseră. Acum erau sigure că vor scăpa din pustietatea aceea. Şi chiar au scăpat, pentru că, în mai puţin de o oră, au ajuns în sat. Calea ferată era construită într-o uşoară pantă, suficientă ca vagonetul să alunece, iar unde se mai oprea, băieţii repetau hei-rupul de la plecare…

Vă daţi seama, noaptea aceea, pentru ei, a fost…”

… Orele au trecut pe nesimţite… În momentele cumpenei dintre ani, oricât se străduiau să nu arate, Andreea şi Vlad erau cuprinşi de o mare şi frumoasă emoţie: începea anul numărul unu, al existenţei lor.

După îmbrăţişări, şi urări calde, urzite cu lumini de suflet şi de gând curat, ce respirau peste simfonia paharelor cu arome de şampanie tremurătoare, s-a auzit glasul lui Valentin:

„*Oaspeţi dragi*, – a început el ceremonios – (Andreea s-a uitat în spate, să-i vadă pe ceilalţi; nu erau decât ei) *şi mărită curte* (s-a plecat către Carmen – soţia lui), *cei de faţă să m-asculte!…*

„Să ştii că, odată cu noul an, l-a pălit harul poeziei!” exclamă Vlad…

„*Deci, oaspeţi dragi, mărită curte*, reluă Valentin imperturbabil, cu glas solemn: *a sosit momentul!*”

În clipa aceea a desfăcut o cutiuţă frumoasă, pentru păstrat bijuterii, din care s-au revărsat, sub candelabrul cu lumini de deasupra, sclipirile de aur a două verighete.

„Şi-acum mâna dumneavoastră, domnişoară!”

Andreea, care încremenise privind spre zâmbetele acelea calde din „misterioasa” cutie, a întors, pentru câteva clipe, ochii spre Vlad; şi i-a plecat însă repede, fiindcă i s-au umplut de lacrimi.

„Şi mâna dumneavoastră, cavalere!” a repetat inginerul.

Prinzând apoi cele două mâini ale tinerilor cu degetele înnobilate de legământul sacru al logodnei şi unindu-le parcă într-una singură, Valentin s-a uitat adânc în ochii Andreei şi ai lui Vlad, urându-le:

„Să fiţi fericiţi! Şi să trăiţi întru mulţi ani, înflorind ca merii, ca perii, în mijlocul unei primăveri veşnice!”

S-au îmbrăţişat cu toţii, într-o tăcere deplină. Andreea şi Vlad nu puteau să scoată niciun cuvânt.

„Şampanie! Şampanie! a strigat Valentin, alergând el însuşi şi destupând o nouă sticlă. Aşa! Aşa! se bucura, turnând în pahare. Ei, hai, încă o dată: «La mulţi ani! Noroc şi fericire!»… Şi, de azi înainte, să-mi ziceţi: Nasule! Şi treceţi, imediat, să pupaţi mâna naşei şi a naşului! Repede, repede! Nu vă mai codiţi!”…

Voia să-i scoată neapărat din momentul acela de mare emoţie. Dar, oricât se grozăvea şi lui îi tremurau vorbele!…

„Îţi mulţumesc, Vlade! a şoptit Andreea, întorcându-se spre el şi îmbrăţişându-l. Este cel mai fericit moment din viaţa mea!…”

… „Şi să ştiţi că, în noaptea aceea, şi Ionică i-a pus Teodorei pe deget inel de logodnă!…”

CAPITOLUL V

1.

— Ştii, Vlade, în viaţa noastră există un lucru pe care eu nu ţi l-am spus. Îl cunosc sora şi nepoata ta de la Piteşti – erau de faţă când l-am făcut. M-au şi ajutat chiar.

Judecătorul a deschis ochii mari.

— Va să zică umblăm şi cu secrete!... Şi, mă rog, de ce n-am ştiut de el la timp, pentru că acum bănuiesc că te-ai hotărât să-mi spui despre ce e vorba.

— Fiindcă nu erai în ţară, când el s-a petrecut, erai plecat pentru vreo zece zile parcă – într-o delegaţie în străinătate.

— Şi ţi-ai ales anume momentul!

— Nu, nu l-am ales, dar m-am bucurat că s-a nimerit aşa, pentru că tu n-ai fi fost de acord...

„Tovarăşă profesoară, tovarăşă profesoară, nu vă supăraţi, dar noi ce facem cu banchetul?” a întrebat cineva dintre elevii care-o înconjuraseră.

„Care banchet?”

„De absolvire a liceului!”

„Păi, n-aţi auzit că nu e voie, nu se face niciun fel de banchet. Va fi o serbare frumoasă, ca de obicei, diplome, vorbe, flori, şi gata – treceţi la pregătirea pentru bacalaureat, pentru facultate!... le-a răspuns Andreea. Şi-apoi de ce mă întrebaţi pe mine, n-aveţi profesoară dirigintă?”

„Pentru noi dumneavoastră sunteţi *profesoara dirigintă!* ... a răspuns, întristat, un băiat. Ştiţi doar foarte bine! De ce ne-aţi lăsat altcuiva?...”

„Ho, că mi-aţi scos ochii de atâtea ori!” spuse Andreea...”

… Ce se întâmplase, de fapt?

Odată cu venirea la liceu, Andreea fusese numită dirigintă la clasa a IX-a. Erau primii ei elevi, de care s-a apropiat foarte mult, pe care i-a iubit nespus, cu care fusese la nenumărate spectacole, în excursii… reuşind astfel să-i cunoască foarte bine, pe ei, ca şi pe părinţii lor, să-i cunoască, să-i ajute, să-i îndrume. Copiii aceştia o socoteau mai mult decât pe o mamă, deşi, ca vârstă, îi întrecea nu cu prea mulţi ani; veneau la ea cu inima şi cu sufletul deschise şi-i spuneau orice. Îi învăţase să fie sinceri şi cinstiţi, fiindcă numai aşa simţise ea că pot colabora.

Uneori o puneau chiar în încurcătură: băieţi sau fete – nu se sfiau, îi spuneau de toate, dezvăluindu-i chiar frământări intime. Andreea îşi dădea seama că şi în această privinţă, ca în atâtea altele, avea mult de lucrat cu ei. Trebuia să-i facă să simtă şi pragul unei măsuri, până unde se poate adică să-ţi pui sufletul în palmă, lăsându-l la discreţia altor ochi. Deocamdată, se bucura nespus că îi determinase să aibă încredere în ea, să n-o mintă cu nimic şi să gândească atunci când era vorba despre probleme de interes comun – prin prisma cerinţelor colectivului, să acţioneze, în orice moment, de pe această poziţie.

„Sunt adorabili, îşi spunea Andreea, adorabili!” Cu ei împreună se simţea nemaipomenit de bine. Iar copiii observaseră asta şi căutau să n-o supere cu nimic. De cum intra în clasă, îi căutau ochii, pentru ei ochii profesoarei spuneau totul, priveau în ei ca-ntr-o oglindă a fiinţei. Dacă erau limpezi, senini, fără nicio umbră, trebuia să apară şi zâmbetul, care, uneori, întârzia câteva minute, blocat de cine ştie ce fel de preocupări, „vor apărea şi vorbele frumoase, tandre”, cu care îi înconjura mereu, îşi spuneau copiii aşteptând. Iar dacă se întâmpla să intre pe uşa clasei mâhnită de ceva, ori obosită, atunci elevii ei se întreceau în a-i da veşti bune, răspunsuri frumoase la lecţie,

trimiţând spre ea priviri calde şi lumini de suflet. În asemenea condiţii, totdeauna pleca mulţumită, în urma întâlnirii cu ei. Şi, totuşi, într-un moment…

După ce tremurase pentru fiecare în timpul concursului de admitere în clasa a XI-a – deşi ştia că nu vor fi probleme, deoarece elevii cei mai buni optaseră, în continuare, pentru o clasă cu profil de *matematică-fizică*, iar ceilalţi *pentru mecanică* – după examen la începutul noului an şcolar, fusese nevoită să-i părăsească din calitatea ei de dirigintă.

O chemase directoarea liceului, încă din vară, şi-o avertizase că, din toamnă, va primi, ca dirigintă, o clasă a IX-a.

„De ce?” întrebase, încă de-atunci, alarmată, Andreea.

„Pentru că, în urma probelor de verificare date, în liceul nostru au intrat şi mai mulţi copii ai unor colegi. Poate nu e bine ce-ţi spun şi ceea ce fac – a zis directoarea. Poate că se vor isca necazuri. Părinţii copiilor, colegii noştri deci, m-au rugat însă – cu cerul, cu pământul – să-i adun pe toţi (sunt, de fapt, vreo patru) într-o singură clasă şi să te pun pe dumneata dirigintă. Ar trebui să te bucure faptul că ei, ca şi alţii, te apreciază foarte mult, că au atâta încredere în dumneata…”

„Bine, dar cu «elevii mei» ce fac? a replicat Andreea. Cum să-i las?”

„Ştiu că te-ai legat de ei şi că firesc este să-i duci în continuare. Dar vezi, acum a fost treaptă, ei şi aşa nu vor mai fi toţi într-un singur colectiv – unii au intrat la matematică-fizică, alţii la mecanică; îţi va fi greu şi dumitale, pe care să-i iei ca dirigintă?”

„Pe cei de la matematică-fizică, acolo sunt mai mulţi!”

«Mai mulţi! Nu sunt decât cu doi mai mulţi. Se vor supăra ceilalţi, îţi spun eu. Aşa… Şi n-o să te desparţi de «el, fiindcă îţi dau ambele clase la chimie!

Se gândise toată vara la propunerea directoarei. La un

moment dat şi plânsese.

„Cum să mă mai uit eu în ochii lor, cum? se întreba. Ce vor zice despre mine? N-or să mai creadă în nimic!”

Exagera, desigur, dar, în esenţă, frământarea era firească – la un om ca ea – şi întemeiată.

În toamnă, după ce s-au întors din vacanţă, directoarea a luat-o din nou în primire. Cu rugăminţi mai întâi. Au venit şi colegii ei – profesorii, două femei şi doi bărbaţi – se nimeriseră, părinţii copiilor. I se făcuse ruşine pentru faptul că atâţia oameni în toată firea stăruiau pe lângă ea. Îşi dădea bine seama de acest lucru, dar nu se putea hotărî, totuşi. Până la urmă, directoarea a chemat-o şi i-a spus:

„Ştii ce, Andreea, ia-mi-i pe ăştia de pe cap, că m-au năucit, am atâtea treburi şi ei – una-două – sunt la mine, nu mai scap de ei! Şi nici pentru tine nu este bine… parcă ai aştepta rugăminţile acestea…”

„Tovarăşă directoare”, a izbucnit Andreea…

„Ştiu, ştiu, eu ştiu adevărul, dar lumea, fetico, n-are timp să despice firul în patru, mai ales când e minată din spate de un anume interes.”

„Dar se vor revolta şi părinţii, să ştiţi!”

„Pe părinţi îi potolesc eu, lasă-i pe mâna mea. Tu le spui că aşa a hotărât conducerea liceului”.

„Ceea ce, până la urmă, este aproape adevărat!” „Vino să te sărut, a chemat-o directoarea lângă dânsa, pentru acel «aproape», de data asta. Însemnează că n-o vei face aşa, numai din obligaţie!”

„Tovarăşă directoare, eu nu pot să vă refuz în primul rând pe dumneavoastră. Dar să ştiţi că-mi este greu! Şi sunt îngrijorată şi pentru altceva: nu ştiu ce fel de copii au colegii noştri, dacă nu vor ieşi discuţii, pentru că, sper că mă cunoaşteţi de-acum, eu nu pot admite în această clasă încă patru diriginţi. «Problema» vă rog s-o discutaţi cu dânşii de la început”.

Directoarea i-a chemat pe cei patru şi, chiar în faţa Andreei le-a atras atenţia să nu se amestece cu nimic în problemele clasei. Să-şi lase copiii pe mâna dirigintei! Colegii Andreei au fost bucuroşi şi, în acelaşi timp, cu totul de acord cu propunerea, pe care-o socoteau de altfel firească.

Andreea era însă cu inima în căngi. Mai erau câteva zile până la deschiderea cursurilor. Câţiva elevi – de la clasa de matematică-fizică – au venit după ea oferindu-se s-o ajute la treburile începutului de an şcolar… Nu le-a putut spune din prima clipă. Erau atât de bucuroşi de reîntâlnire. De fapt, veniseră copiii care-i erau şi ei cei mai dragi, de care se ataşase cel mai mult, fiind şi elevi foarte buni la învăţătură: Dragoş, Cătălin, Şerban, Janette, Cristina, Traian, Ruxandra… Până la urmă n-a avut încotro, le-a spus. Şi, bineînţeles, că a aruncat totul pe conducerea şcolii, care „hotărâse” astfel (se folosea de sugestia directoarei).

La început, băieţii şi fetele au crezut că glumeşte, că vrea să-i încerce.

„Ne încercaţi”, tovarăşă dirigintă, aşa i-au şi spus; „pentru că altfel ar fi o catastrofă!” a exclamat Dragoş, fostul secretar al biroului UTC. Dar, când i-au văzut lacrimile rostogolindu-i-se pe obraji…

Toate zbaterile – ale lor, care s-au dus chiar atunci la directoare şi ale părinţilor – n-au adus însă nicio schimbare.

Pe cei cu care a stat atunci de vorbă, ca şi în zilele următoare – apoi pe alţii, pe părinţii unora dintre ei Andreea a încercat să-i liniştească.

„Vă voi fi profesoară, în continuare, nu vă speriaţi, le spunea ea; şi-apoi, eu sunt mai tot timpul în şcoală, dacă vi se întâmplă ceva – veniţi la mine, stăm de vorbă, am să fac tot ce pot eu pentru voi. Dar acum înţelegeţi-mă, nu mă mai chinuiţi!” Şi iarăşi îi soseau lacrimile în ochi.

Până la urmă au înţeles-o, fiindcă n-au avut încotro.

În ziua festivităţii de deschidere a noului an de învăţământ, a trăit clipe de mare încordare. Mai întâi că nu se putea uita spre clasele unde se aflau „copiii ei”. Nici nu îndrăznea să întoarcă ochii într-acolo, deşi pe-ai lor îi simţea parcă arzându-i obrajii.

La un moment dat însă a apărut în careu o femeie cu un băiat, un elev. Trecuse şi el în clasa a XI-a. Era un copil infirm. Suferea de o boală îngrozitoare care-i strâmbase coloana vertebrală, faţa, întregul corp, care îi bloca muşchii, făcându-i mersul aproape imposibil.

Fusese şi el elev al Andreei, făcuse parte din clasa ei. Se numea Papadopol Leonard şi toată lumea îi spunea „Papi”…

Acum „Papi” mergea încet, târându-şi picioarele. Se sprijinea în două bastoane. Pe după gât, prinsă do un cordon mai lung, avea o geantă, ce se rostogolea când pe o parte a trupului său chinuit, când pe alta, după cum băiatul se mişca. Înainta, căutându-şi colegii. Mama, care îl însoţea, i-a luat-o puţin înainte, întrebând pe cineva unde se află clasa tovarăşei profesoare Andreea Petrescu.

„Clasa a IX-a?” i-a răspuns cel întrebat. „Nu, a XI-a, de matematică-fizică!” a precizat femeia.

„Tovarăşa profesoară Petrescu nu mai este dirigintă la clasa a XI-a, ci la a IX-a”.

„Cum la a IX-a? Nu se poate, e o greşeală!” a spus mama lui „Papi”…

Când a înţeles că aşa stau lucrurile, a căutat-o pe Andreea.

„Cum aţi putut să faceţi aşa ceva, tovarăşă profesoară? De ce i-aţi lăsat? a întrebat-o femeia, aproape apostrofând-o. Dumneavoastră ştiaţi ce-aţi reprezentat pentru copiii ăştia?”, a mai adăugat, mânioasă, mama acelei fiinţe chinuite, întorcând spatele Andreei şi plecând fără să mai aştepte vreun răspuns…

Următorii doi ani care au trecut, până când foştii elevi se apropiau de absolvirea liceului, au fost foarte agitaţi pentru Andreea. Era cu adevărat dirigintă la trei colective de elevi: copiii din clasa a IX-a şi cele două grupuri împărţite în două clase a XI-a.

A încercat mult să se apropie şi de noii săi elevi şi, în mare măsură, a reuşit. Pe ceilalţi, cu deosebire pe unii dintre ei, nu-i putea însă uita. Aceştia, de altfel, se ţineau după ea ca după propria lor dirigintă. Când li se întâmpla ceva neplăcut, când puneau ceva la cale când aveau de rezolvat ceva – la Andreea veneau, fără nicio rezervă.

„Ne-aţi promis că nu ne veţi părăsi! îi spuneau. Trebuie să ne suportaţi! Şi începeau să-şi spună păsurile ori să-şi fluture pe dinaintea ochilor visurile, cerându-i părerea şi, cel mai adesea, concursul.”

„Până n-or pleca ăştia, de-a XII-a, din şcoală, pe noi n-o să ne iubească aşa cum ne dorim!” a exclamat cineva din clasa la care acum Andreea era dirigintă de drept. Ajunseseră şi ei într-a X-a.

Iată însă că „cei dintr-a XII-a” se apropiau de sfârşit…

După obicei, la absolvire, elevii şi profesorii organizau, pe lingă serbarea oficială, o petrecere, „un banchet”, cum i se spunea. De un an însă, organele de învăţământ interziseseră asemenea manifestări atâta timp cât elevii se aflau încă în evidenţele şcolilor, până când nu se termina deci examenul de bacalaureat. După acest examen, absolvenţii se împrăştiau, preocupaţi de admiterea în facultăţi ori de repartizările în producţie. Rareori se mai adunau la un loc, cu toţii, într-un moment care să se păstreze viu pentru tot restul vieţii.

În vederea unui asemenea *moment* se consultau foştii elevi ai Andreei cu profesoara ce le fusese dirigintă. Aflându-se la încurcătură, Andreea nu le-a dat un răspuns pe loc la întrebarea lor. S-a mai gândit şi, ca să fie sigură că-i are sub ochi, că nu se petrece nimic care să afecteze

cumva prevederile indicaţiei organelor de învăţământ, dar mai ales ca să poată trăi din plin şi ea bucuria aceea, rară, a lor a hotărât să-i primească… în propriul ei apartament.

Se căsătorise de peste un an şi jumătate cu Vlad şi doar de câteva luni se mutaseră într-un apartament nou, dintr-un bloc. Munciseră mult şi cheltuiseră o sumă importantă de bani ca să-l amenajeze frumos, în aşa fel încât să se simtă bine în el. Cu deosebire Andreea lucrase, alături de meşteri, în toate orele ei libere, luni de zile. Şi într-adevăr, acum „casa lor" era un loc curat, civilizat, plăcut. Ei bine, în lipsa lui Vlad, care, în mod sigur n-ar fi fost de acord (în privinţa aceasta Andreea intuise bine), ea a hotărât să aducă tocmai în acest loc douăzeci de băieţi şi de fete, ca să-şi petreacă acea *seară unică* din viaţa lor.

„Cuum?! Vă primeşte la dânsa acasă?! Şi vă mai face şi mâncare?! se mirau părinţii copiilor. Nemaipomenit! E nemaipomenită, domnule!"…

Andreea i-a primit şi le-a pregătit şi tot felul de gustări, de prăjituri, torturi, cu ajutorul unei surori a lui Vlad şi al fetei acesteia, pe-atunci studentă. Au lucrat câteva zile toate trei – spre a le face tinerilor tot felul de surprize…

— Dacă i-ai fi văzut ce frumoşi erau şi cât de fericiţi, pentru că nici ei, nu numai părinţii, nu s-au aşteptat la acest gest din partea mea. Iar eu l-am făcut nu ca să-mi răscumpăr în vreun fel „vina" de a-i fi părăsit, ca dirigintă, cu doi ani în urmă, ci pentru că mi s-a părut firesc – erau doar „copiii mei" –, o parte dintre ei, fiindcă n-am putut să-i aduc pe toţi (selecţia se făcuse pe parcursul anilor, aceştia – cei douăzeci – fiind cei mai legaţi de mine); şi i-am mai adus în casa noastră pentru plăcerea mea, de a-i vedea împreună, frumoşi şi fericiţi! în felul acesta am mai absolvit şi eu, încă o dată, liceul…

Dacă ai şti că le părea rău pentru faptul că nu eşti şi tu; erau convinşi că te-ai fi bucurat să-i vezi şi să petreci cu ei… Aşa-i că te-ai fi bucurat, măcar puţin? Hai, spune!

— În orice caz, mă bucur mult că tu ai fost în stare să faci acest gest! i-a răspuns judecătorul, mângâindu-i obrazul ca unui copil ce-ţi este drag pentru tot ceea ce face şi cum face… Adevărul era că întreaga poveste îl emoţionase frumos, iar capacitatea Andreei de a-şi risipi sufletul în folosul altora i se părea, realmente, fără limite…

2.

Ascultând-o povestind o asemenea întâmplare, Vlad a simţit nevoia să dea la o parte aburul timpului spre a privi – a câta oară în rostogolirea anilor? — către acele „icoane de suflet”, de la care primise lumină pentru întregul lui drum de viaţă…

… „Profesorul nostru de matematică era un bărbat înalt, subţirel, smead la chip, cu ochii căprui, scăpărători, cu un păr foarte frumos ondulat, negru ca pana corbului – a început să-i spună el Andreei. Vorbea rar, condensat, de parcă fiecare cuvânt ar fi fost o noţiune. Lăsa impresia unui om rece, dur, ursuz. Aceasta până când începea să explice ceva. Atunci, vocea i se încălzea dintr-o dată, fiecare cuvânt devenea rotund, parcă mângâiat, iar noţiunile, teoremele, formulele, care ni se păreau cu totul abstracte, de nepătruns, începeau să-şi dezvelească treptat înţelesurile, să intre în dialog cu minţile noastre, să ni se apropie de suflet chiar, cerându-şi un loc cât mai sigur în zestrea valorilor pe care le adunam cu înfrigurare în fiinţa noastră. În orele lui eram numai ochi şi urechi. Când intra în clasă, aproape că ne ţineam respiraţia. Se aşeza la catedră, privea liniştit peste noi şi făcea un semn. Cel la care se uita trebuia să iasă la tablă. Avea o memorie fantastică, cunoştea foarte bine pe fiecare dintre elevi,

încât nici n-avea nevoie să se uite în catalog, ca să ştie situaţia unuia sau a altuia. Mai făcea încă un semn şi alt elev se ridica şi începea să lucreze, pe-o jumătate de tablă, la rezolvarea exerciţiului sau a problemei de pe bileţelul pe care i-l întindea profesorul. Cei rămaşi în bănci, primeau, la rândul lor, alte sarcini. Lucram pe întrecute. Rezultatele erau valorificate, pe rând, pentru întreaga clasă. Aveam, în felul acesta, multe lucruri de învăţat într-un timp scurt.

În curând a ajuns şi director adjunct al şcolii. Era necăsătorit şi locuia, în această calitate, într-un apartament modest dintr-o clădire anexă. Venea astfel în fiecare zi în şcoală, în timp ce ne pregăteam lecţiile. Ne ajuta totdeauna când aveam nevoie. În aceste ore era mult mai apropiat de noi, prietenos chiar. Îl îndrăgeam şi ne temeam în acelaşi timp de profesorul nostru. Mai presus de toate, îl preţuiam. Odată cu matematica, am învăţat de la el ce înseamnă a fi drept cu elevul în orice fel de împrejurare… Lucru extrem de important pentru un dascăl!…”

„Poate că şi pentru un judecător!” precizase Andreea.

„Cu siguranţă!” i-a răspuns Vlad.

„Într-o zi, profesorul de Ştiinţe Naturale – şi-a continuat judecătorul rememorarea – a luat, din greşeală, catalogul altei clase. Când l-a deschis şi a înţeles că nu este al nostru, m-a chemat la catedră şi m-a rugat să-l duc la cancelarie, să-l schimb. Am primit, bineînţeles, cu plăcere şi cu emoţie, în acelaşi timp. (De fapt, după cum ştii, a precizat Vlad, n-ar fi avut voie să dea catalogul pe mâna unui elev; de aceea gestul lui era de mare încredere şi mă încânta.)

Nu intrasem până atunci niciodată în cancelaria profesorilor. Când m-am gândit că trebuie să fac acest lucru acum, am simţit dintr-o dată că mi se taie picioarele. Am încetinit pasul, mi-am reglat respiraţia şi, cu catalogul sub braţ, mi-am continuat drumul, încercând să mă

gândesc cum m-aş purta eu în chip firesc, dacă aş fi profesor. (Ştii că, într-o vreme, m-au şi preocupat asemenea gânduri de-a binelea). Mai întâi trebuie să fac pasul mai mare, să calc mai puţin precipitat şi să par gânditor. Un profesor are atâtea probleme la care să se gândească! îmi spuneam. De pildă, pe cine să asculte, că doar acest lucru nu se face la întâmplare. Profesorul de matematică ştie dinainte cine n-are notă, cine are nevoie de încă o examinare, asupra cui nu s-a lămurit ş.a.m.d. (Mai sunt – ce-i drept – şi dintre cei ce învârtesc catalogul dintr-o parte în alta, făcând să tresalte atâtea inimi, până ce se hotărăsc asupra cui să se oprească). Te poţi gândi, apoi, la lecţia nouă, la ceea ce ar trebui să faci spre a fi mai interesantă, mai antrenantă şi mai clară pentru elev…

«Ce e cu tine, Cosmescule, unde te duci cu catalogul acela?» m-am trezit întrerupt din gândurile mele de către profesorul de fizică şi chimie.

«Vă rog să mă iertaţi… mă gândeam… spusei cam încurcat… Îl duc la cancelarie, tovarăşe profesor, să-l schimb, ştiţi, l-a luat din greşeală»…

«Bine, bine!» mi-a spus bărbatul acela voluminos, rotund la faţă, cu părul creţ, tuns scurt, care începuse să-i înflorească puţin pe la tâmple. Sclipea de inteligenţă! Se putea constata şi după ochii, pe care cu greu îi puteai urmări în mişcările lor. Cu elevii era, mai ales, vesel, dar, în spatele acestei veselii, se ascundea o ironie muşcătoare, ce se concretiza, deseori, în usturimi care se chemau: *doi, trei, patru…* Punea, de pildă, o întrebare. Deschidea catalogul, se uita, întorcea filele şi, dintr-o dată, numele răsărea din cu totul altă parte… Cel indicat se ridica şi începea să răspundă.

De obicei, dacă răspunsul se desfăşura pe coordonatele adevărului, profesorul tăcea, privind pe fereastră sau într-o direcţie în care în niciun caz nu se afla cel ce vorbea. Adresa, apoi, încă o întrebare. Căuta cu ochii peste clasă

şi, în sfârşit se oprea… tot la elevul care răspunsese mai înainte. Dacă şi acest răspuns era bun, profesorul se declara mulţumit, fără entuziasm însă, se îndrepta spre catalog şi nota. Apoi, zâmbind sincer către elevul respectiv îi comunica, cu plăcere, nota.

În cazul însă în care răspunsul începea rău, sau într-un chip nepotrivit, corectarea, făcută aproape cu o atitudine neutră, mai degrabă cu oarecare bunăvoinţă, venea pe loc. Soseau întrebările de ajutor, de «desţelenire», cum îi plăcea lui să le numească. Mulţi se redresau şi răspundeau bine în continuare. Când însă, nici cu ajutor lucrurile nu se schimbau, iar elevul îşi etala mai departe mostrele de neştiinţă, profesorul începea să-l încurajeze: «Bine, bine, foarte bine, excepţional!» spunea el într-un crescendo plin de încântare. După care adăuga, cu un glas care părea şi chiar era afectat de o sinceră tristeţe! «Nota trei! Şi, dacă ai să mai continui aşa, preciza profesorul, atunci, flăcăule, ar fi mai bine să ne laşi cu inimile fripte de părere de rău că… te-am pierdut şi să te întorci acasă, să le ţii tovărăşie oilor, vacilor, porcilor, în sfârşit, lighioanelor din gospodăria lui tătâne-tău. Iar de nici acolo nu te vei dovedi de vreun folos, nu-ţi rămâne alta de făcut decât să te rogi de cine s-o îndura să te prindă de turul pantalonilor şi să te-arunce pe vreo gârlă care s-o afla prin apropierea voastră. În felul acesta se va auzi pământul spunând: *Mulţumesc*! Şi asta pentru că s-a mai uşurat de-o loază ca tine!»…

După câţiva paşi, m-am întâlnit cu profesorul de geografie.

«Bravo, Cosmescule, văd că ai ajuns profesor! îţi şade bine, să ştii!» mă întâmpină el cu un zâmbet deschis.

Era un bărbat plăcut, înalt, cu părul aproape alb, deşi nu avea mai mult de 35 de ani. Avea o voce caldă şi domoală. Se îmbrăca elegant şi lăsa totdeauna în urma sa un miros discret, de colonie bărbătească fină. În timpul explicaţiilor,

dispăream cu toţii din clasă, nu mai eram elevi, deveneam cercetători, călători, exploratori! Geografia prindea viaţă sub ochii noştri, cu ajutorul cărţilor, albumelor, filmelor, toate însufleţite de cuvântul profesorului.

Mă apropiai, în sfârşit, de uşa pe care se afla scris cu litere galbene, mari: *Cancelaria profesorilor*.

În momentul în care mă pregăteam să bat la uşă (inima mi se zbătea de-ai fi crezut că sare din piept), clanţa s-a mişcat, ca prin minune, şi în faţa mea a apărut «*Papá*», un profesor de limba română al şcolii Era poreclit astfel, fiindcă era mai în vârstă decât toţi profesorii, iar, după cum arăta, mie mi se părea că ar fi trebuit să iasă de mult timp la pensie. În realitate însă, omul nu împlinise încă şaizeci de ani. Dar, din cauza unui reumatism cumplit (fusese pe front şi avusese picioarele degerate), mergea încet, târşâind puţin picioarele, de parcă s-ar fi mişcat prin propria lui odaie, în halat şi papuci. Hainele de pe el erau, în general, ponosite, cădeau rău, atârnând pe la colţuri. Omul fusese înalt şi voinic. Acum era slab şi aplecat de spate. Pe cap purta o pălărie neagră cu boruri foarte largi, iar la gât o lavalieră de culoare grena. În totul, avea o înfăţişare jalnică şi demodată.

Când priveai însă spre el, ceea ce te izbea, în primul rând, era nasul… mare, anormal de mare, semănând cu un morcov uriaş, înfipt în mijlocul feţei. La aspectul lui dizgraţios contribuia şi pielea care păstra pe ea nenumărate găuri, urme, ca de vărsat. Pe deasupra, bietul dascăl avea şi o voce piţigăiată, ca de adolescent în prefacerea vârstei.

Elevii cărora le era profesor spuneau însă despre el că fusese o mare capacitate. Era şi acum o vastă bibliotecă ambulantă, care însă cu greu mai găsea forţa necesară spre a-şi valorifica nestematele minţii în faţa elevilor.

Copiii, mai ales cei din cursul inferior, care-l cunoşteau mai puţin, se amuzau tot timpul pe seama lui. Când îi

auzeau vocea aceea nefirească pentru un bărbat, izbucneau în râs. Profesorul nu spunea nimic, nu le făcea nicio observaţie. Vorbea mai departe. Privea, de obicei, peste clasă, undeva prin fereastră, şi vorbea. Cei ce reuşeau să-i prindă vorbele începeau să înţeleagă ce lucruri interesante şi necunoscute le comunica dascălul lor. Făceau atunci semne colegilor gălăgioşi, strigau la ei. Treptat, în sala de clasă se aşternea liniştea.

Profesorul părea, dintr-o dată, surprins şi parcă puţin speriat. Deruta dura doar câteva clipe, după care explicaţiile erau reluate cu şi mai multă ardoare, cu pasiune. Ochii mici, albaştri, şterşi aproape de culoare, ai profesorului, se închideau din ce în ce, ajungând ca două linii calde, în spatele cărora se presimţea clocotul unui cazan. Uneori, în asemenea momente, pe genele rare şi blonde, se puteau zări strălucind stropi de rouă fierbinte.

La sfârşitul orei, cei mai năzdrăvani dintre copii alergau la catedră, rugându-l, chipurile, să le spună ce note au la… o disciplină sau alta. Profesorul, blând şi înţelegător, deschidea catalogul, le spunea. În acest timp, câţiva draci în uniforme de şcolari îi umpleau buzunarele cu fel de fel: cu mere, ori cu resturi de mere, cu hârtii, cu buretele de la tablă, cu cretă, adunau în ele tot ce aveau sau găseau la îndemână.

Astfel, bietul «*Papá*» pleca spre cancelarie «încărcat», unde, descoperind isprăvile elevilor lui, nu zicea absolut nimic: îşi deşerta buzunarele în coşul de gunoi, păstrând obiectele care puteau fi folositoare. Întorcându-se în ora viitoare, în aceeaşi clasă, el anunţa elevii că cineva «şi-a uitat», în buzunarul lui de la haină, buretele, creta etc. Şi le restituia. La început, elevii râdeau, faptul constituind un nou prilej de a face haz. Cu timpul însă, bunătatea, bunul-simţ şi temeinica pregătire a dascălului s-au impus tuturor copiilor, care-l aşteptau cu interes la ore şi-l respectau aşa cum se cuvenea…

… «*Papá*» a rămas surprins când m-a văzut în uşa cancelariei.

«Ah, zise el, uitându-se la catalogul din mâna mea: ăsta e catalogul pe care îl caut de aproape cinci minute!».

«Tovarăşul profesor de Ştiinţe Naturale vă roagă să-l scuzaţi, spusei eu la repezeală. A luat, din greşeală, alt catalog; de aceea, m-a trimis pe mine să-l schimb!»-…

Am făcut într-adevăr schimb de cataloage cu «*Papá*», care, politicos, m-a invitat, mai întâi, în cancelarie.

«Poftim, poftim, băieţaş! spuse el cu vocea aceea piţigăiată. Eşti în anul I C, da?, deduse el după catalogul care rămăsese liber şi după care venisem eu. (Pe-atunci, la Liceul Pedagogic, se vorbea despre «ani», nu «clase»: anul I, II, III, IV). Cum te numeşti?»

Mi-am spus numele.

Profesorul, care parcă nu se mai grăbea, deschise catalogul Anului I C, la numele meu.

«Bravo! spuse el cu încântare, bravo, băieţaş! Văd că eşti un elev foarte bun, ai numai note de zece! Ce sunt părinţii tăi»?

«Ţărani, tovarăşe profesor», răspunsei cu un soi de mândrie.

«Mai ai fraţi, surori?»

«Încă şase!»

«Trebuie să vă fie greu!»

«Ne descurcăm!»

«Cu cărţile cum stai, îţi place să citeşti? Uite, dacă vrei, odată, când o să ai mai mult timp, te-aş ruga să treci pe la mine pe-acasă, spuse profesorul, întinzându-mi o carte de vizită. Am să-ţi împrumut orice carte vei dori să citeşti. Eşti de acord?»

«Vă mulţumesc foarte mult, tovarăşe profesor, vă sunt profund recunoscător de pe acum», spusei, în timp ce-mi simţeam obrajii în flăcări şi ochii umeziţi de emoţie.

«Spune-mi, ce vrei să te faci când vei fi mare?»

«Profesor! profesor de limba română», exclamai eu, gândindu-mă că acest lucru o să-i facă plăcere.

«*Papá*» se uită mai bine la mine şi mă învălui în căldura unui zâmbet bun, părintesc.

«Să-ţi ajute cerul, băiete, şi să ai noroc, mult noroc!» spuse profesorul, luându-şi catalogul şi pornind spre uşă.

„Va să zică l-ai minţit pe «Papă», i-ai spus că te faci profesor!” a exclamat Andreea.

„În vremea aceea nici nu eram prea departe de adevăr cu această «minciună». Am stat chiar în cumpănă… Până la urmă, balanţa s-a înclinat în favoarea… *ştiinţelor juridice*!

Atunci însă, în cancelarie, am luat şi eu catalogul meu şi m-am repezit să-i deschid înainte ca el să pună mâna pe clanţă.

«Eşti un copil bun», mi-a spus, ieşind încet pe coridor. Păşeam şi eu alături de el, puţin mai în spate.

«De ce rămâi în urmă, vino alături de mine, colega», adăugă profesorul, întinzând o mână şi mângâindu-mă pe cap.

Nu ştiam ce să mai zic, eram teribil de încurcat… Călcam în tăcere, aproape în acelaşi ritm cu «Papă».

În faţa laboratorului de Ştiinţe Naturale, m-am oprit şi m-am plecat respectuos în faţa dascălului, mulţumindu-i pentru vorbele bune şi pentru invitaţia de a-l vizita.

Te aştept, negreşit, flăcăule, te aştept! a mai spus el, continuându-şi drumul pe culoar către clasa la care avea lecţie…

Peste două săptămâni, într-o duminică dimineaţa, pe la zece, am sunat la uşa lui «*Papá*».

«A, dumneata erai, Cosmescule? mă întâmpină el binevoitor. Poftim, poftim, înăuntru!»

M-a surprins că mi-a spus pe nume. Nu mi-l citise decât o singură dată, în catalog…

Locuinţa profesorului era compusă din două camere

mari, care aveau, probabil, dependinţele necesare. În camere, în afară de un pat metalic, ca de spital, de un dulap de haine şi de un birou masiv, întregul spaţiu era ocupat de cărţi. Mi-am adus atunci aminte de casa altui dascăl – profesorul meu de limba română, un om de excepţie – de la care, de asemenea, împrumutasem diferite volume pentru lectură…

Priveam cărţile cu ochii mari. Mă bucuram. Dar, peste câteva minute, bucuria mea a început să fie umbrită de tristeţe.

«*Papá*» a observat şi m-a întrebat ce se întâmplă cu mine… Dar, nici n-am apucat să spun un cuvânt, că a început el:

«Nu-i nimic, flăcăule, ai să-ţi alcătuieşti şi tu o bibliotecă, m-a încurajat el. Numai dragoste de carte să ai. Ea te va învăţa ce să faci pentru a-ţi aduce cărţile în casă!»…

De-atunci, de câte ori cumpăr o carte, îmi apare în minte imaginea lui «*Papá*» şi parcă-i ascult ecoul vorbelor de demult…

Sfârşitul lui s-a petrecut între cărţi, aşa cum şi trăise, singur, o viaţă. L-a găsit o vecină care, deschizându-i uşa, pentru că timp de două zile nu mai auzise la el niciun zgomot, l-a văzut dormind cu capul pe nişte volume masive. Lucra la traducerea în limba română a nu ştiu cărei opere din literatura universală. Era în timpul primului meu an de studenţie!… In testamentul ce s-a găsit, menţiona că lasă toate cărţile, care însemnau întreaga lui avere, Bibliotecii municipale din localitatea respectivă…

3.

— Când am sosit, în dimineaţa aceea la şcoală, m-a întâmpinat Vladimir Luca, directorul adjunct. În ultimii doi ani îmbătrânise cât în zece-cincisprezece. Îi albise tot părul, faţa i se uscase, slăbise mult, încât hainele tremurau pe el la orice mişcare. Se spunea că avea mari necazuri acasă: soţia îi era grav bolnavă de mai mult timp, iar singurul lui copil – un băiat, care acum ajunsese student, era infirm. Avusese poliomielită în copilărie. Mergea foarte greu, aproape îşi târa picioarele. Ţi se rupea inima de durere văzându-l în lupta aceea cu viaţa. Era însă un copil foarte bun, ambiţios, învăţa excelent şi-avea o mândrie nemaipomenită. Nu permitea nimănui să-l ajute cu un deget, în nicio împrejurare. Cădea, uneori, nu se putea urca în tramvai sau în autobuz, încercau oamenii să-l sprijine… Refuza, totdeauna, categoric. Şi acest refuz îl privea şi pe tatăl său. „De mine să n-ai grijă, eu mă descurc singur. Pentru mama, te rog, să faci tot ce poţi” îi spusese el cândva…

„Să n-aibă nicio grijă?!”… Inima lui Vladimir Luca plângea la adierea oricărui gând ce-i aducea în faţa ochilor fiinţei lui imaginea băiatului său. Făcea însă eforturi să mascheze toată această frământare. Nu-l vedeai decât cu zâmbetul pe buze şi cu ţigara în colţul gurii.

Aşa m-a întâmpinat şi pe mine în dimineaţa aceea. Era pe treptele liceului. A făcut câţiva paşi, ieşindu-mi înainte. Cu trei zile în urmă îi cerusem învoire să lipsesc dimineaţa de la şcoală – n-aveam, de fapt, decât două ore în program – pentru că trebuia s-o înmormântăm pe bunica, pe mama tatălui meu – despre care ţi-am vorbit…

M-a mângâiat cu vorbe calde, din suflet! Dar, când mi-a luat mâinile într-ale sale, strângându-mi-le, ca unui copil căruia vrei să-i alini o mare suferinţă, pe tăcute, a rămas surprins, uitându-se lung la ele: erau roşii şi umflate, ca două perniţe.

„Andreea, ce e cu mâinile dumitale, ce s-a întâmplat? Ai

păţit ceva? îţi este rău?” Era îngrijorat.

„Nimic deosebit, tovarăşe director! i-am răspuns, ca să-l liniştesc. Le-am băgat în petrosin, am curăţat toată casa, am făcut parchetul, în urma necazului pe care l-am avut. Aşa păţesc de fiecare dată. În câteva zile o să-mi treacă!”…

După-amiază fusese o plenară UTC pe şcoală. El plecase doar o oră acasă şi revenise. Se pregătea să rămână şi la cursurile serale…

— Bine, dar el n-avea program, nu se rânduia cu directoarea, cu cine se mai afla în conducerea şcolii? a întrebat Vlad.

— Ba, da! Numai că el nu respecta acest program. Stătea aproape tot timpul în liceu. Alerga până acasă – locuia undeva, în apropiere – ca să-i ducă, probabil, câte ceva soţiei şi venea înapoi.

Aşa procedase şi în ziua aceea – cum ţi-am spus.

La plenară am luat şi eu cuvântul. Nu aveam de gând s-o fac, dar mă enervase cineva, un profesor de educaţie fizică, tânăr, dar leneş, nu făcea aproape nimic în şcoală, în timp ce o colegă de-a lui pregătise, în numai câţiva ani, nişte formaţii sportive (de handbal, de baschet, ca şi câteva altele) cu care luase locurile întâi pe ţară. Tocmai el se găsise să vorbească (asta pentru că era mereu criticat, a făcut-o, probabil, ca să preîntâmpine); cuvântul lui a fost însă anost şi rostit cu totală detaşare.

Lângă mine se afla o excepţională profesoară de matematică – Amalia Rugescu. Era mâhnită şi nervoasă, îşi frământa mâinile în poală. Şi ea purta doliu, după soţul ei, care se prăpădise doar de câteva săptămâni. Lăsase o fetiţă de zece ani. Elevii, ca şi părinţii erau încântaţi de această profesoară.

„Cine începe pe mâna Amaliei Rugescu învaţă matematică, nu glumă” – aşa se spunea în şcoală, ca şi în afara ei. În şedinţe era însă reţinută, nu vorbea aproape niciodată. Când m-am înscris la cuvânt, s-a bucurat.

Am vorbit, între altele, despre răspunderea dascălului pentru pregătirea elevilor săi. Nu mă gândisem dinainte la ceva anume, dar ideile îmi soseau avalanşă. Ştii cum se întâmplă uneori… „Cine este profesor adevărat trebuie să ia aminte, este obligat, în fiecare zi, în fiecare oră, în fiecare minut, să ia aminte la spectacolul impresionant al atâtor minţi şi suflete pe care le are în paza şi în răspunderea sa. Fiecare copil, adolescent, tânăr, constituie o problemă. Uneori o enigmă. Şi noi, profesorii lor, nu putem să rămânem corigenţi, cu atât mai grav – repetenţi la capitolul ce se cheamă cunoaşterea şi cucerirea acestui teritoriu. Împlinirea misiunii noastre se face cu tot ceea ce avem noi mai bun. Dar v-aţi gândit vreodată – m-am trezit, la un moment dat, întrebând, cum influenţează formarea copiilor, a tinerilor ceea ce nu avem noi bun? Defectele din fiinţa noastră, minusurile muncii noastre cum influenţează ele sufletul copiilor? V-aţi gândit, într-adevăr, la aceste lucruri? Şi dacă v-aţi gândit…”

În sală era o tăcere de mormânt. Copiii parcă îngheţaseră pe scaunele lor. Profesorii mă priveau cu ochii mari… Am spus eu multe lucruri atunci, mă aprinsesem şi-mi dădusem drumul, nu mai aveam nicio frână. Bineînţeles că n-am scăpat prilejul de a le îndrepta privirile şi spre un domeniu care constituia şi pe atunci şi a rămas una din marile mele frământări.

„Vorbesc fără sfială în faţa acestor tineri – spuneam în direcţia respectivă – întrebându-vă pe dumneavoastră, întrebându-i şi pe ei, după cum eu însămi mă întreb: Cunosc copiii, tinerii – elevii noştri de-aici sau din altă parte – ce vrem cu adevărat de la ei, ce vrea şi aşteaptă ţara de la tânăra generaţie? Sunt pregătiţi – fireşte de către noi şi de părinţii lor – aceşti copii, aceşti tineri în asemenea măsură încât să priceapă ce se află dincolo de ce vedem şi trăim în fiecare zi, adică înţelesurile adânci ale realităţii cu care ne confruntăm, intenţiile mari şi nobile

ale acestui popor? Transformă ei, sub îndrumarea şi prin munca noastră, într-o parte a vieţii lor aceste înţelesuri?”…

… La ieşirea din sală, directorul adjunct s-a apropiat şi m-a privit lung în ochi. „îmi place fetiţo, mi-a spus el, dar ai grijă ca arderea aceasta să nu te facă scrum mai devreme decât s-ar cuveni!”… Cine îmi dădea sfaturi!… Nu ştia că chiar în seara aceea…

Oricine găsea la Vladimir Luca o vorbă bună, indiferent de cât de necăjit sau de îndurerat ar fi fost el însuşi, un îndemn, o încurajare, un sfat care, aproape întotdeauna, lumina calea de ieşire din cele mai complicate situaţii.

Îi plăcea să discute mai ales cu năzdrăvanii şcolii, cu elevii care făceau năzbâtii, care lipseau de la şcoală, nu învăţau… (liceul avea şi clase de gimnaziu – a V-a – a VIII-a). Se ducea după ei acasă, îi căuta prin parcul din apropierea liceului sau prin tot felul de cotloane, îi căuta până ce-i găsea şi-i aducea la şcoală. Făcea acest lucru cu atâta blândeţe şi bunătate. Încât pe cel mai înrăit dintre răi îl năpădeau, de obicei, jena şi ruşinea şi sfârşea prin a da ascultare sfaturilor directorului adjunct…

În seara respectivă, rămăsese, după cum ţi-am spus, în continuare la şcoală. Chemase la el pe un asemenea „năzdrăvan”, care făcuse şcolii şi familiei multe necazuri până atunci. Într-un ultim furt, operat la „Alimentara” vecină cu liceul, acesta antrenase mai mulţi băieţi, până atunci cuminţi şi nevinovaţi, pe care apoi îi îmbătase cu băutura furată şi-i lăsase o noapte întreagă în subsolul unui bloc.

Băiatul, repetent de nu ştiu câte ori (avea vreo 15 ani şi era de-abia elev în clasa a VI-a), răspundea obraznic, nu-şi recunoştea greşeala. La un moment dat, s-a ridicat furios de pe scaunul pe care-l aşezase directorul spre a-i vorbi (era în cabinetul său) şi i-a strigat:

„Da’ mai lasă-mă, domnule-n pace, nu mă mai plictisi cu

vorbele dumitale mieroase şi cu sfaturile dumitale, că m-am săturat de ele ca de mere pădureţe! Dă-mă odată pe mâna Miliţiei şi termină, că nu mai pot să suport!”

S-a ridicat şi s-a îndreptat spre uşă. Înainte de a pune mâna pe clanţă, s-a oprit, văzând că directorul nu-i mai spune nimic. A întors capul.

Vladimir Luca, alb la faţă, ca varul, privind spre băiat, a mai apucat să spună: „Păcat!” şi-a căzut cu capul pe biroul în spatele căruia se afla.

Elevul s-a repezit la el, strigând: „Tovarăşe director, tovarăşe director, iertaţi-mă, sunt un dobitoc, iertaţi-mă, tovarăşe director, n-am vrut să vă fac niciun rău!”

I-a ridicat capul de pe birou şi i l-a sprijinit pe mâna lui. In timpul acesta, ca şi la Cornel Ştefănescu, ţi-aminteşti – profesorul care a murit la spital – firişoare de sânge au început să se prelingă pe la colţurile gurii lui Vladimir Luca. Ochii directorului adjunct priveau ţintă către băiat.

„Tovarăşe director, a ţipat elevul şi mai tare, nu muriţi, vă rog eu, mă fac cuminte, vă promit, vă promit”… repeta el în neştire, în timp ce se străduia să oprească cu batista firişoarele de sânge de pe faţa încremenită a profesorului. A tras apoi un maldăr de dosare de pe birou, le-a aşezat sub capul directorului şi-a început să strige: „Oameni buni, ajutor! Săriţi, săriţi! Tovarăşe Herişescu, venit: repede că-i este rău tovarăşului director!”

Bătrânul administrator al liceului, care se afla undeva pe coridor (deşi era ora nouă seara, nici el nu plecase acasă; stătea în şcoală, ca şi Vladimir Luca, din noapte în noapte), a sosit în fugă, gâfâind.

S-a repezit spre director şi, când a înţeles nenorocirea, i-a coborât încet pleoapele peste luminile ochilor, acoperind astfel, pentru totdeauna, cele două miraculoase ferestre către viaţă ale celui care fusese Vladimir Luca. A rostit apoi cu o voce joasă, care a vibrat adânc în liniştea nopţii: „Ştiam că aşa o să sfârşească, ştiam că o să-l omoare unul

dintre voi, copii nemernici, pentru care el risipea, fără milă, în fiecare clipă, minunile sufletului său, a continuat, ca pentru sine, bătrânul. Dar nu credeam că nenorocirea se va întâmpla atât de repede!”

Lacrimi fierbinţi îşi căutau drum urmând albiile adânci ale cutelor de pe obrajii săi. Ţinea capul lui Vladimir Luca rezemat pe braţul stâng, iar cu mâna dreaptă îi mângâia părul mătăsos, albit înainte de vreme…

4.

— „Cine se mişcă e ca râul limpede!” – exclamă Vlad.

— Cine a spus asta?

— Un bătrân, un om simplu care cosea la tâmpla unui deal, aşa cum îl vezi cosind şi pe bătrânul acela.

Se aflau într-o poieniţă, nu prea departe de hotel. Ieşiseră să se plimbe. Crescuse un fel de otavă, pe care o cosea un bărbat în vârstă…

Eram student şi mă invitase pe la el – ne aflam în vacanţa de vară – un fost coleg de liceu, care locuia într-un sat mult mai aproape de munţi. Ieşisem, într-o dimineaţă, să mă plimb singur. Trecusem de grădina prietenului, ca şi de alte grădini, intrasem într-un loc mai deschis, acoperit cu iarbă. După câteva sute de metri, se bomba un dâmb de piatră, aproape chel. În apropierea lui cosea un bătrân. Mă oprisem în faţa lui şi mă uitam mirat…

„Bună vremea, moşule!” i-am zis când l-am văzut proptindu-şi coasa cu coada-n pământ.

„Bună să-ţi fie inima, domnişorule!” mi-a răspuns bătrânul, aţintindu-mă insistent. „Da’ de unde eşti, că nu pari de pe-aici?!” (probabil că el cunoştea pe toată lumea din sat, de prin împrejurimi).

„Ba-s tot de pe-aici… dintre români!” i-am răspuns.

„Asta văz eu, că doar nu-i fi scăpat din Franţia… Şi care ţi-i voia?”

„Caut nişte… pietre!” zisei la întâmplare. Ce era să-i fi spus, că mă plimb?!…

„Aha! exclamă bătrânul dumirit, eşti din ăia *giolog*?!”

„Cam aşa, moşule! convenii eu, spre a nu mai da explicaţii. Dar, matale?”

„Eu nu aaut, eu am găsit!”

„Ce-ai găsit?”

„Coasa, am găsit-o spânzurată-n cui şi-am adus-o… la păscut.”

„Bine faci! zisei zâmbind. Dar câţi ani ai, moşule?”

„Păi, să tot fie patru peste optzeci!”…

„Optzeci şi patru?!”…

„Ce te miri aşa? Optzeci şi patru!”

„Şi mai poţi cosi?”

„De ce să nu pot? Pot, după cum vezi!”

„Bine, dar n-ai feciori care să-ţi facă treburile, să te ajute?”

„Cum să nu! Am destui… şi nepoţi, şi strănepoţi! O ciurdă!”

„Atunci de ce mai coseşti dumneata?” l-am întrebat, din nou mirat (crezusem că a rămas singur şi n-avea încotro).

„Apoi, dragă tovarăşe, mi-a răspuns moşul, să ştii şi dumneata că *cine se mişcă îi ca râul limpede, iară cine nu – ca balta stătută*!”

„Frumos spus!” am exclamat, impresionat într-adevăr de cugetarea bătrânului.

„Nu ştiu cât îi de frumos, cum zici dumneata, dar adevărat îi! mi-a răspuns moşneagul. S-auzim de bine, tovarăşe *giolog*!”…

A smuls coasa din pământ şi-a aşternut-o din nou… la păscut. Brazda cădea bogată şi clară. Firele de iarbă, care scăpaseră pentru o secundă din îmbrăţişarea morţii, tremurau blând în aşteptarea firesculu sfârşit.

Bătrânul, îmbrăcat cu cămaşă şi izmene albe, încins cu chimir tot de piele, pe cap c-o pălărie mare, de paie, înainta încet şi sigur ca-ntr-o bătălie, al cărei sfârşit îi era de mult cunoscut. Înainta într-o mişcare ritmică, armonioasă, aşa cum îl vezi şi pe omul acela, din faţa noastră.

„Rămâi cu bine, moşule, i-am spus. Şi-ţi doresc multă sănătate! Să ştii că am să ţin minte: «*Cine se mişcă e ca râul limpede!*»…"

„Noroc bun, *giologule*, şi vezi ce faci cu pietrele celea. Poate descoperi niscaiva comori!"

„Una am şi descoperit-o – spusa dumitale! — am adăugat, plecând… căci Cine se mişcă…"

— Şi încălecai pe-o şa… zise Andreea, zâmbindu-i.

— Să ştii că nu este poveste, tovarăşă directoare! — Şi chiar dacă ar fi… frumoasă scăpărare de-nţelepciune are! Aşa că hai să ne mişcăm şi noi mai departe…

5.

Îţi aminteşti de Doina?

— Care Doina?

— Fosta mea elevă, Doina Stuparu!

— Aceea la care am mers la nuntă?

— Exact!… De câte ori văd pe cineva cu un buchet de flori în mână, în faţa ochilor îmi apare Doina! spuse Andreea, gânditoare, privind pe două dintre fetele ce-i serveau la masă, îndreptându-se cu braţele pline de flori spre sufrageria hotelului.

— Va să zică, atunci când vezi pe cineva cu flori îţi aduci aminte de Doina?!… exclamă Vald.

— Şi de tine, dragule! adăugă profesoara. Cum o să uit că timp de peste două luni, de la logodna noastră – din

noaptea aceea a Anului Nou – şi până la căsătorie, mi-ai adus, în fiecare zi, flori? Imaginea ta e însă altundeva, mai adânc, în suflet – spuse Andreea căutându-i mâna… pe când a Doinei îmi apare numai în faţa ochilor! sublinie ea cu zâmbetul pe buze. Şi-apoi ea mi-a adus patru ani la rând flori, de când a început să-mi fie elevă, până a absolvit, patru ani, dacă nu-i adaug pe cei zece, de după absolvire… până la nuntă, nunta ei. Dar în anii aceia de şcoală, de când se făcea primăvară, şi începea să zâmbească în grădina casei unde locuia te miri care floricică şi până toamna, târziu, Doina mă întâmpina la poarta liceului, pe culoar, în vreo clasă, ori în cancelarie – în sfârşit, unde mă găsea – cu florile în mână.

„Sunt din grădina noastră, tovarăşă dirigintă, mi-a spus ea la început. Avem o grădină foarte frumoasă”.

„Şi cine îngrijeşte de flori, Doiniţo?” am întrebat-o.

„În general, eu, câteodată sora mea, mai mică, iar când suntem noi la şcoală – bunicile noastre: avem două bunici – şi din partea mamei, şi din partea tatălui. Numai că sunt foarte bătrâne şi bolnave”.

Eram în prima zi de şcoală. Nu aflasem încă despre tragedia Doinei: mama murise când a născut-o pe sora mai mică a elevei mele. Doina avea pe-atunci şase ani. Tatăl fetelor nu s-a mai căsătorit niciodată. A avut grijă de ele; le-a crescut cu ajutorul bătrânelor. De când Doina se făcuse de zece ani, însă, multe din treburile gospodăriei începuseră să intre în atribuţiile ei. Fata aceasta n-a avut copilărie.

Să fi auzit-o însă cum vorbea despre sora ei mai mică, parcă îi era mamă, nu soră. Apoi despre bătrâne, despre tatăl ei. Tuturor, treptat-treptat, a început ea să le poarte de grijă, să muncească pentru ei. Chipul acestei fete exprima mereu o îngrijorată preocupare. Când vorbeai însă cu ea, nu se plângea niciodată. Avea un suflet bun, vorbă caldă şi gând curat.

Învăţa bine, era o elevă foarte silitoare, în ciuda multiplelor obligaţii cărora trebuia să le facă faţă. În timp ce atâţia copii nu fac absolut nimic în gospodăria părinţilor lor şi, de multe ori, nici nu învaţă cum se cuvine, Doina era şi mamă, şi soră, şi fiică – de toate era biata de ea –, iar la şcoală – elevă bună şi colegă bună pentru toţi cei din clasă, fără excepţie. „Doina cea bună şi blândă” – îi spuneau colegii. N-ar fi fost în stare să supere, ori să jignească pe cineva – ferească sfântul! Avea o mare delicateţe a gesturilor, a vorbei, era şi cred că a rămas un suflet tandru şi cald!

Fără să fie urâtă – nici frumoasă nu era, desigur, iar în ultimii ani se îngrăşase puţin, apoi, după absolvire, tot mai mult – băieţii din clasa lor, ca şi alţii, din şcoală, care-o mai ştiau, nu se uitau la ea decât ca la o colegă. Nu cred s-o fi luat vreunul de mână, s-o fi sărutat vreodată!… Drept să-ţi spun eu mă miram uneori, pentru că altele mai puţin arătoase decât ea aveau un succes la băieţi, mamă, mamă!

M-am întrebat de multe ori: „Cum îşi aleg băieţii prietenele? Care le sunt criteriile? Sau care sunt cele hotărâtoare?!” Observând o mulţime de situaţii, în atâţia ani – îţi dai seama – am constatat cât de naivi sunt unii băieţi, cum se lasă înşelaţi de te miri ce, cum sunt „prinşi” în lanţ de cine nu le-ar trebui şi cum, de multe ori, nu mai scapă.

Să nu-ncepi să-mi faci teoria „farmecului” personal. Ce farmec? Când e şi urâtă, şi *seacă* la minte, cum zicea biata mamă-ta, şi vulgară, ce să-ţi placă la ea? Şi, totuşi, am văzut atâţia „bărzăuni” din ăştia care-şi încearcă aripile roind în jurul unor asemenea „flori”. În astfel de condiţii observi clar cum se pulverizează echilibrul valorilor.

Am avut chiar în acea primă clasă a mea în afară de Doina, fete bune şi atrăgătoare, la chip şi la trup, şi cu capul pe umeri, pe care nu le băgau în seamă băieţii. Le vedeam suferind şi, drept să-ţi spun, le certam pentru că

nu aveau răbdare.

Un exemplu tipic de grabă, de febră din aceasta adolescentină…

— Vorbeşti de parcă n-ai fi trecut niciodată prin aşa ceva – interveni Vlad cu oarecare asprime în glas.

— De unde ştii tu că am trecut? i-a răspuns, încordată, Andreea. Dacă vrei un răspuns clar, acesta este nu! N-am trecut printr-o asemenea nerăbdare a firii, pentru că învăţasem – singură învăţasem – să privesc totdeauna cu un pas înaintea clipei pe care-o trăiam. Şi-mi judecam *clipa* după ceea ce observam că ar putea să devină… O singură dată m-a înşelat *privirea*, n-am ajuns până la esenţă… Dar, altfel, nu te mai întâlneam pe tine, dragule, adăugă, zâmbind, profesoara, spulberând astfel „zig-zagul" celor două replici.

Un exemplu tipic – spuneam – de cursă cu sufletul la gât în întâmpinarea vieţii şi, în acelaşi timp „de alegere a unor false motive de admiraţie, l-am trăit într-o oră de dirigenţie, cu o altă clasă de a mea. Elevele cu care lucram (aveam treizeci de fete în clasă şi doar patru băieţi) erau cuminţi, silitoare în general, ordonate. Aveau cincisprezece – şaisprezece ani.

Îmi propusesem să discut cu ele în ora respectivă despre *prietenie* şi *dragoste*. De fapt, clasa îmi solicitase o asemenea dezbatere. Subiectul era frumos, generos, iar pentru elevi, „la ordinea zilei". Propunerea pornise de la Mariana. Parcă o văd şi-acum: era cea mai dezvoltată fată din clasă, înaltă, frumoasă, cu ochii verzi, alungiţi, cu un păr bogat, castaniu, cu trup mlădios. Era elevă bună la învăţătură, părea serioasă, matură; răspundea de disciplina clasei. Mariana s-a şi oferit să deschidă discuţia.

A vorbit interesant, documentat, cu afirmaţii teoretice, argumentate cu exemple de viaţă. Era informată şi sensibilă. Clasa o asculta cu vădit interes.

De la o vreme, Mariana a început să împingă exemplele

până la trăirile ei! A povestit despre prietenia cu un băiat mai mare, de la un alt liceu, despre gândurile lor, despre visurile lor! Vorbea nu numai cu satisfacţie, ci şi cu o anumită mândrie, cu superioritate. Ea, Mariana, avea un prieten, avea o iubire, voia să spună că ştie ce însemnează acest lucru!

— Şi clasa? — a întrebat Vlad.

— Mă uitam la celelalte fete: o sorbeau din ochi! O priveau cu admiraţie, la început. Apoi, treptat-treptat, pe feţele lor tinere a început parcă un dans al umbrelor şi al culorilor.

Mariana şi-a încheiat pledoaria şi mărturisirile. Şi-atunci, parcă a trecut peste clasă un oftat prelung…

„Ce s-a întâmplat, fetelor? le-am întrebat. V-a plăcut cum a vorbit Mariana?”

„Da, doamnă!” au răspuns în cor.

„V-a plăcut ceea ce a spus, mai ales?!”

„Da, doamnă!” acelaşi cor, parcă mai însufleţit.

„Vă pare rău că…” încercai eu coarda…

„Da, doamnă!”

Nici n-am mai apucat să formulez întreaga întrebare că fetele mele s-au şi repezit cu răspunsul. Le părea rău că n-au şi ele… o dragoste!

Am căutat să le liniştesc, arătându-le că n-au niciun motiv de alarmă. Se pare că nu prea m-au înţeles de la început. Mai exact, eu nu reuşisem să fiu mai convingătoare decât colega lor. Drept pentru care, în săptămânile următoare, le-am tot văzut pe unele dintre ele prin preajma băieţilor din clasa a XII-a. Nu le-am zis nimic. În curând însă, din nefericire, Mariana a început să cam lipsească de la şcoală, să nu mai înveţe cum trebuia. Atunci am strâns frâul. Pe celelalte le-am oprit la vreme. Cu Mariana însă… A rămas cât a rămas în admiraţia colegelor ei, cărora căuta să le împărtăşească tot mai mult din propria experienţă, ce devenea din ce în ce mai bogată,

până când, pe la mijlocul clasei a X-a, a părăsit şcoala.

Am întâlnit-o mai târziu, spăşită, la cursurile serale. Ii părea extrem de rău că nu mă ascultase şi ea la timpul potrivit.

— *„… că bine-a zis bunica: Să fugă fata mare de focul de iubit*" a încheiat Vlad…

— A zis bine şi „bunica", adică poporul – a reluat Andreea, şi Eliade Rădulescu în cunoscutul lui Zburător! Ce mai, graba strică treaba!

— De-aceea nu m-am grăbit eu – zice Vlad mimând seriozitatea –, am căutat, am aşteptat… Şi până la urmă…

— Tot te-ai… *potcovit!*

— Da! Cu norocul!…

În clasa aceea, din care făcea parte şi Doina, aveam o fată – Anda Viziru se numea – frumuşică, cu un corp bine croit şi, pe deasupra, deşteaptă! Ajunsese în clasa a XII-a, dar, în ciuda acestor calităţi, în ciuda faptului că era foarte cuminte, aşezată…

— Ori poate că tocmai de-aceea…

— Ori „poate că tocmai de-aceea", ai tu dreptate, nu-şi găsise niciun prieten… Într-o zi, o văd însă în braţele unui pămpălău – unul, înalt, slab, blond-roşcat, cu nişte ochi spălăciţi şi cu pistrui mulţi şi mari pe faţă; parcă era o sperietoare, numai bun să-l aşezi într-un lan de porumb, să alunge ciorile. El stătea pe un calorifer, pe culoar, iar ea, aşezată pe piciorul lui, îl ţinea cu braţul drept pe după gât. Acolo, în văzul tuturor – al elevilor şi al profesorilor. Cu „sperietoarea"! Când am observat-o, nu mi-a venit să cred. M-am apropiat de ea şi-am întrebat-o: „Anda, tu eşti?" Nu s-au sinchisit, n-au făcut nicio mişcare ca să părăsească poziţia indecentă în care se aflau.

„Da doamnă!" mi-a răspuns cu un aer de trufie.

În clipa aceea am văzut negru în faţa ochilor. M-am stăpânit, totuşi. „Scuză-mă, te rog, că te deranjez – i-am

spus, ascunzându-mi clocotul de dinăuntru. Aveam o treabă cu tine, să mă cauţi neapărat după ce termini orele!”

A venit! Am primit-o în cancelarie. Am luat-o de mină şi-am trecut cu ea într-o cameră alăturată, unde nu se afla nimeni. Fata nu ştia ce să creadă. Am întors-o cu faţa spre mine şi-am plesnit-o cu sete – pe-o parte şi pe alta. „Şi-acum du-te unde vrei şi re clamă-mă! Am să recunosc că te-am pălmuit, chiar dacă suntem numai noi două. Le meritai pe culoar. Dar te înjosiseşi tu atât de mult, încât nu te mai vedeai. Acolo n-aveam pe cine să pălmuiesc”.

Am părăsit-o, ieşind din cameră.

N-a spus nimic nici măcar părinţilor ei… Pentru mine însă nu mai exista. Eu, când şterg pe cineva de la inimă, şters rămâne. Mă rog, aici, nu era neapărat cazul, deşi fata nu-mi fusese indiferentă. Din ziua aceea, n-am mai văzut-o cu „sperietoarea”, cu „ciumafaiul”. O observam în clasă, în timpul orelor. Era tristă, din ce în ce mai tristă. Mă prefăceam însă că n-o văd.

După vreo lună, în urma unei ore de laborator, aşteptam să iasă cu toţii din sală. Rămăsese singură, la masa ei. Nu se mişca de pe scaun. Stătea cu capul plecat. M-am apropiat de ea. Am întins mâna, am prins-o de sub bărbie şi m-am uitat în ochii ei. A izbucnit într-un plâns îngrozitor şi, aşa, cum se afla, pe scaun, m-a prins cu amândouă mâinile de după mijloc. Cu capul plecat, plângea, în hohote, la pieptul meu.

„Să ştii, fetiţo, i-am spus atunci mângâindu-i părul de culoarea castanelor coapte, frumos ondulat, că dacă tu nu dai două parale pe tine, alţii nu dau nici atât! In această privinţă *preţul* tu îl faci. Depinde la ce cotă te fixezi!”…

„Vă rog să mă iertaţi, vă rog să mă iertaţi! exclama, printre suspine şi lacrimi! A fost o ieşire, o nebunie… De-a doua zi, nici nu m-am mai uitat la el… Dar ştiţi… pe mine… nu m-a sărutat niciodată vreun băiat!…”

„Linişteşte-te! Hai, gata… De iertat, te-am iertat, să ştii, după ce te-am plesnit! Am înţeles foarte bine de ce-ai făcut-o. Că doar te cunosc! Am vrut să te trezesc însă, că te balansai pe marginea prăpastiei. Mă bucur că ţi-a prins bine!”…

Săraca fată ardea ca focul şi tremura toată. Am plecat din sală ţinându-ne de mijloc, ca două prietene…

Anda a făcut facultatea de Automatică. S-a căsătorit în ultimul <an, cu un coleg. A venit la şcoală şi mi l-a arătat, înainte de a se hotărî definitiv. Era un băiat fin, delicat, se potrivea cu ea. „Vă place, doamnă?!” m-a întrebat şi amândoi aşteptau răspunsul ca pe un verdict. I-am sărutat şi le-am urat să fie fericiţi!

Şi Janette, doctoriţa, pe care-o cunoşti foarte bine şi tu – (pe Anda nu ştiu dacă ai văzut-o vreodată, fiindcă de nunta Doinei ea era la maternitate, născuse o fetiţă) a venit cu arhitectul ei – l-ai văzut şi pe el; şi Şerban, absolvent la Cibernetică, el a adus-o chiar la noi acasă pe viitoarea lui soţie, şi Sever, constructorul de avioane, şi Cristi – ofiţerul marinar, şi Cătălin, chimistul, care lucrează la un institut de cercetări şi Dragoş, care s-a făcut ziarist, ca şi atâţia alţii… şi elitele au venit, pe rând, să mă întrebe: „Vă place, doamnă, ce ziceţi?!”

— Ca şi când, dacă nu ţi-ar fi plăcut, mai puteai să întorci tu lucrurile din drum atunci, „la ora aceea”…

— Sigur că ai dreptate, ştiam şi eu, ştiau şi ei ceea ce spui tu. Dar era, dacă vrei, ca un fel de „binecuvântare” pe care voiau s-o primească, de care *simţeau* că au nevoie. Şi eu mă bucuram, iar ei căpătau parcă şi mai mult curaj pornind pe un drum, despre care nu ştiau şi cum îl vor parcurge.

Doina însă a trebuit să aştepte zece ani, după absolvirea liceului, până să poată veni la mine cu cineva de mână. Ea n-a urmat nicio facultate. A făcut o şcoală postliceală de

asistente sanitare şi-a început să muncească. Sora ei crescuse şi-a ajutat-o pe ea să-şi facă studii superioare… Când şi când, îmi dădea telefon şi mă pomeneam cu ea la uşă, cu aceleaşi flori cu care mă obişnuise în anii ei de şcoală. Stăteam de vorbă, îşi descărca sufletul în care se strângeau tot mai multe îngrijorări, umbre de îndoială, nori de necazuri.

„Nu mai găsesc pe nimeni, doamnă! îmi spunea, ţi-aminteşti? (Uneori asistai chiar tu la discuţiile noastre.) Gata, s-a terminat, aşa am să mor!”

„Fii serioasă, Doina, o încurajam, nu ai decât douăzeci şi cinci de ani”, apoi… „douăzeci şi şase, douăzeci şi şapte, douăzeci şi opt… Eşti tânără, ai viaţa toată în faţă!”

„O viaţă pustie!” răspundea. Alerg între două case – de la vechea noastră locuinţă, unde au rămas bătrânele, care mai trăiesc şi acum şi de oare trebuie să am grijă mai abitir decât de nişte copii, şi apartamentul pe care l-a cumpărat tata, unde ne-am mutat noi: eu, sora mea şi el. Trebuie să fac mâncare şi colo şi dincolo, să spăl în două părţi, să calc, să fac curăţenie. Sora mea merge la facultate şi-atât! În rest, ea ştie pe unde umblă.

Tata vine obosit de la serviciu – mănâncă, se culcă, pleacă… Eu rămân cu toate şi cu amarul!… O podidea plânsul pe biata Doina. Nu şi-a dat drumul în faţa ta niciodată, fiindcă se jena. Cu mine însă nu mai avea. Nicio oprelişte.

Nu mai aveam ce să-i spun decât să aştepte şi să aibă încredere în *lumina* ei de deasupra, cum ar fi zis mamaie Lina.

„Ai fi putut pava un drum întreg cu florile tale, Doina… Nu se poate, trebuie să apară şi pe *drumul tău* măcar una!”…

— Şi, până la urmă, a apărut tovarăşul inginer electronist Mitică… „Bun, să-l pui pe rană, harnic, că nu-i stau mâinile cu zi, cu noapte, blând, atent, serios…” A fost

un citat, desigur, din aprecierile elevei tale – a zis judecătorul.

„Vezi, Doina, vezi? Ţi-am spus eu că *norocul* tău n-a pierit, că te-aşteaptă doar să-l întâlneşti…”

— Îţi aduci aminte, erai de faţă: lui Mitică îi râdeau ochii de bucurie…

„Chiar aşa a şi fost, doamnă, ne-a răspuns el cu simplitate şi firesc: ne-am întâlnit pe stradă; pur şi simplu ne-am ciocnit unul de celălalt… Când ne-am cerut, reciproc, scuze, ni s-au întâlnit şi ochii… Ne-am privit de parcă ne ştiam de foarte multă vreme şi-acum ne redescopeream. Am făcut împreună câţiva paşi – mergeam în aceeaşi direcţie – apoi alţii câţiva, apoi am aflat, cu bucurie, că eram aproape vecini… «Şi nu ne-am văzut până acum?» am întrebat eu, cu plăcută mirare. Şi, uitându-mă la fiinţa aceasta, mi s-a părut că-i văd sufletul în luminile ochilor, ca o pajişte senină, cu flori blânde tremurând în soare, şi că-i văd şi-i simt inima – pâine aburindă rupându-se în două…”

„Oleleu, Mitică dragă, nu ştiam că eşti şi poet!” a exclamat Doina, izbucnind în râs. Râdeam, de fapt, cu toţii…

„Şi, dacă ai fi ştiut?” a întrebat Mitică, hâtru… „Mi-ar fi părut şi mai rău, că nu te-am descoperit mai devreme!”

6.

— Nunta Doinei a fost ca o întâlnire, după zece ani de la absolvirea liceului. Au venit cei mai mulţi, între ei aproape toţi cei douăzeci care fuseseră la „banchetul” dat în apartamentul nostru… Ce s-au mai bucurat! Se priveau parcă flămânzi… cu ochii adolescenţilor de altădată şi, în acelaşi timp, cu ochi ce văzuseră viaţa!

Janette se făcuse parcă şi mai frumoasă şi ajunsese deja doctoriţă cu renume. S-a specializat în neurochirurgie, dacă îţi aminteşti…

„Tovarăşă dirigintă, am şi eu un băiat, are acum unsprezece ani…”

Andreea rămăsese puţin încurcată… „Adică, de când?” Ştia că Janette are o fetiţă abia de doi ani…

I-a ascultat povestea…

„Petrişor are unsprezece ani! E un copil blând, – cu un zâmbet angelic. Ochii lui negri, alungiţi către tâmple, se-aprind şi se sting ca două făclii peste care trec pale de vânt. Are o faţă frumoasă, creolă, un nas mic, fin, buzele roşii, cărnoase, care la fiecare zâmbet, dezvelesc un şir de perfecte perle albe.

Petrişor are unsprezece ani, e un copil ca toţi copiii, poate mai bine dezvoltat decât cei de vârsta lui; pare un atlet în devenire. Mama lui spune însă că Petrişor s-a născut… de două ori!”

„Cum, «de două ori»?” a întrebat Dragoş, ziaristul.

„Da, de două ori – a continuat tânăra doctoriţă: o dată acum unsprezece ani, într-o noapte de mai, cu potop de flori la fereşti, şi a doua oară, acum cinci ani, în ziua de 7 octombrie!”

„Dar ce-a fost acum cinci ani, la 7 octombrie?” a mai întrebat cineva.

„O poveste de mare durere şi de tot atâta fericire, care stă însă în fiecare clipă de-atunci sub semnul prăpastiei fără sfârşit!…

Băiatul începuse să meargă la şcoală, în clasa întâi. Primele săptămâni n-au arătat nimic deosebit în comportarea lui. Apoi, dintr-o dată, a început să nu mai vadă bine, să aibă stări de vomă, de leşin. Medicul care l-a cercetat l-a trimis, de urgenţă, la noi la spital. S-a întâmplat să-l consult eu. L-am chemat şi pe profesorul

meu, care mi-a confirmat diagnosticul: tumoare malignă sub creierul mic…

L-am operat peste câteva zile, la 7 octombrie, acum cinci ani. I-am salvat viaţa.” De aceea mama lui spune că Petrişor s-a născut atunci pentru a doua oară.

«Dar pentru cât timp?» m-a întrebat mama copilului. «Şase luni, cel mult un an!» i-am spus. Toate operaţiile de acest fel, cu un asemenea diagnostic nu dăduseră alte rezultate până atunci…

Băiatul şi-a revenit nesperat de repede. Trebuia însă avizat că a avut o operaţie foarte grea, că trebuie să se îngrijească extraordinar de atent, să se ferească de orice fel de lovituri, mai ales la cap, că trebuie să se hrănească mai mult decât ar face-o doi oameni maturi la un loc, că trebuie, că trebuie… Toate acestea dacă vrea să trăiască.

Nu m-am aşteptat ca acest copil de şase ani şi câteva luni să înţeleagă atât de bine, cu atâta maturitate, tragedia ce s-a abătut asupra vieţii lui. Şi Petrişor a început, cu mare grijă şi hotărâre, lupta pentru viaţă!

«Petrişor, n-ai voie să… n-ai voie să… n-ai voie!» îi spunea mamă-sa.

«Bine, mamă! Am înţeles!» răspundea copilul.

«Petrişor, trebuie!»

«Da, mamă, trebuie!»

«Petrişor!»

«Da, mamă!»

Nu era săptămână în care să nu trec pe la el pe-acasă ca să-l văd. În plus, la cel mai mic semn care vestea că ceva se clatină, mi se telefona şi interveneam imediat cu un tratament adecvat. În felul acesta au trecut cele şase luni, apoi încă şase – făcându-se un an, apoi încă unul şi încă trei… în total cinci ani şi jumătate, până în momentul de faţă… Petrişor a împlinit deci unsprezece ani şi se simte bine… Este sănătos…

«E o minune ce-aţi făcut, doamnă doctor!» îmi spunea

mama copilului acum câteva zile.

«Minunea e în el! i-am răspuns. Eu am procedat cu el ca şi cu alţii… poate cu şi mai mult suflet de când observ şi eu *minunea*, care este fiinţa acestui copil, fiinţa omenească, în general!» „

„Şi mie nu mi-ai spus, doctoriţo, până acum, a exclamat Dragoş. Phii, ce reportaje aş mai fi croit. Da, lasă, că nu e târziu nici acum. Mâine trece-mă pe lista ta de consultaţii. Voi fi primul, te aştept la intrare!”…

„În schimb, am citit suita de reportaje pe care le-ai scris despre colegul nostru Radu B. — *Inventatorul cel mai modest*, cum l-ai numit tu, înscriindu-l în categoria *Marilor Prim-Planuri Anonime!*”…

„Ei, Radule, mai regreţi că n-ai devenit biolog, aşa cum doreai într-o vreme?” l-a întrebat Andreea.

„M-am lecuit, tovarăşă dirigintă, deşi…”

„S-a lecuit, deşi nu atât de uşor, vrea să spună!”

„Dragoş, lasă-mă să vorbesc şi eu!”

„Te ascultăm, Radule”, a spus profesoara.

„De fapt, n-am mare lucru de spus. Mă îndrăgostisem <ie biologie datorită profesoarei noastre de pe-atunci… Eram vecini cu apartamentele, ne mutaserăm şi noi din căsuţa în care am locuit mulţi ani. Dacă aţi şti, avea, şi probabil că mai are încă acasă, un adevărat laborator: o cameră din apartament fusese transformată în laborator. Mă chema pe la dânsa, îmi dădea cărţi să citesc, o asistam când făcea disecţii; pe urmă am început să fac şi eu… Şi uite aşa… mă hotărâsem… Dar…”

„Dar, de fapt, lui îi stătea capul la maşini! Las’ că ştiu eu, am fost colegi de bancă doar…”

„Dar… aşa cum zice Dragoş, eu mă prăpădeam după maşini!”

„Astfel, în curând, a avut loc cotitura de la gingaşa şi mereu uluitoarea maşină omenească – o adevărată «minune» cum, frumos, o aprecia doctoriţa noastră, spre

«*omul de fier, maşina / fiinţa zămislită cu gândul şi visarea / ne-nchipuit mai tare ca braţul şi spinarea*», cum ar fi spus Arghezi.”

„Da, are dreptate Dragoş, m-am hotărât să fac această cotitură, de fapt să ies în drumul meu. Şi de-aici…”

„Şi de-aici, ştim! Ştim că tovarăşul Radu B. A devenit, în scurt timp, un *Prim-Plan* al marilor uzine bucureştene!”

„Ceea ce se ştie mai puţin, Jane” e, preciza Radu, e în legătură cu faptul că, fără ajutorul acelor oameni minunaţi, care dau suflet şi inimă maşinilor şi care sunt adevăratele *marile prim-planuri*, chiar dacă *anonime*, n-aş fi fost nimic, n-aş fi izbutit nimic. Ceea ce şcoala şi oarecum râvna mea – poate prea puţin cunoscută de unii dintre stimaţii mei colegi au semănat, *oamenii marilor prim-planuri anonime* au crescut, au înmulţit, au înălţat!

Şi, dacă s-a nimerit ca rodul să fie frumos, se cuvine ca aromele lui să mângâie, mai întâi şi în aceeaşi măsură, acele vetre de suflet şi de inimă, între care eu însumi mi-am aşezat temeinică şi plăcută vatră de muncă şi de împlinire. Acum, fiindcă m-aţi stârnit, vă mărturisesc că gândurile mele vibrează mai ales în jurul unuia dintre aceşti oameni…

Îl cunosc de mult, de când am deschis ochii pe lume. Nenea Dinică stătea la câteva case de noi. El n-a avut parte de copii, poate şi de aceea, când se-ntorcea de la uzină, se oprea mai întâi la poarta noastră, intra în curte şi mă căuta. Nu venea niciodată cu mâna goală. În buzunarele lui, spre care mă repezeam mai abitir decât spre cele ale tatălui meu găseam bomboane, ciocolată, biscuiţi… în orice caz, de fiecare dată, găseam ceva bun. Se juca apoi cu mine. Mi-aducea tot felul de maşini, pe care, cu plăcere deosebită, le stricam ca să văd «ce au înăuntru!».

Când am ajuns în clasele de gimnaziu, am avut norocul ca şcoala la care învăţam să-şi repartizeze elevii, pentru

efectuarea lucrărilor practice, la uzina unde lucra nenea Dinică.

M-a luat alături de el. Mi se părea că se joacă cu strungul! Piesele care ieşeau din mina lui semănau cu nişte bijuterii. Perfecte! Rebuturi, la el nu existau.

Harnic, blând şi extrem de priceput, nenea Dinică era iubit de toţi tovarăşii săi de muncă. Pe panoul de onoare, el deschidea şirul lung al fruntaşilor.

Cu răbdare a început să mă iniţieze în tainele meseriei, îmi explica, îmi demonstra practic, îmi dădea voie să încerc şi eu. După mai multe încercări, văzând cum mă descurc, l-am auzit odată spunând:

«Radule, băiatule, – aşa îmi zicea el – tu ai stofă, mă, nu jucărie!»

«Nene Dinică, îţi baţi joc de mine?» i-am răspuns.

«Nu, nu! Ascultă-mă, iese din tine un strungar pe cinste!»

«Şi ce te face să crezi asta, nene?»

«Multe! Şi, din cele multe, mai cu seamă două: tu. Radule, băiatule, ai şi mână bună, dar ai şi cap! Păi ştii tu ce înseamnă să ai cap, Radule? Strungul ascultă de mână, dar, dacă te simte fără cap, se năräveşte. Aşa să ştii î Ca să joace cum îi cânţi, trebuie să audă cântec adevărat, Radule! Ori cântecul adevărat se face mai întâi cu capul!»

N-am înţeles eu prea bine încotro bătea nenea Dinică atunci cu vorbele lui în doi peri, cum ar fi zis bunica. Am reţinut însă că la astfel de vorbe l-au provocat mai ales întrebările mele: «Dar de ce aşa… şi nu altfel»? «Dar aşa… nu se poate»?, «dar dacă ai vrea să faci aşa… n-ar ieşi bine»? (Nici eu nu ştiu ce mă apucase de tot întrebam. De fapt, acum ştiu: mă stăpâneau o curiozitate şi o dorinţă de a face şi altfel lucrurile. Poate că de-aici au pornit cele despre care s-a trudit Dragoş să scrie).

După absolvirea liceului, în ciuda dorinţei tatălui meu, care ar fi vrut să urmez nu biologia, ci dreptul, ca şi el

(după cum ştiţi este procuror), eu m-am dus la uzină, la nenea Dinică.

Adevărata muncă de calificare abia atunci a început.

Nenea Dinică a mai lucrat lângă mine doi ani. Mai bine-zis eu m-am bucurat de ajutorul lui încă doi ani. A ieşit la pensie stimat şi iubit şi regretat de toţi î In cei doi ani însă, câte n-am învăţat de la el! Căutările mele atunci au început şi el a fost primul care le-a sprijinit. Mi-amintesc cum mă încuraja în momente de cumpănă:

«Radule, băiatule, numai de atâta eşti tu? Nu se poate, trebuie să reuşeşti! Totdeauna există o ieşire la care încă nu te-ai gândit!»

„Frumos spus, a exclamat Vlad: «Totdeauna există o ieşire la care încă nu te-ai gândit»!”

„Frumos şi înţelept!” a subliniat Andreea.

„Şi, într-adevăr, mare dreptate avea. Până acum am găsit câte va asemenea ieşiri.”

„Care au fost subiectele reportajelor mele! Şi sper să mai găseşti, Radule! De altfel, ceea ce mi-ai spus în seara aceasta îmi dă mari speranţe”

„Îţi mulţumesc, Dragoş!... Vreau să vă mai spun că nenea Dinică îmi este şi acum cel mai apropiat sfătuitor şi sprijin moral. Nici nu trec două-trei zile şi-l văd sosind în hală. Strigă de departe:

«Hei, Radule, băiatule, cum mai stăm? Cu ce noutate mă mai răsfeţi?»

Vă mărturisesc că îmi face atât de bine această întrebare a lui, pe care o aştept ca pe un binefăcător impuls... De acea, te-aş ruga, Dragoş, ca următorul tău reportaj, după cele pe care le vei scrie despre Jane” e, să fie despre nenea Dinică! u...

„Gata, măreţule meşter, mă înscriu şi pe lista ta... de suflet! în curând voi spune: prezent! la poarta lui nenea Dinică. Însă cu tine de mână, «Radule, băiatule»!”...

Andreea şi Vlad îl privesc pe tatăl Doinei alergând de

colo până colo. Nu ştie ce să mai facă spre a-şi vedea nuntaşii cât mai mulţumiţi. Ar dori ca fiecare să simtă măcar ceva din fericirea ce-i stăpâneşte lui sufletul.

„Şi, când te gândeşti că unii părinţi sunt în stare să se lipsească de bucuria firească de a-şi vedea propriul copil trăind acel moment unic al vieţii: căsătoria!” – a spus judecătorul.

„Cum se poate aşa ceva? a întrebat Janette. Însemnează că un asemenea părinte ar trebui să aibă – pentru a lua o hotărâre ca aceasta – motive foarte puternice, grave”.

„Vă supun unui test – a spus Vlad mai departe – am să vă conturez un destin, două, de fapt, şi-apoi vă veţi spune părerea. Tovarăşa voastră dirigintă ştie despre ce vreau să vorbesc…

«Alo, Marius?»

«Da, la telefon!»

«Ce faci?»

«Ce să fac? Mă gândesc! Mă gândesc la o invenţie!»

«Te gândeşti la o invenţie? Frumos, frumos! Dar nu e prea pretenţios?»

«Din partea cui?»

«Ziceam aşa… în principiu! Nici mai mult, nici mai puţin, dintr-o dată – o invenţie?!»…

«Se poate şi dintr-o dată!»

«Nu zic nu, dar… cu calificarea ce faci? Nu trebuia să fii la atelier?»

«Nu mă mai duc!»

«De ce?»

«Nu-i de mine! Tinichigiu auto?! Nici măcar mecanic!»

«Da, dar tinichigiii câştigă mai mult!»

«Nu mă interesează câştigul! Pentru mine idealul contează!»

«Şi care-i idealul tău?»

«Cercetător, inventator!»…

«… Dar şcoala?»

«Care şcoală?»

«Liceul! Ce faci cu liceul? Nu crezi c-ar fi cazul să-l termini?!»…

«Nici liceul nu mă interesează!»

«Deci, cercetător fără liceu! Şi ce vrei să cercetezi?

«Vreau să inventez ceva!»

«Ce?»

«Ceva în domeniul electricităţii!»

……

Aşa a început, într-o dimineaţă, discuţia mea cu Marius, un tânăr care pe-atunci avea optsprezece ani şi care, din păcate, părăsise liceul înainte de a termina clasa a X-a, pe care o repeta.

Îl cunoşteam pe Marius de mulţi ani! Era băiatul unor foarte buni prieteni! Singurul lor copil! Tatăl – inginer şef într-o mare uzină! Mama – economist!

În primele patru clase (cele elementare), Marius a fost un copil foarte bun. Un elev foarte silitor, cuminte, respectuos, cu deosebire! Blând, domol, gânditor. Începuse să scrie versuri, apoi «romane» fantastice, cum numea el nişte compoziţii de câteva pagini, destul de stângace, nu fără unele sclipiri de imaginaţie!

Ne bucuram cu toţii de evoluţia lui Marius. Din clasa a V-a, însă, cam pe la jumătatea anului şcolar, Marius a început să dea semne de schimbare! Nu în bine! Dimpotrivă! Mărturisesc că nici acum nu ştiu ce s-a întâmplat exact cu el. Poate prea multele laude ale părinţilor! Poate libertatea deplină ce i-o acordau şi modul de a discuta cu el ca şi când ar fi avut în faţă un matur, cu totul format?!… (în special tatăl proceda astfel!) Poate!…

Cert este că Marius a devenit, treptat-treptat, apatic, fără niciun chef de-nvăţătură! Copilul excesiv de politicos, de până atunci, s-a transformat într-un adolescent arogant, «cu fumuri», cum ziceau colegii lui, cu fumuri care nu se înălţau măcar din jurul unei vetre pe care se pregătea să

ardă ceva! A început să răspundă necuviincios, la orice observaţie!

«Părinţii nu-l înţelegeau», profesorii la fel!

La sfârşitul anului şcolar, a ajuns în coada clasei, abia-abia a promovat la matematică şi fizică, obiecte la care era gata să rămână corigent.

Părinţii erau mai mult decât neliniştiţi. Au discutat serios cu feciorul!

«*Tu trebuie să devii om, om adevărat*, Marius», i-a spus tatăl, la un moment dat.

«N-am nimic împotrivă!» a răspuns băiatul.

«Păi, dacă n-ai nimic împotrivă, ce faci pentru aceasta?»

«*Aştept, aştept să cresc, să devin om*!»

Răspunsul era vădit ironic, batjocoritor chiar! Tatăl n-a mai putut răbda şi… i-a ars băiatului două palme.

«Ca să te faci om, poate trebuie să te ajut şi în *felul acesta*?! Poate aşa ne vom înţelege mai bine!»

De-atunci, nu s-au mai înţeles defel! Sigur că şi inginerul greşise. Nu trebuia să-şi lovească băiatul. Până atunci îl tratase exagerând, aşa cum spuneam, ca pe un om matur, iar acum îl înjosea lovindu-l!

Marius a început să-şi dispreţuiască tatăl, să se înstrăineze sufleteşte de el. Iar mama nici nu conta. Era o femeie cu deosebire blinda şi care avea un respect exagerat faţă de inginer. Lipsa de personalitate a mamei, privită din acest punct de vedere, a fost intuită de băiat, intuită şi exploatată. De-aceea, cuvintele, sfaturile, observaţiile ei, atunci când îndrăznea să le formuleze, n-aveau niciun ecou pozitiv în mintea şi în sufletul lui Marius…

… S-au scurs încă trei ani! Clasele a VI-a şi a VII-a au fost promovate la limită. In clasa a VIII-a, Marius a rămas corigent la limba română şi la fizică. Tocmai la obiectele despre care spunea că formează pasiunea lui. A rămas corigent pentru că Marius scria cu grave greşeli de

ortografie şi nu ştia să comenteze adecvat o carte, o operă literară, în general. Iar la fizică, superficial, ca în tot ce făcea, nu învăţase nici lucrurile elementare, deşi deseori putea fi văzut cu fel de fel de sârme, bobine etc., din care ameninţa că va scoate *minunea secolului!*…

A rămas corigent şi nu s-a putut prezenta deci la timp la concursul de admitere în liceu!

Părinţii au crezut că Marius va fi afectat de acest lucru. Colegii lui, unii chiar cu posibilităţi reale mai mici, dar mai muncitori, ambiţioşi, au promovat, s-au prezentat la liceu, unde au reuşit.

Marius a rămas nepăsător! Era *deasupra* acestor lucruri mărunte! Aşa i-a răspuns, într-o zi, mamei!

«Lucru *mărunt* e viaţa ta, Marius?» a îndrăznit să observe mama.

«Ce ştii tu? Viaţa mi-o aranjez cum vreau eu!» a fost răspunsul impertinent al băiatului.

Şi mama a mai adăugat lacrimilor de până atunci altele proaspete!…

După trecerea corigentelor, a intrat, în toamnă, la liceu, la cursurile fără frecvenţă, care mai erau pe atunci.

Iar după un an, promovat în condiţii aproape umilitoare – numai cu note de cinci – a fost admis, în clasa a X-a, la cursurile de zi, în nişte împrejurări favorabile ce se iviseră la liceul vostru.

«Cum la liceul nostru? Nu cumva e vorba despre Marius R., fostul nostru coleg? Un băiat blond, cu ochi albaştri, subţirel, înalt, care vorbea tărăgănat şi zeflemitor?»

«Ba da, Dragoş! Despre el e vorba, preciza Andreea! L-am lăsat pe soţul meu anume să ni-l prezinte ca pe un necunoscut, deoarece sunt sigură că nu ştiaţi prea multe despre el. De altfel, nici Vlad atunci nu ştia. Părinţii lui Marius erau prieteni ai mei. In curând au devenit şi ai lui. Şi de-aici…»

„Ascultaţi, continuă judecătorul, într-o discuţie pe care

tatăl a avut-o cu Marius şi la care eu eram, întâmplător, martor, l-am auzit pe inginer spunând:

«Marius, pretinzi că-ţi place să citeşti, că citeşti şi că n-o faci degeaba. Iată ce afirmă unul dintre scriitorii îndrăgiţi de tinerii de azi, pentru că surprinde probleme esenţiale ale vieţii lor: *Şcoala nu e anticamera vieţii, ci unul din laboratoarele ei ocupate de tineri!*

«Vorbe, bătrâne, vorbe! a ripostat, iritat, tânărul. Şi, chiar de-ar fi s-o luăm în serios, ei bine, vreau să-ţi comunic că eu m-am hotărât să părăsesc acest laborator».

… «în care, în general, ai fost un simplu figurant!»

«Nici nu se putea ca *marele* inginer-şef să nu mă pună la punct! Ei, bine, repet, m-am hotărât să părăsesc acest laborator spre a intra în *marele laborator al vieţii, în saloanele vieţii.* Numai că trebuie să-mi cumperi pantofi noi – ca să nu murdăresc parchetul, ori marmura acestor saloane!»

«Eşti nemaipomenit de ridicol cu vorbele tale umflate, cu superioritatea ta de trei parale, zise tatăl îndurerat. Eşti un farsor, Marius! Asta eşti! de fapt, habar n-ai ce este cu tine, nu ştii ce vrei, nu ştii ce poţi măcar, nici nu te cunoşti; n-ai încercat nimic serios! Absolut nimic! Singurul lucru pe care îl faci – şi care „trebuie să recunosc, ţi-a reuşit şi-ţi reuşeşte din plin – este să-ţi baţi joc de totul, începând cu tine! Va veni a vreme când te vei trezi, fără îndoială! Amarnică îţi va fi însă această trezire! Să ştii!»

Şi tatăl a ieşit din cameră. Am rămas copleşit pe de o parte de adevărurile rostite şi de durerea unui părinte, pe de altă parte, şi cu deosebire m-a uluit faptul că tânărul n-a fost aproape deloc afectat.

Orice încercare pe care-am făcu t-o de a ajunge spre adevărul din el s-a sfărâmat de zidul unei nepăsări şi reci ironii!

După două săptămâni, Marius a reuşit să se angajeze la un mare atelier auto, spre a se califica la locul de muncă,

în secţia tinichigerie. (La mecanică nu găsise un loc liber).

Părinţii au răsuflat, într-un fel, uşuraţi, sperând că de-acum băiatul a apucat pe un drum bun. Se va înscrie la seral, va termina liceul, între timp se va califica, va face, poate, şi facultatea! Aşa gândeau şi sperau bieţii oameni!

Marius s-a înscris într-adevăr la liceul seral, tot în clasa a X-a. Dar… după câteva săptămâni, l-a abandonat, după cum a abandonat şi calificarea. El, tânărul de 18 ani, voia să devină cercetător, inventator chiar, fără studii şi fără studiu! Marius *trăia spre a se gândi la o invenţie!*

De fapt, cum s-a dovedit în curând activitatea tânărului era mult mai prozaică. Mai întâi îi plăcea să lenevească, să doarmă, să doarmă cât trei la un loc! Apoi* să se plimbe, să se plimbe aşa, fără ţintă şi fără rost!

Nici măcar plăcerea plimbării n-o simţea! Fiindcă nu prea avea bani (părinţii îi limitaseră fondurile), fuma, pe apucate, câte un pachet de ţigări proaste, ori rămăşiţe împrumutate de la cei ce pierdeau timpul, ca şi el, prin holurile cinematografelor, prin parcuri!

Şi mai avea *domnul* Marius o preocupare serioasă: *era îndrăgostit!* Zăpăcise o fetişcană din vecini, fiica unor muncitori, fată frumuşică şi silitoare la învăţătură (ea era în clasa a XI-a), o zăpăcise cu aerele lui de superioritate, cu *înaltele* lui preocupări *intelectuale*, *ştiinţifice* şi *literare*, despre care-i vorbea cu zel, cu visurile lui de cercetător şi inventator, visuri care *se vor împlini în curând*, după cum o asigura.

A zăpăcit-o într-atât, încât şi fata a început să lipsească de la şcoală, iar, în curând, neavând încotro, au fost nevoiţi să anunţe părinţii – şi pe unii şi pe alţii – că, peste patru luni, vor avea un copil! Marius avea peste 19 ani; fata împlinise 18!

«Şi astfel *mare bucurie* s-a pogorât peste cele două case.

„Nici că se putea una mai mare, Radule!” a adăugat Vlad.

«Sunt curios să ştiu ce s-a întâmplat în asemenea situaţie?»

„Ce să se întâmple, Dragoş? a răspuns judecătorul. Ce puteau face bieţii părinţi? Iată, de-aici înainte începe testul: tu ce-ai fi făcut, de pildă, dacă ai fi fost în locul părinţilor lui Marius, ori în locul părinţilor fetei?”

«Oricare ar fi fost copilul meu, eu n-aş mai fi vrut să ştiu nimic despre el! a afirmat ziaristul! Absolut nimic! Auzi măgărie?! Un neisprăvit! Care mi-a mâncat zilele atâţia ani, care nu învaţă nimic, nu munceşte, nu câştigă nici cât să cumpere o pâine; obraznic, arogant (pe ce?); un farsor, bine i-a zis tatăl lui! *Un Nimic* deci, cu literă mare, care face şi el câte ceva – da, face: suceşte capul unei fete (trebuie să fi fost proastă rău, ca să nu zic altfel, dacă a căzut ea în plasa unui pierde-vară) şi… face copii! Păi sigur! Asta era tot ce-i mai rămăsese de făcut domnului *Inventator!*»

«Da’ *amarnic mai eşti la suflet*, scriitorule?! spuse Andreea. Va să zică aşa ai judeca tu de pe poziţia unui părinte! Interesant!… Am să vă amintesc, puţin mai târziu, cum şi-au permis tot nişte foşti elevi de-ai mei să-i judece pe părinţii lor, şi ce-au fost în stare să facă!»

«Tovarăşă profesoară, dar povestea asta m-a pus pe jar, nu alta!»

«Bine, Dragoş, eu nu te acuz cu nimic. Constat doar că discuţia noastră devine foarte interesantă!»

„Deci l-ai fi dat afară din casă, n-ai mai fi vrut să ştii nimic despre el (că despre acest băiat ai vorbit)!” precizează Vlad Cosmescu.

«Da, aşa cred că aş fi făcut!»

Răspunsul vădeşte o substanţială scădere de *forţă*!»

«Mai ştiu şi eu, Janette, ce-aş fi făcut? Adevărul e că… acest *adevăr* despre care discutăm este foarte complicat. E uşor să dai sfaturi, să te indignezi, să condamni, mai greu e să descurci în chipul cel mai potrivit o asemenea situaţie!

Deocamdată spun: bine că n-am copii!»

«O să ai şi copii, trebuie să ai – intervine, din nou, doctoriţa, fiindcă o viaţă fără familie şi fără copii e ca o sală de concerte, de pildă (iertaţi-mi comparaţia, n-am găsit alta mai bună), în care nu se-aude nicio melodie. Intri, iei loc – locul pe care l-ai plătit –, pe care ţi l-ai asigurat deci, şi aştepţi. Aştepţi şi nu se întâmplă nimic. Nu se-aude şi nu se întâmplă nimic! Şi, cu vremea, oboseşti aşteptând, oboseşti şi… *pleci* dezamăgit!»

……

«Şi ce-a făcut, până la urmă, *domnul Inventator Marius*?»

„Ce să facă, Şerbane? Ce mai putea face decât…”

«Decât să se însoare cu fata!»

„Asta a şi făcut, Radule! S-a căsătorit cu fata, cu viitoarea mamă!”

«Şi părinţii?»

„Părinţii au trecut printr-o gamă întreagă de stări: de la revoltă, indignare, cumplită durere, totală dezamăgire, până la înţelepciunea posibilă şi necesară”.

«Adică?»

„Adică i-au lăsat să se căsătorească!”

«Oficial!»

„Da, Radule, oficial, iar părinţii băiatului i-au primit într-o cameră din apartamentul lor, le-au dat nişte lucruri, au mai primit ceva şi de la părinţii fetei…”

«Şi gataaa!… Tinerilor nu le-a rămas decât să mănânce, în continuare, banii părinţilor lor şi să-şi aştepte urmaşii!»

„Ei, aici e-aici, Dragoş! Lucrurile nu s-au petrecut chiar aşa!”

«Nu mai spuneţi! Te pomeneşti că»…

„Sper că nu eşti ironic cu mine!”

«Vă rog să mă iertaţi, tovarăşe judecător… Credeam însă că personajul e *negativ* până la sfârşit!»

„Şi de unde ştii că nu e?!”

«Ei, bănuiesc, după… Întorsătură! După întorsătura de ton din spusele dumneavoastră».

„Ai fler! Dar, pe de altă parte, chiar tu spuneai că adevărurile vieţii nu ni se oferă aşa, ca pe tavă, că trebuie să ai ochi şi suflet, şi ascuţime de minte ce se cheamă înţelepciune şi, nu de puţine ori, lucrarea anilor asupra ta ca să alegi, într-o împrejurare mai neobişnuită, cea mai potrivită soluţie?”

«Sunt gata să repet!»

„Iar eu să te aprob! Aşa că… iată-i pe cei doi tineri în faţa ofiţerului Stării Civile – aşa cum v-am văzut şi pe mulţi dintre voi, cum i-am văzut astăzi pe Doina şi pe Mitică al ei!… Sunt palizi la-faţă, vădit emoţionaţi… Şi nu atât pentru Da J-ul pe care-l vor rosti, legându-se pe viaţă, cât, mai ales, pentru… golul din jurul lor. În afară de doi-trei prieteni – era lucru de mirare că au venit şi aceia – nimeni! Nimeni nu-i însoţeşte în aceste momente mari, unice din viaţa lor, din viaţa fiecăruia!

Până în ultima clipă speraseră, speraseră că vor veni.

«Nu se poate să nu vină! îşi spunea fiecare în gând. Trebuie să vină! Au trecut de-atâtea ori peste supărare! O vor face şi de data aceasta! Nu se poate! Se vor îndupleca! Nu ne vor lăsa ei, într-un asemenea moment, singuri!»

Marius, care oricând era gata cu replici *deştepte*, volubil, totdeauna, în faţa fetei pe care acum şi-o făcea, în chip legal, soţie, nu era în stare să spună niciun cuvânt, Era palid ca un mort, simţea că-i tremură tot corpul, care parcă împrumutase tremurul sufletului. Muşchii feţei jucau chinuitor, iar în gât i se înnoda mereu ceva că nu putea să deschidă gura.

Fata era la fel: «Măcar mama o să vină, se gândea. Nu se poate să mă lase ea aşa! Nu se poate!»…

«Cetăţene Marius R… de bunăvoie şi nesilit de nimeni»… Glasul ofiţerului stării civile a răsunat cald, melodios, dar parcă s-a izbit de pereţii camerei goale, de

pereţii acestei săli totdeauna pline, până la refuz în asemenea momente! Chiar înaintea lor fuseseră acolo doi tineri, ai căror nuntaşi nici nu încăpuseră cu toţii în sală.

«Cetăţeană… de bunăvoie şi nesilită de nimeni»…

S-au pomenit singuri, de mină, în faţa clădirii. Nu-i aştepta nimeni. Prietenii au pretextat că au treabă şi-au plecat. De altfel, ce-ar fi făcut cu ei? Unde să-i invite să… cinstească evenimentul? Cu ce? Au luat-o pe jos, singuri, spre casă.

Fata a izbucnit în plâns. Cum îşi imaginase ea, în visurile ei, acest moment?!… Există vreo fată care să nu îmbrace cu fir strălucitor, de aur şi argint, cu parfum de flori rare, parfumul tuturor speranţelor, al bucuriilor şi-al frumoaselor împliniri, acest vis?

Şi iată realitatea, cruda realitate, pe care ea şi-a creat-o. *Ea* şi *El*. Ei şi-au creat-o!

«Poate că au dreptate, Mihaela! Sigur că au dreptate, reuşi, după un timp, Marius să dea glas chinurilor lui de dinăuntru. I-am supărat mult prea rău ca să ne fi putut ierta! Aşa e!… I-am supărat mult prea rău şi, în ceea ce mă priveşte, de atâta timp! Te rog să mă ierţi pentru această zi a vieţii noastre! N-o meritai! Tu ai fost o fată cuminte»…

… Şi acum, după mulţi ani, când vorbeşte despre ziua aceea, Mihaela plânge. N-a putut-o uita. După cum n-a uitat câte i-a mai spus Marius atunci, câte s-a legat să facă…!

Dar, mai ales, n-a uitat acest lucru Marius!… Vedeţi, uneori este de-ajuns un asemenea moment, un moment de vârf, de vârf al vârfurilor, de… şoc, i-aş putea zice, care să-ţi întoarcă mintea şi sufletul din cale. Se vede treaba… că şi pentru Marius sosise acest moment. El a fost acela al tristei sale nunţi!

În ziua respectivă, Marius parcă s-ar fi născut din nou, cum zicea Janette despre Petrişor.

Mai întâi s-a dus, plecat şi respectuos, ca altădată, în copilărie, şi a cerut iertare părinţilor lui şi socrilor lui. Nu i-a tras la răspundere, nu i-a învinuit cu nimic! Iar a doua zi… a făcut ce-a făcut şi s-a angajat la marele atelier unde încercase cândva să înveţe o meserie. A desprins meseria de mecanic (a reuşit să facă ce-i plăcea) mai repede şi mai bine decât s-ar fi aşteptat oricine. Iar la liceul seral, unde şi-a reluat studiile, profesorii, care-l ştiau, nu mai aveau niciun element de comparaţie cu ceea ce fusese Marius doar cu câţiva ani în urmă.

Între timp, Mihaela a adus pe lume un băiat, care acum este şcolar mare – Cristian, aşa se numeşte băiatul şi care învaţă foarte bine. Marius, tatăl, învaţă şi el, în continuare, ca student, în ultimul an, la Automatică, la seral, iar Mihaela, după liceu, a învăţat stenodactilografia în limbile română şi engleză. În timp ce bunicii se bucură pentru că Marius caută calea cea mai potrivita spre a face pe propriul lui fiu să înţeleagă şi mai ales să nu; uite că «Şcoala nu e anticamera vieţii, ci unul din laboratoarele ei ocupate de tineri!». Şi că spre a ajunge Om, nu e suficient să aştepţi şi să creşti!…

„Mai lasă-i, Vlad, că i-ai năucit cu povestea ta. Hai la dans, băieţi, luaţi-vă nevestele şi la dans! Că suntem la nuntă doar! a spus Andreea. Şi-apoi vreau să văd dacă aţi mai făcut progrese de când dansaţi la reuniuni, la cabană, în munţi, vă amintiţi, în prima noastră excursie, când lăsasem cuvânt de ordine să nu carecumva să părăsească vreo fată sala până n-o văd eu, când v-am păzit toată noaptea…

„Ca să ne înveliţi, să nu răcim!” exclamă Dragoş, râzând!

„Să vă învelesc, să nu căderi din pat, ori de pe fereastră… În camera de-alături…

Hai, hai, Şerbane, parcă mişti ceva mai greu picioarele, faţă de banchetul acela…”

„Din apartamentul dumneavoastră… A fost nemaipomenit… Dar au trecut de-atunci zece ani, doamnă! In curând facem întâlnirea de zece ani!…”

„Mai găsim vreunul care nu s-a însurat şi-l obligăm» s-o facă. Mergem cu toţii să petrecem pe spezele lui!…”

7.

… „Petrică făcea parte din cea de-a doua clasă pe care am avut-o ca profesoară dirigintă, după voi. M-am legat mai puţin de această clasă, dar băiatul acela îmi era foarte apropiat de suflet. Fusese bolnav în clasa a IX-a, şi-ntr-a X-a, era un copil firav, se prindea orice răceală de el şi-apoi tuşea săptămâni întregi. Din clasa a XI-a, s-a schimbat aşa, dintr-o dată. A crescut – se dezvoltase frumos – ajungând un flăcău înalt, subţirel, dar bine legat, cu părul blond şi ochi albaştri. Nu se prăpădea cu învăţătura, mai trebuia împins de la spate, dar avea cap bun, când se apuca de-o treabă puteai fi sigur c-o duce la sfârşit.

M-au impresionat cu deosebire părinţii lui – oameni simpli, muncitori, dar foarte harnici, gospodari, care-şi ţineau odrasla ca pe un prinţ.

Le-am spus de mai multe ori că nu fac bine, că băiatul trebuie învăţat să muncească serios şi să preţuiască. Munca, precum şi ceea ce rezultă din ea.

«Avem unul singur, doamnă! îmi răspundeau. Cât trăim noi – pentru el muncim, iar Petrică merită să facem pentru el toate sacrificiile! E băiat bun!»

În sfârşit, Petrică a terminat liceul şi-a intrat la o facultate din cadrul A.S.E., nici nu ştiu la care. Făcuse meditaţii, părinţii cheltuiseră mulţi bani (deşi voi îmi cunoaşteţi părerea, ştiţi că eu sunt împotriva «mersului cu cârje prin viaţă». Aşa mi se par meditaţiile – nişte «cârje»

pentru minţile mai *slabe*, care n-au curajul să înfrunte singure examenele vieţii, *singure* acela incluzând ajutorul *legal* şi *necesar* pe care îl primesc şi trebuie să-l primească, în cadrul învăţământului organizat, din partea celor investiţi cu asemenea misiune, din partea profesorilor. În rest, ai desprins nişte *instrumente*, te foloseşti de ele! De tine depinde totul! Dar, în sfârşit… nu e acum momentul…). Făcuse deci şi Petrică meditaţii şi mi-a fost teamă să-i sfătuiesc pe părinţi să nu-l pregătească astfel, fiindcă, singur, n-ar fi învăţat şi n-ar fi intrat. Aşa – mare bucurie a fost în familia Marcu, odată cu intrarea fiului la facultate. M-am bucurat şi eu, sincer!

După prima sesiune de examene însă – pe care o trecuse cu bine – Petrică s-a schimbat cu o sută optzeci de grade.

Mai întâi, a început să lipsească de-acasă. Ce spaime, ce disperare a provocat prima asemenea lipsă în familie, lipsa neanunţată, bineînţeles. Părinţii lui mi-au dat telefon pe la ora trei noaptea, după ce îl căutaseră pe la spitale, la Morgă, la Miliţie… fără să-i dea de urmă. Erau înnebuniţi… S-au scuzat, mă rog!…

I-am liniştit, spunându-le că aşa am păţit şi noi – eu şi cu mama – când fratele meu, ajungând bărbat în toată firea şi fiind necăsătorit, a lipsit prima noapte de-acasă.

«Nu-l mai căutaţi, le-am zis, o să vină el mâine dimineaţă, ori pe la prânz, sau seara, ori poimâine. O să vină! Veţi vedea atunci ce e de făcut»…

Petrică a revenit acasă peste două zile – vreme în care n-a dat niciun semn de viaţă, un telefon măcar. A sosit binedispus, cu zâmbetul pe faţă… «M-am destins şi eu puţin, după sesiune!» a fost răspunsul…

«Bine, dar… au încercat părinţii. La noi nu te-ai gândit? N-am ştiut nimic de tine… ne-ai lăsat aşa cu inima pe jar»… a continuat mama, care şi avea o boală de inimă şi mai ales ficatul îl avea bolnav (făcuse de trei ori hepatită) …

«De-acum încolo, să ştiţi, voi lipsi tot mai mult i-a avertizat, nepăsător, studentul.

Soţii Marcu au început să se intereseze pe unde-şi pierde nopţile odrasla lor, mai ales că reîncepuseră cursurile, iar el lipsea de la facultate, nu se mai pregătea…

Cu chiu, cu vai au aflat: Petrică găsise o colegă mai mare, din anul III – de la aceeaşi, ori de la altă facultate – n-are importanţă, femeie căsătorită, al cărei bărbat lucra undeva într-un orăşel de pe Valea Prahovei, fiind inginer. Omul muncea ca s-o ţină pe ea la facultate, la cursuri de zi… Munceau şi părinţii studentei pentru aceeaşi «nobilă» cauză! îi luaseră o garsonieră în Bucureşti, îi dădeau bani de cheltuială… iar ea îi cheltuia… cu cine apuca, în ultimul timp cu Petrică…

Situaţia a devenit cu adevărat gravă când băiatul, familiei Marcu, fostul meu elev, s-a îndrăgostit de femeia aceea, mai mare ca el cu vreo patru-cinci ani (ca studentă era numai cu doi), hotărându-se s-o ia de soţie.

«Dar nu e măritată?» l-au întrebat părinţii.

«Va divorţa!»

«E mai mare ca tine, acum poate că nu observi, dar mai târziu?»

«N-are importanţă, o iubesc!»

«O iubeşti acum, peste câţiva ani însă»…

«Nu înţelegeţi, domnule, că orice-aţi zice şi orice-aţi face voi eu tot cu ea mă însor?!» a sosit replica, plină de *înţelepciune* a studentului…

Mamă-sa a izbucnit în plâns, încercând să-l roage, să se mai gândească…

«Poţi să plângi oricât, nu mă interesează!» i-a răspuns el, drept răsplată pentru toată viaţa şi sănătatea ei risipite la căpătâiul lui, în jurul lui, pe urmele lui…

«Cum îndrăzneşti, măi nemernicule, să-ţi baţi joc de mamă-ta?» l-a apostrofat tatăl, îndurerat.

«Mă faci pe mine nemernic?» a ţipat odrasla, sărind de

unde se afla, cu mâna ridicată…

«Ridici mâna asupra mea?! Aici ai ajuns?!» a întrebat, uluit, Iulian Marcu, tatăl, vrând parcă să se repeadă spre el.

A sărit mama şi s-a aşezat în faţa băiatului, să-l apere.

Petrică încremenise retras într-un colţ al camerei. Devenise de ceară.

«Dă-te la o parte, femeie, că nu-i fac nimic… Vreau să-i spun doar că asemenea mâini, ridicate asupra părinţilor, se usucă!»

S-a oprit, s-a aşezat pe un scaun, ducându-şi braţul spre inimă, prin care îi trecuse un fulger.

«De azi înainte pentru mine nu mai exişti, băiete! i-a spus, în continuare. Poţi să rămâi aici, poţi să pleci unde vrei şi cu cine vrei, pentru mine nu mai exişti. Ai murit!»

Avea un chip ca de piatră! Sa ridicat şi a ieşit din cameră!…

Anul întâi l-a absolvit cu greu, cu restanţe în toamnă. După aceea, fostul elev, în care investise atâta suflet, a plecat definitiv din casa părinţilor săi, căsătorindu-se cu femeia aceea. S-a lăsat de facultate. Se pare că ar fi trecut la fără frecvenţă… Probabil, munceşte undeva…

Am vorbit, de curând, întâmplător, cu mama lui. Mi-a spus că a trecut prin oraşul în care s-a stabilit. I-a aflat adresa şi i-a trimis vorbă să vină undeva (i-a propus un punct de întâlnire) măcar să-l vadă, câteva minute…

L-a aşteptat trei ore. N-a venit…

«Când îţi tai singur rădăcinile şi apuci pe-un drum de viaţă spălat în râu de otravă, poţi să respiri aerul cel mai pur, degeaba! Eşti tot un mort printre vii! exclamă ziaristul, încrâncenat. Pentru că să nu-mi spună cineva că: femeia-l iubeşte, şi el o iubeşte, că se-nţeleg şi c-o duc bine! În acest caz, *binele* adevărat nu există, nu poate fi. Cel mult se realizează o spoială, o coajă, dincolo de care foiesc şerpi»…

„Ceea ce mă frământă pe mine, Dragoş – a continuat Andreea – este răspunsul care s-ar putea da la întrebarea cu care parcă oamenii s-au născut pe buze: De ce? în cazul lui Petrică Marcu, precum şi în altele pe care eu sau voi le cunoaştem. De ce s-a schimbat acest băiat? Unde s-a greşit? Ori *de ce*? în cazul Casandrei…

N-o cunoaşteţi, a terminat abia anul trecut liceul. Am avut-o doar elevă, timp de patru ani, vreau să spun că nu i-am fost şi dirigintă… M-am frământat mult pentru ea, am pregătit-o în afara orelor obişnuite, pe ea ca şi pe alţii; am prezentat-o, începând din clasa a IX-a, la olimpiadă şi-am ajutat-o să câştige în fiecare an premii pe ţară. Se ataşase mult de mine şi, în mod firesc, şi mie îmi era dragă. Am făcut dintr-un copil, care, la început, se afla în mulţime, fără să se vadă, un cap de afiş. Am intuit că poate din punct de vedere intelectual. Credeam că şi altfel…

Cu mine era foarte tandră, mă dezmierda cu tot felul de vorbe rostite cu o voce de «înger». Mamă-sa îmi spunea că şi acasă se purta la fel. Semăna prea mult cu mama şi, de-aceea, îşi iubea cu deosebire tatăl.

A intrat, bineînţeles, la facultate – la chimie industrială – în condiţii foarte bune. Pentru ca, după aceea, ca şi în casa părinţilor lui Petrică Marcu, să înceapă calvarul. Casandra parcă a înnebunit dintr-odată. S-a îndrăgostit de un băiat care nici măcar nu s-a prezentat la examenul de admitere la medicină, unde pretinde că vrea să meargă şi care nici nu munceşte nicăieri. Stă acasă, cheltuieşte banii mamei sale care e doctoriţă (tată n-are, i-a murit) sau vagabondează, iar Casandra e umbra lui: lipseşte de-acasă zile şi nopţi, ca şi Petrică – fără să dea un telefon, lipseşte de la facultate, nu mai învaţă…

Când am stat de vorbă cu ea, rugată de părinţi, mi-a răspuns că «dacă au făcut-o, sunt datori s-o crească, suportându-i orice!»…

Pentru ca în alt caz, de data aceasta tot al unui băiat – n-a fost elevul meu şi nici al liceului, dar îi cunosc pe părinţii lui – să mă întreb de asemenea uluită: De cel De ce a plecat Daniel de-acasă? El nici măcar n-a mai intrat la facultate. A terminat, cu chiu, cu vai, liceul, trecând printr-un fel de astenie a voinţei şi-a întregului organism. Toată lumea a crezut că e bolnav. L-au internat, de mai multe ori, în spital, l-au tratat… El însă n-avea nevoie de niciun tratament sau, mai ştii?!… În orice caz, după bacalaureat, a plecat de-acasă, n-a mai vrut să rămână cu părinţii. Motivul: «nu-şi mai suportă mama, pentru că l-a sufocat cu iubirea ei!». Şi, pornind de la ea – Daniel şi-a extins neiubirea lui şi asupra tatălui, ca şi asupra unei surioare, aflate abia în clasa a VI-a… A decis că vrea să trăiască singur, «pe picioarele sale».

«Şi ce-au făcut părinţii în situaţia aceasta?» a întrebat Radu.

Tatăl lui Daniel, care este director al unui trust de construcţii şi profesor universitar, i-a spus: «Dacă asta ţi-i voia, băiete – tu ştii că *dragoste cu sila nu se poate* – du-te! Ia de aci ce vrei, te ajut să-ţi găseşti de lucru, să-ţi găseşti casă, încearcă! Poate-ţi va fi mai bine fără noi!»… Se abţinea să nu izbucnească în plâns…

I-a găsit, într-adevăr, de lucru, la o mare uzină. A vorbit cu oamenii de răspundere de-acolo să-l supravegheze şi să-l ajute… In ceea ce priveşte casa, Daniel n-a vrut altceva decât un cămin de muncitori nefamilişti. I-au dat o cameră! Se părea că lucrurile se îndreaptă pe un făgaş bun. Daniel a început să muncească. Dar, nici după o lună, a plecat de la fabrică. A dispărut… fără urmă! Vă daţi seama ce-a fost pe sufletul celor de-acasă. Mama s-a îmbolnăvit grav, făcând o depresie nervoasă. Au internat-o în spital… L-au căutat mult, până au descoperit că a ajuns un simplu vagabond…

Salvarea i-a venit de la o fostă colegă de clasă, pe care,

reîntâlnind-o, s-a îndrăgostit de ea. Fata l-a determinat să se întoarcă acasă. L-a luat cu ea la fabrică, e şi ea muncitoare. Daniel s-a apucat de lucru. S-a calificat strungar. Au dat apoi examen amândoi la Politehnică, devenind studenţi la cursurile serale…”

«Aşadar – *iubiri şi iubiri!* a exclamat Dragoş. Unele înalţă, altele doboară! Totul e să ştii să alegi!»…

„Mulţi oameni greşesc în viaţă, într-un fel sau altul. Nu e om care să nu fi greşit măcar o dată, măcar cu ceva! se auzi, după atâta timp şi glasul lui Cezar, un alt băiat, coleg – mult mai tânăr însă – cu Vlad, era avocat. Oamenii greşesc… se îndreaptă, mai repară! Ceva este însă ireparabil, în cele mai multe greşeli, ceva aş zice este ireversibil!”

«*Greşeală şi ireversibilitate!* iată un titlu interesant»!

„O fi interesant, Dragoş, dar realitatea pe care-o vizează este departe de a fi îmbucurătoare! Deci, reluând, subliniez: ceva este ireversibil – timpul, timpul măcinat, înghiţit de săvârşirea greşelii, mai ales de ispăşirea urmărilor ei. Timpul scurs nu ni-l mai dă nimeni înapoi! Un minut din viaţă e important! «Pierdem în viaţă ani – şi cerşim la moarte o clipă spunea Nicolae Iorga”.

«Şi cu suferinţa, cu suferinţa omenească – întrebă Janette, doctoriţa, cum rămâne?»

„Poate nicăieri nu este atât de evidentă ca în domeniul justiţiei balanţa care măsoară timpul iremediabil pierdut şi suferinţa umană generată de greşeală…

Acum câteva zile mă aflam într-un loc unde se ispăşesc sentinţe! Am stat de vorbă cu nişte tineri…

«Tu pentru ce te afli aici?» l-am întrebat pe unul.

«Păi… am furat!»

«Ce-ai furat?»

«Am spart magazinul din comună, împreună cu fratele meu, mai mare, şi-am furat obiecte în valoare de…»

«Şi de ce-aţi făcut acest lucru? N-aveţi ce mânca, n-aveaţi cu ce trăi? Eraţi într-o nevoie deosebită?»

«Ei, aveam noi nevoie de nişte bani… că am vrut să vindem lucrurile luate, dar ne-au prins!»

«Şi-acum?»

«Şi-acum o să stau aici un an!»

«Şi fratele?»

«Păi, el e major, aşa că face mai mult; el îi dincolo, unde-s cei mari»…

M-am uitat atent la interlocutorul meu: era un copil de 10 ani, mic de statură, dar îndesat, avea nişte ochi vioi, care contrastau cu vorba lui domoală, tărăgănată, de cioban.

«Îţi pare rău de ce-ai făcut?» l-am întrebat.

«Asta-i sigur!… Că bine era cu oile la stână! Ieşeam la câmp, nu mă pândea nimenea din spate. Dacă făceam treabă bună, nu dădeam seama la nimeni! Că eu i-am spus lui Gheorghe: măi nene, nu trebuie, îi rău ce zici tu. Las-o focului de motoretă, că ne-om lua noi mai încolo. Şi-apoi ce-or zice ai noştri când or afla?!»

«Şi ce-au zis ai voştri?»

«D-apoi că doară n-a murit mama noastră! Bine că tata îi mort mai demult! Iar alţi fraţi îs mai micşori! Ei ce ştiu? Plâng doar când rid ceilalţi copii de ei la şcoală! *Uite hoţii!* aşa le strigă. Şi doară ei, săracii, n-au furatără nimic! Noi i-am făcut de râs. Mare belea pe capul mamei!»

«Văd că-ţi pare rău, într-adevăr!»

«Rău, domnule!»

«Şi-aici?»

«Aici… ca aici! Noroc că ne învaţă o ţâră de carte, că eu am cam plecat de la şcoală. Mai mult cu oile. Aici îmi mai aduc aminte, mai învăţ câte ceva!»

«Dar, tu, tu ce-ai făcut?».

Băiatul de-alături, căruia i-am adresat întrebarea, e mult mai dezvoltat decât colegul său de bancă. Brunet, cu

sprâncene negre, mari, aplecate peste nişte lumini ce pâlpâie parcă speriate, cu faţa aspră de vânt, cu buzele uscate, parc-ar fi mistuit de-o febră interioară, se ridică cu greu, ferindu-şi ochii.

«Tu pentru ce eşti condamnat?» reiau întrebarea.

«Eu am fost la o înmormântare»»…

«Şi?»

«Şi-acolo m-am îmbătat!»

«Doar nu pentru asta ai fost adus aici!»

«Bineînţeles că nu! Eram cu un prieten mai mare».

«Câţi ani ai?»

«Optsprezece!»

«Şi prietenul?»

«Avea 25!»

«De ce zici că… avea?»

«Fiindcă acum… acum îi mort!»

«Mort? Cine l-a omorât?!»

«Se cheamă că eu!»

«Cum tu? Ai zis că-ţi era prieten, doar!»

«Da, prieten, dar şi el era beat şi, din una, din alta, ne-am luat la harţă. El a rupt un par dintr-un gard şi m-a pălit drept în cap. Vedeţi – aici, unde-i semnul!»

Mă uit. Într-adevăr, o tăietură lungă de cinci-şase centimetri ieşea la iveală din părul tuns scurt, aproape ras.

«Am văzut atunci stele verzi şi-am simţit sângele curgându-mi pe faţă! Nici n-am ştiut când am scos cuţitul din buzunar (purtam totdeauna la mine un cuţit) şi, când s-a apropiat să dea din nou, n-a mai apucat, fiindcă l-am lovit şi eu cu cuţitul. Am simţit că l-a străpuns puţin. Am zis că l-am înţepat doar…; se vede treaba, cum au zis şi doctorii care l-au tăiat după aceea, că s-a nimerit să fie în inimă. Aşa că… L-am văzut căzând, cât era de mare şi nici că s-a mai sculat! Am căzut şi eu, mi s-a făcut rău! Ne-a găsit cineva, un om din sat, care-a trecut pe-acolo (începuse să se însereze) şi aşa… am ajuns aici».

«Cât eşti condamnat?»

«Apoi, mult… opt ani! O să ies bătrân de-aici, dac-oi mai ieşi!»

«Cum bătrân?! Ai zis că ai abia optsprezece ani!»

«Ei, dar opt ani… Nu cred să am răbdare să-i aştept să treacă!… Dacă nu mă pălea în cap! Ori să fi «murit atunci! Scăpăm!… Scăpăm şi de ruşine şi de»…

«Umanitate în suferinţă!»…

„Ai dreptate, ziaristule, însă locul acela despre care pomeneam constituie un mijloc de regenerare morală, de regenerare umană, de repunere în drepturile de om, în măsura în care acestea n-au fost vital afectate…

Iată, de pildă, am aflat, în împrejurările respective, că unii tineri, care ajunseseră acolo în urma a diferite abateri căzute’ sub, incidenţa legii şi care în timpul detenţiei şi-au completat şi şcoala, au învăţat o meserie şi, mai presus au chibzuit la drumul vieţii lor de până atunci, maturizându-se – sigur, suferinţa a contribuit la grăbirea procesului maturizării – şi-au asumat total răspunderea asupra vieţii lor. Încadraţi în colective de muncă, ei îşi fac datoria, străduindu-se să şteargă din viaţa lor o pată care, uneori, nu se poate şterge toal! De altfel, mi s-au pus la dispoziţie şi nişte scrisori de la asemenea tineri care au devenit membri utili ai societăţii. Am văzut şi scrisori ale unor conduceri de întreprinderi, de unităţi, care vorbeau elogios la adresa unor oameni recâştigaţi pentru o viaţă demnă. Sunt, dacă vreţi, nişte scrisori de acreditare obţinute, e drept, după chin şi jertfe, uneori prea mari şi cu urmări de neşters, dar, în sfârşit, scrisori de acreditare pentru postul de… Om, date de oameni unor semeni readuşi la condiţia omenească.

Capitolul VI

1.

Într-o zi, în jurul prânzului, Andreea a fost chemată de urgenţă la telefonul de la Recepţia hotelului. Noroc că se afla prin apropiere.

— Luminiţa, tu eşti?

— Mamă, te sărut! Acum am sosit de la Costineşti. A fost nemaipomenit, o să-ţi povestesc.

— Chiar „nemaipomenit”? întrebă Andreea, cu oarecare mirare în glas. Ştia că fata ei, studentă acum în anul III la Medicină, nu se entuziasma prea uşor în nicio vacanţă.

— De data asta, da, nemaipomenit! se auzi vocea caldă a fetei.

— Ei, atunci abia aştept să-mi povesteşti!

— Ce fac ceilalţi: tata, bunica, *tânăra generaţie?*

— În general, bine, Luminiţa!

— Cum, „în general”? Ce-nseamnă asta? Te pomeneşti că Nanei nu-i prieşte?

— Ba, Nana se simte bine, iar de copii – ce să-ţi spun – aici e „raiul” lor, au şi muntele şi marea la un loc!…

— Atunci, tata? a tremurat glasul Luminiţei, s-a întâmplat ceva cu el?

— Nu te speria – nu e nimic deosebit, doar că i-au reapărut, de câteva zile, semnele durerilor vechi, la rinichi. Tot încercăm să le strunim cu fel de fel de medicamente. Astăzi se simte mult mai bine. Acum e în parc, citeşte. N-a ştiut că eşti tu la telefon, că ar fi ajuns aici înaintea mea.

Luminiţa a tăcut câteva secunde…

— Mamă!…

— Da, fetiţa mea…

— N-ar trebui să vină şi el mâine acasă?

— Cum „şi el”, dar cine mai vine mâine acasă?

— Iartă-mă, am uitat să-ţi spun, tu trebuie să vii, de urgenţă! aşa s-a exprimat tovarăşul de la Inspectoratul Şcolar care a dat telefon adineaori: „Spune-i mamei dumitale să vină de urgenţă, mâine să fie la Bucureşti, pentru că poimâine liceul urmează să fie vizitat de nişte delegaţii străinei”

— „Nişte”?!…

— Da, „nişte”! aşa a spus. Şi că mâine ar trebui să iei legătură cu Inspectoratul… Mamă, ia-l şi pe tata, mi-e foarte dor de voi!… Ne întoarcem pe urmă cu toţii la munte, să cărăm toată „trupa”…

Noaptea, lui Vlad i s-a făcut rău de tot. Spre ziuă. Andreea s-a urcat la volanul maşinii şi a plecat cu el la Bucureşti. A ajuns în mai puţin de trei ore. Au mers direct la spital. I-au administrat nişte calmante, după care i-au făcut tot felul de radiografii, urografie… Medicii – se adunaseră câţiva în jurul acelor imagini – păreau îngrijoraţi.

— Tovarăşe Cosmescu – s-a decis unul să vorbească – sunt nişte lucruri neclare…

— Adică? a întrebat Vlad cu spaimă în suflet.

— În vezica urinară apare, în toate imaginile, o pată care poate fi: un calcul, în cel mai fericit caz…

— Sau?…

— Sau… un polip, ori o tumoare!… Iar în rinichiul stâng, un chist… Dar lucrurile nu sunt sigure. Trebuie să mergeţi, de urgenţă, la profesorul P., de la Spitalul Fundeni. El e marele nostru specialist…

Au ieşit năuciţi…

— Curios e, a spus Vlad, că nu mă mai doare nimic, în afară de suflet. Mi s-a făcut aşa o milă de mine!… a dat-o el pe glumă, încercând să zâmbească. Andreea era încrâncenată. Îl ţinea strâns de mină. Vlad ii simţea

tremurai interior…

— Bineînţeles că nu e nimic serios! a exclamat ea, numai c-o să înnebunim până mâine.

— De ce să înnebunim? Dacă ceea ce au spus doctorii se confirmă, tot nu va mai fi mare lucru de făcut, iar dacă „nu e nimic serios” – cu atât mai mult nu are rost să ne frământăm – a răspuns Vlad… „Uite, aşa poate să înceapă *sfârşitul!*” se gândea. „Ba nu, că sfârşitul a început de-acum cincizeci de ani, de când m-am născut”. (Vlad urma să împlinească, peste câteva zile, cincizeci de ani!)…

2.

Luminiţa nu-i mai dădea drumul din braţe. Îl ţinea strâns, de parcă ar fi vrut să nu-l piardă. „Tăticuţul meu!” i-a şoptit ea, la un moment dat, mângâindu-i părul, prin care începuseră să apară lumini de argint. Apoi i s-a cuibărit sub mâna dreaptă, lângă piept. Aşa proceda şi când era mică şi trecea prin vreo spaimă. Dacă erau amândoi în casă – şi el şi Andreea – la el alerga, s-o ia în braţe şi s-o ascundă, ferind-o astfel de ceea ce i se părea ei că o ameninţă. Acum însă… spaimele îi soseau dinspre acel piept de care îşi lipise obrazul… Şi ce bucuroasă venise din vacanţa de la Costineşti, abia aştepta să-i vadă, să le povestească!… A izbucnit în plâns.

— Linişteşte-te, Luminiţa, te rog! i-a spus judecătorul. N-am nimic! Uite, nu mă mai doare nimic!… Îi mângâia părul blond, cu umbre de aramă, mlădiat în valuri ca de mătase, lucind în soare. Crescuse mai înaltă decât Andreea; era subţire la trup, cu picioare lungi, frumoase, cu forme parcă desenate din mângâieri tandre şi armonii perfecte; avea o faţă cu linii dulci, ochi albaştri, ca ai lui Vlad, gură mică şi buze pline, precis conturate, un nas fin, puţin „în vânt”…

Când o vedeai, nu se putea să nu întorci capul, spre a o privi îndelung. Intr-o zi, era cu Vlad pe stradă. Judecătorul s-a oprit să cumpere o revistă, de la un chioşc. Luminiţa a făcut câţiva paşi singură. Au trecut pe lângă ea două femei mai în vârstă. „Priveşte, ce minune de fată!” a exclamat una, adresându-se celeilalte. „Ferice de mama care a născut-o şi se bucură de ea!”. Vlad tocmai ajunsese lângă ele şi le-a ascultat…

Andreea era într-adevăr fericită c-o avea pe Luminiţa. Când era mititică, ea, Andreea, se căina de nenumărate ori pentru că n-o născuse Nana băiat!…

„De ce să fi vrut să fii băiat?” a iscodit-o, pe-atunci „tata Mihalache”, vecinul ei.

„Dintr-o mie şi unul de motive!” a exclamat fata, cu importanţă. (Auzise şi ea expresia asta şi îi plăcuse.)

„Şi care ar fi acela, «unul», Andreea, tată?” a întrebat-o vecinul, curios să audă ce-o să-i răspundă *năzdrăvana*…

„Ca *să fiu băiat!* a sosit, prompt, replica…

În timpul sarcinii, Andreea îşi dorea foarte mult o fetiţă. A fost fericită când a născut-o. Şi fericirea aceasta, cu toate grijile, îngrijorările, chiar spaimele, într-o perioadă, pe care le-a trăit pentru ea, împreună cu Vlad, cu toată truda la care s-au supus, în cei douăzeci de ani ce trecuseră de-atunci, fericirea aceasta se păstra şi acum, înmulţită, înflorită.

Luminiţa a fost un copil pe care Andreea şi Vlad l-au crescut cu mare iubire şi l-au crescut ei, nu altcineva – bunici, rude, femei special tocmite – nu, ei, chinuindu-se, fără îndoială, dar bucurându-se totodată, pentru fiecare zâmbet al fetei, pentru fiecare vorbă, pentru fiecare gest! … Rare bucurii; bune de aşezat în cămara cea mai tainică a fiinţei – drept izvor de mereu nouă lumină pentru paşii, nu de puţine ori, încordaţi ai vieţii, şi de nouă putere!…

Era o fetiţă veselă, care umplea casa cu râsul ei

cristalin, cu vorbele ei – peltice la început, dar cu atât mai „dulci”, cu ţopăitul într-un picior…

Andreea a îmbrăcat-o întotdeauna ca pe o păpuşă de excepţie – de la pijamalele, în care o culca, la rochiţele de joacă şi până, mai ales, la *toaletele*, cu care o scotea în lume. Îi cumpăra fel de fel de „materiale”, concepea singură modelele, de multe ori le croia singură şi le cosea! … Era conştientă că răsfăţul acesta s-ar putea să-i facă rău mai târziu, să-i creeze deprinderi care ar putea-o incomoda altă dată, dar nu se putea abţine. Dorinţa de a o vedea „cum nu e alta” era mai puternică, învingea. Noroc că Luminiţa a rămas – ceea ce a fost întotdeauna – un copil modest, „cu capul pe umeri şi cu picioarele pe pământ”, cum îi plăcea ei să spună. „Să nu vă faceţi griji cu mine – le spunea părinţilor – vedeţi-vă de-ale voastre, şi aşa aveţi prea multe, eu sunt o fată cu capul pe umeri şi cu picioarele pe pământ!”…

Alături de ea, Andreea şi-a retrăit copilăria – poate că *adevărata* copilărie, apoi s-a lăsat bântuită de toate înfiorările din anii adolescenţei… Acum îşi răsfaţă sufletul în luminile, din ce în ce mai clare, mai aşezate, ale vârstei cu zborul cel mai înalt şi mai cutezător: tinereţea!

Una din marile bucurii ale anilor fragezi o constituia prima zăpadă…

„Mamă, ninge!” striga, parcă şi cu sufletul, cu ochii, cu toată fiinţa ei, Luminiţa…

Lăsa orice treabă, indiferent ce-ar fi avut, şi ieşea cu fetiţa să se plimbe pe sub dansul acela lin, calm ori, dimpotrivă, zăpăcit al „steluţelor ce plâng” – aşa le spusese Luminiţa, odată, fulgilor de nea: „steluţe care plâng!”… „Nu vezi, i se adresase ea mamei, de cum ajung pe obrajii noştri, fulgişorii în formă de stea se fac lacrimi!”… Se plimbau, se băteau cu primii bulgări de nea, se dădeau, amândouă, cu săniuţa!… Ori râdeau pe săturate

– aici îl aveau tovarăş bun şi pe Vlad – la spectacolele cu păpuşi, cu marionete, cu copii şi pentru sufletul lor, în primul rând, la cele ce se petreceau sub cupola circului, loc de care Luminiţa era parcă fascinată…

Fetiţa încerca s-o copieze pe mamă-sa în toate. Se repezea, de exemplu, la telefon, ori de câte ori îl auzea sunând, şi, ridicând receptorul, începea să vorbească, trudindu-se să împrumute tonul scurt şi răspicat al Andreei, deşi glasul ei cristalin nu se potrivea deloc cu o asemenea atitudine.

Căuta, apoi, prin şifonier, ori prin alte dulapuri şi scotea, înşirându-le pe covor, toţi pantofii cu toc înalt ai Andreei, poşetele şi căciulile de blană, după care începea „să se gătească”. Îşi vâra picioruşele în pantofi, îşi „proba” câte o căciulă pe cap, pierzându-se cu ochi, cu nas, cu totul, în împărăţia ei caldă, îşi agăţa câte o poşetă de mână şi pleca… la plimbare. Păşea încet, târşind pantofii (la unii le-a şi desprins tocurile), până ce ajungea în dreptul unei oglinzi mari, aflată pe un perete. Aici, împingea căciula spre ceafă, ţinând-o cu mâna să nu-i cadă, eliberându-şi, în felul acesta ochii şi începea să se „admire”, schimonosindu-se în tot felul, până ce se hotăra la „figura serioasă, demnă, *şarmantă*”, cum va spune ea mai târziu. Se despărţea apoi de oglindă, făcând o plecăciune, către propria ei imagine şi pornea „într-un tur” prin toate camerele. Când sfârşea, se aşeza în grabă pe covor, arunca „gătelile” şi începea să-şi maseze picioruşele care o dureau în urma efortului la oare fuseseră supuse. Momentul de revigorare nu dura niciun minut; Luminiţa se ridica şi încerca alte „toalete”, schimba pantofii, poşeta, căciula. Şi, din nou, plimbare, plecăciune… Aproape de fiecare dată o descoperea mamă-sa. „Luminiţa – i se adresa Andreea cu un glas voit supărat – ţi-am spus să nu mai umbli cu lucrurile mele! Aşteaptă să te faci mare, o să-ţi cumpăr şi ţie!”… „M-am gătit şi eu oleacă, mami”, răspundea fetiţa,

zâmbindu-i cu toată fiinţa ei.

Când s-a făcut de şapte-opt ani, în zilele „cu prăjituri”, mamă-sa nu mai scăpa de ea: stătea tot timpul în bucătărie, vrând „s-o ajute” pe Andreea, „ca să le termine mai repede”… „Mă laşi apoi să mănânc câte vreau eu!” exclama Luminiţa… „Bineînţeles, că te las!” îi răspundea mama, zâmbindu-i, fiindcă ştia că pofta îi era mare, altfel nu mânca mai mult de una-două…

Cu fiică-sa alături a devenit Andreea patinatoare, îşi dorise, în propria ei copilărie, atât de mult să patineze… Nu-i cumpărase însă nimeni patine. Acum a cumpărat şi pentru fată, dar şi pentru ea. Şi au apărut amândouă pe gheaţă. Au învăţat să alunece pe oglinda aceea rece şi primitoare, să facă piruete, să danseze… Erau fericite ori de câte ori se îndreptau împreună spre patinoar. Le stătea şi bine, mai ales că Luminiţa creştea repede, o prindea din urmă pe Andreea…

O adevărată fericire constituiau pentru fetiţă zilele, săptămânile, uneori, pe care le petrecea la ţară, în satul în care se născuse tatăl său. Mama lui Vlad o iubea nespus, iar pentru Luminiţa „mamaie de la ţară” era un fel de „zână bună” a acelor locuri, a grădinii, a pădurii, o „zână” care-o aştepta cu porumb fiert ori copt lângă jar, cu mere, cu pere, cu nuci, cu smeură şi cu mure, pe care i le culegea de prin cotloanele pădurii de fagi şi de stejari, cu dovleac copt tot sub spuză de jar, peste care, atunci când îl scotea – soare aburind – turna, în căuşul cu miez ca de miere, şuvoi de lapte proaspăt muls.

Când ajungea, dădea o raită prin curte să vadă găinile „moţate” – avea mama lui Vlad câteva găini cu nişte fulgi pe cap care semănau cu un fel de conci –, să vadă pe cei doi cocoşi falnici, ce băteau din pinteni pe lângă „zânele” ogrăzii1 (Luminiţa abia aştepta să-i audă, în liniştea nopţii, trâmbiţând şi vestindu-şi astfel stăpânii că nu mai e mult

până ce vor trebui să se scoale), să vadă „viţeluşul”, cum îi spunea ea, altul în fiecare an, cu care se împrietenea însă imediat, să-i salute pe cei doi paznici ai gospodăriei – pe Tarzan şi Leu – (de zeci de ani, toţi câinii ce trecuseră prin această curte fuseseră numiţi astfel) şi să se ia la întrecere cu ei, alergând pe zăvoiul din apropiere. Ieşea apoi în grădină şi se plimba, cu mâinile la spate, pe sub merii ionatani, pe sub gutui, pe sub nuci… adulmecând cu năsucul acela al ei puţin „în vânt” miresmele pământului, acoperit de lucerna, de trifoi, de porumb, de zarzavaturi, şi ale roadelor lui. Îi plăcea să se rostogolească prin iarbă, să se dea „de-a dura”, într-o parte şi în alta, închizând, la început, ochii parcă spre a se izola de lumea din oare venise şi spre a intra mai uşor în liniştea şi în măreţia „lumii de-acolo”, după care tânjise, cel mai adesea, câte un an întreg. Deschidea apoi încet, încet pleoapele, mângâind cu albastrul luminilor ei azurul imensei bolţi de deasupra ce-i picura în suflet, printre crengile, doldora de roade, ale pomilor, şoapte de tainic mister. Când se ridica, începea să culeagă flori, alcătuind un buchet mare pe care i-l ducea, cu toată lumina şi puritatea fiinţei ei pe buze, bunicii sale. Mama lui Vlad o strângea la piept ca pe o comoară rară, iar fetiţei îi plăcea să-şi pună capul în poala bătrânei şi s-o întrebe: „Bunico, noi când mai stăm de vorbă”?

„Deseară, draga bunicii, deseară, după ce mai ostoiesc treburile astea.”

„Abia aştept! îi spunea Luminiţa. Am lucruri noi să-ţi spun!”

„Bine, bine! îi răspundea bătrâna. Şi eu – că doar s-au petrecut atâtea de când n-ai mai venit pe la mine!”

„Discuţiile” erau, de fapt, lungi povestiri ale mamei lui Vlad, care-i spunea „câte-s în lună şi-n stele”! Cel mai adesea, faptele povestite se repetau de la an la an, dar pe Luminiţa acest lucru n-o plictisea, dimpotrivă, ea o stârnea pe bătrână să-i mai spună o dată „cum a fost atunci, la târg

la Piscani, când…”, „ori la nunta aceea, când s-a rupt podul peste râu, de-au intrat nuntaşii la apă (nu se întâmplase nimic grav, de fapt, mai mult sperietura şi-apoi hazul), „ori când s-a luptat bunicul cu ursul în pădure”, sau „când a fost la război, iar dânsa, bătrâna, rămăsese singură cu şapte copii”, sau o întreba ce mai face nenea Aurică, vecinul?, ori tanti Nicoleta, de peste drum?, dacă s-a însurat băiatul lui Bicean şi pe cine a luat, pe fata aceea frumoasă, din Băjeşti?… Sau, dacă, atunci când trece pe drum şi e puţin afumat, Nae, fierarul, mai strigă tot aşa: „Hei, hei, oameni buni! Hei, hei, oameni buni!…” Cineva apăruse, la un moment dat, în faţa fierarului, apostrofându-l: „Ce vrei, mă, de ce strigi?!” „Vreau să vă întreb: «Ce mai faceţi?! Asta e: Ce mai faceţi?»” a răspuns potcovarul satului, în timp ce-şi privea interlocutorul pe sub gene, încercând, totodată, să-şi păstreze echilibrul. „Mulţumesc, bine!” s-a auzit glasul omului acela. „Atunci… e bine!” s-a declarat fierarul mulţumit şi-a plecat. Dar, după câteva zeci de metri, a început din nou: „Hei, hei, oameni buni!…”

Luminiţa râdea de se prăpădea de câte ori auzea povestea lui Nae fierarul… iar, uneori, ridicându-şi capul din poala bunicii, începea să se plimbe prin curte (cel mai adesea, vara, stăteau de vorbă afară, pe prispa casei), împleticindu-şi mersul şi strigând: „Hei, hei, oameni buni…!” Şi nu se oprea, până ce n-o apostrofa cineva: „Ia, ascultă, de ce strigi?”, pentru ca ea să poată răspunde:

„Vreau să vă întreb: «Ce mai faceţi?! Asta e: Ce mai faceţi?!?»”, după care izbucneau cu toţii în râs.

De când aflase pentru prima dată „povestea”, Luminiţa îşi întâmpina, de la poartă, părinţii, care veneau s-o ia la Bucureşti, cu expresia binecunoscută lor: „Hei, hei, oameni buni: ce mai faceţi?!”

Când a ajuns pe la vreo doisprezece ani, a făcut o adevărată pasiune pentru calul unchiului Valeriu, fratele

lui Vlad. Era un cal alb şi frumos, pe care îl „botezaseră” Cezar. Luminiţei îi plăcea cu deosebire pentru că era blând şi ea putea să-l mângâie cât voia. Băieţii lui Valeriu – avea doi şi erau mai mari decât Luminiţa – mergeau, pe rând, cu calul la păscut, ştiau să-l înhame, să-l pună la căruţă şi să lucreze cu el în gospodărie, prin grădină, să rezolve deci fel de fel de treburi, îl duceau la râul din apropiere şi-l spălau… Cea mai mare plăcere a lor era să călărească însă. Luminiţa s-a rugat de ei s-o înveţe şi pe ea. Au învăţat-o, unul urcând-o pe cal şi ţinând-o de un picior să nu cadă, iar celălalt ducând calul de dârlog, la pas, ori cel mult la trap. Curând, fata a devenit sigură pe sine şi le-a cerut verilor ei s-o lase singură cu Cezar. La început, băieţii s-au temut, dar, când au văzut-o cum „se descurcă”, i-au strigat: „Eşti tare, verişoară! În tine avem un concurent serios!” „Dar ce credeaţi voi? le-a răspuns Luminiţa, umflându-se în pene! Şi, în clipa aceea, a strâns frâul calului, fixându-şi călcâiele în coastele lui, aşa cum văzuse că făceau băieţii. Cezar şi-a încordat coama şi a ţâşnit, ca din puşcă. O pornise într-un galop nebun. Fata a simţit cum o străbat fiori de spaimă. Verii ei – Gabriel şi Ionuţ – s-au speriat. Au strigat-o, spunându-i să-l oprească. Dar Luminiţa se simţea acum bine, avea senzaţia că zboară. S-a aplecat peste coama lui Cezar („modelul” era împrumutat tot de la băieţi, ei procedau aşa când îşi îndemnau calul să alerge „cât putea el”), căutând să-l stăpânească din frâul – pe care-l ţinea strâns, cu amândouă mâinile – şi să nu alunece de pe spatele lui. Dar nu cunoştea prea bine câmpul pe care alerga. „Dacă-mi apare ceva în faţă?” s-a întrebat fata. Şi, chiar în clipa aceea, la câţiva metri, a şi văzut un şanţ plin cu apă pe care fără îndoială că Cezar nu ştia cum să-l sară, ori chiar dacă s-ar fi întâmplat să ştie – ea nu făcuse acest lucru niciodată… A încercat să-l oprească şi să-i schimbe direcţia. Era prea târziu însă… Calul, observând şi el apa, s-a încordat,

făcând un salt peste ea, de parcă s-ar fi aflat la cine ştie ce concurs. In clipele acelea, Luminiţa a luat-o cu adevărat în zbor, plonjând, din fericire, într-o căpiţă de fân, aflată în apropiere, dincolo de şanţul buclucaş.

Gabriel şi Ionuţ, care alergau, de câteva minute, în urma ei, n-au mai văzut-o. Cezar s-a oprit după câţiva metri şi s-a întors, căutând-o parcă.

„Luminiţa, Luminiţa!" strigau băieţii. Calul se apropiase de căpiţa de fân... şi începuse să mănânce. Atunci s-a ridicat şi fata, agitându-şi braţele, ca să îndepărteze fânul ce-o acoperise în cădere.

„Luminiţa, ai păţit ceva?" a întrebat-o Gabriel, înfricoşat.

„Ce să păţesc? Nimic! a răspuns ea zâmbind. Am pus pariu cu Cezar că, în timp ce el sare peste şanţ, eu am să mă arunc drept în căpiţa asta de fân. Şi, după cum se vede, amândoi am reuşit. Meritǎm un premiu!..."

„Uf, ne-ai băgat în sperieţi! a exclamat Ionuţ. Chiar n-ai nimic, nu te doare nimic?" au mai întrebat-o ei apropiindu-se şi privind-o atent ca să vadă dacă „e întreagă".

„N-am, domnule, nimic! nu mă doare pe niciunde! a răspuns încă o dată fata. Hai, ajutaţi-mă să încalec din nou!" le-a poruncit ea.

„Asta s-o crezi tu! s-a auzit glasul lui Gabriel. De-acum gata, a-nţărcat bălaia. Nu mai pupi zbor pe Cezar. Ce, vrei să te-adunăm pe făraş?"

„Auzi, Gabi, i-a zis Luminiţa – ai grijă să nu-ţi luxezi limba de-atâta expresivitate şi înţelepciune a vorbei!"

„Să lăsăm expresivitatea şi înţelepciunea, verişoară!"...

Au pornit toţi trei pe jos, cu Cezar de dârlogi...

După câţiva metri, Ionuţ exclamă: „Phii, Luminiţa, ştii ceva? Eu, în locul tău, m-aş angaja la Circ. Şi m-aş specializa în salturi mortale!"

„Numai dacă mi-l daţi şi pe Cezar! Cu el cu tot, da î Merge!"

„Gata, tinere, spuse Gabriel, bătându-şi calul pe grumaz.

Oro te-ai făcut, ajungi artist! Astăzi ne-ai făcut prima demonstraţie. Ai fost măreţ!…” Râsul celor trei copii se revărsa peste câmpul scăldat în mireasma aceea rară de fân cosit şi uscat sub zâmbetele soarelui, se strecura printre primii şi merii din livada vecină, trecea apoi peste miile de feţe – cu nimb în jurul lor – dintr-un lan de floarea-soarelui, dând buzna în grădina de zarzavat, stropită, ici-colo, cu chipuri de crizanteme de cele mai felurite culori…

Vacanţele de iarnă şi le petreceau, de regulă, la munte. Andreea le cumpărase schiuri – şi Luminiţei, şi lui Vlad – şi echipament potrivit. Fata avea un costum alb, strălucitor, iar judecătorul unul în întregime bleumarin.

Ea nu schia… Aşa că ori de câte ori se urcau cu „telescaunul” ca să-şi dea drumul pe pârtie, Andreea îi aştepta jos, la sosire. Ii căuta tot timpul cu ochii. Când îi vedea – două panglici: una albă, cealaltă albastră, împletindu-şi luminile – profesoara simţea o căldură bună în inimă. Din când în când dispăreau însă, pentru ca, alteori, să nu-i mai vadă deloc. Atunci, parcă o gheară începea să-şi înfigă ascuţişurile în pieptul ei. Frânturi de gânduri, scăpate din frâu, îi ciocăneau sub frunte: „Dacă s-a întâmplat ceva? Dacă s-au pierdut în marea aceea albă, ce poate înghiţi pe oricine cu hăurile ei dintre versanturi de munţi?” Fără să vrea, căldura din suflet, mare, mult prea mare, se făcea abur, şi aburul se condensa în stropi de îngrijorare ce începeau să-i împodobească genele…

— Andreea, ce e cu tine, de ce nu dormi? a întrebat-o Vlad, când a dat de ea în bucătărie. O căutase prin toată casa, din clipa în care, trezindu-se din somn, observase că nu se află în pat.

— Vin, vin imediat, a răspuns profesoara, ascunzându-şi ochii. Mi-era sete, am băut puţină apă!…

Vlad s-a apropiat şi i-a prins umerii cu palmele sale. Andreea s-a întors spre el cu faţa, izbucnind în plâns…

— Te rog să nu te mai zbuciumi, i-a spus el. O să fie

bine! Am ieşit noi şi din altele… O să fie bine, ai să vezi!… Uite, nu mă mai doare nimic!

Minţea! Durerile reîncepuseră. Deveneau parcă din ce în ce mai violente. Vlad înghiţise, fără să-l vadă Andreea, încă un pumn de calmante. Aştepta acum ca acestea să-şi facă efectul…

— Hai în dormitor, că acum se face ziuă. Am impresia că n-ai dormit deloc! Mâine trebuie să primeşti şi delegaţiile acelea…

— Am dormit, i-a răspuns Andreea. Sunt odihnită!

— Se şi vede! a exclamat Vlad… Iartă-mă, n-am vrut să fiu nepoliticos, dar eşti realmente obosită…

Au deschis uşa la camera fetei… Luminiţa dormea adunată, ţinând picioarele, cu genunchii aproape de bărbie. Avea întipărită pe faţă o suferinţă parcă… Aşa se întâmpla, de fiecare dată, când era frământată, ori când o durea ceva…

… În mii de nopţi, din aproape patru ani, Andreea şi Vlad îi deschiseseră astfel uşa, ori vegheaseră, cu schimbul, căpătâiul ei…

Când împlinise zece ani, Luminiţei i-a apărut o umflătură la piciorul drept, la articulaţia genunchiului, în spate. La început cât o alună, apoi cât o nucă, ajungând, până la urmă, de mărimea unui ou. Se făcuse roşie şi era dureroasă…

S-au adresat, de urgenţă, medicilor. Au dus-o la un spital, la altul, la atâtea. A consultat-o un doctor, altul, mulţi!… Niciunul n-a putut să le spună precis despre ce este vorba. I-au făcut analize… Iar, în cele din urmă – operaţie!… Credeau că a scăpat, dar, după alte două luni, a apărut o nouă umflătură, în imediata apropiere a operaţiei… Disperaseră de îngrijorare, de spaimă…

„Şi-acum? Acum ce facem?” întrebase Vlad pe doctorul ce-o operase.

„Nu ştiu! a răspuns doctorul, cu sinceritate. Vom încerca

alte tratamente!”…

Au încercat… cu raze (nu ştiu de care), cu antibiotice, cu electroterapia cu tot felul de alifii, cu soluţii preparate din plante…

Umflătura nu mai înainta, dar nici mai mică nu devenea. In schimb, îşi făcea de cap: durea, durea…

Luminiţa, care, în general, a fost şi a rămas o curajoasă, nu-şi putea stăpâni lacrimile de durere, în timp ce mergea, uneori, pe stradă… Se terminase şi cu patinajul, cu schiurile, cu tot, şi mai ales, cu bucuriile…

Andreea şi Vlad stăteau, noaptea, pe rând, şi o vegheau, cu toate că n-o puteau ajuta cu nimic.

Când se deştepta din somn şi-i surprindea, fata îi certa, se supăra pe ei, spunându-le „să fie oameni serioşi şi să-şi vadă de treabă şi de sănătatea lor, că ei o să-i treacă! Trebuie să-i treacă!”

Văzând-o cu citǎ demnitate se poartă, părinţii se înfiorau şi mai tare, propunându-şi, de fiecare dată, să înveţe din „lecţia” fetei, dar, spre surprinderea lor, cu greu puteau s-o facă.

Sosise vara!… Andreea şi Vlad au plecat cu Luminiţa la mare. Fetei îi plăcea aşa de mult marea, ca şi părinţilor ei de altfel! Au stat vreo două săptămâni.

Încă din prima, după vreo câteva zile deci de la sosire, Luminiţa a început să meargă mai bine. (Prin ce chin trecuse luni de zile la rând!… Aproape că nu putea să meargă, de durere „iar ea se trudea să păşească fără să şchiopăteze şi fără să se vadă pe chipul ei niciun fel de încrâncenare. Aceasta fusese împinsă mereu înăuntru, prinzându-i inima şi sufletul. Probabil că de-aceea, noaptea, dormea chircită, cu genunchii la gură, de parcă ar fi vrut să sugrume, în fiecare clipă, un strigăt de durere.)

După două săptămâni, umflătura de la picior a dispărut, începuse să scadă şi, în câteva zile, s-a şters. Parcă nici n-

ar fi fost…

În tot restul timpului, cât au mai stat la mare, li s-a părut că soarele n-a mai apus. Lumina din fiinţele lor se revărsa şi în jur, zi şi noapte la rând. Au început din nou s-o vegheze pe Luminiţa… Ii priveau cu insistenţă picior^ şi-ar fi fost tentaţi să ţină tot timpul mâna pe locul acela, ca să nu mai apară umflătura.

„Poate că şi-o fi întors norocul faţa spre noi!” a exclamat Andreea într-una din nopţile acelea albe…

Au plecat de la mare fericiţi. Fata lor era frumoasă şi sănătoasă! „Şi mai frumoasă acum, aşa bronzată, se lăuda Vlad, şi sănătoasă!”

„Vorbeşte pe şoptite” i-a zis Andreea.

„De ce?”

„Fiindcă vorba întreagă, răspicată, însemnează bucurie întreagă. Iar mie mi-e frică să mă bucur!”…

A trecut vara acelui an! A venit toamna şi a trecut şi ea… Începuse din nou frigul. Iarna intra în drepturile sale, cu tot cortegiul de zăpadă, de viscole, de ploi aspre, din când în când, cu stropi de gheaţă ce plesneau cu ne-milă feţele, sufletele.

În fiecare zi, Andreea şi Vlad controlau piciorul Luminiţei. Doctorul care-o operase s-a uitat lung şi-a exclamat: „Mai sunt şi minuni! Natura le face pe cele mai mari!” îi recomandase fetei un tratament de „consolidare”. Luminiţa l-a făcut…

Trecuseră două zile după Anul Nou. Începeau să trăiască o nouă frântură de veşnicie animaţi de speranţa că „va fi bine!”. În ziua următoare însă, Luminiţa nu s-a mai putut sprijini pe picior. Se sculase, ca de obicei (ea începuse să uite de suferinţa şi de disperarea prin care trecuse) şi, când s-a dat jos din pat, o durere vie i-a săgetat piciorul, smulgându-i un ţipăt. Andreea, care era acasă, a alergat în dormitorul fetei… Apăruse o nouă umflătură, deocamdată – mică, de mărimea unei alune… aşa cum începuse şi în

celelalte două rânduri. A dat s-o încurajeze pe Luminiţa, dar ochii i s-au umplut de lacrimi…

A reînceput calvarul spitalelor, al tratamentelor, calvarul durerii! De data aceasta îngrijorarea le ajunsese – şi Andreei şi lui Vlad – sus, sus de tot, ameninţând să le sugrume orice speranţă…

Noroc cu fata, care s-a dovedit mai tare decât ei: „Nu vă speriaţi, le-a spus Luminiţa, o să vedeţi – la vară o să-mi treacă din nou! Nu mai e mult până la vară. O să sufăr. M-am obişnuit!”…

Li se rupea inima, dar n-aveau ce-i face. Tratamentele pe la care mereu o purtau, pe oare i le aplicau ameliorau situaţia pentru perioade foarte scurte, dar atât. În urma nici unuia nu se observa un progres, din care că se fi putut naşte nădejdea vindecării.

Vara aceea au aşteptat-o ca niciodată! Imediat ce s-a făcut cald şi au luat vacanţă, au alergat spre împărăţia albastră a mării, binecuvântată de puterile nemuritoare din inima *împăratului de foc*. Şi *minunea* s-a repetat. Întocmai – ca timp şi ca evoluţie.

Nădejdile au început să înmugurească din nou. Acum, nu-şi mai permiteau însă fericirea nici cât în anul trecut, pentru că sabia pericolului le fulgera deasupra capetelor… „Peste câteva luni ce va fi?” se întrebau, cu inimi strânse în cercuri de îngrijorare.

Şi, într-adevăr, peste câteva luni…

Şi, iarăşi a fost nevoie de aşteptare şi de încă o vară…

Trecuse toată luna ianuarie (în care, de obicei, nenorocirea îşi arăta chipul). Au trecut şi februarie, şi martie!…

„Este, oare, posibil?” s-a întrebat Andreea.

„De ce să nu fie?!” a răspuns Vlad.

„De ce să nu fie?!” îşi spunea, cu îngrijorată speranţă şi fata, care, înainte de a se da jos din pat, în fiecare dimineaţă, îşi controla, mai întâi, piciorul la locul

respectiv…

„De ce să nu fie?!…” a strigat, din tot sufletul, Luminiţa, când au ajuns în iulie şi se îndreptau, din nou, spre *Sfânta Mare* şi spre *Sfântul Soare*, cum începuse ea să le spună celor doi „vraci” care-i redaseră sănătatea şi încrederea în viaţă!…

… — Nu cumva i-o fi rău? a şoptit Vlad, din uşa camerei, privindu-şi fata…

— Nu, nu cred! a răspuns Andreea. E numai îngrijorată! …

În toată şcolaritatea ei, Luminiţa nu le dăduse niciun fel de bătaie de cap. O obişnuiseră, de mică, cu un program de muncă, pe care îl respecta fără să fie nevoie să-i atragă cineva atenţia. Învăţase foarte bine, fusese mereu premiantă. Îi plăcea cu deosebire să citească. Îşi cumpăra tot timpul cărţi, citea mult, chiar mai mult decât ar fi trebuit în unele perioade în care era foarte aglomerată.

La intrarea în liceu, nu avusese nevoie de meditaţii. Nimerise şi profesori foarte buni la şcoală, dar, în principal, fata a lucrat singură. La matematică umpluse douăzeci şi cinci de caiete de probleme şi exerciţii. Tot aşa se petrecuseră lucrurile la treapta a doua. Pentru facultate însă, Andreea – oricât era ea împotriva „cârjelor pentru minte”, cum numea meditaţiile – a fost nevoită s-o ducă pe Luminiţa s-o controleze câţiva specialişti. Dar atât: s-o testeze şi să-i spună ce trebuie să mai înveţe – aceasta la fizică şi anatomie, căci, la chimie, a controlat-o singură.

Cu fetele şi băieţii din clasa ei, cu colegii de generaţie, Luminiţa era o camaradă perfectă, nu însă şi prietenă în adevăratul înţeles al cuvântului. Singura ei prietenă bună a fost şi a rămas mamă-sa.

O excepţie existase însă… Prin clasa a VII-a, avusese o colegă de bancă – Liana –, o fetiţă mai mică de statură decât Luminiţa, care, fără să fie frumoasă, era foarte

simpatică, „lipicioasă”. Avea o fire blândă şi o voce caldă, plăcută, vorbea puţin tărăgănat, prelungind parcă sfârşitul fiecărui cuvânt, ceea ce dădea rostirii ei un anumit farmec. O iubea nespus pe Luminiţa, trăia o adevărată bucurie fiind alături de ea la ore, la unele spectacole, în diverse activităţi şi împrejurări. Şi Luminiţa se legase sufleteşte de colega ei, îi simţea lipsa, după ce se despărţea de ea la şcoală, până a doua zi, de aceea, cele două fete se vizitau acasă (locuiau, de altfel, şi aproape una de cealaltă) îşi dădeau telefoane, se mai întâlneau, uneori, prin apropierea blocurilor şi se jucau…

Către sfârşitul clasei a VII-a, era într-o primăvară, în aprilie, Liana a plecat, împreună cu părinţii ei, cu maşina, într-o mică excursie, la sfârşit de săptămână. Se îndreptau spre Valea Prahovei. Era înainte de a ajunge la Ploieşti. Drumul era aglomerat, circulaţia fiind intensă, începuse să plouă. După primele minute, asfaltul devenise alunecos, astfel că maşinile rulau cu mai puţină siguranţă. Tatăl Lianei i-a spus fetei că ar fi bine să oprească maşina, pentru ca ea să se mute pe bancheta din spate, unde se afla şi mama sa. (La plecarea din Bucureşti, fetiţa ţinuse atât de mult s-o ia pe ea în faţă, pe scaunul din dreapta şi tatăl cedase până la sfârşit. Acum voia s-o ştie în spate, într-o poziţie de ceva mai multă siguranţă.) Fata nu l-a ascultat, rugându-l să-şi continue drumul. „îmi place aşa de mult aici, tati! a exclamat ea. Te rog!…”

Ploua din ce în ce mai tare. Tatăl Lianei conducea cu atenţie. Treceau printr-o localitate. Aveau maşini, care se aflau în acelaşi flux, atât în faţă, cât şi în spate…

La un moment dat, maşina din faţă a frânat brusc, fiindcă un copil, ţâşnind dintr-o margine a drumului, se angajase să traverseze, în goană… Dacă nu frânau astfel, ar fi trecut peste el!

Luat prin surprindere, tatăl Lianei a virat mult spre dreapta, şi într-un unghi foarte strâns, căci, altfel, ar fi

intrat în autoturismul din faţă, care, dezechilibrat, s-a învârtit pe loc, ţâşnind apoi în partea stingă, unde, după câteva zeci de metri, şoferul a reuşit să-l oprească. Noroc că nu venea nicio maşină, în secundele acelea, din sens opus.

Maşina în care se afla colega Luminiţei însă a derapat şi tatăl Lianei n-a mai putut s-o redreseze, izbindu-se, în forţă, de un copac puternic. Izbitura s-a produs pe partea dreaptă, în faţă… Liana şi-a pierdut viaţa pe loc!…

Durerea Luminiţei a fost imensă. S-a îmbolnăvit. O săptămână a zăcut la pat. Făcuse aproape un şoc… Nu mai putea să suporte să meargă la şcoală, să vadă banca aceea cu locul Lianei pustiu…

Andreea fusese în perioada respectivă foarte îngrijorată de ceea ce se întâmpla cu Luminiţa. O podidea plânsul din senin…

„Ce ai, Luminiţa, ce s-a întâmplat, mamă?” o întreba.

„Mi-am adus aminte de Liana. Am stat de vorbă cu ea şi mi-a venit să plâng”… răspundea fata.

„Cum ai stat de vorbă cu ea? Ce înseamnă asta?” „Nu te supăra, mami, îi spunea Luminiţa, dar nu ştiu ce se întâmpla, eu însă o văd tot timpul pe Liana în faţa ochilor, o văd printre copii, pe stradă, uneori se aşază lângă mine în bancă şi-atunci sigur că vorbesc cu ea!”…

Andreea şi Vlad, aproape speriaţi, au consultat mai mulţi medici… Fetiţa fusese marcată de dispariţia, atât de neaşteptată, a colegei sale…

Până la urmă, timpul a aşezat lucrurile, limpezind, treptat, şi sufletul Luminiţei de spaime şi de dureri.

Părinţii ei au intrat însă în alt flux de nelinişte, după „povestea” cu piciorul: „De cine se va îndrăgosti fata noastră?” se întrebau făcând ochii mari unul spre celălalt şi-apoi amândoi către Luminiţa. Ea însă, deşi ajunsese în clasa a XI-a şi-i roiau băieţii în jur, îi privea cu detaşare, rămânând cu toţii – colegi de-ai ei sau mai mari – o simplă

şi bună camaradă. Nu-şi făcea niciun fel de „probleme” în plus: mergeau împreună în excursii, la spectacole, la concerte, dansau la reuniuni… Şi, după fiecare asemenea „ieşire” în lume, fără părinţi (aceştia îi dăduseră întreaga libertate a ceea ce avea să facă), Luminiţa sosea acasă şi-i povestea Andreei totul, absolut totul. Aşa o obişnuise mamă-sa de când fetiţa era mică, să-i spună orice. Ii câştigase atunci încrederea, creându-i, în acelaşi timp, un fel de nevoie sufletească pentru mărturisire.

O aştepta, de fiecare dată, când era plecată undeva, nu se culca până ce nu sosea Luminiţa. Şi-atunci, indiferent care ar fi fost ora din noapte, Andreea îi asculta povestirea, făcută pe îndelete, de obicei, cu esenţele ei semnificative, dar şi cu amănunte care sugerau conturul, culoarea şi formele vieţii. O asculta, şi parcă avea în faţă propria ei imagine la anii aceia de lumină şi de zbor cu aripi mari, de mătase.

Vlad, care adormea între timp, se mai trezea din când în când, şi, văzându-le tot împreună, le spunea: „Da’ mai terminaţi odată c-o să vă apuce răsăritul soarelui”. „Somnul e pentru bătrâni îi răspundea, de fiecare dată în asemenea împrejurare, Luminiţa, îndemnându-l să se culce mai departe.

De obicei, când vorbea despre un băiat îi spunea, mai întâi, mamei sale dacă este sau nu „deştept”!” De aceea şi Andreea o întreba, la rându-i, când venea vorba:

„Ei, cum e? E deştept?…

Odată, întorcându-se de la sărbătorirea zilei de naştere a unei colege (era pe-atunci în clasa a XI-a), Luminiţa era foarte bine dispusă (se găsea şi într-o perioadă când credea despre sine – aşa cum toate fetele cred, de fapt, cu temei şi mai ales fără – că este irezistibilă!).

„Ei, dă-i drumul!” i-a spus Andreea.

„Mamă, astă-seară am făcut o cucerire de preţ!”

„Nu mai spune!” a exclamat profesoara.

„*Frumosul* şi *deşteptul* liceului, unul Daniel Barbu, care e arătos, ce-i drept, şi nici prost nu e – a luat olimpiada pe ţară la matematică – se află la picioarele mele!”

„Ce vorbeşti, dragă, însemnează că ne-am pricopsit, ne-am găsit ginere! a persiflat-o, uşor, Andreea. Mă duc să-l scol pe taică-tău să se bucure şi el!”

„Degeaba mă iei peste picior. Să ştii că l-am dat gata!”

„Asta înseamnă că ţi-ai propus aşa ceva!”

„Exact!”

„Dar, de când asemenea program? Că te ştiam imună”…

„Am şi rămas!”

„Nu mai înţeleg!” a spus Andreea.

„Mamă, Daniel făcea pe grozavul, era intangibil, înţelegi? în timp ce atâtea fraiere de fete umblau cu sufletul leşinat după el… Astă-seară am simţit că-l am în palmă. Şi ţi l-am strâns pe *domnul* Barbu, în mâna asta mică, aşa cum o vezi, de l-am făcut mai să-şi dea duhul!”

„Luminiţa, ce e cu tine? Tu nu te-ai lăudat niciodată… Şi-apoi, ai făcut ceea ce spui numai ca să te răzbuni? Tu nu simţi nimic pentru acest băiat?!”

„Nu, nu simt nimic deosebit. Iar de răzbunat – da, am vrut să mă răzbun! De fapt, pe altele, nu pe mine, fiindcă mie nu-mi făcuse nimic special… În afară de…”

„În afară de?”…

… „Trecusem, într-o zi, pe culoar, prin faţa clasei lor. Erau în recreaţie. Daniel şi alţi câţiva colegi de-ai lui se aflau afară, lângă o fereastră.

M-a salutat cineva. Am răspuns cuviincios şi-am trecut mai departe. Dar, tu ştii cum sunt băieţii, se uită, comentează. Un coleg al lui Daniel – Marius – îl cunosc după voce, a exclamat: „Băi, orice-aţi zice, Luminiţa e «trăsnet»! îţi taie respiraţia. Uitaţi-vă la ea!” Am zâmbit în mine şi, să ştii că, deşi auzisem de atâtea ori asemenea vorbe, ceea ce a spus Marius mi-a făcut plăcere!”

„Ştiu, ştiu, a spus Andreea, cunosc foarte bine senzaţia. Sau, cel puţin, îmi mai amintesc de ea!…”

„Mami, dar tu eşti frumoasă şi acum! Şi eşti tânără!”

„Eu n-am spus că am îmbătrânit; e, totuşi, cam mult de când nu mai am şaptesprezece ani, ca tine… N-am înţeles însă de unde aversiunea împotriva celuilalt coleg”…

„Păi, imediat ce şi-a terminat Marius… aprecierea, s-a auzit glasul lui Daniel: «A, e o gâsculiţă, ca toate celelalte!»… «Gâsculiţă», auzi?!”

„Urât, din partea lui, că s-a exprimat astfel. Chiar dacă a vrut doar să se grozăvească, pentru că intenţia era clară! a spus Andreea. Tu însă trebuia să nu fi auzit vorbele…”

„Cum?! Tu ai fi răbdat aşa ceva?!” a sărit Luminiţa.

„Nu ştiu, pe vremea mea băieţii erau mai politicoşi!”

„N-ai dreptate!… Mă rog, nu ştiu cum or fi fost băieţii atunci, dar şi acum foarte mulţi sunt decenţi în comportare, politicoşi chiar. Depinde de tine ca să te respecte!”

„Îmi place că ai învăţat bine lecţia f” spuse Andreea, apropiindu-i capul de pieptul său şi sărutând-o.

„Am vrut să-l învăţ însă şi pe Daniel această lecţie şi să-l înving… «la el acasă», cum se spune, pe teren propriu adică…”

„Şi?”

„Şi ai să vezi ce-o să-i mai sfârâie călcâile *junelui*…”

„Iar tu?!”…

„Eu am să-mi văd de treabă! N-am timp de aşa ceva! Şi-apoi nici nu e destul de deştept, că, dacă era, n-ar fi spus gogomănia aceea… Mie îmi plac oamenii *deştepţi, delicaţi, tandri*… ca tata! Doar ştii!”

„Mda! Cunosc formula!… Şi, totuşi…”

„Niciun totuşi! Lasă-l pe mâna mea! Am să-l ţin o vreme deasupra flăcărilor, până va începe să se observe puţin scrumul. Apoi poate «să intre la apă»!…”

Şi, într-adevăr, de a doua zi, au început telefoanele…

„Daniel Barbu, la telefon, un coleg al Luminiţei!… Doamnă, vă rog să mă scuzaţi dacă deranjez… ştiu că…”

Băiatul se purta ca un copil civilizat, binecrescut, al cărui suflet începuse să vibreze deasupra unei vetre de jar…

„Luminiţa, ar fi bine să te opreşti, să încetezi jocul!” îi spunea Andreea.

„Mai lasă-l, mai lasă-l puţin, nu se observă încă scrumul!”

„*Scrum* înseamnă durere, fata mea! Şi orice durere omenească este de luat în seamă. Dacă poţi să faci ceva în viaţă să alini durerile celorlalţi, e foarte bine, aş zice că e chiar o datorie firească. Dar ca tu să le provoci, în mod deliberat, numai aşa pentru menajarea orgoliului personal… nu mi se pare potrivit!”…

… Au mai trecut şi alţi ani. Acum, de câte ori Andreea merge undeva, într-o împrejurare mai deosebită, se consultă cu Luminiţa în privinţa toaletelor. Şi fata îi alege întotdeauna rochia sau taiorul… care o arată pe mamă-sa mai tânără…

— Mi-a zis că la Costineşti a fost „nemaipomenit”!

— Mă mir, a mai fost la Costineşti şi altădată şi n-a spus aşa ceva!

— Cine ştie?!…

3.

La ora şase şi jumătate dimineaţa erau la poarta Spitalului Fundeni. L-au aşteptat pe profesorul P. Când a sosit, Vlad a intrat, împreună cu el, în cabinetul de consultaţii. Andreea a rămas afară.

Au stat, mai întâi, de vorbă. Apoi l-a consultat minuţios. La sfârşit, s-a uitat şi pe imaginile radiografice. L-a trimis

la un etaj superior să i se facă şi o *ecografie*. A venit cu rezultatul…

… Ieşind din cabinet, a văzut-o pe Andreea pe-o bancă. Avea mâinile adunate în poală, deasupra poşetei. Privea undeva, în jos. Vlad s-a apropiat de ea. Mâinile Andreei tremurau de parcă s-ar fi aflat deasupra unor flăcări. A înălţat ochii…

— Ce-a spus? a întrebat, ridicându-se într-o clipă.

— Că n-am nimic! Nimic periculos!

— N-are nimic, doamnă! i-a confirmat şi profesorul, care venea din spate. Ieşise din cabinet pentru nu ştiu ce treabă. Nimic care să vă sperie! Fiţi liniştită! Şi nu-l mai lăsaţi să meargă la doctori! a mai adăugat el zâmbindu-le la amândoi, în timp ce se îndepărta pe coridor.

Andreea ar fi fost în stare, ca altădată mama lui Vlad, să se repeadă la el şi să-i sărute mâna. S-a uitat în ochii soţului ei:

— E adevărat, Vlad? a mai întrebat cu buze tremurătoare.

— Bineînţeles! Linişteşte-te! Şi a întins mâna, să-i mângâie părul.

În clipa aceea, Andreea a izbucnit într-un hohot de plâns. Vlad o ţinea strâns, cu capul pe umăr şi-o mângâia ca pe un copil. Nu i-a spus nicio vorbă. A lăsat-o să arunce prin lacrimi întunericul spaimelor ce se adunaseră în fiinţa ei…

— Acum hai, i-a zis el după câteva minute, că te aşteaptă delegaţiile străine, tovarăşă directoare!…

4.

La vreo cinci ani de la moartea lui Vladimir Luca o

aleseseră directoare adjunctă la liceu. Venise şi o nouă directoare, în locul Marioarei Iordănescu, ieşită la pensie. Andreea era şi preşedintă de sindicat, şi în biroul organizaţiei de partid… A muncit mult, fiind de folos şcolii, între altele mediind legătura dintre noua directoare – pe care colectivul aproape că n-o suporta (deşi era un om integru, foarte bine pregătită profesional, cu idei, cu iniţiative, dar mult prea aspră şi cam fără tact) – şi profesorii liceului. Pe Andreea o ascultau, în ea aveau încredere, ea şi când era foarte fermă (cum i se întâmpla de obicei), rămânea, totuşi, delicată, respectuoasă şi asta conta foarte mult. Erau în şcoală cadre didactice cu mare vechime, cu experienţă de învăţământ şi de viaţă, a căror capacitate putea fi pusă în valoare mult mai bine adoptând faţă de ele, ca şi faţă de toţi de altfel, o asemenea comportare. Şi Andreea a avut de câştigat în această muncă: S-a format pentru activitatea de mai târziu, pentru că…

… La numai trei ani, de la alegerea ei ca director adjunct, a aflat că în cartierul în care îşi trăise copilăria, pe locul vechii şcoliţe, în care şi ea învăţase, acum se construia un liceu modern… În scurt timp, s-a trezit numită directoare a acestui liceu.

Faptul a măgulit-o, dar a şi speriat-o. „Va face faţă?” s-a întrebat. S-a sfătuit cu Vlad, care a încurajat-o.

„Cum să nu faci faţă? Nu eşti tu cea mai… şi cea mai”? i-a răspuns judecătorul, zâmbind.

„Te rog să nu râzi de mine, acum e treabă foarte serioasă!” i-a spus Andreea.

„Toată viaţa ta, cel puţin de când te cunosc eu, tu te-ai confruntat numai cu «treburi serioase»!”

„Vlad, nu e uşor!”

„Pe lume nimic nu e uşor, dacă îl iei în serios! Dar nici imposibil!”

„Şcoala nu e pusă la punct, are doar ziduri – şi-atât! în

nici două luni, adică în vara aceasta, trebuie să arate a instituţie de învăţământ…”

„*Modernă*! a precizat Vlad… Ne vom sacrifica vacanţa acestui an şi o vom face!”…

„Mă ajuţi şi tu?! s-a bucurat Andreea. Nu te superi că nu mai mergem în concediu?!… De fapt o să te duci tu cu Luminiţa, dar puţin, zece-douăsprezece zile. În continuare îi aranjăm ei nişte tabere, iar noi…”

„Pe baricadele noului liceu!”…

Când priveşte în urmă, Andreei nu-i vine să creadă… După cum toţi cei ce păşesc pragul acestei şcoli sunt uimiţi de ceea ce văd, nu le vine să-şi creadă ochilor…

Odată, un ministru dintr-o ţară străină, conducător al unei delegaţii, s-a oprit în faţa intrării principale… A făcut un pas, s-a aplecat şi-a pipăit cu degetul: „Scări de marmură?!” a întrebat el mirat.

Ce lung şi chinuitor drum a trebuit să fie parcurs până să se ajungă la acele „scări de marmură”!…

Andreea şi-l amintea pas cu pas…

„Noi trebuie să facem aici o şcoală model! Şi o vom face! a declarat ea, în faţa întregului colectiv didactic, la prima întâlnire cu acesta. Să nu vă închipuiţi că ceea ce spun este expresia unei ambiţii mărunte a cuiva, care s-a văzut în fruntea unui colectiv şi vrea să impresioneze prin ceea ce-şi propune. Nu! Pentru mine este o datorie de suflet – vreau să văd o asemenea şcoală în cartierul în care m-am născut şi am copilărit, crescută, întâmplător, pe locul vechii şcoli în care am învăţat. V-am mărturisit cu sinceritate acest lucru, la care, fără îndoială, că unii pot să zâmbească. Îi rog s-o facă acum, pentru că mai departe nu vor mai putea. Datoria mea de suflet se înscrie însă într-un program mai larg, formulat de organele noastre de partid şi de învăţământ. Aşadar, vom face o şcoală de care să ne fie drag şi nouă, şi altora, care să constituie o mândrie

pentru noi, iar pentru alţii măcar un prilej de meditaţie. Ne va fi imens de greu, dar să ştiţi că eu nu mă dau bătută! Vă solicit ca, la început, să-mi acordaţi încredere. Nu cer supunere, ci disciplină care presupune respectarea strictă a tot ceea ce stabilim, iar ceea ce stabilim noi trebuie să cunoască bine şi elevii, şi părinţii lor, pentru ca şi ei să respecte totul! Va trebui să acţionăm într-o unitate deplină. Dascălii unei şcoli – învăţători, profesori, ingineri, maiştri – instructori (şi în şcoala noastră suntem peste şaptezeci) – constituie o forţă cu efecte aproape incalculabile, forţă ce trebuie să-şi demonstreze valenţele şi nuanţele în orice împrejurare de muncă, ori de «ieşire în lume» în numele şcolii, slujind şi făurind prestigiul ei. Pentru aceasta trebuie să fim nu o *sumă*, ci o *unitate*! Aceasta sunt datoare să vă cer. Şi vă rog să înţelegeţi cerinţa cu mintea şi cu sufletul! u…

… Au fost, fără îndoială, comentarii. Oamenii erau veniţi din diferite colective. Elevii, mai ales cei de liceu, la fel! Să realizezi o *cadenţă* de muncă şi de viaţă sub acelaşi acoperiş într-o adevărată mare de suflete, de destine constituia un ţel aureolat de nobleţe, dar nu uşor de atins.

Andreea a pornit însă cu încredere în oameni şi în copii. Pe toţi s-a străduit să-i facă să respecte anumite principii şi să-şi asume răspunderi. Le-a creat, în acelaşi timp, condiţii de punere în valoare a iniţiativelor şi a capacităţilor.

A repartizat, de pildă, de la început, o sală de clasă unui colectiv de elevi pe o perioadă de… opt ani, atât cât durează deci cele două cicluri – primar şi gimnazial, învăţătorii şi profesorii diriginţi, împreună cu părinţii elevilor, au fost chemaţi şi solicitaţi să amenajeze sala respectivă ca pe un spaţiu de viaţă şi de muncă în care oricine intră pentru un minut, o oră, un an, ori pentru opt – să se simtă bine, să respire şi să muncească cu plăcere.

Le-a recomandat ca fiecare sală, dacă se poate, să

capete o *personalitate* a ei. O singură pretenţie a formulat directoarea: „planul amenajării îl discutaţi cu mine de la început – le-a spus Andreea – iar, pe parcurs, tot ceea ce apare în această sală, un cui dacă se bate într-un perete, trebuie să-l văd eu şi să fiu de acord, împreună cu dumneavoastră, desigur, cu felul în care arată, cu ce exprimă, la ce foloseşte, unde îşi va avea locul în ansamblul clasei…”

S-au realizat câteva clase „reper”. Andreea se bazase, în acest demers, pe cei mai buni şi mai inimoşi oameni pe care îi avea. Într-o singură lună, de la începerea cursurilor, au apărut acele „clase minune”, cum le-au spus copiii. Erau, într-adevăr, ca nişte bijuterii – de la parchetul raşchetat încă o dată şi dat cu palux, încât arăta ca o oglindă, la băncile şi ele lăcuite şi acoperite apoi cu huse dintr-un material gros, alb, la perdele şi draperii cu modele şi culori ce puteau concura, în fineţe şi în frumuseţe, cu oricare dintre obiectele respective din cele mai luxoase apartamente, până la elementele de propagandă vizuală ori materialele didactice necesare lecţiilor, ca şi altor activităţi ce urmau să se desfăşoare în aceste săli. Totul respira bun-gust şi avea un rost precis în existenţa şi în munca elevilor.

„Deci – se poate!” a spus directoarea şi, în faţa unor exemple atât de edificatoare, aşa au început să gândească şi gospodarii celorlalte clase: elevi, profesori şi învăţători, părinţi. S-a declanşat un fel de întrecere ale cărei rezultate s-au dovedit de excepţie.

Într-un an, toate sălile de clasă şi-au căpătat astfel *personalitate*, una distinctă, interesantă, atrăgătoare, frumoasă! Şcoala deja nu mai semăna cu altele, de departe, fie şi numai prin acest element. Se detaşa, devenise altceva…

În paralel, Andreea s-a luptat pentru dotarea laboratoarelor, pentru amenajarea şi dotarea cabinetelor

destinate fiecărei specialităţi, inclusiv celor tehnice, pentru instituirea unui program de muncă adecvat, a unei activităţi de învăţământ modern proiectate şi realizate…

În acest domeniu a avut de luptat cu inerţii, cu nepriceperi, cu lipsa de dorinţă, pur şi simplu, a unora de a se angaja într-o asemenea muncă. Unele cadre – puţine, e drept – şi-au cerut transferul, căutându-şi locuri „mai calde”. Alţii au stat în expectativă o vreme, întrebându-se: „Pentru ce este nevoie de atâta zbucium în plus? Nu este de-ajuns cuvântul profesorului? N-am tablă şi cretă (uneori colorată)? N-am harta, pe care mi-o dă statul în dotare, eprubeta pe care mi-o cumpără şcoala, aparatul X pentru demonstrarea cutărui fenomen?! Pot să fac cu ele lecţii foarte bune! Atunci, pentru ce atâta zarvă? Parcă pe vremea noastră cum s-a învăţat şi, slavă Domnului, am ieşit şi noi oameni!”…

Alţii o întrebau pe Andreea, cum procedase, odată, o profesoară de fizică, într-o şedinţă de partid: „De ce nu sunteţi mulţumită, tovarăşă directoare? Că doar am avut şi retroproiector, şi aspectomat, şi pick-up, şi magnetofon, şi scheme, şi fişe, şi altele… de toate am avut. De ce nu este lecţia bună? Cine să vă mai înţeleagă?… Când «lecţia e albă», cum vă place dumneavoastră să spuneţi, nu e bine, când folosesc de toate, iarăşi nu e bine! Eu nu pricep ce am de făcut!”

„Nu toţi oamenii pricep uşor – avea să-i spună, zâmbind ironic, după şedinţă, secretarul de partid, văzând-o mâhnită. Iar unii *se fac* că nu pricep. Ca să ieşi de pe *făgaş*, să ieşi din matca obişnuinţei, a rutinei este nevoie de efort. Modernizarea procesului de învăţământ – şi ceea ce vreau să spun a devenit un loc comun – nu înseamnă a-i introduce pe elevi într-o sală, pe care, până la ora respectivă, o ţinem închisă, sub cheie, şi pe uşa căreia am scris *Cabinet de*… spre a-i pune să se uite pe pereţi, la *expoziţia* de materiale, ori să privească încântaţi cum, în

urma apăsării unui buton, de la pupitrul de comandă, se trag draperiile şi se face întuneric, cum alt buton apăsat aduce lumina, altul porneşte magnetofonul, un altul… mai ştiu eu care aparat, iar ei, elevii, să rămână spectatori ca la teatru?!…

A fi modern nu înseamnă a face spectacol în faţa elevilor, uneori a te da în spectacol, a te face de râs, cum se întâmplă cu unii care, în împrejurări mai deosebite – ca în timpul inspecţiilor, de exemplu – vrând să facă, ceea ce n-au mai făcut, ori ceea ce nu fac în mod obişnuit, îşi descoperă stângăciile penibile, nepriceperea şi, bineînţeles, se compromit, în primul rând, în faţa propriilor lor elevi.

Important este ceea ce întreprinzi cu tot acest material pentru a mişca minţile şi sufletele celor din bănci, pentru a ţi-i face, în procesul lecţiei, adevăraţi şi activi colaboratori, sprijinindu-i astfel să-şi formeze şi să-şi cultive trăsăturile morale fundamentale ale personalităţii şi să dobândească, în acelaşi timp, metodele, instrumentele cu care vor cuceri mereu, dincolo de hotarul şcolii, toată viaţa.

Profesorul trebuie să devină mai ales un arhitect, un constructor de conştiinţe umane!"…

… Treptat, toate cadrele didactice care au rămas în şcoală „s-au dat pe brazdă", pe brazda cea bună a unei munci, din care elevul înţelegea că dascălul său este interesat ca el să înveţe, că-l preocupă ce se întâmplă cu el, ce gândeşte, ce simte, încotro se îndreaptă…

Acest fel de *înţelegere* s-a extins şi în afară de sălile de clasă, de laboratoare, cabinete, ateliere… Pentru formarea şi educarea complexă a elevilor, era nevoie – a considerat directoarea şi, dimpreună cu ea, tot colectivul – ca întregul spaţiu al şcolii să arate în modul cel mai civilizat, fiecare colţişor să constituie un izvor de încântare pentru ochi şi suflet, de acumulare de cunoştinţe, de formare a unor deprinderi – între altele de a merge civilizat, de a vorbi şi a

gesticula cu măsură, de a medita, cu folos pentru inimă şi minte.

Trebuia, aşadar, schimbată faţa coridoarelor, a scărilor – pentru elevi şi profesori –, a intrărilor… „Cu ce fel de materiale, însă, de unde, pe ce bani?”

Întrebările şi-au găsit răspuns… potrivit, în sensul rezolvării, cu ajutorul părinţilor, mai întâi. Prin insistenţe şi rugăminţi, dar şi prin muncă a elevilor executată la unele întreprinderi – a fost procurată ceramica necesară placării culoarelor, scărilor, grupurilor sanitare… Un coridor – o culoare şi un anumit model; alt coridor – altă culoare, alt model… Totul, într-o perfectă armonie de forme şi de culori. Privind, nu-ţi vine să crezi că a fost posibil… „Bine, dar cu cine aţi executat toată lucrarea şi fonduri, de unde?” au întrebat atâţia!

„Cu elevii noştri! le-a răspuns, de fiecare dată, directoarea.

Cu elevii, cu maiştrii-instructori, cu unii profesori!”

„Nu se poate!”

„Ba se poate!”…

În anul acela, când au început să renoveze coridoarele şi scările, aveau în şcoală şi nişte clase a IX-a şi a X-a cu profil de construcţii. Elevii nu apucaseră să lucreze însă decât foarte puţin pe şantiere, nu ştiau aproape nimic din meserie. Erau şi nişte copii cu situaţie mai slabă la învăţătură şi cu multe abateri de la disciplina şcolară. Andreea i-a adunat în careu şi-a stat special de vorbă cu ei. Le-a propus „să le dea pe mână” toată această lucrare.

„Vă bateţi joc de noi, tovarăşă directoare?” a întrebat careva dintre ei.

Andreea l-a scos în faţa celorlalţi nu ca să-l certe, ci ca să poarte un dialog adevărat, privindu-se imul pe altul în ochi. L-a întrebat: „De ce crezi, aşa cum ai afirmat, că mi-aş bate joc de voi cu această propunere?”

Băiatul a rămas puţin încurcat… „Pentru că noi nu ştim

să facem aşa ceva!” a răspuns el apoi. „De ce nu ştiţi?” a întrebat, în continuare, Andreea.

„Fiindcă nu ne-a pus nimeni să facem până acum”. „Altfel aţi fi învăţat! Da?! Ei bine, eu vă pun acum «să faceţi» ceea ce n-aţi făcut. Şi vă cer să învăţaţi foarte repede cum să rezolvaţi treaba în condiţiile cele mai bune. Vă rog să mă credeţi că am toată nădejdea în voi. Sunteţi nişte copii buni, pricepuţi, care îşi iubesc şcoala… Cu astfel de calităţi nu se poate să nu izbutim!… Ei, ce ziceţi, sunteţi de acord? Primiţi încrederea mea?!”…

Elevii au izbucnit într-un ropot de aplauze ca semn al acceptării… Se uitau, în acelaşi timp, unii la alţii şi nu le venea să creadă. Până atunci, din păcate, unii profesori „nu dăduseră prea multe parale” pe ei. Îi considerau coada şcolii. Iată, însă că venea acum – aceasta parcă doreau să-şi spună în acele clipe cu toţii – chiar directoarea lor, despre care şi ei auziseră că este un om de mare ispravă, şi le spunea: „Nu, nu este adevărat ce s-a zis despre voi, ceea ce voi înşivă aţi început să credeţi ori chiar vă place să credeţi, adică să vă complăceţi într-o asemenea «glorie» fără lumină. Voi puteţi mult mai mult şi, ca dovadă, eu v-am ales să îndepliniţi o muncă de excepţie…!” „Vă daţi seama, măi, a exclamat unul, după ce plecaseră din careu – cartea de vizită a liceului de-aici începe. Dacă aici nu va fi bine, omul din afară poate renunţa să vadă restul, ori să intre în clase, în cabinete, laboratoare ş.a.m.d. Cu o convingere deja formată, nefavorabilă bineînţeles! Deci, de noi depinde cum ne vor privi oamenii şcoala, cu ce ochi!”…

Andreea a format echipe din elevi, din maiştri şi profesori… A adus câţiva părinţi, meseriaşi buni, care le-au arătat cum să lucreze…

Copiii au deprins repede ce trebuie şi cum trebuie să facă. S-au apucat de lucru cu entuziasm. Directoarea era permanent printre ei şi-i încuraja. Învăţase ea însăşi o serie de operaţii şi uneori muncea alături de ei. Elevii erau

impresionaţi.

I-a convins însă ceea ce au văzut că iese din mâinile lor. Când şi-au dat seama că *pot*, aşa cum le spusese directoarea, i-a cuprins o bucurie greu egalabilă cu altceva. Nu se mai desprindeau de lângă ziduri. Lucrau câte zece ore pe zi… Ajunseseră să facă răni la degete, dar nu se plângeau şi nu întrerupeau activitatea decât pentru o oră, timp în care mergeau cu toţii la masă, la o cantină în apropiere. Şcoala întreagă se afla în preajma lor. Ajunseseră acum în centrul interesului şi al admiraţiei. Se simţeau bine, învăţau să preţuiască munca, valorile ei, învăţau să trăiască frumos… Când echipele acestea şi-au consumat perioada de practică, lucrările se apropiau de sfârşit. Elevii au solicitat conducerii liceului să le decaleze cu două săptămâni programul cursurilor ca să poată termina ei totul. Era exact ce-şi dorea din toată inima şi Andreea. Dar nu îndrăznise să le propună, pentru că îi vedea obosiţi. S-a bucurat că iniţiativa a fost a lor…

În sfârşit, lucrul s-a terminat!… Culoarele cenuşii, cu faţa uscată, moartă de altădată, căpătaseră acum chip nou şi nume noi: „coridorul de azur”, „coridorul de aramă”, „coridorul de smarald”, „coridorul…” Elevii au fost adunaţi din nou în careu, de data aceasta în faţa întregii suflări a şcolii. Li s-a mulţumit cu căldură, au fost felicitaţi, li s-au oferit premii!

Munca şi mândria împlinirilor ei au lucrat fantastic asupra acestor copii. S-au apucat, cu aceeaşi seriozitate, demonstrată în activitatea practică, şi de învăţătură, încât profesorii nu-i mai recunoşteau… Iar în ceea ce priveşte disciplina, ei au devenit *paznicii* numărul unu ai ordinei şi ai liniştei din şcoală, ai bunurilor adunate, ori realizate aici cu atâta trudă…

Pretenţiile începuseră să crească. Un lucru, odată realizat, îl impune pe altul, o treaptă o solicită pe următoarea. Andreea începuse să privească din ce în ce

mai atent la holul mare de la intrarea în şcoală, la coridorul larg, cu care se continua, la uşi, la scări…

A convocat într-o şedinţă de lucru Comitetul cetăţenesc de părinţi pe şcoală, precum şi comitetele tuturor claselor. Le-a înfăţişat gândul ei.

„Aveţi dreptate, a răspuns cineva, nu ne putem opri aici. Şcoala noastră trebuie să ajungă o unitate model, aşa cum aţi spus-o dumneavoastră de la început. Şi modelul mai are încă nevoie de împlinire ca să strălucească precum s-ar cuveni şi să rămână!”

„Dar nu e, totuşi, prea pretenţios?! s-a auzit o voce: scări de marmură, hol de marmură, întregul parter la fel…”

„Nu!” au răspuns parcă în cor! „Trebuie să ducem lucrurile până la capăt!” a exclamat altcineva.

S-au angajat, au stabilit un plan de acţiune… Au obţinut aprobări, derogări… Directorul întreprinderii de unde trebuia cumpărată marmura se afla printre ei…

Lucrările trebuiau executate, de data aceasta, de specialişti. Au făcut contract cu un I.C.R.A.L. Când a auzit despre ce e vorba, directorul I.C.R.A.L.-ului ar fi spus: „Scări de marmură şi hol de marmură într-o şcoală din cartierul acesta cu noroaiele până la gât?!”

„Să sperăm că în curând nu vor mai fi nici noroaie! i-a răspuns Andreea. În orice caz, în jurul şcolii, vă asigur eu că nu vor mai fi, repede-repede!”

„Dar ce faceţi, pavaţi şi străzile?”

„Dacă n-o vor face cei ce sunt obligaţi, le vom pava noi!”

„Cu cine?”

„Cu ei împreună! Noi îi vom ajuta!…”

„Mda! Am înţeles. De dumneavoastră nu scapă omul, orice-ar face!”

„Ba da, «scapă», numai să facă ce trebuie şi cum trebuie! i-a răspuns Andreea, apăsat. In ceea ce vă priveşte, sper că aţi înţeles: de la dumneavoastră doresc o

echipă de meseriaşi buni şi de oameni buni, pentru că acolo, la şcoală, trebuie să se lucreze şi cu inima. Şcoala este o oază de suflet, de lumină şi de civilizaţie. Intrând în lumea ei, copilul, pe care dumneavoastră, părinţii, îl aduceţi acolo de mână, în prima zi, devine, treptat-treptat, om! Şi asta nu poate să mai uite o viaţă întreagă. Şi nici nu trebuie să uite! Noi ne străduim să facem cât mai mult din ceea ce ar trebui pentru ca fiecare om să retrăiască, atunci când se întoarce spre anii dintâi, una dintre cele mai frumoase amintiri ale sale: anii de şcoală!”…

Au avut mult de lucru cu unii dintre acei muncitori… Datorită însă unui maistru al lor foarte priceput, dar şi om sensibil, s-a realizat în condiţii bune ceea ce îşi propuseseră conducerea şcolii şi părinţii elevilor. Şcoala arăta acum ca un mic palat, căruia îi mai trebuia o intrare pe măsură. Au lărgit-o pe cea veche şi i-au făcut uşi mari, din stejar sculptat!… Şi a doua intrare, prin care pătrundeau, de obicei, elevii, a fost renovată, înfrumuseţată… In următorii câţiva ani au ridicat şi o sală de sport şi au amenajat o sală de festivităţi…

„Ne-a mai rămas un lucru mare de făcut!” a spus Andreea într-o zi, în timp ce discuta cu secretarul organizaţiei de partid.

„Cred că ştiu la ce vă gândiţi! u a adăugat secretarul.

Începuseră să le vină în şcoală studenţi de la diferite facultăţi spre a-şi executa stagiul de practică pedagogică. Printre ei se aflau şi câţiva băieţi extrem de talentaţi de la Institutul de Arte Plastice…

„Ce ziceţi de propunerea mea?”

„Este excelentă, tovarăşă directoare! w a răspuns unul dintre ei, care fusese chiar elevul şcolii…

Unii s-au apucat să execute o frescă imensă pe peretele exterior de la intrarea în liceu; alţii să decoreze pereţii din sala de festivităţi cu scene din viaţa copiilor şi a tinerilor. Au optat pentru „sgraffito”, o tehnică specială, de mare

fineţe. Rezultatele s-au dovedit pe măsura talentului tinerilor şi a impresionantei lor munci, făcute cu suflet, cu dăruire.

În timpul lucrului, mulţi elevi se aflau pe lângă studenţi, ajutându-i în unele operaţii ale complicatei lor activităţi, ori, pur şi simplu, admirându-i. Legaseră prietenii. Au fost la Institut şi le-au văzut lucrările. I-au rugat să deschidă cu ele o expoziţie în şcoala lor. Studenţii, cu aprobarea Institutului, au făcut-o cu plăcere.

„Tovarăşă directoare, a spus Mihai, fostul elev al liceului, ce-ar fi să vă alegeţi dintre tablourile acestea pe cele pe care le socotiţi potrivite să rămână în şcoală?”

„Ce spui, Mihai?! a exclamat Andreea… Măi, băiatule, tu citeşti gândurile oamenilor?»

„Nu înţeleg!” a răspuns studentul.

„Păi, eu chiar cu acest gând mă frământam… Îmi ziceam, de exemplu: «Ce grozave ar fi chipurile acestea de domnitori să le pun eu pe culoar, în preajma *Cabinetului de istorie!*» Dar mi-ar mai trebui, îmi făceam socoteala, pentru că aş vrea să umplu tot coridorul cu asemenea figuri de mari personalităţi ale vieţii noastre, privită de-a lungul secolelor: domnitori, scriitori, oameni politici!…

Pe un alt coridor aş pune apoi tot felul de peisaje, imagini de natură şi de viaţă, pe altul… iar pe scări imagini înfăţişând scene de luptă ori mari momente din istorie… Ce zici?”

„Ce să zic? a răspuns băiatul puţin descumpănit… Dacă le-aţi opri pe toate câte sunt aici… nu v-ar ajunge să acoperiţi… dorinţa dumneavoastră… foarte frumoasă de altfel… Dar, eu ştiu?!…”

„Mihai, i-a strigat Andreea, ce faci, dai înapoi? Mi-ai aruncat un colac de salvare şi mă laşi să mă înec, constatând că e dezumflat?”

„Tovarăşă directoare – spuse băiatul, în timp ce pe faţă îi creştea o lumină, am să vorbesc cu colegii mei şi cu

profesorii noştri… Va fi, probabil, nevoie şi de o adresă oficială din partea şcolii…”

„Mihai, adresa o fac eu, să n-ai nicio grijă, o fac şi «mă bat» să găsească şi ascultare… Am învăţat «să mă bat»! Ce-ţi închipui, de atâţia ani?!… Dar adresa o să privească o realitate care *există* şi pe care o avem noi, acum, înaintea ochilor. Ce fac însă cu ceea ce… nu se vede?!”

„Păi, tocmai în legătură cu asta…”

„Zi-i! Ce mai aştepţi!”

„Am să vorbesc cu colegii mei… sper ca ei să fie de acord. S-au legat mult de şcoala *noastră*, să ştiţi, care a început să fie şi a *lor*. De câte ori vorbim între noi – aşa îi spunem, cu toţii: «şcoala noastră»!… Mă gândeam să le propun ca fiecare dintre noi să lucreze un tablou pe care să-l dăruiască şcolii. Tematica o veţi alege dumneavoastră… Până la sfârşitul acestui an ar fi gata!… Ce ziceţi?”

Andreea l-a îmbrăţişat!

„Eşti nemaipomenit, Mihai! Iţi mărturisesc sincer că la aşa ceva nu m-am gândit! N-am îndrăznit să mă gândesc!”

„Eu însă am să îndrăznesc să-i rog pe colegii mei şi sunt sigur că nu mă vor refuza!”

… Propunerea lui Mihai a fost primită cu entuziasm de toţi studenţii care făceau practică pedagogică aici, ca şi de alţii ce începuseră să treacă să vadă şcoala, „fenomenul” acela de şcoală, cum i se dusese vestea… Astfel că s-au aşternut pe lucru şi, în câteva luni de zile, s-au prezentat cu „operele” la directoarea liceului. Intre timp, Andreea făcuse toate demersurile necesare pentru ca tablourile prezente în şcoală, cu prilejul expoziţiei, să fie donate acestei instituţii. Şi reuşise!

Acum, când au sosit şi celelalte, s-a declanşat febra… „aranjării” lor pe pereţi…

„Nu, nu acolo, puţin mai la dreapta, încă puţin! Da,

acolo e bine. Fă semn ca să împuşcăm!” (adică să introducă în zid cuiul de metal de care să fie prins tabloul) … Câteva zile asta a făcut directoarea cu profesoara de desen şi cu câţiva maiştri care le ajutau „să împuşte”…

Când toate tablourile acelea au apărut pe pereţi, suflarea întreagă a şcolii – elevi şi profesori – şi-a oprit parcă respiraţia. Nimeni, în afară de secretarul de partid, nu ştia de această iniţiativă».

„Ce mai puneţi acolo, tovarăşă directoare?” o întreba câte cineva, văzând-o cum se agită.

„Nişte *panouri*!” le răspundea, invariabil.

Seara, după ce s-a terminat programul cursurilor şi toţi elevii au părăsit şcoala, directoarea, secretarul de partid şi Mihai – studentul de la Arte Plastice, împreună cu alţi patru băieţi, colegi de-ai lui, s-au apucat de lucru. Au scos tablourile – aproape o sută la număr – (le ţinuseră într-un mic depozit unde nimeni nu intrase) şi le-au repartizat, după tematică, pe culoare. Au stabilit apoi locul fiecăruia, după care au început munca de prindere a lor pe pereţi…

Trecuse mult de miezul nopţii când au terminat…

Copiii, liniştiţi, de obicei, până atunci, după câteva clipe de uluială, de admiraţie mută s-au dezlănţuit într-un entuziasm de nedescris.

„Extraordinar! Extraordinar! strigau. Ia uitaţi-vă aici!… Şi aici!… Şi aici!”… „Ooo! pe coridorul acesta sunt numai domnitori!…” a exclamat cineva! „Ba nu, ba nu, uită-te, sunt şi scriitori, nu-i vezi pe: Eminescu, Alecsandri, Caragiale, Creangă… Iată-l şi pe Kogălniceanu…” „Şi pe Bălcescu! u a adăugat altul… Alergau prin faţa tablourilor…

„Nemaipomenit! Uite bătălia de la Călugăreni! a; „Iar aici Revoluţia de la 1848! Priviţi-o pe Ana Ipătescu!”… „Veniţi, veniţi! a strigat altul… Pe coridorul acesta sunt numai flori! Nemaipomenit!… Nemaipomenit!”…

Nimeni nu le-a făcut nicio observaţie pentru că strigau, alergau. Era păcat să le strice o bucurie sinceră, ce se născuse spontan.

De la un timp, elevii s-au liniştit. Au început să păşească încet, mult mai încet decât de obicei, căutându-şi clasele. Cercetau cu ochii mari pereţii culoarelor şi nu mai spuneau nimic. Îi „priveau" atâţia ochi ai unor oameni mari, ori… ai unor flori, sau ai unor clipe fierbinţi din timpul de demult, iar ei trebuia să fie la înălţime…

… De altfel, fiecare lucru nou ce apăruse până atunci în şcoală – în clasa în care trăiau şi învăţau, în laborator, ori în cabinet, pe culoar, la intrare, pe scările pe care urcau şi coborau, în sala de festivităţi sau de sport, oriunde – le deschisese ochii şi sufletul, îi făcuse să se gândească, în fiecare zi tot mai mult, la ce poate să împlinească munca în care s-au topit suflet, inteligenţă, talent, şi cum trebuie ea respectată.

Fuseseră „ajutaţi" şi de normele foarte clare, dar şi stricte, ale *Regulamentului de ordine interioară al şcolii…*

„În incinta şcolii – în clase, laboratoare, cabinete, pe culoare – nu se strigă şi nu se aleargă, se spunea, printre altele, în acest regulament; scările se coboară, ori se urcă – treaptă cu treaptă; pe bănci, pe pereţi – chiar pe cei ai grupurilor sanitare – nimeni nu are voie să scrie nicio literă, să tragă nicio linie, nici măcar de un cm.!… Cine se abate de la asemenea norme însemnează că nu vrea să fie elevul acestei şcoli. De aceea va repara stricăciunea făcută, va achita, în plus, o amendă ce va fi fixată de conducerea liceului, după caz, iar apoi se va muta la o altă instituţie de învăţământ"…

Ideea mutării la o altă şcoală îi speria cu adevărat, căci, de la un timp, pentru fiecare ajunsese un titlu de mândrie să fie elevul acestui liceu. Se întâlneau cu colegi, cu prieteni… „La şcoala noastră"… Începea, de pildă, unul, cu aer de laudă… „Te-aş ruga să vii odată pe la noi –

răspundea imediat elevul de la liceul Andreei, şi-atunci să te vedem dacă mai ai curaj să te lauzi… La noi se intră ca într-un palat şi ca-ntr-un templu, totodată. E pur şi simplu fantastic! Veniţi, vă rog să veniţi să vedeţi!” îşi chema acesta prietenii.

Despre şcoală se dusese vestea de mult! Se vorbise despre ea la Radio de nenumărate ori, se scrisese în presă, televiziunea difuzase reportaje făcute aici, iar organele de învăţământ iniţiau tot felul de consfătuiri şi schimburi de experienţă cu cadre din oraş sau din ţară…Veneau oamenii, priveau, cercetau, ascultau şi cei mai mulţi rămâneau uimiţi.

Plecând de-acolo, unii încercau să adauge propriei lor experienţe câte ceva din ceea ce văzuseră la Andreea, simţindu-se stimulaţi. Alţii, dimpotrivă, aveau un sentiment de descurajare: „Nu se poate! afirmau ei. E ceva unic, de nerepetat!” Şi se mulţumeau mai departe cu mărginirea lor, fără să încerce câtuşi de puţin să iasă de pe făgaşul rutinei, uneori al blazării.

Copiii şcolii, mici şi mari, deveniseră însă alţii. Regulamentul acela de ordine interioară era acum o normă firească de viaţă. Putea să-l şi ia tovarăşa directoare de pe pereţii claselor, de sub sticlele gazetelor de pe culoare – aşa gândeau elevii. Pe cine să sperie? „Păi cum – spuneau unii – să-ţi baţi joc de propria ta muncă şi poate chiar de ceea ce ai mai de preţ?” Căci, pentru unii, şcoala aceasta era cel mai de preţ lucru din viaţa lor… Când intrau în clădire o făceau cu sfială, ştergându-se pe picioare minute în şir. Pe coridoare se fereau să nu atingă ghivecele cu flori, înşirate de la un capăt la altul, pe margini; erau florile pe care ei le aduseseră, pe care le udau în fiecare zi şi le îngrijeau. În clase, nu-şi puneau niciodată ghiozdanele pe pupitre, ca să nu murdărească husele albe şi frumoase, pe care tot ei le spălau în fiecare săptămână. Se îngrijeau să nu le păteze cu cerneală, ori cu altceva – când mâncau,

de pildă, în recreaţia mare. Chiar şi copilaşii din clasele primare îşi formaseră asemenea deprinderi.

Părinţii, de asemenea, veneau acum cu şi mai mult drag la şcoală. Intrau cu respect în ea, sfiindu-se parcă, precum copiii, să nu strice ceva, fiind gata oricând să răspundă, după puterile lor, noilor solicitări ale directoarei.

Respectul pentru şcoală impusese şi un autorespect faţă de ţinută, de întreaga înfăţişare a oricărui copil…

Într-o zi, Andreea a observat, în una din clasele prin care a trecut cu nişte treburi (era o clasă a V-a), o fetiţă cu uniforma puţin în dezordine. I s-a părut că nici nu era prea curată. I-a spus că, după ore, o aşteaptă in biroul ei. Fata s-a speriat, nu ştia de ce este chemată. Nu făcuse nicio abatere, era un copil cuminte, rareori putea fi văzută ieşind din bancă în timpul recreaţiei. Pe faţa ei se putea citi însă o permanentă tristeţe…

Andreea a căutat-o pe diriginta clasei, ca să se intereseze de elevă. Nu era în şcoală atunci, n-avea ore. I-a dat telefon acasă… N-a găsit-o. În sfârşit, s-a luat cu altele, până ce a auzit în uşă o bătaie sfioasă. Era fetiţa pe care o chemase. A poftit-o să ia loc. A scos din birou nişte bomboane de ciocolată şi i le-a întins. Fata a mulţumit, dar nu s-a atins de ele. Era palidă la faţă şi-o urmărea pe Andreea cu ochii mari…

„Cum te cheamă?” a întrebat-o.

„Eremia Andreea!”

„Andreea?! s-a mirat directoarea. Ştii că şi pe mine mă cheamă la fel?

„Nu!” a răspuns fetiţa.

„Dar cum ştii tu că mă cheamă?

„… Tovarăşa directoare!”…

Andreea, care se ridicase între timp de la birou, i-a mângâiat obrazul de copil ce parcă avea pe suflet o suferinţă. S-a aşezat apoi în faţa fetei pe un fotoliu.

„Spune-mi, Andreea, ce sunt părinţii tăi?”

„Mama lucrează la Fabrica de confecţii, e ţesătoare… iar tata…”

„Iar tata?…”

„Nu ştiu, pentru că nu mai este cu noi de patru ani!”

„Dar ce s-a întâmplat?”

„A plecat de-acasă şi, de-atunci, nu l-am mai văzut. Mama zice că s-a însurat cu altcineva…”

Directoarea a simţit cum i se adună un nod în gât…

„Mai ai fraţi, surori? a întrebat-o.

„Da, o soră mai mică, este în clasa a III-a”.

„Tot la noi la şcoală?”

„Da!”

„Ea cum se numeşte?”

„Carmen!”

„Deci: Andreea şi Carmen!… Uite ce e, Andreea, aş vrea să trec şi eu într-o zi pe la voi, aş vrea să vorbesc şi cu mama voastră, să vă găsesc şi pe voi, pe-amândouă… Într-o seară ar fi bine, nu? Dacă aş veni chiar în seara aceasta ce-ai zice? Eşti de acord?

„Nu, tovarăşă directoare, vă rog să nu veniţi! a izbucnit fetiţa, făcându-se roşie la faţă… Vă rog, vă rog…!”

Îşi plecase ochii şi îşi frământa mâinile…

„Dar de ce? Nu înţeleg, s-a întâmplat ceva?” a întrebat directoarea, surprinsă…

„Tovarăşă directoare, vă rog să nu veniţi, vă rog eu…” repeta Andreea cea mică, în timp ce lacrimile începuseră să-i curgă pe obraji.

„Bine, n-am să vin, linişteşte-te!”

Fata a început să plângă şi mai tare…

„Te rog eu acum, Andreea, linişteşte-te! Ţi-am spus că, dacă nu vrei să vin, nu vin!… Nu e nicio supărare… Dar, dacă poţi, spune-mi şi mie: de ce? Care este motivul?!”…

Printre suspine, fata i-a spus o poveste dureroasă… De când le părăsise tatăl, mama fetelor era mereu tristă, venea acasă şi parcă n-o mai interesa nimic… aproape că

nu le făcea de mâncare, nu spăla decât rar, le dădea uniformele să le îmbrace necălcate, gulerele la fel, casa lor ajunsese în paragină… Din când în când o surprindeau cu câte o sticlă de băutură… „Bea din ea câteva înghiţituri, tovarăşă directoare, nu bea mult, a precizat Andreea, apoi începe să plângă şi se culcă aşa plângând, nemâncată… Au venit şi tovarăşa dirigintă şi tovarăşa învăţătoare a lui Carmen pe la noi… Mi-a fost aşa de ruşine. Au stat de vorbă cu dânsa, dar degeaba! Am rugat-o să vină să vadă şcoala: «E ca un palat, mamă!» i-am spus. N-a venit însă niciodată. Cică nu-şi găseşte timp…”

„Dar tu ce faci, Andreea, că eşti fetiţă mare de-acum? Să ştii că eu, la vârsta ta, spălam, călcam, făceam curăţenie în casă, prin curte, aveam grijă de nişte surori mai mici!…”

„Dumneavoastră?!” s-a mirat fetiţa.

„Da, eu! Aşa că, până am să vin pe la voi, te rog să te apuci de treabă; şi uite cum procedezi: iei uniformele – şi pe-a ta şi pe-a lui Carmen – şi le pui în cada din baie, dai drumul la apă peste ele, apoi presari deasupra detergent, le înmoi bine şi le laşi acolo vreo oră. După aceea, te apuci şi le speli, aşa cum aţi învăţat voi la atelierul nostru de gospodărie, cum v-a învăţat tovarăşa profesoară. După ce le speli bine-bine, le clăteşti, le storci şi le pui să se usuce – găseşti tu o sârmă pe balcon, ori o sfoară în bucătărie… Şi, când sunt puţin jilave, adică nu s-au uscat prea tare, te apuci şi le calci… Ai văzut cum se calcă – sper că ai observat şi la mama ta, dar, mai ales, ai învăţat tot la atelierul nostru… Ce crezi, ai să reuşeşti?”…

Fetiţa nu mai plângea. O asculta cu atenţie pe directoare.

„Am să încerc!”

„Bine, Andreea! Iar eu sunt sigură că vei reuşi. Deci, de mâine nu mai veniţi – nici tu, nici Carmen – decât cu uniformele curate, ordonate, cu guleraşele bine călcate… Ne-am înţeles?”

„Da, tovarăşă directoare! Vă mulţumesc!”

„Şi încă ceva: Spune-i mamei tale că aş vrea să stau de vorbă cu dânsa… Să mă caute la şcoală în orice zi poate, eu sunt aici! Iar dacă se întâmplă să fiu plecată undeva, pe la vreo şedinţă, arată-i tu cel puţin şcoala… Şi stabiliţi, totodată, când să vin la voi acasă. Stabiliţi şi mă invitaţi! Vii tu şi mă anunţi! E bine aşa?

„Vă mulţumesc, tovarăşă directoare; am să-i spun totul mamei… O să vă caut eu… Vă mulţumesc!” a rostit fetiţa, retrăgându-se încet din birou şi ieşind aproape cu spatele…

„Andreea! a strigat-o directoarea, în clipa în care voia să închidă uşa… Te rog să nu mai fii aşa de supărată… Aş vrea să te văd zâmbind. Cred că eşti mai frumoasă când zâmbeşti. Hai!…”

Fetiţa a schiţat un zâmbet, dar buzele au început să-i tremure şi din ochi s-au pornit, din nou, pârâiaşe fierbinţi. A închis uşa încet şi-a plecat.

A doua zi, s-a auzit strigată pe coridor: „Tovarăşă directoare, tovarăşă directoare!” S-a întors: era Andreea.

„Vă rog să mă iertaţi, a început fata, v-am căutat la birou, dar nu v-am găsit”…

„Ce e, Andreea, ce s-a întâmplat?

„Ieri i-am spus mamei tot ceea ce mi-aţi zis. Şi-am adus-o aseară şi la şcoală, nu ca să vorbească cu dumneavoastră, fiindcă nu voia, a zis că îi este ruşine… A venit să vadă şcoala!… Dacă aţi şti, tovarăşă directoare, ce s-a mai minunat mama!… Se uita şi nu-i venea să creadă, nu-i venea să creadă, auziţi? Nu ştia încotro să privească mai întâi. Am dus-o şi la mine în clasă, şi la Carmen… «Aici învăţaţi voi?» m-a întrebat, după care m-a luat de mână, spunându-mi: «Hai, Andreea mamă, hai acasă, că avem treabă!»

Tovarăşă directoare, n-o să credeţi – aseară şi azi-noapte

a făcut casa lună. Am ajutat-o şi eu. Pe Carmen am lăsat-o să se culce, ea e mică. A zis că astăzi face prăjituri şi că mâine să vă chem. Puteţi să veniţi mâine?!”

Directoarea o luase pe după umeri şi mergea cu ea spre birou. I-a privit uniforma: de data aceasta era perfect curată, gulerul bine călcat, iar părul fetiţei, mătăsos, proaspăt spălat, mirosea frumos, a copil.

„Mă bucur, Andreea! Spune-i mamei tale că îi mulţumesc pentru invitaţie şi pentru că s-a gândit să facă şi prăjituri. Îmi plac foarte mult prăjiturile. Am să vin mâine pe la ora optsprezece. E bine?

„E foarte bine, tovarăşă directoare!” a exclamat Andreea cea mică, zâmbind cu toată faţa.

„Uite, că atunci când zâmbeşte, e chiar frumoasă tiza mea!” se gândea directoarea…

Când a intrat în birou, suna telefonul. L-a ridicat. I se anunţa că a doua zi, pe la ora zece, va sosi în şcoală delegaţia guvernamentală din…

De-acum se obişnuise, nu era aproape lună în care să nu primească cel puţin o vizită din străinătate. Uneori i se adresau direct de la serviciile de protocol, nici nu mai erau anunţate organele de învăţământ… Ea trebuia să aducă însă la cunoştinţă întotdeauna celor de care depindea pe cale ierarhică faptul că şcoala urmează să fie sau că a fost vizitată…

Bucuria acelor contacte cu oameni de peste hotare era una deosebită. Mai întâi, pentru schimbul de experienţă pe care vizitele respective îl prilejuiau. Apoi nici vorbele de apreciere ce le primeau, pentru munca lor, pentru ceea ce izbutiseră să facă, nu erau de neglijat. Cartea de onoare a şcolii păstrează pe filele ei nenumărate asemenea elogii. Vlad îşi aminteşte că, în primăvară, trecând pe la şcoală s-o ia pe Andreea cu maşina, tocmai părăsea liceul o delegaţie din Egipt, condusă de o femeie, adjunct de ministru, preşedintă a Departamentului Pionierilor din

cadrul Consiliului Suprem pentru Tineret. Notase, în *Cartea de onoare*, printre altele:

„M-am simţit fericită în această şcoală, în care am întâlnit un colectiv ca o adevărată familie, care conlucrează bine pentru formarea şi educarea copiilor, a tinerilor, întotdeauna mă simt în largul meu şi sunt fericită când întâlnesc oameni care au grijă de viitorul fiului meu şi al fiului fiului meu. Ei încearcă să introducă în sufletele copiilor dragostea de ţară, să introducă progresul şi să le umple inima cu dragoste pentru ei înşişi „astfel ca această iubire să devină cât mai mare, să cuprindă întreaga umanitate. Noi toţi vrem pace, iubim pacea!

Urez succes în muncă tuturor elevilor români din această valoroasă instituţie de învăţământ; le doresc ani cât mai frumoşi şi amintiri de neuitat din şcoala lor minunată; sper să facă tot ce le va sta în putinţă pentru propăşirea continuă a ţării lor, pentru pace!”…

Capitolul VII

1.

— Vlad, cred că fata noastră s-a îndrăgostit!

— Foarte bine, era şi timpul! Ţi-a, spus ea?

— Nu, dar, de data aceasta, întruneşte „formula” „deştept, delicat şi tandru, ca tata!”

— Ca mine? A găsit ea unul ca mine? Extraordinar, şi eu care credeam că sunt unicat!… Păi, dacă e aşa, să-l aducă mai repede acasă, să-l punem la treabă, mă mai ajută şi pe mine la una, la alta, că, uite, îmbătrânesc: peste câteva zile fac cincizeci de ani!… Poate se pricepe şi la maşini… E un coleg?

— Nu! E arhitect!

— Arhitect?! întreabă Vlad, cu plăcută mirare. Nu e rău! Asta însemnează că e mai mare decât ea.

— Are douăzeci şi şase de ani… e… — vrei să ţi-l descriu?

— Bineînţeles!

— „E smead, cu ochii negri, migdalaţi, cu păr castaniu – spre negru, are gură frumoasă, cărnoasă, figură de atlet (mai zdravăn ca tata) şi a făcut scrimă! u Am încheiat citatul!

— Însemnează că ăsta „ne trece pe toţi prin sabie”, dacă îl supărăm cu ceva!

— Vlad, tu râzi…

— Dar ce să fac, să plâng? Nu trebuie să ne bucurăm?!… După cum l-aţi descris, ar putea să joace şi-n filme – rol de june-prim! Ar rupe ecranul!… Şi, dacă intră şi în „*formulă*”, cine ştie, poate că e băiat bun! Eu cred că fata noastră are fler, nu numai ochi! Aşa că…

— Da, dar peste cit va timp vom rămâne fără ea…

— De ce să rămânem fără…

— Păi, ne-o ia!

— Cum „ne-o ia”, dragă, noi îl luăm! O să mai avem şi un băiat. Nu-ţi mai doreai tu şi un băiat? Uite, acum, o să-l ai!

— Şi, dac-ai şti că-l cheamă şi Andrei!

— Andrei?! Bravo! Păi, vezi, e *băiatul tău*!

— Nu, e al mamei lui!

— Nu sunt de acord: *a fost* al mamei lui, căci, dacă se însoară, e al soţiei lui, iar soţia… e fata noastră, aşa că *e al nostru*!

Au izbucnit amândoi în râs…

— Ne-am prostit de tot! spune Andreea, privindu-l lung.

— Nu ne-am prostit!… Suntem părinţi!…

2.

Când au văzut maşina oprind în faţa hotelului, Bogdan şi Mădălina, care se aflau în parc, au alergat imediat către ea.

— Vlad, Andreea, aţi sosit?! a întrebat Bogdan, îmbrăţişându-i. Mamaie – a început să strige el, mamaie, vino repede că au sosit, au sosit! A venit şi Luminiţa. Trăiască Luminiţa! şi-a continuat el strigările…

Luminiţa îl strânge în braţe şi-l sărută. O sărută şi pe Mădălina, alergând apoi înaintea Nanei.

— Mi-a fost dor de matale, bunico, îi spune ea, sărutând-o încă o dată pe amândoi obrajii.

— Şi mie de tine, fată frumoasă! îi răspunde Nana, învăluind-o într-o privire caldă, caldă!… Eşti ca o prinţesă!

— În blugi!

— Ei, o prinţesă modernă!… Ce face taică-tău?

— E bine! răspunde Luminiţa bucuroasă. Doctorul i-a spus că nu are nimic periculos!

— Da, mi-au dat şi mie telefon, tot aşa mi-au zis… răspunde Nana, gânditoare…

— Te mai doare, Vlad? îl întreabă Mădălina pe judecător, înălţând ochii spre el şi aţintindu-l cu privirile ei de catifea caldă şi strălucitoare.

— Nu, Mădălinuţa, mi-a trecut! Diseară poţi să mă inviţi la bal, am să dansez numai cu tine!

— Dar, ce, e vreun bal în seara aceasta? întrebă fata, bucurându-se dintr-odată…

— Chiar dacă nu e, îl facem noi, dansăm în camerele noastre… sau în parc, la lumina lunii!

— Te sărbătorim?! mai întreabă Mădălina, încântată.

— Noi ne gândeam peste vreo câteva zile, dar, dacă vrei tu, începem de astă-seară!

— A, hoţomanule, râzi de mine! spune fata, fugind de sub braţul lui cu care o ţinea pe după gât.

Andreea şi Vlad o îmbrăţişează pe Nana… care îl priveşte lung pe judecător.

— Nu te speria, îi spune Vlad, zâmbind, mai am încă o jumătate de secol până ce voi da mâna… cu stelele! Sau cine ştie, poate şi mai repede, dacă mă fac cosmonaut!

— Tocmai, asta voiam să-ţi spun şi eu, fiindcă te ştiam om serios! zice Nana, luându-l de braţ şi strângându-l cu o căldură care judecătorului îi pătrunde până în suflet. De partea cealaltă a lui se află Andreea. Păşesc toţi trei, tăcuţi pe-o alee…

3.

Un autocar urcă pe aleea cu brazi argintaţi. Se opreşte pe platoul din faţa *Complexului turistic*. Din el coboară cincisprezece-douăzeci de băieţi înalţi, de peste 1,90 m, supli, îmbrăcaţi în costume de trening subţire, lucitor,

având pe piept şi pe spate culorile din drapelul ţării.

— Este echipa naţională de baschet, mamă, spune Luminiţa…

— Sărut mâinile, doamnă directoare, se aude glasul unuia dintre flăcăii aceia, care se apropiase de Andreea şi de Vlad. Mă mai cunoaşteţi? Sunt Dorin Dragnea! V-am fost elev la liceu!…

— Cum să nu te cunosc, Dorine, deşi proporţiile pe care le-ai căpătat între timp s-ar fi putut să mă împiedice să-mi amintesc de tine. Ce faci, eşti mare sportiv, după cum văd!

— Da, doamnă, joc baschet!

— Felicitări! Fata mea spune că sunteţi echipa naţională, aşa e? Uite, să-ţi fac cunoştinţă cu soţul meu şi cu domnişoara noastră…

Băiatul s-a plecat respectuos în faţa lui Vlad şi a Luminiţei.

— Da, este adevărat, fac şi eu parte din echipă! a răspuns sportivul, cu modestie.

— Mă bucur!… Dar cu degetele, cu degetele ce faci, te mai dor, ţi-au trecut?

— Degetele?!… N-am avut nimic la degete!…

— Cum n-ai avut nimic? Nu-ţi aminteşti că ajunseseră nişte răni care sângerau?!…

— A, când am pus ceramica aceea pe coridoarele liceului!… E mult de-atunci, doamnă… n-aţi uitat?

— De ce să uit?!…

— Viorel, Viorel! strigă Luminiţa, pornind în fugă spre un băiat din grupul sportivilor. E un fost coleg de liceu, coleg de clasă, spune ea, după câţiva paşi, oprindu-se din mers…

Vlad se scuză, pretextând că nu şi-a parcat bine maşina.

— Mă întorc imediat, adaugă, lăsând-o pe Andreea de vorbă cu baschetbalistul… Simţea că iarăşi îl fulgeră firele acelea de foc, care porneau din rinichi şi-i străbăteau tot abdomenul. Îşi uitase în torpedou cutia cu calmante,

înghite câteva, împreună cu o gură de apă dintr-o sticlă pe care-o avea în maşină. Execută apoi o manevră, de formă, pentru ochii Andreei, care îl urmăresc…

4.

Soarele coboară către asfinţit. Chipul lui de foc are aureolă de rubin ce tremură pe zarea unde străjuiesc turlele de imensă catedrală ale munţilor…

Luminiţa se plimbă pe-o alee cu fostul ei coleg, discutând cu pasiune, li povesteşte, probabil, despre vacanţa la Costineşti.

Bogdan şi Mădălina se joacă prin parc, iar Nana, aflată undeva în preajma lor, împleteşte de zor. A început un nou pulover pentru… nepotul ei favorit…

Andreea şi Vlad se aşază pe banca din mijlocul acelui amfiteatru de iarbă stropită cu flori, înconjurat de coloanele încă verzi ale unor pomi ornamentali ce ard în lumina palid-sângerie a asfinţitului.

Cineva a întors banca spre soare-apune!…

— … Mă doare puţin capul – se aude glasul blând al Andreei, care se apropie, tandră, de Vlad, sprijinindu-şi fruntea pe umărul lui.

— Probabil că e din cauza zbuciumului prin care ai trecut. Dar nu te speria… am eu un leac. E ca un descântec. Îl ştiu de la mama…